

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 67

Год. LXIII

Петок, 1 јуни 2007

Цена на овој број е 220 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
884. Закон за банките.....	1	889. Одлука за проширување на надлежностите на Почесниот генерален конзул на Република Македонија во Јапонија, со седиште во Токио.....	69
885. Закон за изменување и дополнување на Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.....	65	890. Упатство за начинот на преземањето на предметите од Врховниот суд на Република Македонија.....	69
886. Одлука за испраќање на единици на Армијата на Република Македонија за учество во мировната операција во Ирак.....	67	891. Решение за ставање во примена на установен катастар на недвижности....	70
887. Одлука за разрешување и именување на претседател и членови на Одборот за доделување на наградата „Мито Хаџи Василев Јасмин“.....	68	Совет за радиодифузија на Република Македонија	
888. Одлука за измена и дополнување на Одлуката за утврдување на Пресеанс листа на носителите на јавни функции во Република Македонија.....	68	120. Одлука од Советот за радиодифузија	26
		Огласен дел.....	1-40

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

884. Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА БАНКИТЕ

Се прогласува Законот за банките, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 21 мај 2007 година.

Бр. 07-2327/1
21 мај 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН ЗА БАНКИТЕ

І. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува основањето, работењето, супервизијата и престанокот на работењето на банките и на филијалите на странски банки во Република Македонија, како и отворањето и работењето на филијали на банки од земји членки на Европската унија.

Член 2

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. “Банка” е правно лице со дозвола од гувернерот на Народната банка на Република Македонија основано согласно со одредбите од овој закон, чија основна дејност е прибирање депозити и други повратни извори на средства од јавноста и одобрување на кредити во свое име и за своја сметка;

2. “Поштенска банка” е правно лице во Република Македонија основано согласно со одредбите од овој закон, при што еден од акционерите задолжително мора да биде Јавното претпријатие “Македонски пошти” или неговиот правен следбеник;

3. “Депозит” е побарување од банката во пари, со или без камата или надомест од кој било вид, наплативо веднаш или на определен рок, зависно од условите договорени при вложување на паричните средства;

4. “Банкарски активности” се прибирање на депозити и одобрување на кредити во свое име и за своја сметка;

5. “Акционер на банка” е правно или физичко лице кое поседува акции во банка;

6. “Лице” е домашно и/или странско правно и физичко лице;

7. “Поврзани лица” се две или повеќе лица кои:
- претставуваат единствен ризик, бидејќи едно од нив директно или индиректно остварува учество или контрола во другото или во другите лица и

- не се поврзани преку контрола, но претставуваат единствен ризик, бидејќи се меѓусебно поврзани на тој начин што финансиските проблеми кај едното од нив може да предизвика проблеми во отплата на обврските на друго и/или на другите лица.

Две физички лица се сметаат за поврзани доколку едното физичко лице е брачен другар или лице со кое живее во вонбрачна заедница, дете или посвоено дете, родител или лице под старателство на другото физичко лице;

8. “Поврзани лица со банка” се:
- подружници на банката и други лица со кои банката има блиски врски,

- акционери со квалификувано учество во банката и со нив поврзаните лица, како и одговорните лица на тие акционери - правни лица и

- лица со посебни права и одговорности во банката и со нив поврзаните лица;

9. “Блиски врски” се кога две и/или повеќе лица се поврзани преку учество или контрола, како и кога две и/или повеќе лица се контролирани од исто лице;

10. “Контрола” претставува:
- директно или индиректно поседување на мнозински влог во друго правно лице или

- директно или индиректно поседување на мнозинството од правата на глас во друго правно лице или

- право да се назначува и разрешува мнозинството членови на органите на управување на друго правно лице, директно или индиректно, вклучувајќи и склучен договор со еден или повеќе акционери на другото правно лице за отстапување или здружување на нивните права на глас заради остварување заеднички интереси или

- право да се остварува, директно или индиректно, значително влијание врз управувањето и донесувањето на политиките и финансиските и деловните одлуки на друго правно лице;

11. “Банка од земја членка на Европската унија” е правно лице регистрирано и со седиште во земја членка на Европската унија кое од надлежен орган на земјата членка добило овластување за вршење на банкарски активности и е под супервизија на надлежен орган овластен со закон или друг пропис во таа земја;

12. “Странска банка” е правно лице регистрирано и со седиште надвор од Република Македонија кое од надлежен орган на земјата добило овластување за вршење на банкарски активности и е под супервизија на надлежен орган овластен со закон или друг пропис во таа земја;

13. “Матична земја” е земја членка на Европската унија во која банка или друга соодветна институција добила овластување и има регистрирано седиште;

14. “Овластување” е документ во каква било форма издаден од орган овластен со закон или друг пропис со кој се дава право за вршење на банкарски активности;

15. “Надлежен орган” е орган овластен со закон или друг пропис за издавање на овластување и/или супервизија на банки или други соодветни институции кои вршат банкарски активности;

16. “Подружница” е правно лице кое е контролирано од друго правно лице (матично лице). Секоја подружница на подружницата се смета за подружница на матичното лице;

17. “Банкарска група” е банка или финансиско холдинг друштво со седиште во Република Македонија кои остваруваат контрола врз или учествува во една или повеќе други банки, други небанкарски финансиски институции или друштва за помошни услуги на банка, при што банката или финансиското холдинг друштво се сметаат за матично лице на банкарската група, додека сите останати членки на групата се сметаат за подредени лица на тоа матично лице;

18. “Финансиско холдинг друштво” претставува небанкарска финансиска институција, чии подружници се банки или небанкарски финансиски институции, кои учествуваат во вкупната актива на друштвото со најмалку 80%, при што барем една подружница е банка;

19. “Друштво за помошни услуги на банка” е правно лице чија претежна дејност е управување со недвижности, управување и водење на системот за обработка на податоци или извршување на слични активности кои по нивната природа се сметаат за помошни активности на активностите што ги врши една или повеќе банки;

20. “Учество” е директно или индиректно поседување на најмалку 20% од вкупниот број на акции или удели или од правата на глас на други лица;

21. “Квалификувано учество во банка” е директно или индиректно поседување на најмалку 5% од вкупниот број на акции или од издадените акции со право на глас во банка или кои овозможуваат значително влијание врз управувањето на банката;

22. “Почетен капитал” е минимален износ на капитал пропишан со овој закон што акционерите на банка се должни да го запишат и уплатат;

23. “Кредит” е пласирање на одреден износ на пари во замена за отплата на одобрените и ненамирен износ, заедно со каматата и/или провизијата пресметани на тој износ;

24. “Препорака” е совет даден на банка од страна на гувернерот на Народната банка на Република Македонија во писмена форма со цел поефикасно извршување на работите или информирање на банката;

25. “Писмено предупредување” е обврзувачка препорака дадена од страна на гувернерот на Народната банка на Република Македонија за надминување на констатирани незаконитости и неправилности во работењето на банката во определен рок, со најава за преземање построги мерки, доколку истата не се почитува;

26. “Лице со посебни права и одговорности” е физичко лице кое е член на надзорен одбор, член на управен одбор, член на одбор за ревизија, член на одбор за управување со ризици и други раководни лица во банката согласно со статутот на банката. Во случај на филијала на странска банка, лице со посебни права и одговорности е физичко лице кое управува со филијалата;

27. “Независен член” е физичко лице и со него поврзани физички лица, кое:

- не е вработено или не е лице со посебни права и одговорности во банката,

- не е акционер со квалификувано учество во банката или не застапува акционер со квалификувано учество во банката,

- не работи, односно во последните три години не работело во друштвото за ревизија кое во тој период вршело ревизија на работењето на банката и

- во последните три години, немало материјален интерес или деловен однос со банката во вредност која просечно годишно надминува 3.000.000 денари;

28. “Репутација” е чесност, компетентност, работливост и поседување особини кои даваат сигурност дека лицето нема да влијае во насока на загрозување на стабилноста и сигурноста на банка и нарушување на нејзиниот углед и доверба;

29. “Сопствени средства” се средства на банката кои се состојат од почетниот капитал, резервите и други ставки, пресметани според методологија пропишана од страна на Советот на Народната банка на Република Македонија во согласност со меѓународните стандарди;

30. “Мерки” се дејствија преземени од страна на гувернерот на Народната банка на Република Македонија за отстранување на неправилностите, неусогласеностите и незаконитостите во работењето на банката;

31. “Мерки за реорганизација” се мерки што ги презема надлежен орган со цел да ја одржи или да ја подобри финансиската состојба на банката, како што е до-капитализација, администрација, суспензија на плаќања и слично и кои можат да влијаат на правата што ги стекнале трети лица;

32. “Филијала” е организационен дел на банка кој нема својство на правно лице и кој директно ги извршува сите или дел од активностите кои ги врши банката;

33. “Претставништво” е дел од банка, без статус на правно лице, кој може да го истражува пазарот во областа на финансиското и банкарското работење и не смее да врши финансиски активности;

34. “Небанкарска финансиска институција” е правно лице кое не е банка, чија основна дејност се вршење на:

- една или повеќе финансиски активности, и тоа: одобрување кредити; менувачки работи; издавање електронски пари, доколку е регулирано со посебен закон; издавање и администрирање на кредитни картички; финансиски лизинг; факторинг; форфетинг; издавање на гаранции и други форми на обезбедување; економско-финансиски консалтинг; работи на осигурување во согласност со закон; посредување во склучување договори за кредити и заеми; работи во врска со хартии од вредност, во согласност со закон; вршење на услуги брз трансфер на пари и управување со пензиски фондови. Неганкарските финансиски институции ги вршат овие активности во согласност со посебен закон, доколку активностите се регулирани со посебен закон или

- стекнување учество во правни лица кои вршат една или повеќе финансиски активности од алинеите 1 и 2 на оваа точка;

35. “Нефинансиска институција” е правно лице кое не е банка и не е небанкарска финансиска институција;

36. “Стекнување акции” е запишување, уплата, купување и наследување на акции, како и добивање акции по пат на компензација, подарок, залог, судска одлука и други начини утврдени со закон и

37. “Нето должник на банка” е физичко лице чии годишни просечни обврски спрема банката се поголеми од неговите просечни годишни побарувања и вложувања во банката и/или физичко лице кое е претставник или на друг начин е поврзано со правно лице спрема кое нето изложеноста на банката е поголема од 1% од сопствените средства на банката.

Член 3

Банкарски активности може да врши само:

1) банка која од гувернерот на Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: гувернерот) добила дозвола за основање и работење;

2) странска банка која од гувернерот добила дозвола за отворање и работење на филијала и

3) банка од земја членка на Европската унија која, во согласност со овој закон, отворила филијала во Република Македонија.

Член 4

(1) Зборот “банка” или од него изведени зборови не смеат да се употребуваат во името на трговско друштво или друго правно лице и нивните организациони делови, кое нема дозвола од гувернерот за основање и работење на банка или за отворање и работење на филијала на странска банка или кое не е филијала на банка од земја членка на Европската унија.

(2) Филијала на странска банка и филијала на банка од земја членка на Европската унија го користи името на банката како во земјата во која е регистрирано седиштето на банката со задолжително наведување на седиштето и зборот “филијала”.

(3) Трговско друштво или друго правно лице и нивните организациони делови со име кое упатува на банка, а нема дозвола од гувернерот за основање и работење на банка или за отворање и работење на филијала на странска банка, односно не е филијала на банка од земја членка на Европската унија, не може да биде запишано во трговскиот регистар што се води во Централниот регистар.

Член 5

Лица кои немаат дозвола од гувернерот и кои не се филијали на банки од земји членки на Европската унија не смеат да прибираат депозити.

Член 6

(1) Одредбите од овој закон се однесуваат и на банки основани со посебен закон, освен ако со тој закон поинаку не е уредено.

(2) Одредбите од овој закон се однесуваат и на Поштенската банка.

(3) На работењето на банките основани и со седиште во Република Македонија, на филијалите на странски банки и на филијалите на банки од земји членки на Европската унија се применуваат одредбите на Законот за трговските друштва, освен ако со овој закон поинаку не е уредено.

(4) На банките не се применуваат одредбите од Законот за преземање на акционерски друштва во случаите кога се презема помалку од 50% плус 1 акција од вкупниот број на акции со право на глас во банката и кога во случаите утврдени со овој закон акциите ги продава Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: Народната банка).

II. ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ

Член 7

(1) Банка може да ги врши следниве активности:

1) прибирање на депозити и други повратни извори на средства;

2) кредитирање во земјата, вклучувајќи и факторинг и финансирање на комерцијални трансакции;

3) кредитирање во странство, вклучувајќи и факторинг и финансирање на комерцијални трансакции;

4) издавање и администрирање на платежни средства (парични картички, чекови, патнички чекови, меници);

5) издавање на електронски пари, доколку е уредено со посебен закон;

6) финансиски лизинг;

7) менувачки работи;

8) платен промет во земјата и странство, вклучувајќи купопродажба на девизи;

9) брз трансфер на пари;

10) издавање на платежни гаранции, авали и други форми на обезбедување;

11) изнајмување сефови, остава и депо;

12) тргување со инструменти на пазарот на пари (меници, чекови, сертификати за депозит);

13) тргување со девизни средства, што вклучува и тргување со благородни метали;

- 14) тргување со хартии од вредност;
  - 15) тргување со финансиски деривати;
  - 16) управување со средства и портфолио на хартии од вредност по налог и за сметка на клиенти;
  - 17) давање услуги на банка-чувар на имот;
  - 18) купопродажба, гарантирање и пласман на еми-сија на хартии од вредност;
  - 19) посредување во продажба на полиси за осигурување;
  - 20) посредување во склучување договори за кредити и заеми;
  - 21) обработка и анализа на информации за кредитна способност на правни лица;
  - 22) економско-финансиски консалтинг и
  - 23) други финансиски активности утврдени со закон што може да ги врши банка.
- (2) Банка не може директно да извршува работи од областа на индустријата, трговијата или други нефинансиски активности.

Член 8

Поштенската банка, покрај финансиските активности од членот 7 на овој закон, ги врши и следниве активности:

- пресметување и контрола на уплатите и исплатите на поштенските и телеграфските упатнички дознаки во внатрешниот платен промет,
- меѓународна упатничка, поштенско-чековна, поштенско-штедна и откупна служба и
- наплата на хартии од вредност во други земји, во согласност со актот на Светскиот поштенски сојуз за наплата на хартии од вредност.

Член 9

(1) Република Македонија има златна акција во Поштенската банка.

(2) Во случај на приватизација на најмалку 51% од капиталот на Јавното претпријатие "Македонски пошти", Република Македонија го задржува правото од златната акција за период од 12 месеца по приватизацијата.

(3) Златната акција на Владата на Република Македонија и дава одлучувачко право на глас по следниве прашања:

- 1) промена на сопственоста во Поштенската банка;
- 2) спојување, поделба и престанување со работење на Поштенската банка;
- 3) котирање на акциите на Поштенската банка на берзата на долгорочни хартии од вредност;
- 4) преземање на обврски за сметка на Поштенската банка што надминуваат 10% од сопствените средства на Поштенската банка;
- 5) основање на делови на Поштенската банка во странство;
- 6) вложувања во странство и
- 7) инвестиционата политика на Поштенската банка.

Член 10

(1) За депозит на физичко лице банката задолжително издава документ во кој недвосмислено е наведено дека се работи за депозит на физичко лице со наведување на неговите лични податоци.

(2) Банката е должна да води евиденција за секоја уплата на и исплата од депозитна сметка и, на барање на клиентот, да му издаде документ во кој се евидентирани сите уплати и исплати во бараниот период.

Член 11

Банката е должна на видно место во уплатно-исплатните простории да ги објави копиите од решението на гувернерот за издавање дозвола за основање и работење на банката, важечките каматни стапки, општите услови за работење со депозити на физички лица и видот и износот на гаранцијата за депозитите на физички лица.

III. ОСНОВАЊЕ НА БАНКА

1. Форма

Член 12

Банка се основа како акционерско друштво со седиште во Република Македонија.

2. Акционери

Член 13

(1) Акционер на банка може да стане домашно и странско правно и физичко лице.

(2) Акционер со квалификувано учество во банка не може да стане лице или правно лице контролирано од лице:

1) кое е осудено со казна затвор за кривично дела од областа на банкарството и финансите;

2) на кое му е изречена прекршочна санкција, односно казна забрана за вршење професија, дејност или должност;

3) против кое е поведена стечајна постапка;

4) кое не поседува репутација со што може да биде загрошено сигурното и стабилното работење на банката и

5) кое не ги почитува одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и/или не ги спроведувало или не ги спроведува и/или постапувало или постапува спротивно на мерките изречени од гувернерот, со што биле или се загромени сигурноста и стабилноста на банката и нејзините доверители.

3. Почетен капитал

Член 14

(1) Банка се основа со почетен капитал од 310.000.000 денари.

(2) Почетниот капитал од ставот (1) на овој член и сите натамошни зголемувања на почетниот капитал мора да бидат само во паричен облик и да бидат уплатени во целост. Во Трговскиот регистар целосно уплатениот почетен капитал се впишува како основна главнина.

(3) Банката е должна да ја одржува вредноста на почетниот капитал од ставот (1) на овој член.

(4) На банките не се применува обврската од Законот за трговските друштва за задолжително наведување на висината на основната главнина во меморандумот.

4. Приоритетни акции

Член 15

(1) Вкупниот номинален износ на приоритетни акции без право на глас во банка не може да биде поголем од 10% од вкупниот номинален износ на вкупните акции на банката.

(2) На банките не се применува одредбата од Законот за трговските друштва за случаите кога приоритетните акции без право на глас даваат право на глас.

5. Дозвола за основање и работење

Член 16

Гувернерот издава дозвола за основање и работење на банка.

Член 17

(1) Лицата кои имаат намера да основаат банка поднесуваат барање до Народната банка за издавање дозвола за основање и работење на банка. Кон барањето за издавање дозвола се приложуваат следниве документи, податоци и информации:

1) предлог-акт за основање;

2) стратешки и оперативен план на банката со проекција на финансиските извештаи за следните пет години;

3) предлог име на банката;

4) висина на почетниот капитал и изјава дека истиот ќе биде уплатен;

5) извори на средства за уплата на почетниот капитал;

6) потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки;

7) идентитет на лицата кои имаат намера да основаат банка и бројот на акциите на секој од нив;

8) доказ за финансиската состојба на лицата кои имаат намера да основаат банка;

9) идентитет, образование, искуство и професионална историја на предложените членови на надзорниот и управниот одбор;

10) организациона структура на банката;

11) системи за внатрешна контрола и за управување со ризиците;

12) финансиски активности што ќе ги врши банката;

13) докази во врска со членот 13 од овој закон и

14) информативен систем и техничка опременост на банката.

(2) Правните лица кои имаат намера да стекнат квалификувано учество во банка, покрај документите, податоците и информациите од ставот (1) на овој член со барањето доставуваат и:

1) извод од регистарот во кој е регистрирано седиштето на правното лице;

2) акт за основање и список на членови на органите на управување на правното лице;

3) список на лица кои во правното лице поседуваат, директно или индиректно, повеќе од 10% од акциите, односно уделите и

4) список на правни лица во кои правното лице поседува, директно или индиректно, повеќе од 10% од акциите, односно уделите со финансиски извештаи за последните три години.

(3) Странска банка и/или странско лице со учество во странска банка кои имаат намера да стекнат контрола во банка, покрај документите, податоците и информациите од ставовите (1) и (2) на овој член, кон барањето за издавање дозвола за основање и работење приложуваат и:

1) извод од регистарот во кој е регистрирано седиштето на странската банка и/или странското лице со учество во странската банка;

2) доказ дека странската банка е овластена за прибирање на депозити и други повратни извори на средства во земјата во која е регистрирано седиштето на банката;

3) мислење од надлежните органи на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка во врска со стекнувањето контрола во банката и

4) доказ дека надлежниот орган на странската банка практикува адекватна супервизија на консолидирана основа, најмалку на начин и во обем пропишани со овој закон.

(4) Покрај наведените во ставовите (1), (2) и (3) од овој член гувернерот може да бара и дополнителни документи, податоци и информации и да спроведе интервју со предложените членови на управниот и надзорниот одбор и со лицата кои имаат намера да стекнат квалификувано учество во банка.

(5) Документите, податоците и информациите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член начинот на нивното доставување како и начинот и постапката за нивно оценување, подетално ги пропишува Советот на Народната банка.

Член 18

(1) По барањето од членот 17 на овој закон гувернерот донесува решение за издавање на привремена дозвола или за одбивање на барањето во рок од 90 дена од

денот на поднесувањето на барањето. Во рокот од 90 дена не се пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање и периодот од поднесување на барање од страна на гувернерот до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи, податоци и информации потребни за одлучување по барањето, при што од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по истото не можат да поминат повеќе од 180 дена.

(2) Гувернерот го одбива барањето од членот 17 на овој закон, доколку:

1) барањето не ја содржи комплетната документација;

2) барањето содржи неточни или невистинити податоци;

3) лицето од членот 17 на овој закон не може да биде акционер според членот 13 од овој закон;

4) расположливите податоци и информации укажуваат дека лицето од членот 17 на овој закон и/или лицата поврзани со него, како последица на правната или финансиската состојба, односно начинот на кој работи или природата на неговите активности, индицира тенденција на висок ризик со што може да биде загрозна стабилноста, сигурноста и репутацијата на банката, односно нејзиното работење во согласност со прописите;

5) финансиската и економската состојба на лицето од членот 17 на овој закон не е во согласност со вредноста на акциите што има намера да ги стекне;

6) почетниот капитал е помал од пропишаниот со членот 14 став (1) од овој закон;

7) постои основана причина да се сомнева во легалноста на потеклото на парите, репутацијата или вистинскиот идентитет на лицето од членот 17 на овој закон и/или лицата поврзани со него;

8) од доставените документи, податоци и информации од членот 17 ставови (1), (2), (3) и (4) на овој закон произлегува дека банката нема да работи сигурно, стабилно и во согласност со прописите, односно дека нема да биде управувана на начин кој ќе обезбеди сигурност на доверените средства;

9) постоењето блиски врски може да го отежне извршувањето на ефикасна супервизија;

10) предложените членови на надзорниот и управниот одбор не ги исполнуваат критериумите потребни за нивно именување;

11) оцени дека стекнувањето на акции од страна на лицето од членот 17 на овој закон ќе доведе до несакан развој на финансискиот систем или

12) не се исполнети другите барања за издавање на дозвола за основање и работа.

(3) При одлучувањето согласно со ставот (1) од овој член гувернерот оценува дали банката ќе биде организирана и способна да работи согласно со прописите, пропишаните супервизорски стандарди и начелата на транспарентност и сигурност, дали ги исполнува стандардите за корпоративно управување и управување со ризиците, ги оценува квалификацијата, искуството и репутацијата на предложените членови на надзорниот одбор, управниот одбор и лицата од членот 17 на овој закон и реалноста на стратешкиот и оперативниот план и проекцијата на финансиските извештаи.

(4) Доколку гувернерот го одбие барањето поради постоење на причините од ставот (2) точка 7 на овој член, за тоа веднаш го известува Бирото за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

(5) Советот на Народната банка го пропишува начинот на утврдување на поврзани лица.

Член 19

Во привремената дозвола се наведуваат условите што треба да ги исполни банката за добивање дозвола за основање и работење, и тоа:

1) уплата на почетниот капитал;

- 2) изработка на статут;
- 3) предлог на лицата со посебни права и одговорности, освен за членовите на надзорниот и управниот одбор со информации за нивниот идентитет, образование, искуство и професионална историја;
- 4) план за вработување со квалификациона структура и обука на персоналот на банката;
- 5) изнајмување или купување на деловен простор и опрема за работа и воспоставување на оперативен систем;
- 6) изработка на политики и процедури за работење на банката во писмена форма и
- 7) ангажирање на друштво за ревизија.

Член 20

(1) Банката е должна да ги исполни условите од членот 19 на овој закон во рок од 180 дена од издавањето на привремената дозвола за што поднесува писмени докази до Народната банка.

(2) Врз основа на оцената за усогласеноста на банката со условите содржани во привремената дозвола, гувернерот одлучува со решение за издавање на дозвола за основање и работење на банка или за одбивање на барањето од членот 17 на овој закон во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на писмените докази од ставот (1) на овој член. Во рокот од 60 дена не се пресметуваат роковите што ги определува гувернерот за комплетирање на доказите и периодот од поднесувањето на барањето од страна на гувернерот до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи и информации потребни за одлучување, при што од денот на поднесувањето на доказите до денот на одлучувањето од страна на гувернерот по истото, не можат да поминат повеќе од 90 дена.

(3) При одлучувањето согласно со ставот (2) од овој член гувернерот оценува дали банката ќе биде организирана и способна за работа согласно со прописите, пропишаните супервизорски стандарди и начелата на транспарентност и сигурност, дали ги исполнува стандардите за корпоративно управување и управување со ризици, ги оценува квалификацијата, искуството и репутацијата на предложените членови на надзорниот одбор, управниот одбор и лицата од членот 17 на овој закон и реалноста на стратешкиот и оперативниот план и проекцијата на финансиските извештаи.

(4) При одлучувањето од ставот (2) на овој член гувернерот оценува дали банката и понатаму ги исполнува условите врз основа на кои била издадена привремената дозвола за што може да бара нови докази, документи и информации.

(5) Решението за издавање дозвола за основање и работење од ставот (2) на овој член содржи:

- 1) име и седиште на банката;
- 2) име, презиме и адреса на физички лица, односно име и седиште на правни лица кои запишале и уплатиле акции, со номинален износ и број на запишани и уплатени акции;
- 3) износ на почетниот капитал на банката;
- 4) финансиски активности што може да ги врши банката и
- 5) согласност на статутот на банката.
- (6) Секоја промена во смисла на ставот (5) од овој член е составен дел на решението.
- (7) Банката не смее да врши финансиски активности кои не се наведени во решението од ставот (5) на овој член.

Член 21

(1) Статутот на банката се усвојува во рок од 30 дена од денот на добивањето на решението за издавање на дозвола за основање и работење од членот 20 став (2) на овој закон.

(2) Банката е должна да започне со работа во рок од 90 дена од донесувањето на решението за издавање на дозвола за основање и работење од членот 20 став (2) на овој закон.

6. Дозвола за статусни промени

Член 22

(1) За добивање дозвола за статусни промени на банка, банката е должна да поднесе барање до Народната банка.

(2) Советот на Народната банка ја пропишува документацијата, постапката и критериумите за добивање дозвола за статусни промени на банка.

(3) По барањето од ставот (1) на овој член гувернерот донесува решение за издавање дозвола или за одбивање на барањето во рок од 90 дена од денот на поднесувањето на барањето. Во рокот од 90 дена не се пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање и периодот од поднесување на барање од страна на гувернерот до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи и информации потребни за одлучување по барањето, при што од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по истото не можат да поминат повеќе од 180 дена.

(4) Статусни промени на присоединување, спојување и поделба можат да се вршат само на банки основани и со седиште во Република Македонија.

(5) На постапката за статусна промена на банка не се применуваат одредбите од Законот за трговските друштва кои се однесуваат на известување на доверителите.

Член 23

Банката е должна да донесе одлука за статусни промени во рок од 45 дена од денот на добивањето на решението за издавање дозвола од членот 22 став (3) на овој закон.

7. Упис во трговски регистар

Член 24

(1) Банката стекнува својство на правно лице со упис во трговскиот регистар што се води кај Централниот регистар.

(2) Пријава за упис во трговскиот регистар се поднесува во рок од 15 дена од денот на усвојувањето на статутот согласно со членот 21 став (1) од овој закон.

(3) Кон пријавата за упис во трговскиот регистар се поднесуваат:

- 1) статут на банката;
- 2) решение за издавање дозвола за основање и работење на банката;
- 3) доказ дека се уплатени паричните средства на име почетен капитал на привремена сметка кај носител на платниот промет, односно доказ дека странското лице ги уплатило девизните средства на посебна сметка кај Народната банка и
- 4) други документи согласно со прописите за упис во регистарот.
- (4) Во случај на зголемување на почетниот капитал, банката е должна до Централниот регистар да достави пречистен текст на статутот во рок од осум дена по донесувањето на одлука за измени и/или дополнување на статутот од страна на собранието на банката.
- (5) Во трговскиот регистар се запишуваат и деловите на банката во согласност со прописите за упис во трговскиот регистар.

Член 25

Банката е должна да поднесе пријава за упис на статусна промена во Централниот регистар во рок од 15 дена од денот на донесувањето на одлуката од членот 23 на овој закон.

Член 26

Во рок од 15 дена по уписот на основањето или статусната промена на банката во трговскиот регистар, банката е должна на Народната банка да и достави примерок од решението за регистрација заедно со документацијата што е доставена за упис во Централниот регистар.

8. Објавување

Член 27

Народната банка на нејзината интернет страна објавува:

1) листа на банки која задолжително содржи име и седиште на банката и податоци за акционерите со квалификувано учество, за членовите на надзорниот одбор и за членовите на управниот одбор;

2) листа на филијали на банки од земји членки на Европската унија која задолжително содржи име и седиште на филијалата и на банката која ја отворила филијалата и податоци за лицата со посебни права и одговорности во филијалата и

3) листа на филијали на странски банки која задолжително содржи име и седиште на филијалата и на банката која ја отворила филијалата и податоци за лицата со посебни права и одговорности во филијалата.

IV. ФИЛИЈАЛИ НА БАНКИ ОД ЗЕМЈИ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

1. Право за вршење финансиски активности

Член 28

(1) Банка од земја членка на Европската унија може преку филијала во Република Македонија да ги врши финансиските активности од членот 7 на овој закон за кои е овластена во матичната земја.

(2) На банката од ставот (1) на овој член за нејзиното работење преку филијалата во Република Македонија се применуваат одредбите од овој и друг закон и подзаконските акти донесени врз основа на тие закони што се однесуваат на:

1) спроведување на мерките на монетарната политика;

2) обврска за доставување извештаи за филијалата до Народната банка потребни за спроведување на монетарната политика, за следење на ликвидноста и за активностите на филијалата заради статистички цели;

3) обврска за доставување и објавување на годишните финансиски извештаи согласно со членот 110 ставови (1) и (3) од овој закон;

4) банкарска тајна;

5) спречување на перење пари и финансирање на тероризам и

6) заштита на потрошувачите.

(3) Во правниот промет на територијата на Република Македонија, филијалата на банка од земја членка на Европската унија настапува во име и за сметка на банката од земјата членка на Европската унија, има право да стекнува права и да презема обврски и има право на пристап пред судовите и другите органи на Република Македонија под истите услови како и банките основани согласно со овој закон.

(4) За обврските на филијалата на банка од земја членка на Европската унија настанати во Република Македонија одговара банката со целиот свој имот.

Член 29

Депозитите на филијалата на банка од земја членка на Европската унија се вклучени во шемата за гарантирање на депозити на матичната земја.

2. Започнување со работа

Член 30

(1) Банка од земја членка на Европската унија може да започне со работа во Република Македонија преку филијала по истекот на два месеца од денот кога Народната банка ќе добие известување од надлежниот орган на матичната земја, кое содржи:

1) програма за работа на филијалата која, меѓу другото, содржи информации за банкарските и другите финансиски активности што ќе ја врши и организационата структура на филијалата;

2) податоци за лицата со посебни права и одговорности во филијалата;

3) адреса на филијалата каде што може да се добие документација за филијалата;

4) износ на сопствени средства на банката и стапка на адекватност на капиталот на банката;

5) детален опис на шемата за гарантирање на депозитите во матичната земја од која недвосмислено се гледа дека се гарантирани депозитите на филијалата во Република Македонија и

6) финансиски активности за кои е овластена банката.

(2) Во периодот од два месеца од добивањето на известувањето од ставот (1) на овој член Народната банка може да утврди услови под кои банката од земја членка на Европската унија може да врши финансиски активности во Република Македонија преку филијала за што ја известува банката и надлежниот орган на матичната земја.

(3) По добивањето на известувањето од ставот (2) на овој член или ако Народната банка не достави такво известување, по истекот на периодот од ставот (1) на овој член, банката од земја членка на Европската унија може да ја запише филијалата во трговскиот регистар согласно со одредбите од Законот за трговските друштва кои се однесуваат на постапката за регистрација на подружница на странско трговско друштво. По запишувањето во трговскиот регистар, филијалата на банката од земја членка на Европската унија може да почне со вршење на финансиските активности за кои е овластена.

(4) Банката од земја членка на Европската унија е должна да ја извести Народната банка за секоја намера за промена на податоците кои се наведени во известувањето од ставот (1) точки 1, 2, 3, 5 и 6 на овој член, најмалку еден месец пред настанувањето на промената.

Член 31

Сите филијали на иста банка од земја членка на Европската унија во Република Македонија се сметаат за една филијала.

Член 32

Финансиските извештаи и другата документација за работењето преку филијала во Република Македонија, банката од земја членка на Европската унија ги води на македонски јазик и ги чува централизирано во првотворената филијала во Република Македонија.

3. Супервизија

Член 33

(1) Надлежниот орган на матичната земја, или од него овластени лица, може да врши теренска контрола на филијала на банка од таа земја членка за што претходно треба да ја извести Народната банка.

(2) При контролата од ставот (1) на овој член надлежниот орган на матичната земја или од него овластени лица, ги има надлежностите на Народната банка од членовите 116 и 117 на овој закон.

(3) На барање на надлежниот орган на матичната земја Народната банка е должна да учествува или да изврши теренска контрола на филијалата на банка од таа земја во Република Македонија.

Член 34

По исклучок на одредбите од членот 33 на овој закон Народната банка врши супервизија на филијала на банка од земја членка на Европската унија отворена во Република Македонија во согласност со членовите 116 и 117 од овој закон со цел да утврди дали филијалата работи во согласност со одредбите од членот 28 став (2) на овој закон и презема мерки во согласност со овој закон.

Член 35

Надлежните органи на матичната земја и Народната банка соработуваат и разменуваат информации заради ефикасна супервизија и следење на работењето на банка од земја членка на Европската унија која има отворено филијала во Република Македонија.

4. Мерки спрема банка или филијала на банка од земја членка на Европската унија**Член 36**

(1) Ако банката од земја членка на Европската унија, преку филијалата во Република Македонија не постапува согласно со членот 28 став (2) од овој закон, гувернерот со решение бара банката да ги надмине незаконитостите во утврден рок.

(2) Ако банката од земја членка на Европската унија не постапи согласно со решението од ставот (1) на овој член, Народната банка го известува надлежниот орган на матичната земја кој треба да преземе мерки спрема банката и да ја извести Народната банка за видот на преземените мерки.

(3) Ако, по добивањето на известувањето од ставот (2) на овој член, надлежниот орган на матичната земја не преземе мерки спрема банката или, и покрај преземените мерки, банката од земја членка на Европската унија не ги надмине незаконитостите, гувернерот со решение презема мерки за спречување на незаконитостите или на банката и забранува вршење на финансиски активности преку филијалата во Република Македонија.

(4) Пред да ги преземе мерките од ставот (3) на овој член Народната банка го известува надлежниот орган на матичната земја за видот на мерките и причините поради кои планира да ги преземе тие мерки.

(5) По исклучок од ставовите (2) и (4) на овој член, а заради заштитата на интересите на депонентите, Народната банка може без претходно известување на надлежниот орган на матичната земја спрема банката од земја членка на Европската унија да преземе мерки за спречување на незаконитостите или да и забрани вршење на финансиски активности во Република Македонија.

(6) За случајот од ставот (5) на овој член Народната банка, во најкраток можен рок, го известува надлежниот орган на матичната земја.

(7) Ако Народната банка оцени дека спрема филијала, како дел од банка од земја членка на Европската унија, треба да се преземат мерки за реорганизација, за тоа го известува надлежниот орган на матичната земја членка.

5. Мерки за реорганизација**Член 37**

(1) Кога се реорганизира банка од земја членка на Европската унија, вклучително и нејзината филијала во Република Македонија, извадок од одлуката се објавува во Службен весник на Европската унија и во најмалку два дневни весници во Република Македонија.

(2) Мерките за реорганизација се применуваат во Република Македонија на денот кога ќе почнат да се применуваат во матичната земја.

(3) Мерките за реорганизација во Република Македонија се применуваат во согласност со прописите и постапките применливи во матичната земја, освен во случаите од членот 41 на овој закон.

Член 38

(1) Надлежниот орган на матичната земја ја известува Народната банка за намерата за преземање мерки за реорганизација пред донесувањето на одлуката за спроведување на мерки за реорганизација на банка, а доколку тоа не е можно, веднаш по донесувањето на одлуката.

(2) Во однос на известување, признавање и пријавување на побарувањата соодветно се применуваат одредбите од членот 42 на овој закон.

6. Стечај и ликвидација**Член 39**

(1) Надлежниот орган на матичната земја е единствено овластен да одлучи за отворање на стечајна или ликвидациона постапка на банка, вклучително и на нејзините филијали во Република Македонија.

(2) Одлуката за отворање на стечајна или ликвидациона постапка донесена од надлежните органи на матичната земја се применува во Република Македонија на денот кога истата ќе почне да се применува во матичната земја.

(3) Постапката за стечај или ликвидација се спроведува согласно со прописите на матичната земја, освен во случаите од членот 43 на овој закон.

Член 40

(1) Надлежниот орган на матичната земја ја известува Народната банка за намерата за донесување одлука за отворање стечајна или ликвидациона постапка пред донесувањето на одлуката за отворање на стечајна или ликвидациона постапка на банка, вклучително и на нејзините филијали во Република Македонија, а доколку тоа не е можно, веднаш по донесувањето на одлуката.

(2) Извадок од одлуката од ставот (1) на овој член се објавува во Службен весник на Европската унија и во најмалку два дневни весници во Република Македонија.

Член 41

(1) Лицата назначени да ја водат стечајната или ликвидационата постапка можат да преземат активности во Република Македонија врз основа на одлуката за нивно именување (назначување) издадена од надлежниот орган на матичната земја и заверен превод на македонски јазик на таа одлука пред нотар во Република Македонија.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член во Република Македонија можат да ги вршат сите активности за кои се овластени со прописите на матичната земја.

Член 42

(1) Доколку прописите во матичната земја предвидуваат задолжително пријавување на побарувањата заради нивно признавање, лицата надлежни за спроведување на стечајната или ликвидационата постапка веднаш по отпочнувањето на постапката поединечно ги информираат познатите доверители со седиште или живеалиште во Република Македонија.

(2) Доверителите со седиште или живеалиште во Република Македонија ги имаат истите права и третман во стечајната или ликвидационата постапка како доверителите со седиште или живеалиште во матичната земја.

Член 43

Во однос на правото на предметите кои во моментот на отворањето на стечајна или ликвидациона постапка се запишани во регистар или друг централизиран систем за регистрирање соодветно се применува правото на земјата во која правата на предметите се регистрирани.

Член 44

Доколку надлежниот орган на матичната земја ја одземе дозволата за вршење на финансиски активности на банка, Народната банка и забранува на филијалата на таа банка во Република Македонија да врши активности.

7. Членство во професионални здруженија

Член 45

Банките од земји членки на Европската унија кои имаат филијали во Република Македонија можат да бидат членки на професионалните здруженија во Република Македонија со еднакви права и обврски како и банките од Република Македонија.

V. ФИЛИЈАЛИ НА СТРАНСКИ БАНКИ

1. Право за вршење финансиски активности

Член 46

(1) Странска банка може преку филијала во Република Македонија да ги врши финансиските активности од членот 7 на овој закон за кои е овластена од надлежен орган во земјата во која се наоѓа седиштето на банката.

(2) Филијалата на странска банка работи согласно со законите на Република Македонија.

(3) Во правниот промет на територијата на Република Македонија, филијалата на странска банка настапува во име и за сметка на банката, има право да стекнува права и да презема обврски и има право на пристап пред судовите и другите органи на Република Македонија под истите услови како и банките основани согласно со овој закон.

(4) За обврските на филијалата на странска банка настанати во Република Македонија, банката одговара со целиот свој имот.

(5) Филијалата на странска банка е должна да пласира средства во Република Македонија во износ од најмалку 20% од прибраните депозити од резиденти во Република Македонија. Депозитот од членот 48 став (2) на овој закон не се пресметува во износот на пласирани средства во Република Македонија.

(6) Средствата на филијалата можат да се употребат за исплата на обврски на странската банка настанати надвор од Република Македонија само откако ќе се намират обврските произлезени од работењето на филијалата во Република Македонија.

(7) Сите филијали на иста странска банка отворени во Република Македонија се сметаат за една филијала во однос на одржување на потребното ниво на средства согласно со членот 48 став (2) од овој закон.

(8) Со филијалата на странска банка управуваат најмалку две лица кои добиле претходна согласност од гувернерот и барем еден од нив мора да го познава македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и да има постојано живеалиште во Република Македонија. Лицата кои управуваат со филијалата мора да ги исполнуваат условите за член на управен одбор пропишани со овој закон.

2. Отворање на филијала на странска банка

Член 47

(1) Странска банка може да отвори филијала во Република Македонија по претходно добиена дозвола од гувернерот за отворање и работа на филијала.

(2) За добивање дозвола за отворање и работа на филијала странската банка поднесува барање до Народната банка кон кое приложува:

1) овластување од надлежен орган на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банката во кое се наведени финансиските активности за кои е овластена банката;

2) дозвола од надлежен супервизорски орган на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка за отворање на филијала во Република Македонија или изјава дека не се противи на отворањето на филијала во Република Македонија;

3) статут на странската банка, односно друг соодветен акт согласно со прописите на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка;

4) список на акционери на странската банка кои поседуваат над 5% од акциите на банката;

5) податоци за членовите на органите на управување и надзор на странската банка и за идентитетот, професионалното искуство и квалификациите (образованието) на предложените лица кои ќе управуваат со филијалата;

6) ревидирани ревизорски извештаи за странската банка за последните три години;

7) податоци за системот за спречување на перење пари на странската банка;

8) доказ дека странската банка е оценета со најмалку БББ согласно со рејтингот на Standard & Poor's, Fitch IBCA или Thompson Bank Watch или со Baa2 согласно со рејтингот на Moody's;

9) план за работа на филијалата кој вклучува и банкарски и други финансиски активности што ќе ги извршува филијалата;

10) доказ за уплата на средствата на сметка на Народната банка и

11) доказ дека супервизорскиот орган во земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка практикува адекватна супервизија на консолидирана основа, најмалку на начин и во обем пропишани со овој закон.

(3) По барањето од ставот (2) на овој член гувернерот одлучува со решение за издавање на дозвола за отворање и работење на филијала на странската банка или за одбивање на барањето, во рок од најмногу 30 дена од денот на поднесувањето на документацијата.

(4) Гувернерот го одбива барањето од ставот (2) на овој член во случаите од членот 18 став (2) точки 1, 2 и 3 и став (3) и членот 92 на овој закон.

(5) Гувернерот го одбива барањето од ставот (2) на овој член и доколку, заради прописите во земјата во која странската банка има регистрирано седиште или заради начинот на кој се спроведуваат тие прописи, оцени дека не е можна ефикасна соработка и размена на информации меѓу Народната банка и супервизорскиот орган на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка или дека извршувањето на супервизијата во согласност со овој закон ќе биде оневозможено.

(6) Странската банка е должна веднаш писмено да ја извести Народната банка за каква било промена на податоците содржани во барањето од ставот (2) на овој член.

(7) Странската банка може дополнително да отвори и друга филијала во Република Македонија само ако претходно до Народната банка и до трговскиот регистар што се води во Централниот регистар достави писмено известување од надлежниот орган на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка дека нема пречки за отворање на филијала.

2. Средства на филијалата

Член 48

(1) Филијалата на странска банка е должна да располага со парични средства во износ од најмалку 120.000.000 денари. Паричните средства ги уплатува странската банка пред добивањето на дозволата за отворање и работење на филијалата, на посебна сметка во Народната банка. По запишување на филијалата во трговскиот регистар паричните средствата се пренесуваат на една или повеќе депозитни сметки на филијалата во банки со седиште во Република Македонија.

(2) Депозитот од ставот (1) на овој член странската банка е должна да го одржува во износ од најмалку 5% од вкупните депозити на филијалата во Република Македонија, но не помалку од 120.000.000 денари, зависно од тоа кој износ е поголем. Во вкупните депозити не се вклучуваат депозитите на странската банка која ја отворила филијалата.

(3) Депозитот од ставот (2) на овој член има третман на сопствени средства на филијалата и не смее да биде предмет на оптоварување и вкватување од страна на странската банка која ја отворила филијалата.

(4) Странската банка може да повлече дел од депозитот само во случај кога износот е повисок од определениот со ставот (2) од овој член и по претходна согласност од гувернерот.

3. Сметководствена евиденција

Член 49

Странската банка ги води сметководствената евиденција, финансиските извештаи и другата документација за работењето на филијалата во Република Македонија на македонски јазик.

4. Укинување на дозвола за отворање и работење

Член 50

(1) Гувернерот ја укинува дозволата за отворање и работење на филијалата на странска банка, во следниве случаи, ако:

1) надлежен орган го одзел овластувањето за вршење на банкарски активности на странската банка која отворила филијала или е покрената стечајна или ликвидациона постапка на странската банка која отворила филијала;

2) странската банка донесе одлука за престанување со работа на филијалата;

3) филијалата престане да ги исполнува обврските во врска со осигурувањето на депозитите;

4) филијалата на странската банка престане да ги исполнува условите и критериумите врз основа на кои е издадена дозволата;

5) депозитот се намали под износот утврден со членот 48 став (2) од овој закон или

6) кај филијалата ги утврди случаите од членот 154 став (1) точки 1, 4, 7, 8, 9, 11, 12 и 14 на овој закон.

(2) Во случај на одземање на дозвола за отворање и работење на филијала на странска банка, соодветно се применуваат одредбите од овој закон за ликвидација и стечај на банка и одредбите од Законот за стечај со кои се уредуваат стечајните постапки со странски елемент.

(3) Депозитот од членот 48 став (2) на овој закон може да се пренесе од депозитните сметки само за исплата на доверителите на филијалата на странска банка во случај на поведени постапки за стечај или ликвидација на филијалата.

5. Известувања и соработка

Член 51

(1) Лицата кои управуваат со филијалата на странска банка и странската банка се должни веднаш да ја известат Народната банка ако кон странската банка или кон некоја нејзина подружница или филијала е покрената постапка за изрекување на мерки од страна на надлежен орган.

(2) За одземањето на дозволата за отворање и работење на филијала на странска банка гувернерот е должен да го известат надлежниот орган на земјата каде што странската банка има регистрирано седиште, а доколку е тоа можно и пред донесувањето на одлуката за одземање на дозволата за отворање и работење. Известувањето мора да ги содржи и правните последици од одземањето на дозволата за отворање и работење.

(3) Странската банка е должна во писмена форма да ја известат Народната банка најмалку еден месец пред денот на донесувањето на одлуката за престанување со работа на филијала во Република Македонија.

Член 52

Надлежните органи на земјата во која е регистрирано седиштето на странската банка која отворила филијала во Република Македонија и Народната банка сора-

ботуваат и разменуваат информации заради ефикасна супервизија и следење на работењето на странската банка и нејзината филијала во Република Македонија.

6. Примена на одредбите од овој закон

Член 53

(1) На филијала на странска банка соодветно се применуваат одредбите од овој закон кои се однесуваат на супервизорски стандарди, управен одбор, извештаи, сметководство и ревизија, банкарска тајна, супервизија, надзор и мерки, освен мерките докапитализација и администрација, стечај на банка, ликвидација на банка и казни одредби.

(2) Советот на Народната банка поблиску ја утврдува соодветната примена на одредбите од ставот (1) на овој член на филијалата на странска банка.

7. Осигурување на депозитите

Член 54

Депозитите во филијала на странска банка задолжително се осигуруваат во Фондот за осигурување на депозити на Република Македонија под исти услови, како и депозитите на банките со седиште во Република Македонија.

8. Членство во професионални здруженија

Член 55

Странските банки кои имаат филијали во Република Македонија можат да бидат членки на професионалните здруженија во Република Македонија со еднакви права и обврски како и банките со седиште во Република Македонија.

VI. ФИЛИЈАЛИ НА БАНКИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО СТРАНСТВО

Член 56

(1) Банки со седиште во Република Македонија кои имаат намера да отворат филијали во странство треба да добијат согласност од гувернерот.

(2) Филијалите на банки со седиште во Република Македонија можат да вршат само банкарски и други финансиски активности за кои банката има дозвола од гувернерот.

(3) За добивање дозвола за отворање филијала во странство банката поднесува барање до Народната банка кое содржи информации за:

1) земјата во која има намера да отвори филијала;

2) програма за работа која, меѓу другото, содржи активности што ќе ги врши филијалата и организациона структура на филијалата;

3) адреса на филијалата и

4) идентитет на лицата предложени да управуваат со филијалата.

(4) Со филијалата управуваат најмалку две лица кои ги исполнуваат условите од членот 17 на овој закон за членови на управен одбор на банка со седиште во Република Македонија.

(5) Гувернерот го одбива барањето од ставот (3) на овој член доколку постојат причини кои можат да влијаат негативно на финансиската состојба на банката или доколку, врз основа на прописите на земјата во која се бара отворање на филијала и начинот на примена на тие прописи, оцени дека нема да се остварува соодветна соработка и размена на информации меѓу Народната банка и супервизорскиот орган на земјата во која се бара отворање на филијала и дека ќе биде оневозможена супервизија во согласност со овој закон.

(6) Банката е должна да го известат гувернерот за секоја промена на информациите од ставот (3) на овој член најмалку еден месец пред да настанат промените.

VII. СОГЛАСНОСТИ И ИЗВЕСТУВАЊА НА НАРОДНАТА БАНКА

1. Согласности за банка

Член 57

(1) Банката е должна да поднесе барање и да добие претходна согласност од гувернерот за:

- 1) измена и/или дополнување на статутот на банка;
- 2) отпочнување со вршење на активностите од членот 7 став (1) точки 5, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18 и 23 на овој закон;
- 3) именување на членови на надзорен одбор;
- 4) именување на членови на управен одбор;
- 5) основање на подружница, филијала или претставништво на банка во странство или стекнување на капитални делови во банка;
- 6) основање или стекнување на капитални делови кои изнесуваат над 10% од сопствените средства на банката, директно или индиректно, во небанкарска финансиска институција или во нефинансиска институција;
- 7) отворање претставништво на странска банка;
- 8) промена на име и седиште на банка и
- 9) престанување со работење на банката во случај од членот 168 став (1) точка 1 на овој закон.

(2) Советот на Народната банка ги пропишува видот на документацијата за добивање на согласноста од ставот (1) точки 1, 2, 5, 6, 7 и 8 на овој член и начинот на нејзиното доставување, како и условите и постапката за издавање на согласноста од ставот (1) точки 1, 2, 5, 6, 7 и 8 на овој член.

(3) Во однос на ставот (1) точки 3 и 4 од овој член соодветно се применуваат одредбите од членовите 17 ставови (4) и (5), 18 став (2) точки 1, 2, 4, 9 и 10, 83, 88 и 92 на овој закон.

(4) По барањето за издавање на согласност од ставот (1) точки 1, 6, 7 и 8 на овој член гувернерот донесува решение за издавање на согласност или за одбивање на барањето во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето. Во рокот од 30 дена не се пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање и периодот од поднесувањето на барање од страна на гувернерот до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи и информации потребни за одлучување по барањето, при што од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по истото не може да поминат повеќе од 60 дена.

(5) По барањето за издавање на согласност од ставот (1) точки 2, 3, 4, 5 и 9 на овој член гувернерот донесува решение за издавање на согласност или за одбивање на барањето во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето. Во рокот од 60 дена не се пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање и периодот од поднесување на барање од страна на гувернерот до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи и информации потребни за одлучување по барањето, при што од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по истото не можат да поминат повеќе од 120 дена.

Член 58

(1) За вршење на активностите од членот 7 став (1) точки 3, 13, 14, 15, 16, 17 и 18 на овој закон, освен за тргување со хартии од вредност во земјата, потребен е износ на сопствени средства кој не може да биде помал од 560.000.000 денари.

(2) Согласност за вршење на активностите од членот 57 став (1) точка 2 на овој закон гувернерот може да издаде по претходно издадена дозвола, согласност или мислење од надлежен орган, односно институција, доколку дозволата, согласноста или мислењето се предвидени со друг закон.

2. Согласности на акционери

Член 59

(1) Секое лице кое има намера, директно или индиректно, постапно или одеднаш, да стекне акции чиј вкупен кумулативен номинален износ изнесува или надминува 5%, 10%, 20%, 33%, 50% и 75% од вкупниот број на акции, односно од вкупниот број на издадени акции со право на глас во банката, без оглед на тоа дали акциите ги стекнува само или заедно со други поврзани лица, директно или индиректно, е должно да поднесе барање до Народната банка за добивање претходна согласност.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член лице кое врз основа на одлука на надлежен орган во согласност со закон стекнало, постапно или одеднаш, акции чиј вкупен кумулативен номинален износ изнесува или надминува 5%, 10%, 20%, 33%, 50% или 75% од вкупниот број на акции во банка, односно од вкупниот број на издадени акции со право на глас, без оглед на тоа дали акциите ги стекнало само или заедно со други поврзани лица, директно или индиректно, е должно во рок од десет дена од конечноста, односно правосилноста на одлуката, да поднесе барање до Народната банка за добивање согласност за настанатата промена.

(3) Во случаите од ставот (1) на овој член банките, брокерските куќи и берзата на долгорочни хартии од вредност не смеат да извршат налог за купување, односно трансакција со акции на банка за кои не им е презентирана согласност од гувернерот.

(4) Трансакцијата за стекнување на акциите треба да се изврши во рок од 180 дена од денот на добивањето на согласноста од гувернерот. По истекот на овој рок задолжителна е постапка за добивање на нова согласност.

(5) Во однос на документите и информациите што се приложуваат кон барањето од ставовите (1) и (2) на овој член и постапката за нивно оценување, соодветно се применуваат одредбите од членот 17 ставови (1) точки 5, 6, 7, 8 и 13, (2), (3), (4) и (5) и членот 18 став (3) на овој закон.

(6) Гувернерот го одбива барањето од ставовите (1) и (2) на овој член, ако:

- 1) барањето не ја содржи комплетната документација;
- 2) барањето содржи неточни или невистинити податоци;
- 3) лицето не може да биде акционер според членот 13 од овој закон;

4) расположивите податоци и информации укажуваат дека лицето, и/или лицата поврзани со него, како последица на правната или финансиската состојба, односно начинот на кој работи или природата на неговите активности, индицираат тенденција на висок ризик со што може да биде загрознена стабилноста, сигурноста и репутацијата на банката, односно нејзиното работење во согласност со прописите;

5) финансиската и економската состојба на лицето не е во согласност со вредноста на акциите што има намера да ги стекне;

6) има основана причина да се сомнева во легалноста на потеклото на парите, интегритетот или вистинскиот идентитет на лицето и/или лицата поврзани со него;

7) постоењето блиски врски, во смисла на овој закон, може да го отежне извршувањето на ефикасна супервизија и/или

8) оцени дека стекнувањето на акции ќе доведе до несакан развој на финансискиот систем.

(7) Гувернерот го одбива барањето од ставовите (1) и (2) на овој член поднесено од страна на странско лице и доколку прописите и практиките на државата од којашто доаѓа странското лице индицираат дека извршувањето на супервизорската функција ќе биде отежнато или оневозможено.

(8) По барањето од ставовите (1) и (2) на овој член гувернерот донесува решение за издавање на согласност или за одбивање на барањето во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето. Во рокот од 30 дена не се пресметуваат роковите кои ги определува гувернерот за комплетирање на поднесеното барање и периодот од поднесување на барање од страна на гувернерот до надлежни домашни и странски органи и институции за добивање документи и информации потребни за одлучување по барањето, при што од денот на поднесувањето на барањето до денот на одлучувањето на гувернерот по истото не можат да поминат повеќе од 90 дена.

Член 60

За решението од членот 59 став (8) на овој закон со кое се одбива барањето во врска со членот 59 став (6) точка б од овој закон гувернерот веднаш го известува Бирото за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

3. Известувања

Член 61

(1) Банката е должна да ја извести Народната банка за:

1) зголемување на почетниот капитал на банката, односно за нова емисија на акции;

2) промена на сопственичката структура на акциите;

3) голема изложеност дефинирана во членот 72 став (1) на овој закон;

4) основање и укинување на делови на банка во земјата;

5) укинување на подружница, филијала или претставништво на банка во странство;

6) промена на лице со посебни права и одговорности, освен за промена на член на надзорен одбор и управен одбор;

7) влошена финансиска состојба на акционерите со квалификувано учество, доколку банката на кој било начин дошла до таква информација;

8) стекнување капитални делови кои изнесуваат помалку од 10% од сопствените средства на банката, директно или индиректно, во небанкарска финансиска институција или во нефинансиска институција и

9) именување на вршител на должноста член на управен одбор на банката од редот на членовите на надзорен одбор на банката.

(2) За дејствата од ставот (1) точки 1, 4, 5, 6, 7, 8 и 9 на овој член банката е должна да ја извести Народната банка во рок од пет дена од денот на донесувањето на одлуката за преземање на дејствието, односно од добиеното сознание.

(3) За промените од ставот (1) точки 2 и 3 на овој член банката е должна до Народната банка да доставува месечни извештаи и тоа најдоцна десеттиот ден во тековниот за претходниот месец.

(4) Банката е должна да доставува до Народната банка тримесечни извештаи за состојбата на сите големи изложености.

Член 62

(1) Акционер со квалификувано учество во банка кој има намера да го намали учеството, директно или индиректно, на начин што тоа учество во вкупниот број на акции или вкупниот број на издадени акции со право на глас во банка ќе се намали под 5%, 10%, 20%, 33%, 50% или 75% е должно најмалку еден месец пред да се реализира намалувањето да ја извести Народната банка за:

1) вкупниот број на акции и вкупниот број на издадени акции со право на глас во банката што има намера да ги продаде;

2) износот за кој ќе се намали неговото учество во почетниот капитал;

3) вкупниот број на акции и вкупен број на издадени акции со право на глас во банката што ќе ги поседува по намалувањето и

4) идентитетот на лицето кое ќе ги стекне неговите акции во банката, доколку му е познат.

(2) Акционерите се должни да ја известат Народната банка за склучени договори со кои се здружуваат правата на глас од акциите во банката во рок од пет дена од склучувањето на договорот.

VIII. СУПЕРВИЗОРСКИ СТАНДАРДИ

1. Солвентност и адекватност на капиталот

Член 63

(1) Банката е должна да располага со адекватно ниво на сопствени средства во зависност од природата, видот и обемот на финансиските активности и висината на ризиците кои произлегуваат од извршувањето на тие активности (адекватност на капиталот).

(2) Банката е должна да работи на начин кој ќе овозможи постојано да биде способна да ги исполни сите обврски (солвентност).

Член 64

(1) Стапката на адекватност на капиталот го претставува односот меѓу сопствените средства и ризично пондерираната актива.

(2) Сопствените средства на банка не смеат да изнесуваат помалку од износот на почетниот капитал пропишан со овој закон.

(3) Советот на Народната банка ја пропишува методологијата за пресметка на стапката на адекватност на капиталот на банка во согласност со меѓународните стандарди.

Член 65

(1) Банката е должна да одржува стапка на адекватноста на капиталот која не може да биде пониска од 8%.

(2) Гувернерот може да пропише повисока стапка од пропишаната во ставот (1) од овој член доколку тоа е потребно поради природата, видот и обемот на активностите што ги врши банката и ризиците на кои е изложена како резултат на тие активности.

2. Управување со ризиците

Член 66

(1) Банката е должна континуирано да управува со ризиците соодветно на природата, видот и обемот на финансиските активности што ги врши. Критериумите, начинот и методите на управување со ризиците, како и оцената на адекватноста на капиталот согласно со нејзиниот степен на ризичност, банката е должна да ги пропише со општите акти и интерните процедури. Општите акти и интерните процедури треба да бидат во согласност со прописите, стандардите и правилата од областа на банкарството и методологијата пропишана од Советот на Народната банка.

(2) Со општите акти и интерните процедури од ставот (1) на овој член мора да бидат опфатени сите материјални ризици на кои е изложена банката при вршењето на одделни и на сите видови финансиски активности, а особено следниве видови ризици:

1) ликвидносен ризик;

2) кредитен ризик, вклучувајќи и ризик на земјата и ризик на друга договорна страна;

3) ризик на каматни стапки, валутен ризик и останати пазарни ризици;

4) ризик од концентрација на изложеност на банката;

- 5) оперативен ризик, вклучувајќи го и ризикот од неадекватност на информативните системи и
6) ризик кој произлегува од капитални вложувања и вложувања во недвижности.

Член 67

Банката е должна изложеноста на одделни видови ризици да ја одржува во рамките на лимитите пропишани со овој закон.

Член 68

(1) Заради адекватно управување со ризиците Советот на Народната банка, во согласност со меѓународните стандарди, пропишува:

- 1) методологија за управување со кредитниот ризик и утврдување на критериуми за класификација на активните билансни и вонбилансни ставки според степенот на ризичност;
  - 2) методологија за управување со валутниот ризик и други пазарни ризици;
  - 3) методологија за управување со ликвидносниот ризик;
  - 4) методологија за сигурноста на информативниот систем на банката и
  - 5) методологија за управување со други видови ризици со кои се соочува банката.
- (2) Методологиите од ставот (1) на овој член претставуваат минимум барања што мора да ги исполни банката.

Член 69

(1) За обезбедување од потенцијалните и/или настанатите загуби кои произлегуваат од конкретни ризични активни билансни и вонбилансни позиции, банката е должна да изврши исправка на вредноста, односно да издвои посебна резерва.

(2) Исправката на вредноста и износот на посебната резерва се утврдуваат на начин и висина според методологија што ја пропишува Советот на Народната банка.

3. Изложеност на банка

Член 70

(1) Изложеноста на банка спрема лице и со него поврзани лица ги опфаќа вкупните билансни и вонбилансни побарувања на банката од тоа лице, вложувањата во хартии од вредност издадени од тоа лице и капиталните вложувања во тоа лице.

(2) Банката е должна да ги утврдува нето должниците на банката во согласност со методологија пропишана од страна на Советот на Народната банка.

Член 71

(1) Изложеноста спрема лице и со него поврзани лица не смее да надмине 25% од сопствените средства на банката.

(2) Изложеноста спрема подружница на банка не смее да надмине 10% од сопствените средства на банката.

(3) Изложеноста спрема акционер со квалификувано учество во банката и со него поврзани лица не смее да надмине 10% од сопствените средства на банката.

(4) Изложеноста спрема лице со посебни права и одговорности и со него поврзани лица не смее да надмине 3% од сопствените средства на банката.

(5) Вкупната изложеност кон лицата од ставовите (2), (3) и (4) на овој член не смее да надмине 65% од сопствените средства на банката.

(6) Кредитите и други облици на изложеност спрема лицата од ставовите (2), (3) и (4) на овој член на износ од над 1.000.000 денари се одобруваат врз основа на одлука на надзорниот одбор на банката.

(7) Условите под кои се одобруваат кредити и сите други облици на изложеност се прибираат депозити и се вршат други финансиски активности за лицата од

ставовите (2), (3) и (4) на овој член, при еднакво ниво на ризик утврден во согласност со супервизорските стандарди, не смеат да бидат поповолни од условите што се применуваат за другите комитенти на банката.

(8) Начинот на примена на одредбите од овој член поблиску ги пропишува Советот на Народната банка.

Член 72

(1) Голема изложеност спрема лице и со него поврзани лица претставува изложеност еднаква или повисока од 10% од сопствените средства на банката.

(2) Вкупниот износ на големи изложености не смее да го надмине осумкратниот износ на сопствените средства на банката.

(3) Начинот на примена на одредбите од овој член поблиску ги пропишува Советот на Народната банка.

Член 73

Банката е должна начинот на кредитирање и постапката за регулирање на пристигнатите за наплата, а ненаплатени побарувања да ги усогласи со супервизорските стандарди пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 74

(1) Банката не смее да одобри кредит или да воспостави друг облик на изложеност кој, директно или индиректно, ќе се искористи за купување на акции во истата банка.

(2) Банката не смее да одобри кредит или да воспостави друг облик на изложеност кон лице и со него поврзани лица со залог на акции издадени од таа банка.

(3) Банката не смее, директно или индиректно, да стекне повеќе од 5% од акциите на друга банка или небанкарска финансиска институција која поседува повеќе од 5% од вкупните акции на банката.

4. Сопствени акции на банка

Член 75

(1) Банката може да стекнува сопствени акции со откуп, самата или преку лице кое дејствува од свое име, а за нејзина сметка, до 10% од номиналната вредност на вкупните акции на банката, но износот на откупените акции не смее да го надмине износот на нераспределената добивка.

(2) Откупот на сопствени акции е полноважен само, ако:

- 1) собранието донесе одлука за стекнување на сопствени акции преку откуп во која се утврдени начинот на откупот, максималниот број на акции што може да се откупи, времето во кое откупот треба да се изврши и кое не може да биде подолго од 12 месеца од денот на донесувањето на одлуката за стекнување на сопствени акции, минималната и максималната противвредност која може да се плати за нив и
- 2) номиналната вредност на откупените сопствени акции заедно со номиналната вредност на сопствените акции што банката ги има стекнато претходно и што ги поседува да не надминува 10% од номиналната вредност на вкупните акции на банката.

(3) Акциите од ставот (1) на овој член мора да се отуѓат во рок од една година од денот на нивното стекнување.

(4) Ако акциите од ставот (1) на овој член не бидат отуѓени во рокот од ставот (3) на овој член, без одлагање мора да бидат поништени.

(5) Стекнувањето сопствени акции спротивно на ставот (2) од овој член е ништовно.

Член 76

(1) Ограничувањата пропишани во членот 75 од овој закон не се применуваат ако стекнувањето на сопствените акции се врши:

- 1) по сила на закон и
  - 2) врз основа на правосилна судска одлука.
- (2) Акциите стекнати во случаите од ставот (1) на овој член мора да се отуѓат во рок од една година од денот на нивното стекнување.
- (3) Ако стекнатите акции според ставот (1) од овој член не бидат отуѓени во рокот од ставот (2) на овој член без одлагање мора да бидат поништени.

Член 77

Правата од стекнатите сопствени акции мируваат се до моментот на нивното отуѓување.

5. Вложувања на банка

Член 78

(1) Банката не смее да вложува и да се стекне со земјиште, згради и опрема кои не ги користи за извршување на финансиските активности, освен оние стекнати врз основа на ненаплатени побарувања.

(2) Имотот на банката во земјиште, згради, опрема и капитални делови во нефинансиски институции не смее да надмине 60% од сопствените средства на банката.

(3) Агрегатниот, односно вкупниот износ на капиталните делови во нефинансиски институции не смее да надмине 30% од сопствените средства на банката.

(4) Поединечен капитален дел на банката во нефинансиска институција не смее да надмине 15% од сопствените средства на банката.

(5) Банка не смее да остварува контрола во нефинансиска институција.

(6) Во рамките на лимитите од ставовите (2), (3), (4) и (5) на овој член не се вклучува имотот во земјиште, згради и опрема стекнат врз основа на ненаплатени побарувања, а кои банката не ги користи за извршување на финансиските активности и капиталните делови стекнати врз основа на ненаплатени побарувања.

(7) Имотот и капиталните делови стекнати врз основа на ненаплатени побарувања банката е должна да ги продаде во рок од три години од нивното стекнување, во спротивно истите се вклучуваат во лимитот утврден во ставовите (2), (3), (4) и (5) од овој член.

6. Ликвидност на банката

Член 79

Банката е должна да ја одржува ликвидноста, односно да управува со активата и пасивата на начин што ќе и овозможи намирување на пристигнатите обврски во секој момент.

Член 80

Заради одржување на ликвидноста, во согласност со методологијата од членот 68 на овој закон, банката е должна да управува со ликвидносниот ризик, што треба да вклучи особено:

- 1) воспоставување и одржување на адекватна рочна структура;
- 2) планирање и управување со приливите и одливите на парични средства и обезбедување на адекватен износ на ликвидни средства;
- 3) следење на изворите на средства и нивната концентрација и
- 4) тестирање на ликвидноста.

7. Отворена девизна позиција

Член 81

Банката е должна да одржува отворена девизна позиција во согласност со методологијата од членот 68 став (1) точка 2 на овој закон.

IX. ОРГАНИ НА БАНКА И УПРАВУВАЊЕ НА БАНКА

Член 82

(1) Органи на банка се собрание, надзорен одбор, одбор за управување со ризици, одбор за ревизија, управен одбор и други органи утврдени со статут (кредитен одбор и слично).

(2) Со статутот на банката поблиску се уредуваат бројот, составот, надлежностите, правата, должностите, одговорностите и начинот на работење на органите на банката, како и бројот, мандатот, надлежностите, правата, одговорностите и условите за именување на лицата со посебни права и одговорности.

(3) Управувањето на банката мора да биде во согласност со одредбите од овој закон и со правилата за добро корпоративно управување пропишани од страна на Советот на Народната банка донесени во согласност со меѓународните стандарди.

Член 83

(1) Лице со посебни права и одговорности во банка задолжително треба да има соодветно високо образование и познавање на прописите од областа на банкарството и/или финансиите и да има соодветно искуство кое обезбедува сигурно и стабилно управување со банката.

(2) Лице со посебни права и одговорности во банка не може да биде лице:

- 1) член на Советот на Народната банка;
- 2) вработено во Народната банка;
- 3) кое е осудено со казна затвор за кривични дела од областа на банкарството и финансиите;
- 4) на кое му е изречена прекршочна санкција, односно казна забрана за вршење професија, дејност или должност;

5) кое не поседува репутација со што може да биде загрозувано сигурното и стабилното работење на банката;

6) кое не ги почитува одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и/или не ги спроведувало или не ги спроведува и/или постапувало или не ги постапува спротивно на мерките изречени од гувернерот, со што биле или се загрозувани сигурноста и стабилноста на банката;

7) член на надзорен одбор, одбор за управување со ризици, одбор за ревизија и управен одбор на друга банка или вработен во друга банка или

8) кое извршувало функција на лице со посебни права и одговорности во банка или друго правно лице во кое била воведена администрација или над кое е отворена стечајна или ликвидациона постапка, освен доколку недвосмислено, врз основа на расположливите документи и податоци се утврди дека лицето не придонело за настанување на условите за воведување на администрација, стечајна или ликвидациона постапка или функцијата ја вршело непосредно пред или по настанување на причините кои довеле до воведување на администрација, отворање на стечај или спроведување на ликвидациона постапка.

(3) Член на надзорен одбор, одбор за управување со ризици, одбор за ревизија и управен одбор на банка не може да биде лице кое е поврзано лице со правно лице во кое банката има учество.

Член 84

Доколку лицата со посебни права и одговорности утврдат дека одлуката на органите на банката е спротивна на закон или на друг пропис донесен врз основа на закон или дека според својата содржина е таква што може да ја загрози ликвидноста на банката и нејзината стабилност и сигурност, се должни за ова писмено да го известат надзорниот одбор и Народната банка.

Член 85

На банките не се применуваат одредбите од Законот за трговските друштва за прокура, трговски полномошник и трговски патник.

1. Собрание на банка

Член 86

- (1) Собранието на банката ги врши следниве работи:
- 1) го усвојува статутот и измените и дополнувањата на статутот на банката;
  - 2) ја усвојува деловната политика и развојниот план на банката;
  - 3) го усвојува финансискиот план на банката;
  - 4) ги разгледува и усвојува годишниот извештај за работење на банката заедно со писменото мислење по истиот изготвено од страна на надзорниот одбор;
  - 5) го разгледува годишниот извештај за работа на службата за внатрешна ревизија заедно со писменото мислење по истиот изготвено од страна на надзорниот одбор;
  - 6) го разгледува извештајот за работа на одборот за ревизија;
  - 7) го разгледува и усвојува извештајот на друштвото за ревизија и писменото мислење по истиот изготвено од страна на надзорниот одбор;
  - 8) ја усвојува годишната сметка и финансиските извештаи на банката;
  - 9) одлучува за употреба и распоредување на остварената добивка, или за покривање на загубите;
  - 10) одлучува за нова емисија на акции на банката;
  - 11) одлучува за статусни промени и за престанок на работење на банката;
  - 12) ги именува и разрешува членовите на надзорниот одбор и одборот за ревизија;
  - 13) избира друштво за ревизија;
  - 14) ја усвојува листата на нето должници и
  - 15) одлучува и за други прашања од значење за работењето на банката предвидени со статутот на банката.
- (2) Собранието на банката не може да именува член на надзорен одбор на банка без претходна согласност од гувернерот.

Член 87

- (1) Собранието на банката се состанува најмалку еднаш годишно.
- (2) Годишното собрание на банката задолжително се одржува пред истекот на шест месеца од календарската година за претходната година.
- (3) По исклучок на ставот (2) од овој член, а во случаите од членот 108 став (4) на овој закон, годишното собрание на банката за претходната година може да се одржи пред истекот на девет месеца од календарската година.
- (4) Банката е должна во рокот од 15 дена по одржувањето на собранието на банката, до Народната банка да го достави записникот од одржаното собрание заедно со материјалите и донесените одлуки.
- (5) Покрај лицата определени во Законот за трговските друштва, тужба за утврдување ништовност на одлука на собрание на банка може да поднесе и Народната банка.

2. Надзорен одбор

Член 88

- (1) Надзорниот одбор на банка го сочинуваат најмалку пет, но не повеќе од девет члена.
- (2) Покрај лицето од членот 83 на овој закон член на надзорен одбор во банка не може да биде и лице вработено во банката и нето должник на банката. Најмалку една четвртина од членовите на надзорниот одбор на банка мора да бидат независни членови.
- (3) Мандатот на членовите на надзорниот одбор трае четири години.
- (4) Членовите на надзорниот одбор од своите редовно избираат претседател.
- (5) Надзорниот одбор се состанува најмалку еднаш месечно.

Член 89

- (1) Надзорниот одбор врши надзор на работењето на управниот одбор, ги одобрува политиките за вршење на финансиски активности и го надгледува нивното спроведување.
- (2) Надзорниот одбор е одговорен да обезбеди добро работење и управување и стабилност на банката, како и навремено и точно финансиско известување на Народната банка.
- (3) Надзорниот одбор ги врши и следниве работи:
- 1) ја одобрува деловната политика и развојниот план на банката;
  - 2) именува и разрешува членови на управниот одбор на банката;
  - 3) именува и разрешува членови на одборот за управување со ризици;
  - 4) го одобрува финансискиот план на банката;
  - 5) го одобрува воспоставувањето и организацијата на системот на внатрешна контрола;
  - 6) организира служба за внатрешна ревизија и ги именува и разрешува вработените во службата;
  - 7) го одобрува годишниот план на службата за внатрешна ревизија;
  - 8) ја одобрува политиката за сигурност на информативниот систем;
  - 9) ги одобрува политиките за управување со ризици на банката;
  - 10) ги одобрува плановите и програмите за работа и општите акти на банката, освен актите што ги донесува собранието на банката;
  - 11) ги разгледува извештаите за работењето на управниот одбор на банката;
  - 12) ги разгледува извештаите на одборот за управување со ризици;
  - 13) ги разгледува извештаите на одборот за ревизија;
  - 14) ги разгледува извештаите на лицето/службата за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите;
  - 15) ја одобрува годишната сметка и финансиските извештаи на банката;
  - 16) ја одобрува листата на нето должници на банката;
  - 17) одобрува изложеност спрема поединечно лице од над 10% од сопствените средства на банката;
  - 18) одобрува трансакции со поврзани лица со банката во износ од над 1.000.000 денари;
  - 19) го одобрува стекнувањето на капитални делови и купувањето на хартии од вредност, поголеми од 5% од сопствените средства на банката, освен купување на хартии од вредност издадени од Народната банка и Република Македонија;
  - 20) го одобрува предлогот на одборот за ревизија за назначување на друштво за ревизија и е одговорен за обезбедување на соодветна ревизија;
  - 21) ги одобрува политиката и процедурите за вршење на внатрешна ревизија, врши надзор на соодветноста на процедурите и ефикасноста на работењето на службата за внатрешна ревизија и ги разгледува нејзините извештаи;
  - 22) ги разгледува извештаите на супервизијата, други извештаи доставени од Народната банка, Управата за јавни приходи и други надлежни институции и предлага, односно презема мерки и активности за надминување на утврдените неусогласености и слабости во работењето на банката;
  - 23) го одобрува годишниот извештај за работењето на банката и доставува писмено мислење по истиот до собранието на банката;
  - 24) го разгледува извештајот на друштвото за ревизија и доставува писмено мислење по истиот до собранието на акционери;
  - 25) дава писмено мислење до собранието на банката по годишниот извештај на службата за внатрешна ревизија;

26) го одобрува етичкиот кодекс на банката и
27) го одобрува деловникот за работа на одборот за ревизија.

(4) Надзорниот одбор најмалку еднаш годишно врши оценка на сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно и за тоа го известува собранieto на банката.

(5) Надзорниот одбор на банката не може да именува член на управен одбор на банката без претходна согласност од гувернерот, освен во случаите од членот 92 став (5) на овој закон.

3. Одбор за управување со ризици

Член 90

(1) Одборот за управување со ризици во банка се состои од најмалку три, но не повеќе од девет члена.

(2) Членовите на одборот за управување со ризици се избираат од редот на лицата со посебни права и одговорности кои се вработени во банката. Еден од членовите на управниот одбор на банката задолжително е член на одборот за управување со ризици.

(3) Членовите на одборот за управување со ризици, покрај условите од членот 83 на овој закон, задолжително треба да имаат искуство во областа на финансите или банкарството од најмалку три години.

(4) Одборот за управување со ризици се состанува најмалку еднаш неделно.

(5) Одборот за управување со ризици ги врши и следниве работи:

1) перманентно го следи и оценува степенот на ризичност на банката и го утврдува прифатливото ниво на изложеност на ризици со цел минимизирање на загубите од изложеност на банката на ризик;

2) воспоставува политики за управување со ризици и ја следи нивната примена;

3) ги следи прописите на Народната банка кои се однесуваат на управувањето со ризици и усогласеноста на банката со овие прописи;

4) врши оценка на системите на управување со ризиците во банката;

5) утврдува краткорочни и долгорочни стратегии за управување со одделните видови ризици на кои е изложена банката;

6) ги анализира извештаите за изложеноста на банката на ризик изработени од службите во банката кои вршат оценка на ризиците и предлага стратегии, мерки и инструменти за заштита од ризици;

7) ја следи ефикасноста на функционирањето на системите на внатрешна контрола во управувањето со ризици;

8) ги анализира ефектите од управувањето со ризиците врз перформансите на банката;

9) ги анализира ефектите од предложените стратегии за управување со ризици, како и предложените стратегии, мерки и инструменти за заштита од ризици;

10) најмалку еднаш месечно го известува надзорниот одбор, а најмалку еднаш во три месеца одборот за ревизија за промените во ризичните позиции на банката, промените во стратегијата за управување со ризици, ефектите од управувањето со ризиците врз перформансите на банката, како и преземените мерки и инструменти за заштита од ризиците и ефектите од истите и

11) најмалку еднаш квартално ги разгледува трансакциите со поврзаните лица со банката за што доставува извештај до надзорниот одбор најдоцна до 15 во месецот кој следи на извештајниот период.

(6) Одборот за управување со ризици најмалку еднаш годишно врши оценка на сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно и истата ја доставува до надзорниот одбор.

4. Одбор за ревизија

Член 91

(1) Одборот за ревизија во банка се состои од најмалку пет, но не повеќе од девет члена.

(2) Мнозинството членови во одборот за ревизија се избираат од редот на членовите на надзорниот одбор, а останатите членови се независни членови.

(3) Најмалку еден член на одборот за ревизија треба да биде овластен ревизор.

(4) Вработен во друштвото за ревизија од членот 105 на овој закон не смее да биде член на одборот за ревизија.

(5) Членовите на одборот за ревизија од своите редови избираат претседател кој е одговорен за организација на работата на одборот за ревизија.

(6) Членови на одборот за ревизија, покрај условите од членот 83 на овој закон треба да имаат познавање и за:

1) работењето на банката, нејзините производи и услуги;

2) ризиците на кои е изложена банката;

3) системите за внатрешна контрола и политиките за управување со ризици на банката и

4) сметководството и ревизијата.

(7) Одборот за ревизија се состанува најмалку еднаш во три месеца, како и на барање на надзорниот одбор.

(8) Одборот за ревизија донесува деловник за работа што го одобрува надзорниот одбор на банката.

(9) Одборот за ревизија ги врши следниве работи:

1) ги разгледува финансиските извештаи на банката и се грижи за точноста и транспарентноста на објавените финансиски информации за работењето на банката во согласност со прописите за сметководство и меѓународните сметководствени стандарди;

2) ги разгледува и оценува системите за внатрешна контрола;

3) ја следи работата и ја оценува ефикасноста на службата за внатрешна ревизија;

4) го следи процесот на ревизија на банката и ја оценува работата на друштвото за ревизија;

5) ги донесува сметководствените политики на банката;

6) ја следи усогласеноста на работењето на банката со прописите што се однесуваат на сметководствените стандарди и финансиските извештаи;

7) одржува состаноци со управниот одбор, службата за внатрешна ревизија и друштвото за ревизија во врска со утврдени неусогласености со прописите и слабостите во работењето на банката;

8) ги разгледува извештаите на одборот за управување со ризици;

9) предлага друштво за ревизија и

10) најмалку еднаш во три месеца го известува надзорниот одбор на банката за својата работа.

(10) Одборот за ревизија најмалку еднаш годишно врши оценка на сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно.

(11) Одборот за ревизија поднесува годишен извештај за својата работа до надзорниот одбор и до собранieto на банката, во кој е содржана оцената од ставот (10) на овој член.

5. Управен одбор

Член 92

(1) Управниот одбор на банка се состои од најмалку две, но не повеќе од седум лица.

(2) Член на управен одбор на банка, покрај условите од членот 83 став (1) на овој закон, мора да има шест години успешно работно искуство од областа на финансиите или банкарството или три години работно искуство како лице со посебни права и одговорности во банка со активности соодветни на банката во која се именува.

(3) Член на управен одбор на банка, покрај лицето од членот 83 став (2) на овој закон, не може да биде и лице кое е член на орган на управување или на надзорен орган на кое било друго трговско друштво.

(4) Членовите на управниот одбор мора да се во постојан работен однос во банката и барем еден од членовите мора да го познава македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и да има постојано живеалиште во Република Македонија.

(5) Доколку бројот на членовите на управниот одбор на банка се намали под пропишаниот со овој закон, надзорниот одбор од своите редови именува вршител или вршители на должноста член на управен одбор. Вршителите на должноста член на управен одбор се предмет на упис во трговскиот регистар.

(6) Членот од надзорниот одбор кој е именуван за вршител на должноста член на управен одбор во периодот на извршување на оваа должноста не може да учествува во донесувањето на одлуките што се во надлежност на надзорниот одбор.

Член 93

Управниот одбор на банката ги врши следниве работи:

- 1) управува со банката;
- 2) ја застапува банката;
- 3) ги извршува одлуките на собранието и на надзорниот одбор на банката, односно се грижи за нивното спроведување;
- 4) покренува иницијативи и дава предлози за унапредување на работењето на банката;
- 5) ги именува и разрешува лицата со посебни права и одговорности, во согласност со одредбите од овој закон и статутот на банката;
- 6) изготвува деловна политика и развоен план на банката;
- 7) изготвува финансиски план на банката;
- 8) изготвува листа на нето должници;
- 9) изготвува политика за сигурност на информативниот систем на банката;
- 10) изготвува годишен извештај за работењето на банката и го доставува до надзорниот одбор и
- 11) изготвува етички кодекс на банката.

Член 94

(1) Управниот одбор на банката е одговорен за:

- 1) обезбедување услови за работење на банката во согласност со прописите;
- 2) управување и следење на ризиците на кои е изложена банката во работењето;
- 3) постигнување и одржување на адекватно ниво на сопствени средства;
- 4) функционирање на системот на внатрешна контрола во сите области на работење на банката;
- 5) непречено работење на службата за внатрешна ревизија на банката, односно осигурува дека службата за внатрешна ревизија има пристап до документацијата и до вработените во банката со цел непречено спроведување на нејзините активности;
- 6) непречено работење на лицето, односно службата од членот 99 на овој закон, односно осигурува дека лицето, односно службата има пристап до документацијата и до вработените во банката со цел непречено спроведување на овластувањата;
- 7) водење на трговските и другите книги и деловната документација на банката, изработка на финансиски и други извештаи во согласност со прописите за сметководство и сметководствените стандарди;
- 8) навремено и точно финансиско известување;
- 9) редовност и точност на извештаите што се доставуваат до Народната банка во согласност со закон и прописите донесени врз основа на закон и
- 10) спроведување на мерките изречени од страна на гувернерот спрема банката.

(2) Управниот одбор на банката за својата работа одговара пред надзорниот одбор.

(3) Управниот одбор го известува надзорниот одбор за своето работење најмалку еднаш месечно.

(4) Управниот одбор е должен веднаш да го извести надзорниот одбор за:

- 1) влошена ликвидност или солвентност на банката;
- 2) постоење основ за укинување на дозволата за основање и работење или за забрана за извршување на одредена финансиска активност, согласно со закон;
- 3) намалување на сопствените средства под пропишаното ниво во согласност со овој закон;
- 4) наодите на супервизијата и надзорот на Народната банка и
- 5) наодите на Управата за јавни приходи и други контролни органи.

(5) За случаите од ставот (4) точки 1, 2 и 3 на овој член надзорниот одбор на банката е должен веднаш да ја извести Народната банка.

(6) За наодот од ставот (4) точка 5 на овој член надзорниот одбор на банката е должен веднаш да ја извести Народната банка, доколку наодите имаат значително влијание врз финансиската состојба на банката.

(7) Член на управен одбор е должен веднаш да го извести надзорниот одбор ако тој или со него поврзани лица стекнат контрола во друго правно лице.

6. Служба за внатрешна ревизија во банката

Член 95

(1) Надзорниот одбор на банката е должен да организира служба за внатрешна ревизија, како независен организационен дел во банката.

(2) Организационата поставеност, правата, одговорностите и односите со другите организациони делови во банката, како и одговорноста и условите за назначување на раководителот на службата за внатрешна ревизија ги уредува надзорниот одбор.

(3) Службата за внатрешна ревизија врши постојана и целосна ревизија на законитоста, правилноста и ажурноста на работењето на банката преку:

- 1) оценка на адекватноста и ефикасноста на системите на внатрешна контрола;
- 2) оценка на спроведувањето на политиките за управување со ризиците;
- 3) оценка на поставеноста на информативниот систем;
- 4) оценка на точноста и веродостојноста на трговските книги и финансиските извештаи;
- 5) проверка на точноста, веродостојноста и навременоста во известувањето согласно со прописите;
- 6) следење на почитувањето на прописите, етичкиот кодекс, политиките и процедурите;
- 7) оценка на системите за спречување на перење пари и
- 8) оценка на услугите што банката ги добива од друштвата за помошни услуги на банката.

(4) Службата за внатрешна ревизија ги спроведува своите активности во согласност со принципите и стандардите за внатрешна ревизија, етичкиот кодекс на банката и политиката и процедурите за работење на службата.

(5) Лицата во службата за внатрешна ревизија се вработени во банката и извршуваат работи само на службата. Најмалку еден од лицата вработени во службата е овластен ревизор.

(4) Вработените во банката се должни на лицата, односно вработените во службата од ставот (1) на овој член да им овозможат увид во документацијата со која располагаат и да им ги дадат сите потребни информации.

Член 96

(1) Службата за внатрешна ревизија изготвува годишен план за работа на службата, што го одобрува надзорниот одбор.

(2) Во планот од ставот (1) на овој член задолжително се наведува предметот на ревизија со опис на содржината на планираната ревизија во одделни области и распоред на контролите во текот на годината со планирано времетраење за спроведување на контролите.

Член 97

(1) Службата за внатрешна ревизија е должна за своето работење да изработи полугодишен и годишен извештај и да ги достави до надзорниот одбор, управниот одбор и одборот за ревизија на банката.

(2) Полугодишниот и годишниот извештај од ставот (1) на овој член содржат:

1) опис на извршените ревизии на работењето на банката;

2) оценка на адекватноста и ефикасноста на системите за внатрешна контрола;

3) наоди и предложени мерки на службата за внатрешна ревизија и

4) оценка на спроведувањето на мерките предложени од страна на службата за внатрешна ревизија.

(3) Годишниот извештај од ставот (1) на овој член содржи и:

1) оценка за реализацијата на поставените цели со годишниот план за работа;

2) оценка за планираното време за контрола и евентуалното отстапување и

3) информации за извршени други активности.

(4) Надзорниот одбор е должен да го достави годишниот извештај на службата за внатрешна ревизија до собранието на банката и до Народната банка.

Член 98

Службата за внатрешна ревизија е должна веднаш да ги извести надзорниот одбор и управниот одбор, доколку во текот на контролата утврди:

1) непочитување на стандардите за управување со ризиците поради што постои можност за нарушување на ликвидноста или солвентноста на банката и

2) дека управниот одбор не ги почитува прописите, општите акти и интерните процедури на банката.

7. Контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите

Член 99

(1) Управниот одбор на банка е должен, во зависност од видот, обемот и сложеноста на активностите што ги врши банката, да именува лице или да организира служба за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите.

(2) Лицето, односно службата од ставот (1) на овој член е одговорно за идентификација и следење на ризиците од неусогласеноста на работењето на банката со прописите. Под ризик од неусогласеност со прописите се смета особено, но не исклучиво, ризикот од изречени мерки од страна на Народната банка, од финансиски загуби и репутациски ризик како последица на пропусти во усогласување на работењето на банката со прописите.

(3) Лицето, односно вработените во службата од ставот (1) на овој член ги извршуваат единствено работите од ставот (2) на овој член и се самостојни во извршувањето на работите од нивна надлежност.

(4) Вработените во банката се должни на лицето, односно вработените во службата од ставот (1) на овој член да им овозможат увид во документацијата со која располагаат и да им ги дадат сите потребни информации.

(5) Лицето, односно раководителот на службата од ставот (1) на овој член за својата работа поднесува месечен извештај до управниот одбор и тримесечен извештај до надзорниот одбор.

8. Судир на интереси

Член 100

(1) Лицата со посебни права и одговорности се должни редовно, на секои шест месеца, да дадат писмена изјава за постоење или непостоење судир на нивниот личен интерес со интересот на банката.

(2) Под личен интерес на лицата од ставот (1) на овој член се подразбираат и интересите на поврзаните лица со нив.

(3) Судир меѓу личниот интерес и интересот на банката постои кога со донесувањето на одлуки, склучувањето на договори или вршење на други деловни активности се засега во материјалните или кој било друг вид на деловни или семејни интереси на лицата од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Под остварување на материјален, деловен и семеен интерес се подразбира остварување на парична или друг вид на корист, директно или индиректно, за лицата од ставовите (1) и (2) на овој член.

(5) Лицата од ставот (1) на овој член не смеат да присуствуваат при разгледувањето и донесувањето на одлуки, да склучуваат договори или да вршат други деловни активности доколку нивната објективност е доведена во прашање заради постоење судир меѓу нивниот личен интерес и интересот на банката.

(6) За постоење судир на интереси се дава писмена изјава и пред одржување на состанокот за разгледување и донесување на одлуки, склучување на договори или вршење на друга деловна активност.

(7) Писмената изјава од ставовите (1) и (6) на овој член се доставува до надзорниот одбор и до управниот одбор на банката и во неа се наведува основот од кој произлегува судирот меѓу личниот интерес и интересот на банката.

(8) Доколку лицето од ставот (1) на овој член премолчи постоење судир на интереси, Народната банка и друго лице кое има правен интерес до надлежниот суд, во согласност со закон, може да бара поништување на правната работа.

X. ИЗВЕШТАИ, СМЕТКОВОДСТВО И РЕВИЗИЈА

1. Извештаи

Член 101

(1) Банките се должни да доставуваат извештаи и податоци до Народната банка.

(2) Советот на Народната банка подетално ги пропишува формите, видовите, методологијата, содржината на извештаите и податоците и роковите за нивно доставување до Народната банка.

(3) Советот на Народната банка може да пропише извештаи и податоци кои банката е должна да ги објави, како и начинот, формата и роковите на нивно објавување.

2. Сметководство

Член 102

(1) Банката е должна да ги води своите трговски книги уредно и ажурно. Трговските книги и финансиските извештаи се составуваат во согласност со прописите за сметководство и сметководствените стандарди, освен ако со овој закон поинаку не е определено.

(2) Банката е должна да го организира своето работење и да ги води трговските книги, како и деловната и сметководствената документација на начин кој ќе овозможи потврдување дека банката во секој момент работи во согласност со одредбите од овој закон.

(3) Банката е должна да ги класифицира податоците во нејзините трговски книги согласно со сметковниот план.

(4) Во изработката на финансиските извештаи од овој член, банката треба да ја користи форма согласно со членот 103 од овој закон.

(5) Банката составува годишна сметка, полугодишен и годишен финансиски извештај и консолидиран финансиски извештај.

(6) Банката е должна до Народната банка да доставува реревидиран полугодишен и годишен финансиски извештај во рок од 30 дена по истекот на периодот за кој се однесува.

(7) Банката е должна до Народната банка да доставува месечен извештај за состојбата и прометот на сите сметки од сметковниот план за банките.

Член 103

(1) Советот на Народната банка го пропишува сметковниот план за банките.

(2) За целите на финансиското известување гувернерот ги пропишува:

1) видовите и содржината на финансиските извештаи на банките и белешките кон тие извештаи и

2) методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи.

(3) За потребите на супервизијата, покрај извештаите и методологиите од ставот (2) на овој член гувернерот може да пропише и дополнителни сметководствени насоки и податоци кои банката е должна да ги доставува до Народната банка.

3. Ревизија

Член 104

Годишните финансиски извештаи и трговските книги ги проверува и оценува друштво за ревизија и изготвува извештај за извршена ревизија, во согласност со прописите за ревизија и одредбите од овој закон.

Член 105

(1) Банката е должна да определи друштво за ревизија за што ја известува Народната банка во рок од 15 дена од денот кога го определила.

(2) Гувернерот нема да го прифати друштвото за ревизија од ставот (1) на овој член доколку друштвото за ревизија:

1) има помалку од три години искуство во вршење на ревизии;

2) е поврзано лице со банката;

3) во последните три години давало консултантски услуги на банката;

4) во последните три години било под мерки изречени од страна на Институтот на овластени ревизори и

5) има несоодветна експертиза или не постапува согласно со ревизорските стандарди.

(3) Доколку гувернерот не го прифати друштвото за ревизија за тоа ја известува банката во рок од 15 дена од добивањето на известувањето од ставот (1) на овој член и бара од банката да определи друго друштво за ревизија.

(4) Банката е должна да определи друго друштво за ревизија во рок од 45 дена по добивањето на известувањето од ставот (3) на овој член.

(5) Исто друштво за ревизија може да изврши најмногу пет последователни ревизии на годишните финансиски извештаи на една банка.

Член 106

(1) Со ревизијата се оценува особено:

1) билансот на состојбата;

2) билансот на успехот;

3) извештајот за паричен тек;

4) промените во висината на сопствените средства и оцена на адекватноста на капиталот;

5) нивото и промените во висината на исправката на вредноста и издвоената посебна резерва и за извршените отписи;

6) износот на преземените потенцијални обврски;

7) ефектите од консолидацијата;

8) функционирањето на системите на внатрешна контрола и извршувањето на функцијата на внатрешна ревизија;

9) водењето на трговските книги;

10) сигурноста на информативниот систем;

11) точноста и комплетноста на извештаите што банката ги доставува до Народната банка за потребите на супервизијата;

12) адекватноста на сметководствените политики и процедури на банката, како и вреднувањето на билансите и вонбилансните средства и обврски;

13) усогласеноста на работењето на банката со прописите и

14) системите на банката за управување со ризиците.

(2) Содржината на ревизијата на работењето и на годишните финансиски извештаи на банките подетално ги пропишува Советот на Народната банка, во согласност со меѓународните стандарди.

Член 107

(1) Друштвото за ревизија е должно веднаш писмено да го извести гувернерот, доколку во текот на ревизијата утврди дека:

1) солвентноста или ликвидноста на банката е загрозна;

2) банката е несолвентна или неликвидна и

3) банката работела и/или работи спротивно на прописите.

(2) Друштвото за ревизија е должно веднаш, во писмена форма, да го извести гувернерот доколку, врз основа на извршената ревизија на правно лице кое со банката има блиски врски, утврди дека:

1) лицето има проблеми со ликвидноста или солвентноста и

2) лицето работело или работи спротивно на прописите.

(3) Гувернерот го известува министерот за финансии за случаите од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член во рок од три дена од денот кога е добиено известувањето.

Член 108

(1) Друштвото за ревизија е должно извештајот за извршена ревизија на годишниот финансиски извештај истовремено да го достави до управниот одбор на банката, надзорниот одбор на банката, Народната банка и Министерството за финансии и тоа најдоцна до 30 април во тековната година за претходната календарска година.

(2) Народната банка може од друштвото за ревизија да побара дополнителни објаснувања и податоци во врска со извештајот за извршената ревизија.

(3) Друштвото за ревизија е должно на барање на Народната банка да и ги направи достапни работните материјали од ревизијата на банка.

(4) Гувернерот нема да го прифати извештајот за извршена ревизија ако утврди дека не се темели врз објективни факти за финансиската состојба во банката, доколку не е изработен во согласност со членот 106 од овој закон и/или друштвото за ревизија при вршење на ревизијата не постапувало согласно со пропишаните стандарди и процедури.

(5) Доколку гувернерот не го прифати извештајот за извршената ревизија, за тоа ги известува банката, Министерството за финансии и Институтот за овластени ревизори во рок од 45 дена од добивањето на извештајот.

(6) Во случаите од ставот (4) на овој член гувернерот бара од банката да назначи друго друштво за ревизија кое ќе изготви нов извештај.

(7) Сите трошоци настанати во врска со назначување на друго друштво за ревизија согласно со ставот (6) од овој член ги поднесува банката.

Член 109

Доколку банката постапи спротивно на одредбите од членот 105 на овој закон или друштвото за ревизија не постапи согласно со членот 108 став (4) од овој закон, гувернерот во следните три години не смее да прифати извештај за извршена ревизија изготвен од тоа друштво за ревизија.

Член 110

(1) Банката е должна во рок од осум дена по усвојувањето на годишниот извештај за работењето, да достави примерок до Народната банка заедно со извештајот за извршената ревизија.

(2) Банка во која странска банка остварува контрола е должна до Народната банка да достави и годишен извештај за работењето и извештај од извршената ревизија на странската банка која остварува контрола најдоцна во рок од 30 дена од нивното издавање.

(3) Банката е должна извештајот за извршената ревизија и годишните финансиски извештаи заедно со белешките кон извештајот да ги направи достапни до јавноста и да објави биланс на состојба, биланс на успех, извештај за промена на капиталот извештај за парични текови и извештајот на ревизорот кон годишните финансиски извештаи, во барем еден дневен весник, во рок од 15 дена од усвојувањето на извештајот од страна на собранието на банката.

XI. БАНКАРСКА ТАЈНА

Член 111

Документите, податоците и информациите кои се стекнати при вршење на банкарски и други финансиски активности за поединечни лица и трансакции со поединечни лица, како и за депозитите на поединечни лица претставуваат банкарска тајна која банката е должна да ја заштити и чува.

Член 112

(1) Лицата со посебни права и одговорности, акционерите и вработените во банката, како и лицата кои преку давање услуги на банката имаат пристап до документите, податоците и информациите од членот 111 на овој закон се обврзани да ги чуваат, можат да ги користат исклучиво за целите за кои се добиени и не смеат да ги откријат на трети лица.

(2) Обврската од ставот (1) на овој член не се однесува во следниве случаи, ако:

1) со закон е пропишано објавување на податоците и информациите и

2) лицето дало писмена согласност за откривање на податоците.

(3) За лицата со посебни права и одговорности, акционерите и вработените во банката обврската од ставот (1) на овој член не се однесува и во следниве случаи:

1) по писмено барање на надлежен суд за водење на постапки кои се во рамките на неговите надлежности;

2) за потребите на Народната банка или на друг супервизорски орган овластен со закон;

3) по писмено барање на Управата за јавни приходи за водење на постапки кои се во рамките на нејзините надлежности;

4) ако податоците се соопштуваат на Бирото за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, во согласност со закон;

5) ако податоците се соопштуваат на Биро за Финансиската полиција, во согласност со закон;

6) на писмено барање на Државниот девизен инспекторат за контрола на девизното работење;

7) на писмено барање на Фондот за осигурување на депозити, во согласност со закон;

8) ако податоците се соопштуваат за потребите на функционирање на Кредитниот регистар на Народната банка и

9) по писмено барање на лицата овластени за извршување во согласност со закон.

(4) Лицата кои согласно со ставот (3) од овој член дошле до документите, податоците и информациите од членот 111 на овој закон се обврзани да ги чуваат, можат да ги користат исклучиво за целите за кои се добиени и не смеат да ги откријат на трети лица, освен во случаи и во постапка утврдена со овој или друг закон.

(5) Обврската од ставовите (1) и (4) на овој член продолжува и по престанокот на работниот однос, односно по престанокот на основот и статусот врз основа на кој е остварен пристап до податоците кои се сметаат за банкарска тајна.

XII. ЗДРУЖУВАЊЕ НА БАНКИ

Член 113

(1) Банките основани во Република Македонија заради остварување на заеднички интереси и унапредување на нивното работење можат да формираат здруженија на банки.

(2) Активностите и задачите на здруженијата на банки се уредуваат со актот за основање.

(3) Покрај другите активности, здруженијата можат да:

1) организираат дополнителен доброволен систем за гарантирање на депозитите, покрај задолжителниот пропишан со Законот за Фондот за осигурување на депозити;

2) организираат размена на податоци за кредитна способност заради заштита од кредитен ризик и

3) даваат и обезбедуваат обука за банкарски работници и издаваат сертификати.

(4) Банките не смеат да склучуваат договори со кои се ограничува начелото на слободно пазарно работење и се ограничува конкуренцијата во банкарството.

XIII. СУПЕРВИЗИЈА, КОНСОЛИДИРАНА СУПЕРВИЗИЈА И НАДЗОР

Член 114

(1) Народната банка врши супервизија, консолидирана супервизија и надзор на начин и постапка пропишани со овој и/или друг закон.

(2) Советот на Народната банка подетално го уредува начинот на вршење на супервизијата, консолидираната супервизија и надзорот од ставот (1) на овој член.

(3) Лицата кои подлежат на супервизија, консолидирана супервизија и надзор од страна на Народната банка се должни, во согласност со нивните безбедносни процедури, на овластените лица од Народната банка да им обезбедат пристап до сите простории, да им ја дадат на увид целокупната расположлива документација, вклучително и податоците кои се чуваат електронски, како и да ја обезбедат документацијата што овластените лица од Народната банка ќе ја побараат.

(4) При супервизијата, консолидираната супервизија и надзорот овластените лица можат да задржат и изнесат само копии или фотокопии од документи на банката, по потреба заверени кај нотар.

1. Супервизија

Член 115

(1) Преку супервизијата Народната банка ја оценува сигурноста, стабилноста, ризичноста и усогласеноста на работењето на банката со прописите.

(2) Супервизија на банка вршат лица овластени од гувернерот.

Член 116

(1) Супервизорската функција Народната банка ја остварува преку:

1) перманентно вонтеренско следење на работењето на банката со прибирање и анализи на извештаите и податоците кои ги доставува банката;

2) непосредна, целосна или делумна теренска контрола во самата банка;

3) одржување контакти со членовите на органите на банката и со друштвото за ревизија и

4) соработка и размена на податоци и информации со други супервизорски органи.

(2) Народната банка врши непосредна теренска контрола според однапред утврден план и по потреба.

Член 117

За потребите на супервизијата банката е должна да обезбеди:

1) извештаи и информации за работењето на банката;

2) извештај за извршена ревизија и дополнителни информации за извршената ревизија на банката и писмото на друштвото за ревизија упатено до управниот одбор на банката;

3) вонредни прегледи за работењето и

4) извештаи на службата за внатрешната ревизија на банката.

2. Консолидирана супервизија

Член 118

(1) Народната банка врши консолидирана супервизија на банкарска група, врз основа на консолидираните извештаи на групата.

(2) За исполнување на обврските кои произлегуваат од целите на консолидираната супервизија, во смисла на овој закон, одговорна е банката со седиште во Република Македонија која е матично лице на банкарска група.

(3) По исклучок на ставот (2) од овој член, кога матично лице на банкарската група е финансиско холдинг друштво со седиште во Република Македонија, за исполнување на обврските кои произлегуваат од целите на консолидираната супервизија во смисла на овој закон, одговорна е банката со седиште во Република Македонија која е подредено лице на тоа финансиско холдинг друштво.

(4) Банката од ставовите (2) и (3) на овој член се смета за банка која е предмет на консолидирана супервизија.

(5) Во случај кога финансиско холдинг друштво со седиште во Република Македонија контролира две или повеќе банки со седиште во Република Македонија кои не се меѓусебно поврзани преку контрола или учество, за банка која е предмет на консолидирана супервизија се смета банката со најголем износ на активата. Ако износот на активата на банките е еднаков, за банка која е предмет на консолидирана супервизија се смета банката која прва добила дозвола за основање и работење од гувернерот.

(6) Другите правни лица од банкарската група кои се подредени лица во банкарската група, можат да бидат со седиште во и надвор од Република Македонија.

(7) Членовите на органите на управување на финансиското холдинг друштво од ставовите (3) и (5) на овој член мора да ги исполнуваат условите за членови на управен одбор пропишани со овој закон.

Член 119

(1) Банкарската група е должна да ги почитува и следи одредбите од овој закон со кои се дефинираат супервизорските стандарди и управувањето со ризиците.

(2) Матичното лице е должно да организира и обезбеди транспарентност на банкарската група што ќе овозможи утврдување и следење на:

1) вистинските лица кои спроведуваат контрола во групата;

2) финансиската состојба на банкарската група и на секое одделно лице во групата;

3) профилот на ризичност на банкарската група и на секое одделно лице во групата;

4) системот на внатрешна контрола и системите на управување со ризици и

5) односите меѓу одделните лица и видот на поврзаноста, вклучувајќи ја и висината на учеството во капиталот и/или правата на глас во другите лица во групата.

(3) Банката која е предмет на консолидирана супервизија е должна, заради идентификување, мерење, следење и контрола на трансакциите со други лица во банкарската група, да воспостави и одржува адекватни системи за управување со ризик, внатрешна контрола и известување и сметководство.

Член 120

Консолидираната супервизија се однесува најмалку на:

1) износот на сопствените средства;

2) износот на големи изложености;

3) вложувањата во други нефинансиски институции;

4) системот на внатрешна контрола и

5) управувањето со ризиците.

Член 121

Советот на Народната банка го пропишува предметот на консолидацијата, како и содржината на консолидираните извештаи од членот 122 на овој закон и роковите за нивно доставување од страна на банката која е предмет на консолидирана супервизија.

Член 122

(1) Банката која е предмет на консолидирана супервизија е должна да составува и доставува до Народната банка консолидираните извештаи на банкарската група.

(2) Консолидираните извештаи од ставот (1) на овој член се состојат од консолидирани финансиски извештаи и консолидирани супервизорски извештаи.

(3) Банката која е предмет на консолидирана супервизија, при изработка на извештаите од ставот (1) на овој член, е должна да ги има сите потребни информации и податоци врз чија основа ги изработува консолидираните извештаи на банкарската група, како и да воспостави систем за проверка на точноста и веродостојноста на доставените информации и податоци од лицата во групата.

(4) Матичното лице во банкарската група е должно да обезбеди примена на единствени принципи за вреднување и презентација на одделните финансиски извештаи на подредените лица.

Член 123

На барање на гувернерот банката, која е предмет на консолидирана супервизија, е должна да изврши консолидација и на одделни позиции или активности во рамките на банкарската група, доколку е тоа потребно за целосно и објективно прикажување на финансиската состојба и резултатите од работењето на групата како целина или на одделните банки во групата.

Член 124

(1) Подредените лица во банкарската група и финансиското холдинг друштво се должни до банката, која е предмет на консолидирана супервизија, да ги доставуваат сите податоци и информации кои се потребни за целите на консолидираната супервизија, да имаат адекватни системи кои ќе овозможат добивање на тие податоци и информации, како и да имаат адекватни системи на внатрешна контрола за проверка на точноста и веродостојноста на доставените информации и податоци.

(2) Заради утврдување на опфатот на консолидација што треба да ја изврши банката, која е предмет на консолидирана супервизија, подредените лица во банкарската група се должни до банката да доставуваат податоци за висината на нивното учество во капиталот и/или правата на глас во други лица.

(3) Доколку подредените лица во групата и финансиското холдинг друштво до банката, која е предмет на консолидирана супервизија, не ги достават податоците и информациите потребни за целите на консолидираната супервизија, банката е должна за тоа веднаш да ја известува Народната банка.

Член 125

(1) Во случаите кога не постои банкарска група, гувернерот може да побара од банка која е подредена на друго правно лице, да изврши целосна консолидација или консолидација на одделни позиции или активности, доколку тоа е потребно за целосно и објективно прикажување на финансиската состојба и резултатите од работењето на банката.

(2) Гувернерот може да побара од банка која е матично лице на друго правно лице кое не е банка или финансиско холдинг друштво, да изврши целосна консолидација или консолидација на одделни позиции или активности на лицата од групата, без разлика на нивната дејност, доколку тоа е потребно за целосно и објективно прикажување на финансиската состојба и резултатите од работењето на банката.

(3) Банката од ставовите (1) и (2) на овој член е должна, заради идентификување, мерење, следење и контрола на трансакциите со матичното лице, неговите подружници и/или подружниците на банката, да воспостави и одржува адекватен систем за управување со ризици, внатрешна контрола и известување и сметководство.

(4) Правните лица од ставовите (1) и (2) на овој член се должни до банката од ставовите (1) и (2) на овој член да ги достават сите податоци и информации потребни за целите на консолидирана супервизија.

(5) Банката е должна веднаш да ја известува Народната банка, доколку правните лица од ставовите (1) и (2) на овој член не и ги достават потребните податоци и информации од ставот (4) на овој член.

(6) Банката е должна веднаш да ја известува Народната банка за секоја значителна трансакција со лицата од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 126

(1) Банката која е предмет на консолидирана супервизија е должна веднаш да ја известува Народната банка за:

1) сите промени кои се од значење за одредување на постоење банкарска група, согласно со одредбите од овој закон и

2) сите промени во секое правно лице или во односите меѓу одделни лица во групата кои се од значење за целите на консолидираната супервизија.

(2) За потребите на консолидираната супервизија, гувернерот може да побара од банката која е предмет на консолидирана супервизија, финансиското холдинг друштво или подредените лица, да достават и други податоци и информации.

(3) Гувернерот може да забрани вршење трансакции на банката која е предмет на консолидирана супервизија и/или банката која е подредено лице во банкарската група со одделни лица во групата или лица поврзани со нив, доколку утврди дека тие трансакции можат да ја доведат во сериозна опасност сигурноста и стабилноста на банката.

Член 127

(1) Доколку банка со седиште во Република Македонија е член на банкарска група која вклучува едно или повеќе лица кои се предмет на супервизија од друг или дру-

ги супервизорски органи, Народната банка и тој/тие супервизорски орган/и утврдуваат заеднички пристап за консолидирана супервизија на банкарската група.

(2) Спроведувањето на заедничкиот пристап за консолидирана супервизија на банкарската група, Народната банка и другите супервизорски органи подетално го регулираат со склучување на договори како основа за постојана размена на податоци и информации за целите на консолидираната супервизија.

(3) Размената на информации меѓу Народната банка и другите супервизорски органи се однесува најмалку на:

1) идентификување на структурата на банкарската група, вклучувајќи ги и вистинските лица кои спроведуваат контрола во групата;

2) промени во акционерската, управувачката или организациската структура на групата;

3) деловните и стратешките планови на банкарската група;

4) финансиската состојба на членките на групата, со посебно внимание на адекватноста на капиталот, трансакциите со поврзани лица, изложеноста меѓу лицата од групата, профитабилноста и слично;

5) корпоративното управување, управувањето со ризиците и системите на внатрешна контрола;

6) мерки кои се преземаат спрема одделни лица во групата и

7) кои било други информации кои можат значајно да влијаат врз кое било лице во групата или врз групата како целина.

3. Надзор

Член 128

Народната банка може да врши надзор на работењето на поврзани лица со банката, на други лица во банкарската група и на друштво за помошни услуги на банката. Доколку овие лица подлежат на контрола од страна на друг овластен орган, Народната банка го врши надзорот во соработка со тој орган.

XIV. КОНТРОЛА НА ЗАКОНИТОСТА ВО РАБОТЕЊЕТО НА ЛИЦА КОИ НЕ СЕ БАНКИ

Член 129

(1) Доколку правни и физички лица вршат работи спротивно на членот 5 од овој закон, Управата за јавни приходи донесува решение за забрана на вршење дејност и веднаш поднесува барање за бришење од Централниот регистар.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за финансии, во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(3) Жалбата од ставот (2) на овој член не го одлага извршувањето на решението.

(4) Народната банка е должна, доколку има сознанија дека одредени лица вршат работи спротивно на членот 5 од овој закон, да го известува Министерството за финансии.

Член 130

Управата за јавни приходи со решение ќе определи рок во кој лицето кое постапува спротивно на членот 4 став (1) од овој закон е должно да изврши промена на името. Доколку во утврдениот рок не го промени името, Управата за јавни приходи веднаш ќе поднесе барање за бришење на тие зборови од името во регистарот во кој се запишани.

XV. МЕРКИ

Член 131

(1) Гувернерот презема мерки и определува рокови за нивно спроведување, доколку банката, банкарската група, акционерите или органите на банката не ги почитуваат прописите со кои е уредено работењето на банките или нивните интерни процедури.

(2) Мерки што ги презема гувернерот се:

- 1) редовни мерки;
- 2) пополнителни мерки;
- 3) воведување администрација;
- 4) повлекување на согласност и
- 5) одземање на дозвола.

(3) При одлучување за мерките што ќе ги преземе, гувернерот се раководи од следново:

- 1) видот и сериозноста на незаконитоста и/или неправилноста и нивното влијание врз стабилноста и сигурноста на банката, нејзините депоненти и банкарскиот систем во целина;
- 2) влијанието или потенцијалното влијание на мерката врз банката или врз нејзините депоненти во насока на спречување на натамошно влошување на состојбата во банката;
- 3) дали незаконитоста, односно неправилноста била намерна и/или се повторува и
- 4) подготвеноста на органите на банката за отстранување на констатираните незаконитости и неправилности.

1. Редовни мерки

Член 132

(1) Гувернерот презема редовни мерки кога банката или банкарската група не ги почитува прописите со кои е уредено работењето на банките и тоа особено, но не исклучиво, ако:

- 1) системот на управување, информативниот систем, системот на внатрешна контрола и интерните политики и процедури, не се во согласност со прописите или не се почитуваат;
- 2) сметководствените политики, процедури и пракса не се во согласност со прописите за сметководство;
- 3) не се почитуваат обврската и роковите за доставување на податоци, информации и извештаи до Народната банка и за јавно објавување;
- 4) не е обезбедена соодветна ревизија;
- 5) не се постапува или се постапува спротивно на супервизорските стандарди;
- 6) нема адекватно ниво на сопствени средства и
- 7) не се почитуваат обврските за спречување на перење пари.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член и доколку истите не ја доведуваат во сериозна опасност сигурноста и стабилноста на банката, гувернерот презема една или повеќе од следниве мерки:

- 1) на банката да и издаде препорака со рокови за: стручно усовршување на вработените и лицата со посебни права и одговорности или вработување на соодветен кадар, промени во организационата структура на банката, изготвување на нови политики и процедури во одредени области и изготвување и спроведување на акционен план за надминување на незаконитостите и неправилностите и усогласување со прописите;
- 2) на банката да и издаде писмено предупредување;
- 3) со мнозинството членови на надзорниот одбор и/или со членовите на управниот одбор на банката да склучи меморандум за усогласување со прописите или за постигнување на потребно ниво на сопствени средства, во определен рок и
- 4) да и наложи на банката дополнителна обврска за доставување на вонредни податоци и извештаи во период, вид, обем и интервали утврдени од гувернерот.

(3) Во рок од пет дена од истекот на роковите од ставот (2) точки 1, 2 и 3 на овој член, банката е должна до Народната банка да достави извештај за преземени активности и документиран доказ дека се усогласила со прописите.

2. Дополнителни мерки

Член 133

(1) Гувернерот презема дополнителни мерки спрема банка или акционер на банка кога сериозно ги прекршуваат прописите со што се доведува во опасност сигурноста и стабилноста на банката, особено кога:

1) ќе оцени дека случаите од членот 132 став (1) на овој закон ја доведуваат сигурноста и стабилноста на банката во сериозна опасност;

2) не ги спроведува навремено мерките од членот 132 став (2) на овој закон;

3) ги повторува неправилностите од членот 132 став (1) на овој закон за кои е изречена мерка или прекршочна санкција;

4) банката извршува активности за кои нема дозвола или согласност;

5) банката извршува активности преку филијала во странство без дозвола од гувернерот;

6) банката повеќе не ги исполнува условите врз основа на кои е издадена дозволата за основање и работење, односно согласноста за вршење на финансиски активности;

7) стапката на адекватност на капиталот и/или сопствените средства се под пропишаните во согласност со овој закон;

8) нема издвоено потребно ниво на посебни резерви, односно не е извршена соодветна исправка на вредноста на активата на банката;

9) постојано или значително ги прекршува супервизорските стандарди;

10) зачестено не ја исполнува обврската за навремено доставување податоци, информации и извештаи до Народната банка и други институции утврдени со закон;

11) ја попречува Народната банка и друштвото за ревизија во извршување на супервизијата и консолидираната супервизија, односно ревизијата и

12) акционер не добил согласност од гувернерот за стекнување на акции.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член гувернерот со решение презема една или повеќе од следниве мерки:

- 1) овластува лица за непосредно следење на работата на банката;
- 2) на банката и/или акционерот наложува да:
  - ги ревидира интерните процедури и политика,
  - ги намали трошоците на работење,
  - достигне соодветно ниво на резерви,
  - смени лице со посебни права и одговорности,
  - изврши дополнителна ревизија од страна на друштво за ревизија, различно од друштвото за ревизија ангажирано од банката, во обем и под услови дефинирани од гувернерот и на трошок на банката,
  - постигне и одржува повисок износ на сопствени средства и/или повисока стапка на адекватност на капиталот од пропишаните во согласност со овој закон,
  - подготви и спроведе план за подобрување на состојбата на банката, доколку банката е поткапитализирана и
  - ја докапитализира банката и
- 3) забранува, ограничува или наложува посебни услови за:

- исплата на дивиденда,
- остварување на правата од акции,
- исплати на членовите на органите на управување,
- изложување кон поврзани лица, освен ако тие се покриени со залог на хартии од вредност издадени, или гарантирани од страна на Република Македонија или Европската унија, кои се чуваат од страна на независно трето лице - депозитна институција и чијашто пазарна вредност во секое време надминува 125% од износот на кредитот, или друг облик на изложеност,
- трансакции со други лица од банкарската група или поврзани лица со банката,
- изложување спрема лице за кое согласно со методологијата на Народната банка се врши исправка на вредност или се издвојува посебна резерва од најмалку 20%,
- пролонгирање на одобрени кредити,
- вршење на сите или одредени финансиски активности,

- отворање делови на банка,
- учество на девизен пазар,
- стекнување на капитални делови во други правни лица и
- отпочнување со нови финансиски активности.

Член 134

(1) Гувернерот може да овласти лице - супервизор од Народната банка кое ќе го следи спроведувањето на мерките од членот 133 став (2) на овој закон.

(2) Лицето од ставот (1) на овој член има право да врши верификација на Налозите за исплата, да присуствува на седниците на надзорниот и управниот одбор без право на глас и да ги добива сите информации и податоци кои се неопходни во врска со спроведувањето на мерките од членот 133 став (2) на овој закон.

2.1. План за подобрување на состојбата на банка

Член 135

(1) Банката е поткапитализирана доколку сопствените средства или стапката на адекватност на капиталот се под пропишаните со овој закон.

(2) Доколку банката е поткапитализирана или поради искажување загуби од работењето постои опасност банката да стане поткапитализирана, гувернерот со решение го задолжува надзорниот одбор на банката во рок од десет дена да достави план за подобрување на состојбата.

(3) Планот од ставот (2) на овој член содржи детално разработени мерки и активности и рок за достигнување и одржување на сопствени средства и постигнување на стапка на адекватност на капиталот пропишани во согласност со овој закон.

(4) Гувернерот со решение го одобрува или одбива планот од ставот (2) на овој член во рок од десет дена од денот на добивањето на планот.

(5) Доколку планот од ставот (2) на овој член предвидува и зголемување на почетниот капитал, банката е должна во рок од 30 дена од добивање на решението на гувернерот за одобрување на планот да одржи собрание. Доколку собранието донесе одлука за зголемување на почетниот капитал, уплатата мора да се изврши во рок од 90 дена од донесувањето на одлуката.

(6) Во случај гувернерот да го одбие планот од ставот (2) на овој член или собранието на банката да не ја донесе одлуката за зголемување на почетниот капитал, гувернерот донесува решение за воведување администрација или ја одзема дозволата за основање и работење.

Член 136

(1) Банката од која е побарано да достави план за подобрување на состојбата без претходна согласност од гувернерот не може да:

- 1) започне да врши нова финансиска активност;
- 2) ја зголеми ризично пондерираниот актива за повеќе од 5% годишно;
- 3) врши исплата на дивиденда или било каква исплата во вид на бонуси, дотации и слично на акционерите, лицата со посебни права и одговорности и на вработените во банката и
- 4) ја зголеми вкупната изложеност на банката.

(2) Покрај ограничувањата од ставот (1) на овој член на банката, која спроведува план за подобрување на состојбата, гувернерот може да и наложи да спроведе која било од мерките од членовите 132 став (2) и 133 став (2) на овој закон.

2.2. Ограничување на права од акции

Член 137

(1) За акциите стекнати спротивно со членот 59 од овој закон и акциите за кои е повлечена издадената согласност, согласно со членот 153 од овој закон, гувернерот утврдува дека на акционерот кој ги стекнал тие акции истите не му носат право на глас.

(2) На акционерот кој стекнал акции спротивно на членот 59 од овој закон и на акционерот на кој му е повлечена издадената согласност според членот 153 од овој закон гувернерот му наложува да ги отуѓи акциите во определен рок, кој не може да биде подолг од 180 дена, освен во случаите од членот 59 став (2) на овој закон, кога гувернерот може да определи и подолг рок.

(3) Ако акционерот од ставот (2) на овој член не ги отуѓи акциите во определен рок, гувернерот во рок од осум дена од истекот на определен рок ќе утврди дека тие акции, покрај право на глас, на акционерот не му носат и право на исплата на дивиденда и ќе спроведе продажба на акциите во име на акционерот од ставот (2) на овој член.

(4) Доколку во периодот по донесувањето на решението од ставот (3) на овој член до продажбата на акциите банката исплатила дивиденда на останатите акционери, истата е должна во рок од осум дена од денот на добивањето на известувањето за стекнување со акциите, да му ја исплати дивидендата на новиот акционер.

(5) Акционерот од ставот (2) на овој член кој нема да ги отуѓи акциите во определен рок не може да биде или да стане акционер во банка.

Член 138

(1) Продажбата на акциите од членот 137 став (3) на овој закон ја спроведува лице овластено од гувернерот, по пат на јавна берзанска аукција, согласно со правилата на овластена берза од Комисијата за хартии од вредност.

(2) Овластеното лице од ставот (1) на овој член е должно во рок од осум дена од одлучувањето во смисла на членот 137 став (3) од овој закон, да го објави датумот на одржување на јавната берзанска аукција во "Службен весник на Република Македонија" и во најмалку два дневни весници.

(3) Во објавата на јавната берзанска аукција овластеното лице од ставот (1) на овој член ја одредува почетната цена на акциите, условите потребни за стекнување со својство акционер во банка пропишани со овој закон и рокот во кој до Народната банка се доставува документацијата врз основа на која се докажува исполнувањето на претходно наведените услови.

(4) Почетната цена на акциите е:

1) просек на официјална дневна просечна цена на акциите во последните три месеца пред денот на одлучување во смисла на членот 137 став (3) од овој закон или

2) книговодствената вредност на акциите, доколку во последните три месеца пред одлучувањето во смисла на членот 137 став (3) од овој закон немало трансакции со акциите кои се предмет на продажба. Во оваа смисла, под трансакции со акции не се подразбира блок трансакција и нетрговски пренос на акции.

(5) Ако на јавната берзанска аукција никој не ја прифати почетната цена, на следната јавна берзанска аукција акциите ќе се понудат по цена која е за 10% пониска од почетната и ќе се продолжи со намалување на продажната цена за уште 10% сè додека еден или повеќе инвеститори не изјават спремност за купување на понудените акции.

(6) Истовремено со објавата за продажба на постојните акции гувернерот издава налог до Централниот депозитар за хартии од вредност за упис на забрана за располагање со акциите кои се предмет на продажба од страна на нивните сопственици.

(7) На јавната берзанска аукција можат да учествуваат инвеститори кои добиле претходна согласност од гувернерот за исполнување на условите потребни за стекнување со својство на акционер во банка согласно со одредбите од овој закон и кои во Народната банка поднеле писмена изјава дека ќе ги уплатат средствата во рокот определен во објавата од ставот (3) на овој член.

(8) По барањето за издавање на согласноста од ставот (3) на овој член гувернерот одлучува во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето.

(9) Средствата од продажбата на акциите намалени за трошоците за организирање и спроведување на јавната берзанска аукција му припаѓаат на акционерот од членот 137 став (3) на овој закон.

(10) Овластеното лице од ставот (1) на овој член го потпишува налогот за продажба на акциите на јавната берзанска аукција.

(11) Централниот депозитар за хартии од вредност ќе ја укине забраната од ставот (6) на овој член кога гувернерот ќе го извести дека јавната берзанска аукција завршила.

3. Администрација

Член 139

(1) Гувернерот донесува решение за воведување администрација и именува членови на администрацијата - администратори во банка, ако:

1) настанале околности кои можат сериозно да ја загорзат солвентноста на банката;

2) банката и/или акционерите одбиваат да ги исполнат или не преземаат соодветни активности за исполнување на дополнителните мерки изречени од страна на гувернерот со што се загрозува ликвидноста и солвентноста на банката;

3) надзорниот одбор на банката не поднесе план за подобрување на состојбата во банка;

4) Народната банка го одбие планот за подобрување на состојбата во банка;

5) банката не го спроведува планот за подобрување на состојбата во банка во предвидените рокови;

6) банката не достигне потребно ниво на сопствени средства во рокот даден со планот за подобрување на состојбата во банка и

7) стапката на адекватност на капиталот на банката се намали под 50% од пропишаната согласно со овој закон.

(2) Со решението за воведување на администрација во банка се утврдува бројот на администратори, овластувањата на секој од администраторите и времето на траење на администрацијата кое не може да биде подолго од една година од денот на доставувањето на решението до банката во која се воведува администрација, со можност да биде продолжено за уште шест месеца. Со решението еден од администраторите се овластува да ги потпишува одлуките.

Член 140

(1) Администрацијата се состои од најмногу три администратори.

(2) За администратор може да биде именувано лице, вклучително и лице вработено во Народната банка, кое ги исполнува условите од овој закон за член на управен одбор на банка и за независен член.

(3) Администраторите добиваат надомест утврден од страна на гувернерот, а го исплатува банката во која е воведена администрација.

(4) Администраторот не одговара за штетите спрема трети лица што може да настанат со спроведување на администрацијата во банка, доколку работел во рамките на своите должности и овластувања и не сторил кривично дело.

(5) Со решението за воведување на администрација во банка, гувернерот може да ги ограничи активностите на банката во платниот промет или за одреден период да ја исклучи од платниот промет.

(6) Решението за воведување на администрација во банка се објавува во "Службен весник на Република Македонија" и во најмалку еден дневен весник и се доставува за упис во трговскиот регистар.

Член 141

(1) Со денот на доставувањето на решението за воведување на администрација до банката престануваат сите надлежности на надзорниот и управниот одбор на банката и надлежностите на собранието на акционери, освен надлежноста за донесување одлука за зголемување на капиталот и истите преминуваат на администраторите.

(2) Со денот на доставувањето на решението за воведување на администрација до банката од сметката на банката во која е воведена администрација и која е исклучена од платниот промет смее да се вршат плаќања само по налог потпишан од администраторите.

(3) Со денот на доставувањето на решението за воведување на администрација до банката решенијата за присилна наплата и другите платни инструменти на товар на сметка на банката која е исклучена од платниот промет, а кои ќе се достават до Народната банка се евидентираат и се враќаат до подносителот во рок од три дена и за истото се известува банката.

(4) Со денот на доставувањето на решението за воведување на администрација до банката решенијата за присилна наплата и другите платни инструменти на товар на сметки што ги водела банката кај која е воведена администрација и која е исклучена од платниот промет, а кои ќе се достават до банката, се евидентираат и се враќаат до подносителот во рок од три дена.

Член 142

(1) Администраторите при извршувањето на надлежностите утврдени согласно со овој закон имаат пристап и контрола над деловните простории, имотот, трговските книги и другата документација на банката и се должни да го заштитат имотот и документацијата на банката.

(2) Дотогашните членови на надзорниот одбор, управниот одбор и другите лица со посебни права и одговорности се должни на администраторите да им овозможат пристап во целокупната документација на банката, како и да им ги дадат сите потребни информации и дополнителни извештаи за работењето на банката.

(3) Доколку администраторите на кој било начин се спречени да влезат во просториите на банката, пристапот во банката ќе се спроведе со помош на Министерството за внатрешни работи.

(4) Администраторите имаат право да го отстранат секое лице кое ја попречува нивната работа, а кога е тоа потребно можат да побараат помош и од Министерството за внатрешни работи.

(5) Во вршењето на својата работа администраторите се должни да се придржуваат кон законите и другите прописи, како и да работат врз основа на писмените упатства и насоки дадени од страна на гувернерот.

Член 143

(1) Администраторите се должни во рок од 21 ден од денот на именувањето да ги утврдат состојбите во банката.

(2) По истекот на рокот од ставот (1) на овој член администраторите до гувернерот доставуваат извештај за состојбата на банката кој содржи:

1) план за рехабилитација на банката или

2) предлог за одземање на дозволата за основање и работење кој може да содржи и план за пренос на средства и обврски на банката во друга банка.

(3) Рокот за доставување на извештајот од ставот (2) на овој член може да биде и пократок ако тоа е утврдено со решението од членот 139 став (1) на овој закон.

(4) Советот на Народната банка подетално ги пропишува условите и постапката за спроведување на планот за рехабилитација и планот за пренос на средства и обврски на банката во друга банка.

Член 144

- (1) Планот за рехабилитација треба да содржи:
- 1) процена на висината на сопствените средства, солвентната и ликвидносната позиција на банката;
  - 2) процена на спремноста на акционерите на банката за вложување на дополнителен капитал за покривање на загубите на банката;
  - 3) начин на спроведување на рехабилитацијата на банката и
  - 4) процена на трошоците поврзани со спроведувањето на активностите на администрацијата.
- (2) Планот за рехабилитација на банката може да се спроведе преку еден или повеќе од следниве начини со:
- 1) продажба на активата на банката;
  - 2) зголемување на сопствените средства на банката преку издавање на акции за доверителите или за нови инвеститори во согласност со овој закон;
  - 3) продажба на акциите и
  - 4) статусни промени на банката.

Член 145

- Планот за пренос на средства и обврски на банката во друга банка содржи најмалку:
- 1) процена на висината на сопствените средства, солвентната и ликвидносната позиција на банката;
  - 2) процена на вредноста на вкупните средства и утврдување на обврските на банката;
  - 3) процена на средствата и обврските на банката што би се пренеле во друга банка и
  - 4) ефекти од преносот.

Член 146

- (1) Гувернерот одлучува за извештајот од членот 143 став (2) на овој закон во рок од 15 дена од денот на добивањето.
- (2) При одлучувањето од ставот (1) на овој член гувернерот се раководи од потребата за заштита на интересите на доверителите на банката и од реалноста на планот за рехабилитација во периодот на траењето на администрацијата.
- (3) Доколку гувернерот го одобри планот за рехабилитација или предлогот за одземање на дозволата за основање и работење кој содржи план за пренос на средства и обврски на банката во друга банка, со решение ги овластува администраторите за преземање на нагатамошни активности за реализација на плановите.
- (4) По одобрување на планот за рехабилитација или планот за пренос на средства и обврски на банката во друга банка, администраторите се должни истиот да го спроведат.
- (5) По спроведувањето на планот за пренос на средства и обврски на банката во друга банка, гувернерот донесува решение за одземање на дозволата за основање и работење и за исполнување на условите за отворање на стечајна постапка во банката.
- (6) Доколку гувернерот го одбие планот за рехабилитација или го прифати предлогот за одземање на дозволата за основање и работење на банката донесува решение за одземање на дозволата за основање и работење и за исполнување на условите за отворање на стечајна или за спроведување на ликвидациона постапка во банката.

Член 147

- (1) Доколку, врз основа на планот за рехабилитација, гувернерот утврди дека за постигнување на пропишаната стапка на адекватност на капиталот е потребно зголемување на сопствените средства на банката, ќе донесе решение со кое на администраторите ќе им наложи да свикаат собрание на банката и на нејзините акционери да им предложат донесување на одлука за покривање на загубата на товар на сопствените средства и одлука за зголемување на сопствените средства на банката.

- (2) Администраторите се должни во рок од осум дена по добивањето на решението од ставот (1) на овој член, во најмалку три дневни весници, да го објават свикнувањето на собранието на банката.

Член 148

- (1) Ако собранието го одбие предлогот од членот 147 став (1) на овој закон или доколку не успее распишаната емисија на акции согласно со одлуката која собранието на банката ја усвоило врз основа на предлогот од членот 147 став (1) на овој закон, гувернерот може да донесе решение со кое ќе ги овласти администраторите да организираат продажба на акциите на постојните акционери на банката на инвеститори кои ќе бидат спремни да ја рехабилитираат банката.

- (2) Продажбата на акциите на постојните акционери на банката од ставот (1) на овој член на нови инвеститори се врши по пат на јавна берзанска аукција во согласност со овој закон.

- (3) Администраторите се должни во рок од 90 дена од денот на донесувањето на решението од ставот (1) на овој член да го објават датумот на одржување на јавната берзанска аукција во “Службен весник на Република Македонија” и во најмалку два дневни весници.

- (4) Во рокот од ставот (3) на овој член администраторите се должни да изберат друштво за ревизија кое ќе изврши ревизија на финансиските извештаи на банката и ќе ја утврди книговодствената вредност на акциите. Трошоците за ревизија паѓаат на товар на банката.

- (5) Во објавата на јавната берзанска аукција администраторите ја одредуваат почетната цена на акциите која не може да биде пониска од 70% од книговодствената вредност утврдена во ревидираните финансиски извештаи на банката, износот на средства потребни за докапитализација и рокот за нивна уплата, условите потребни за стекнување со својство акционер во банка пропишани со овој закон и рокот во кој до Народната банка се доставува документацијата врз основа на која се докажува исполнувањето на претходно наведените услови.

- (6) Налогот за продажба на акциите на јавната берзанска аукција го потпишуваат администраторите.

- (7) Истовремено со објавата за продажба на постојните акции, гувернерот издава налог до Централниот депозитар за хартии од вредност за упис на забрана за располагање со акциите на банката од страна на нивните сопственици.

- (8) На јавната берзанска аукција можат да учествуваат инвеститори кои:

- 1) поднеле барање и добиле претходна согласност од гувернерот за исполнување на условите потребни за стекнување со својство на акционер во банка согласно со одредбите од овој закон и

- 2) во Народната банка поднеле писмена изјава дека ќе ги уплатат средствата за докапитализација на банката во рокот определен во објавата од ставот (5) на овој член.

- (9) Ако на јавната берзанска аукција никој не ја прифати почетната цена, на следната јавна берзанска аукција акциите ќе се понудат по цена која е за 10% пониска од почетната и ќе се продолжи со намалување на продажната цена за уште 10% сè додека еден или повеќе инвеститори не изјават спремност за купување на понудените акции. Намалувањето не може да биде под 50% од почетната цена.

- (10) По барањето за издавање согласност од ставот (8) точка 1 на овој член гувернерот одлучува во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето.

- (11) Средствата од продажбата на акциите намалени за трошоците за организирање и спроведување на јавната берзанска аукција им припаѓаат на акционерите на банката.

(12) Централниот депозитар за хартии од вредност ќе ја укине забраната од ставот (7) на овој член кога гувернерот ќе го извести дека јавната берзанска аукција завршила дека новите инвеститори ги исполниле преземените обврски спрема поранешните акционери и извршиле докапитализација на банката, доколку таква обврска постои.

Член 149

(1) Администраторите се должни најдоцна до 15 во тековниот месец да достават извештај за работа и извештај за текот на спроведувањето на планот за рехабилитација на банката за претходниот месец.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член задолжително содржи процена на висината на сопствените средства и солвентната и ликвидносната позиција на банката за време на администрацијата и процена на трошоците поврзани со спроведувањето на администрацијата.

(3) Освен извештајот од ставот (1) на овој член, администраторите доставуваат и други извештаи согласни со потребите и барањата на Народната банка.

Член 150

(1) Доколку гувернерот процени дека е исполнет планот за рехабилитација и дека финансиската состојба на банката се подобрила така што банката ги достигнала потребниот износ на сопствени средства и стапка на адекватност на капиталот определени во согласност со овој закон, како и дека банката е способна да ги исполнува пристигнатите обврски, ќе им наложи на администраторите да свикаат собрание на банката.

(2) На собранието на банката акционерите предлагаат лица за членови на надзорниот одбор на банката и до Народната банка поднесуваат барање за добивање претходна согласност за нивно именување. По добивање на претходна согласност од гувернерот, надзорниот одбор поднесува барање до Народната банка за добивање претходна согласност за именување на членови на управниот одбор на банката. Со денот на уписот на членовите на управниот одбор во трговскиот регистар, престануваат администрацијата и овластувањата на администраторите.

Член 151

Ако гувернерот оцени дека во текот на траењето на администрацијата не дошло до подобрување на финансиската состојба на банката во смисла на членот 150 став (1) од овој закон, донесува решение за одземање на дозволата за основање и работа и за отворање на стечајна постапка или за спроведување на ликвидациона постапка во банката.

Член 152

(1) Функцијата на администраторот му престанува:

- 1) по истекот на периодот за кој е именуван;
- 2) во случај на негова оставка;
- 3) во случај на смрт;
- 4) во случај на негово отповикување и
- 5) во случај на прекинување на администрацијата.

(2) Гувернерот донесува решение за отповикување на член на администрација:

- 1) ако членот не го спроведува планот за рехабилитација на банката;
- 2) во случај на долготрајна тешка болест која го спречува во извршувањето на обврските;
- 3) ако ја изгубил деловната способност;
- 4) кога од страна на судот му е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност и
- 5) кога е осуден за кривично дело.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член незадоволната страна може да бара заштита пред надлежниот суд.

4. Повлекување на согласности

Член 153

Гувернерот ја повлекува согласноста за стекнување акции во банка, согласноста за именување член на надзорен или управен одбор и за вршење на финансиски активности за кои е потребна посебна согласност, ако:

- 1) согласноста е прибавена врз основа на невистинити податоци;
- 2) во периодот по издавањето на согласноста добие документиран доказ дека повеќе не се исполнува кој било од условите од членовите 13, 18, 57, 59, 83, 88 и 92 на овој закон;
- 3) член на надзорниот и/или управниот одбор, поединечно или заедно, не работат согласно со поднесената програма за работа и не ја спроведуваат деловната и развојната политика на банката и
- 4) член на надзорниот и/или управниот одбор ги пречекорил надлежностите утврдени со овој закон.

5. Укинување на дозвола за основање и работење и за статусни промени

Член 154

(1) Гувернерот со решение ја укинува дозволата за основање и работење на банката или дозволата за статусни промени, ако утврди дека:

- 1) дозволата е прибавена врз основа на невистинити податоци;
- 2) банката не го усвои статутот во рок од 30 дена од добивањето на решението од членот 20 став (5) на овој закон, односно не донесе одлука за статусни промени во рок од 45 дена од добивањето на решението од членот 22 став (3) на овој закон;
- 3) банката не поднела пријава за упис во трговскиот регистар во пропишаниот рок;
- 4) банката не започнала со работа во рок од 90 дена од издавањето на дозволата за основање и работење;
- 5) банката врши финансиски активности за кои не добила дозвола, односно согласност од гувернерот;
- 6) банката не ги исполнува техничките, организационите, кадровските и други услови за извршување на банкарските активности во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
- 7) банката не извршува банкарски активности подолго од шест месеца;
- 8) со правосилна одлука на надлежен орган е утврдено дека банката е вклучена во перење пари или во други кривични дела;
- 9) се исполнети условите за воведување на стечајна или ликвидациона постапка во банката, во согласност со овој закон;
- 10) заради покривање на загуби почетниот капитал на банката се намалил под нивото определено во членот 14 став (1) од овој закон, а банката истовремено со одлуката за намалување не донела и одлука за зголемување на почетниот капитал или во рок од 90 дена од донесувањето на одлуката почетниот капитал не е запишан и уплатен;
- 11) се оневозможува извршувањето на ефективна супервизија од страна на Народната банка;
- 12) банката не ги спроведува или постапува спротивно на мерките изречени од страна на Народната банка;
- 13) бројот на членовите на надзорниот и/или управниот одбор се намалил под законскиот минимум, а банката подолго од 60 дена од престанокот на мандатот не поднела барање за добивање претходна согласност за именување член на надзорен, односно на управен одбор и
- 14) банката не добила согласност за член на управен одбор или на надзорен одбор или подолго од шест месеца не предложила лице за член на управен одбор или надзорен одбор кое ги исполнува условите од овој закон.

(2) Гувернерот донесува решение за укинување на дозвола за основање и работење на банка и во случаите од членовите 146 ставови (5) и (6) и 151 на овој закон.

(3) Од денот на донесувањето на решението за укинување на дозволата за основање и работење од ставот (1) на овој член, до денот на правосилноста на решението на судот со кое се отвора стечајна постапка кај банката, односно до денот на уписот на ликвидаторите во трговскиот регистар, банката се исклучува од платниот промет и престанува со извршување на сите активности, освен наплата на побарувањата.

5.1. Известувања за издавање и укинување на дозвола

Член 155

(1) За издавање и укинување на дозвола за основање и работење на банка и за статусни промени, Народната банка писмено го известува Министерството за финансии во рок од пет дена од донесувањето на решението за издавање, односно укинување на дозволата.

(2) Известувањето од ставот (1) на овој член содржи:

- 1) име и седиште на банката;
  - 2) име на членовите на управниот одбор;
  - 3) име на физички лица, односно име и седиште на правни лица акционери на банката со акции со право на глас над 5% од вкупниот број на акции со право на глас;
  - 4) финансиски активности што ги врши банката;
  - 5) датум на издавање, односно укинување на дозволата и
  - 6) причини за укинување на дозволата.
- (3) Народната банка го известува Министерството за финансии и за сите промени во податоците од ставот (2) точки 1, 2, 3, 4 и 5 на овој член.

Член 156

Народната банка е должна во средствата за јавно информирање и на нејзината интернет страница веднаш да го објави решението за издавање, односно укинување на дозволата за основање и работење на банка.

XVI. СТЕЧАЈНА ПОСТАПКА

Член 157

(1) Решение за исполнување на условите за отворање на стечајна постапка во банка донесува гувернерот.

(2) Гувернерот го донесува решението од ставот (1) на овој член во случаите утврдени во ставот (4) од овој член по службена должност, на предлог на доверителите и на предлог на банката.

(3) По предлогот на доверителите и на банката од ставот (2) на овој член гувернерот одлучува во рок од 15 дена од поднесувањето на предлогот.

(4) Услови за воведување на стечајна постапка во банка постојат кога:

- 1) банката е несолвентна;
- 2) врз основа на извештајот на администраторот, или во текот на спроведувањето на планот за рехабилитација се утврди дека банката е несолвентна или
- 3) во постапката на ликвидација на банката се утврди дека нејзиниот имот не е доволен за исплата на сите побарувања на нејзините доверители.

(5) Банката е несолвентна кога:

1) стапката на адекватноста на капиталот е пониска од една четвртина од пропишаната во членот 65 од овој закон или

2) е неспособна да ги плаќа пристигнатите обврски непрекинато подолго од десет дена.

(6) Одредбите од ставот (4) точка 1 на овој член не се применуваат кога за време на администрација банката е исклучена од платен промет.

(7) Предлог за отворање на стечајна постапка на банка до надлежен суд може да поднесе само гувернерот, во согласност со овој закон. Предлог за отворање

на стечајна постапка на банка до надлежниот суд се поднесува првиот работен ден од денот на донесувањето на решението за исполнување на условите за отворање на стечајна постапка во банка. Кон предлогот за отворање на стечајна постапка на банка до надлежниот суд задолжително се приложува и решението на гувернерот за исполнување на условите за отворање на стечајна постапка во банка.

(8) Судот донесува решение по предлогот за отворање стечајна постапка на банка најдоцна во рок од три работни дена од приемот на предлогот од ставот (7) на овој член без спроведување на претходна постапка.

(9) На стечајна постапка на банка соодветно се применуваат одредбите од Законот за стечај, доколку поинаку не е определено со овој закон.

Член 158

(1) Со денот на донесувањето на решението за исполнување на условите за отворање стечајна постапка од страна на гувернерот, па се до правосилноста на решението на судот со кое се отвора стечајна постапка кај банка, заради зачувување на имотот на банката, гувернерот донесува решение за именување на најмалку еден овластен работник во банката.

(2) Правата и должностите на овластениот работник од ставот (1) на овој член се утврдуваат со решението за именување.

Член 159

(1) Решението за исполнување на условите за отворање стечајна постапка на банката се доставува до банката која ги исполнува условите за отворање на стечајна постапка, банката која ја презела исплатата на осигурените депозити, предлагачот од членот 157 став (2) на овој закон, Фондот за осигурување на депозити и Министерството за финансии, во рок од три дена од денот на донесувањето.

(2) Народната банка е должна да го објави решението за исполнување на условите за отворање на стечајна постапка во средствата за јавно информирање и да го огласи на видно место во банката.

Член 160

(1) За стечаен управник на банка може да биде именувано лице кое ги исполнува условите предвидени во Законот за стечај и кое согласно со одредбите од овој закон ги исполнува условите за член на управен одбор на банка.

(2) Ако во текот на стечајната постапка се појават услови за разрешување на стечајниот управник, судот за именување на новиот стечаен управник е должен да обезбеди мислење од гувернерот. Гувернерот е должен да го достави мислењето во рок од три дена од добивањето на барањето од судот.

Член 161

(1) Стечајниот управник е должен во рок од десет дена по објавувањето на огласот за отворање на стечајна постапка во “Службен весник на Република Македонија”, записнички да ја утврди состојбата на сите побарувања и обврски на банката во стечај на денот на отворањето на стечајната постапка на банка и записниците да и ги достават на Народната банка.

(2) Записниците од ставот (1) на овој член Народната банка ги проверува и е должна да му ги достави на судот кој ја води стечајната постапка и на Фондот за осигурување на депозити, најдоцна во рок од десет дена по приемот.

Член 162

(1) Рокот за пријавување на побарувањата на доверителите, одреден со решението на судот за отворање на стечајна постапка на банка, не може да биде подолго од 20 дена.

(2) Доколку Народната банка е доверител во стечајна постапка на банка, еден од членовите на одборот на доверители задолжително го предлага Народната банка.

Член 163

(1) Со денот на отворањето на стечајната постапка престануваат побарувањата на физичките лица од банката во стечај по основ на депозит до висината на осигурениот износ на депозитот во согласност со Законот за Фондот за осигурување на депозити.

(2) Пред исплатата на доверителите од стечајната маса се издвојува дел на средства за трошоци на постапката, вклучувајќи ги и трошоците на банката која ги презема работите со влоговите во банка од банката во стечај.

(3) Побарувањата на Фондот за осигурување на депозити по основ на исплати на осигурени депозити се исплаќаат пред побарувањата на останатите доверители.

Член 164

Секоја продажба на имотот на банката во стечај претходно треба да биде одобрена од страна на одборот на доверители.

Член 165

(1) Во стечајна постапка над банка не се применуваат одредбите на Законот за стечај со кои се уредува постапката за реорганизација и личното управување.

(2) На правните дејствија кои се преземени во текот на траењето на администрацијата не се применуваат одредбите од Законот за стечај кои се однесуваат на побивање на правни дејствија, освен доколку со правилна судска одлука се утврди дека со истите е сторено кривично дело.

Член 166

Примерок од сите извештаи на стечајниот управник за економско-финансиската состојба на банката во стечај и за текот на стечајната постапка, задолжително се доставува до Народната банка.

Член 167

Доколку по завршувањето на стечајната постапка и намирување на сите побарувања на доверителите останат средства во стечајната маса, средствата се делат меѓу акционерите на банката.

XVII. ЛИКВИДАЦИОНА ПОСТАПКА

Член 168

Ликвидациона постапка во банката се спроведува кога:

- 1) акционерите ќе донесат одлука за престанување со работење на банката, а не постојат услови за стечај и
- 2) Народната банка ќе ја одземе дозволата за основање и работење на банка, а не постојат услови за стечај.

Член 169

(1) Одлуката од членот 168 став (1) точка 1 на овој закон акционерите можат да ја донесат по претходно добиена согласност од гувернерот.

(2) Барањето кое акционерите го поднесуваат до Народната банка заради добивање на согласноста од ставот (1) на овој член треба да содржи информации за:

- 1) причините поради кои акционерите имаат намера да донесат одлука за престанување со работење на банката;
- 2) висината на сопствените средства на банката на последниот датум на известување на Народната банка пред донесувањето на одлука за престанување со работење на банката и
- 3) процена за висината на средствата кои ќе останат по завршувањето на постапката за ликвидација на банката.

(3) По барањето за добивање на согласност од ставот (2) на овој член гувернерот одлучува во рок од 30 дена од поднесувањето на барањето.

(4) Врз основа на барањето од ставот (2) на овој член гувернерот донесува решение за утврдување на условите за спроведување ликвидациона постапка или за одбивање на барањето доколку констатира дека имотот на банката не е доволен за намирување на сите доверители на банката.

Член 170

(1) Решение за утврдување на условите за спроведување ликвидациона постапка во банка донесува гувернерот во случаите од членот 168 на овој закон.

(2) Решението од ставот (1) на овој член Народната банка го доставува до надлежниот суд кој ја спроведува ликвидационата постапка во согласност со одредбите од Главата XVI Стечајна постапка од овој закон.

(3) Со денот на донесувањето на решението за утврдување на условите за спроведување ликвидациона постапка од страна на гувернерот, па се до денот на отворање на ликвидационата постапка од страна на надлежниот суд, заради зачувување на имотот на банката, гувернерот со решение именува најмалку еден овластен работник во банката.

(4) Правата и должностите на овластениот работник од ставот (3) на овој член се утврдуваат со решението за именување.

XVIII. СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ

Член 171

(1) Банката е должна да постапува согласно со прописите за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

(2) Народната банка врши супервизија на системите за спречување на перење пари и финансирање на тероризмот.

XIX. ШТЕДИЛНИЦИ

Член 172

(1) Штедилниците кои се основани и работат до денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да работат на начин и под услови утврдени со дозволите за основање и работење, одредбите од овој закон и поединечните акти донесени од гувернерот.

(2) На штедилниците од ставот (2) на овој член соодветно се применуваат следниве одредби од главите I, III делови 2, 4, 6 и 7, VII делови 1, 2 и 3, VIII делови 1, 2, 3, членови 70, 71, 72, 73 и 74 ставови (1) и (2) и делови 4 и 6, IX членови 83 и 85 и делови 6 и 8, X, XI, XII, XIII, XIV, XV делови 1, 2, 4 и 5, XVI, XVII, XVIII, XX и XXI на овој закон.

(3) По претходно добиена дозвола од гувернерот штедилниците од ставот (1) на овој член можат да направат преобразба на штедилница во банка и да ги вршат следниве статусни промени: спојување на штедилници заради основање на банка и присојединување на штедилница кон банка.

(4) Спојување на штедилници заради формирање на банка значи спојување на две или повеќе штедилници, без да се спроведе ликвидација, со основање на банка на која преминува целокупниот имот и обврски од штедилниците што се спојуваат, во замена за акциите на банка којашто се основа.

(5) Присојединување на штедилница кон банка значи кога една или повеќе штедилници ќе се присојединат кон банка, со пренос на целокупниот имот и обврските на штедилницата, односно штедилниците кои се присојединуваат без да се спроведе нивна ликвидација, во замена за акции на банката што презема.

(6) Преобразба на штедилница во банка значи реорганизирање на штедилница во банка, без да се спроведе постапка на ликвидација.

(7) Во постапка на преобразба на штедилница во банка и во постапка на статусни промени на штедилница соодветно се применуваат одредбите од Законот за трговските друштва.

(8) Советот на Народната банка може подетално да ја утврди примената на одредбите од ставот (2) на овој член на штедилниците.

XX. ПРОЦЕДУРИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЈА, СУДСКА ЗАШТИТА И ДОСТАВУВАЊЕ

1. Процедура на донесување на решенија

Член 173

Во постапката на донесување на решенија во согласност со одредбите од овој закон, соодветно се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка за сè, освен ако поинаку не е определено со овој закон.

Член 174

Против решенијата на гувернерот донесени врз основа на овој закон не е дозволена жалба и истите се конечни во управна постапка.

2. Процедура на судска заштита

Член 175

Против решенијата на гувернерот донесени врз основа на овој закон може да се поведе управен спор, согласно со одредбите на Законот за управните спорови.

Член 176

(1) Тужбата против решенијата донесени врз основа на овој закон се поднесува во рок од 30 дена од приемот на решението.

(2) Подносителот на тужбата од ставот (1) на овој член во постапката пред судот не може да наведува нови факти и да изнесува нови докази.

Член 177

Тужбата против решенијата за одземање на дозвола за основање и работење, односно решенијата за утврдување на постоење на услови за отворање на стечајна постапка или услови за спроведување на ликвидациона постапка во банка, може да биде поднесена од:

- 1) банката и
- 2) акционерите чиј износ на акции изнесува најмалку една десетина од износот на почетниот капитал предвиден во членот 14 став (1) од овој закон.

Член 178

(1) Во постапката пред судот подносителот на тужбата може да наведува нови факти и да изнесува нови докази, доколку тужбата се поднесува против решение за воведување на администрација и за одземање на дозвола за основање и работење, односно решение за утврдување на постоење на услови за воведување на стечајна постапка или услови за воведување на ликвидациона постапка во банка.

(2) Ако во тужбата од ставот (1) на овој член подносителот се повикува на нови докази, должен е истите да ги приложи кон тужбата.

(3) Во случаите од ставот (1) на овој член Народната банка може во нејзиниот одговор на тужбата да наведува нови факти и да изнесува нови докази.

(4) Ако во одговорот на тужбата од ставот (1) на овој член Народната банка се повикува на нови докази, е должна истите да ги приложи кон одговорот на тужбата.

(5) По истек на крајниот рок за поднесување на тужбата од ставот (1) на овој член или одговор на тужбата од ставот (3) на овој член, странките немаат право да наведуваат нови факти и да изнесуваат нови докази.

Член 179

(1) Во постапка по тужба поднесена против одлука на гувернерот со која:

- 1) се воведува администрација во банка;
  - 2) не се издава или се одзема дозволата за основање и работење на банка или
  - 3) се утврдува постоење на услови за воведување на стечајна или ликвидациона постапка во банка,
- судот ја испитува законитоста на оспорениот акт во согласност со закон.

(2) Кога судот ја уважува тужбата, не го поништува оспорениот акт, туку само ја констатира неговата незаконитост, а подносителот на тужбата може по судски пат да покрене постапка за надоместок на штета од Народната банка.

3. Процедура на доставување

Член 180

(1) Доставувањето на писменото (поканата, решението, заклучоците и на другите службени списи) се врши на следниов начин:

- 1) по пошта;
  - 2) со предавање од Народната банка и
  - 3) со јавно објавување.
- (2) Доставувањето на писменото се врши според редослед утврден во ставот (1) од овој член.

XXI. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

1. Кривични дела

Член 181

(1) Физичко лице кое со своето работење ги повредило одредбите од овој закон со што придонело за отворање на стечајна постапка кај банка, предизвикало штета за доверителите на банката ќе се казни со затвор од три до десет години, односно ако делото го стори правно лице ќе се казни со парична казна.

(2) При определување на казната од ставот (1) на овој член од особено влијание е степенот на штетата, бројот на оштетени лица и последиците од отворањето на стечајната постапка врз финансискиот систем на земјата.

(3) Имотната корист прибавена со извршеното кривично дело од ставот (1) на овој член се одзема со судска одлука.

Член 182

(1) Физичко лице кое ќе го употреби зборот банка спротивно на членот 4 од овој закон и со тоа ќе предизвика штета на други лица ќе се казни со затвор од пет до десет години, односно ако делото го стори правно лице ќе се казни со парична казна.

(2) При определување на казната од ставот (1) на овој член од особено влијание е степенот на штетата и бројот на оштетените субјекти, како и влијанието врз финансискиот систем во земјата.

(3) Имотната корист прибавена со извршување на кривичното дело од ставот (1) на овој член се одзема со судска одлука.

Член 183

(1) Физичко лице кое ќе прими депозити спротивно на членот 5 од овој закон и со тоа ќе предизвика штета на други лица ќе се казни со затвор од најмалку пет години, односно ако делото го стори правно лице ќе се казни со парична казна.

(2) При определувањето на казната од ставот (1) на овој член од особено влијание е степенот на штетата и бројот на оштетените субјекти, како и влијанието врз финансискиот систем во целина.

(3) Имотната корист прибавена со извршување на кривичното дело од ставот (1) на овој член се одзема со судска одлука.

2. Прекршоци и прекршочни санкции

Член 184

(1) За прекршоците утврдени со овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Народната банка.

(2) Прекршочната постапка од ставот (1) на овој член пред Народната банка ја води Комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочната комисија), формирана од вработени лица во Народната банка кои ги именува гувернерот.

(3) Гувернерот со подзаконски акт го определува бројот, потребниот степен на стручна подготовка и работното искуство на членовите на Прекршочната комисија.

(4) Членовите на Прекршочната комисија се избираат за времетраење од пет години, со право на реизбор.

(5) За претседател на Прекршочната комисија може да биде избран само дипломиран правник со положен правосуден испит.

(6) Прекршочната комисија донесува деловник за својата работа, кој претходно е одобрен од гувернерот.

Член 185

(1) Член на Прекршочната комисија може да се разреши:

- 1) со истекот на времето за кое е именуван за член;
- 2) по негово барање;
- 3) со исполнување на услови за старосна пензија во согласност со закон;
- 4) ако му се утврди трајна неспособност;
- 5) ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука;
- 6) ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Прекршочната комисија или
- 7) ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случаи за кои решава Прекршочната комисија.

(2) Предлогот за разрешување на член на Прекршочната комисија се поднесува до гувернерот.

(3) Членовите на Прекршочната комисија се самостојни и независни во работењето и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.

(4) Одлуката на Прекршочната комисија се смета за донесена кога за неа гласале мнозинството членови на Прекршочната комисија.

Член 186

(1) За прекршоците утврдени со овој закон лицата кои од гувернерот се овластени да вршат супервизија на банка, во рамките на своите овластувања на сторителот на прекршокот му нудат посредување и постигнување согласност со која сторителот на прекршокот треба да ја плати глобата, другите давачки или да ги отстрани последиците на прекршокот.

(2) Сторителот на прекршокот е должен во рок од три дена од денот на приемот на понудата од ставот (1) на овој член да даде писмена согласност за покренување на постапка на посредување.

(3) Постапката за посредување се води пред Комисија за посредување, формирана од гувернерот.

(4) Гувернерот со подзаконски акт го определува бројот, потребниот степен на стручна подготовка и работно искуство на членовите на Комисијата за посредување.

(5) Комисијата за посредување работи на седници на кои задолжително присуствуваат претставници на сторителот на прекршокот.

(6) За склучената согласност по посредувањето се составува спогодба во која се констатира согласноста на двете страни.

(7) Во спогодбата се утврдуваат обврските на сторителот на прекршокот, а особено:

- 1) висината и начинот на плаќање на глобата;
- 2) висината и начинот на плаќање на други давачки и трошоци и
- 3) мерките кои треба да ги преземе сторителот со цел да ги отстрани последиците од прекршокот.

(8) Спогодбата од ставот (6) на овој член има сила на извршна исправа.

(9) Гувернерот донесува деловник и трошковник за работата на Комисијата за посредување. Висината и видот на трошоците утврдени со трошковникот се определуваат врз основа на реалните трошоци што ги има Народната банка заради обезбедување на работа на Комисијата за посредување.

(10) Комисијата за посредување е должна да води евиденција за поведените постапки на посредување и за нивниот исход.

Член 187

(1) Глоба во износ од 15.000 до 20.000 евра во денарска противвредност ќе ѝ се изрече за прекршок на банка, доколку:

1) директно извршува работи од областа на индустријата, трговијата или друга нефинансиска активност (член 7 став (2));

2) не издаде документ или не води евиденција за секоја уплата и исплата од депозитна сметка (член 10);

3) не објави копија од решението на гувернерот за издавање дозвола за основање и работење на банката, важечките каматни стапки, општите услови за работење со депозити на физички лица и видот и износот на гаранцијата за депозитите на физички лица (член 11);

4) не ја одржува вредноста на почетниот капитал (член 14);

5) износот на приоритетни акции во банката го надминува процентот од членот 15 став (1) на овој закон;

6) извршува финансиски активности кои не се наведени во решението за издавање на дозвола за основање и работење (член 20 став (5));

7) не поднесе барање до Народната банка за статусни промени на банката или изврши статусни промени на банката без дозвола за статусни промени (член 22 став (1));

8) во рок од осум дена по донесувањето на одлуката за изменување и дополнување на статутот до трговскиот регистар не достави пречистен текст на статутот (член 24 став (4));

9) во рок од 15 дена од донесувањето на одлуката за статусни промени не достави пријава за упис на статусната промена во трговскиот регистар (член 25);

10) во рок од 15 дена по уписот во трговскиот регистар не достави примерок од решението за регистрација до Народната банка (член 26);

11) не поднесе барање и не добие согласност од Народната банка согласно со членот 57 од овој закон;

12) изврши налог за купување, односно трансакција со акции на банка за кои не е презентирана согласност од гувернерот (член 59 став (3));

13) не ја извести Народната банка за случаите и во роковите од членот 61 на овој закон;

14) не го усогласи износот на сопствени средства или не ја одржува стапката на адекватност согласно со овој закон и методологијата за пресметка на сопствени средства на банката (членови 64 и 65);

15) критериумите, начинот и методите на управување со ризиците, како и оцената на адекватноста на капиталот не ги пропише со општите акти и интерните

процедури или со општите акти и интерните процедури не се опфатени минимум ризиците предвидени со овој закон (член 66);

16) не ја одржува изложеноста на одделни видови ризици во рамките на лимитите пропишани со овој закон и подзаконските акти (член 67);

17) не ги почитува или не ги исполнува минимум стандардите за адекватно управување со ризиците (член 68);

18) не изврши исправка на вредноста, односно не издвои посебна резерва на начин и висина пропишани од Советот на Народната банка (член 69);

19) не ја одржува изложеноста во рамките на лимитите или не ја почитува постапката, условите и начинот на одобрување на кредити или други облици на изложеност пропишани со членовите 70 до 74 од овој закон;

20) изврши откуп на сопствени акции, спротивно или не ги отуѓи сопствените акции согласно со членовите 75 и 76 од овој закон;

21) вложува спротивно или ги надминува лимитите утврдени со членот 78 од овој закон;

22) не ја одржува ликвидноста во работењето и не управува со ликвидносниот ризик согласно со членовите 79 и 80 од овој закон;

23) не одржува отворената девизна позиција согласно со методологијата на Советот на Народната банка (член 81);

24) управувањето во банката не е во согласност со одредбите од овој закон и правилата за добро корпоративно управување донесени од Советот на Народната банка (член 82);

25) во банката биде именувано лице со посебни права и одговорности кое не ги исполнува условите од членот 83 на овој закон;

26) не се одржи собрание на банката во роковите или не се достават соодветните податоци согласно со членот 87 од овој закон;

27) за член на надзорен одбор се именува лице кое не ги исполнува условите од членот 88 став (2) на овој закон;

28) за член на одборот за управување со ризици се именува лице кое не ги исполнува условите од членот 90 став (3) на овој закон;

29) за член на одборот за ревизија се именува лице спротивно на условите кои се утврдени со членот 91 од овој закон;

30) за член на управниот одбор се именува лице кое не ги исполнува условите од членот 92 на овој закон;

31) надзорниот одбор, одборот за управување со ризици, одборот за ревизија, управниот одбор, службата за внатрешна ревизија и лицето, односно службата за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите не постапуваат или постапуваат спротивно на начинот и условите пропишани со овој закон;

32) постапува спротивно на одредбите за извештаи, сметководство и ревизија од членовите 101 до 110 од овој закон;

33) банкарската тајна не биде чувана и заштитена или не биде соопштена согласно со членовите 111 и 112 од овој закон;

34) склучи договор со кој се ограничува начелото на слободно пазарно работење и се ограничува конкуренцијата во банкарството (член 113);

35) на Народната банка и го оневозможи извршувањето на супервизија на банката или консолидирана супервизија на банкарска група или не ги исполнува обврските од супервизијата или консолидираната супервизија согласно надлежностите на Народната банка утврдени со овој закон;

36) за потребите на супервизијата на банката не ги обезбеди извештаите, информациите и другите податоци утврдени со членот 117 од овој закон;

37) не воспостави и одржува адекватни системи за управување со ризик, внатрешна контрола, известување и сметководство, заради идентификување, мерење, следење и контрола на трансакциите со други лица во банкарска група (член 119 став (3));

38) за потребите на консолидираната супервизија не составува, не доставува или доставува непотполни извештаи за банкарската група согласно со членот 122 од овој закон;

39) не врши консолидација или не известува или известува спротивно на членовите 123, 124 став (3), 125 ставови (5) и (6) и 126 став (1) од овој закон и

40) не постапува или постапува спротивно на мерките изречени од страна на гувернерот во согласност со одредбите од овој закон.

(2) За прекршоците од ставот (1) на овој член ќе се изрече глоба од 4.000 до 6.000 евра во денарска противвредност и на одговорното лице во банката.

(3) Прекршоците од ставовите (1) и (2) на овој член соодветно се применуваат и на штедилниците и на одговорните лица во штедилниците.

Член 188

(1) Глоба во износ од 10.000 до 15.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на:

1) брокерска куќа или берза на долгорочни хартии од вредност ако изврши налог за купување, односно трансакција со акции на банка за кои не е презентирана согласност од гувернерот (член 59 став (3));

2) правно лице кое ќе стекне акции во банка спротивно на начинот и условите пропишани со членот 59 од овој закон;

3) правно лице ако најмалку еден месец пред да се реализира намалувањето на учеството, директно или индиректно од вкупниот број на акции или вкупниот број на издадени акции со право на глас во банка го намали под 5%, 10%, 20%, 33%, 50% или 75% во банката, а не ја извести Народната банка (член 62);

4) правно лице ако склучи договор со кој се здружуваат правата на глас од акциите во банката, а не ја извести Народната банка во рок од пет дена од склучувањето на договорот (член 62 став (2));

5) друштво за ревизија изврши ревизија спротивно на членовите 105 став (5) и 106, не доставува известувања согласно со членовите 107 и 108 или на Народната банка не и ги направи достапни работните материјали од извршената ревизија на банка согласно со членот 108 од овој закон;

6) финансиско холдинг друштво постапува спротивно на одредбите од членовите 118 став (7), 124 и 126 став (2) на овој закон;

7) правно лице кое е подредено лице согласно со одредбите од овој закон, ако не постапи согласно со членовите 124 и 126 став (2) од овој закон и

8) правното лице од членот 125 ставови (1) и (2), ако не постапи согласно со членот 125 став (4) од овој закон.

(2) За прекршоците од ставот (1) на овој член ќе се изрече глоба од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност и на одговорното лице во правното лице од ставот (1) на овој член.

Член 189

(1) Глоба во износ од 6.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на лице со посебни права и одговорности во банката, доколку:

1) утврди дека одлука на орган на банката е во спротивност со закон, а не го извести надзорниот одбор и Народната банка (член 84);

2) не ја извести Народната банка согласно со членовите 94 ставови (4), (5), (6) и (7) и 98 од овој закон;

3) не организира служба за внатрешна ревизија во банката (член 95 став (1));

4) не именува лице или не организира служба за контрола на усогласеноста на банката со прописите (член 99) и

5) не постапува или постапува спротивно на одредбите за судир на интереси од членот 100 на овој закон.

(2) Прекршоците од ставот (1) на овој член соодветно се применуваат и на лицата со посебни права и одговорности во штедилниците.

Член 190

Глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на физичко лице, доколку:

1) стекне акции во банка спротивно на начинот и под условите пропишани со членот 59 од овој закон;

2) најмалку еден месец пред да се реализира намалувањето на учеството, директно или индиректно, од вкупниот број на акции или вкупниот број на издадени акции со право на глас во банка го намали под 5%, 10%, 20%, 33%, 50% или 75% во банката, а не ја извести Народната банка (член 62) и

3) склучи договор со кој се здружуваат правата на глас од акциите во банката, а не ја извести Народната банка во рок од пет дена од склучувањето на договорот (член 62 став (2)).

Член 191

(1) Постапката за прекршоците предвидени со овој закон не може да се води ако поминат две години од денот на сторувањето на прекршокот.

(2) Рокот за застарувањето се прекинува со секое процесно дејствие на Народната банка што се презема заради гонење на сторителот на прекршокот.

(3) Со секое прекинување на рокот од ставот (2) на овој член застареноста почнува одново да тече, но прекршочната постапка не може да се поведе ниту понатаму да се води по истекот на четири години од денот кога прекршокот е сторен.

Член 192

Казнените одредби од овој закон се однесуваат и на странски лица кои делото го сториле на територијата на Република Македонија и на филијали на странски банки, како и на одговорните лица во филијалите на странски банки.

XXII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 193

(1) Банките кои се основани и работат до денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат со работа на начин и под условите утврдени со дозволи за основање и работење и поединечните акти донесени од гувернерот.

(2) Банките се должни да се усогласат со одредбите од овој закон што се однесуваат на статутот, висината на почетниот капитал, финансиските активности и органите на банка најдоцна во рок од 18 месеца од денот на неговото влегување во сила.

(3) Банките се должни најдоцна 12 месеца пред истекот на рокот од ставот (2) на овој член, да поднесат до Народната банка барање за издавање согласност за усогласување на статутот, барање за издавање согласност за постојните или именување на нови членови на надзорен одбор и барање на согласност за усогласување на финансиските активности за кои согласно со овој закон е потребна претходна согласност.

(4) Гувернерот ја одзема дозволата за основање и работење на банките кои во рокот од ставот (2) на овој член нема да се усогласат, односно нема да добијат согласност за статутот и за членовите на надзорниот одбор или не ја усогласат висината на почетниот капитал.

(5) Членовите на работоводниот орган на банката кои ја извршуваат оваа функција до влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ја извршуваат функцијата членови на управен одбор на банката согласно со одредбите од овој закон, без согласност од гувернерот само до истекот на рокот за кој е издадена согласноста за нивно именување за членови на работоводниот орган на банката.

(6) Постојните акционери со квалификувано учество во банка се должни, заради усогласување со одредбите од овој закон што се однесуваат на стекнување на акции во банка, до Народната банка да поднесат барање за добивање согласност во рок од четири месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 194

(1) Барањата за издавање на дозволи за основање и работење на банка и за издавање на согласности поднесени до Народната банка пред влегувањето во сила на овој закон ќе бидат завршени според одредбите на Законот за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр. 63/2000, 103/2000, 37/2002, 51/2003 и 85/2003).

(2) До укинувањето на одлуката за именување на повереник или воведување на привремена управа во банка, донесена пред влегувањето во сила на овој закон, повереникот и привремениот управник правата и надлежностите ги извршуваат во рамките на одлуката на Народна банка и според одредбите на Законот за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр. 63/2000, 103/2000, 37/2002, 51/2003 и 85/2003).

(3) Стеčajните постапки и постапките за ликвидација на банка кои се покренати до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе бидат довршени според прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 195

Одредбите од Главата IV Филијали на банки од земји членки на Европската унија од овој закон ќе почнат да се применуваат од денот на полноправното членство на Република Македонија во Европската унија. До стекнување на полноправното членство на Република Македонија во Европската унија, на филијали на банки од земји членки на Европската унија се применуваат одредбите од Главата V Филијали на странски банки од овој закон.

Член 196

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр. 63/2000, 103/2000, 37/2002, 51/2003 и 85/2003), освен одредбите од членот 122 кои се однесуваат на Главата II Штедилници од Законот за банките и штедилниците ("Службен весник на Република Македонија" бр. 31/93, 78/93, 17/96, 37/98 и 25/2000).

Член 197

Подзаконските акти кои произлегуваат од овој закон Народната банка е должна да ги донесе во рок од девет месеца од влегувањето во сила на овој закон, освен подзаконските акти во врска со Главата V Филијали на странски банки кои е должна да ги донесе во рок од три месеца од влегувањето во сила на овој закон.

Член 198

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J PËR BANKAT

I. DISPOZITA THEMELORE

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet themelimi, puna, supervizioni dhe pushimi me punë i bankave dhe filialeve të bankave të huaja në Republikën e Maqedonisë, si dhe hapja dhe puna e filialeve të bankave nga vendet anëtare të Unionit Evropian.

Neni 2

Shprehjet e caktuara të përdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. “Bankë” është personi juridik me leje të guvernatorit të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë, i themeluar në pajtim me dispozitat e këtij ligji, veprimtaria themelore e të cilit është grumbullimi i depozitave dhe i burimeve të tjera kthyesë të mjeteve nga publiku dhe lejimi i kredive në emër të vet dhe në llogari të vet;

2. “Bankë postare” është personi juridik në Republikën e Maqedonisë i themeluar në pajtim me dispozitat e këtij ligji, ku një nga aksionarët, detyrimisht duhet të jetë Ndërmarrja publike Postat e Maqedonisë ose trashëguesi i saj juridik;

3. “Depozitë” është kërkesa monetare nga banka, me ose pa kamatë ose kompensim të çfarëdo lloji, për pagesë të menjëhershme ose për afat të caktuar, varësisht prej kushteve të kontraktuara gjatë depozitimit të mjeteve monetare;

4. “Aktivitete bankare” janë grumbullimi i depozitave dhe lejimi i kredive në emër të vet dhe në llogari të vet;

5. “Aksionar i bankës” është personi juridik ose fizik i cili zotëron aksione në bankë;

6. “Person” është person juridik dhe fizik i vendit dhe/ose i huaj;

7. “Persona të lidhur” janë dy ose më shumë persona, të cilët:

- paraqesin rrezik unik, për shkak se një prej tyre në mënyrë direkte ose indirekte realizon pjesëmarrje ose kontroll në personin tjetër ose në persona të tjerë;

- nuk janë të lidhur nëpërmjet kontrollit, por paraqesin rrezik unik, për shkak se janë të lidhur midis tyre në atë mënyrë që problemet financiare të njëri prej tyre mund të shkaktojnë probleme në pagesën e obligimeve të tjetrit dhe/ose të personave të tjerë.

Dy persona fizikë quhen të lidhur nëse njëri person fizik është bashkëshort ose person me të cilin jeton në bashkësi jashtëmartesore, fëmijë ose fëmijë i birësuar, prind ose person në kujdestari të personit tjetër fizik;

8. “Persona të lidhur me bankën” janë:

- degët e bankës dhe persona të tjerë me të cilët banka ka lidhje të afërta;

- aksionarët me pjesëmarrje të kualifikuar në bankë dhe personat e lidhur me ta, si dhe personat përgjegjës të atyre aksionarëve-persona juridikë;

- personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë dhe me personat e lidhur me ta.

9. “Lidhje të afërta” janë kur dy dhe/ose më shumë persona janë të lidhur nëpërmjet pjesëmarrjes ose kontrollit, si dhe kur dy dhe/ose më shumë persona janë nën kontrollin e të njëjtit person;

10. “Kontrolli” paraqet:

- zotërim direkt ose indirekt të depozitës shumicë në person tjetër juridik; ose

- zotërim direkt ose indirekt të shumicës së të drejtave të votës në person tjetër juridik; ose

- të drejtën që të emërohet ose shkarkohet shumica e anëtarëve të organeve udhëheqëse të personit tjetër juridik, në mënyrë direkte ose indirekte, duke përfshirë edhe marrëveshje të lidhur me një ose me më shumë aksionarë të personit tjetër juridik për cedim ose bashkim të të drejtave të tyre të votës për shkak të realizimit të interesave të përbashkëta; ose

- të drejtën që të realizohet, në mënyrë direkte ose indirekte, ndikim i rëndësishëm mbi drejtimin dhe marrjen e vendimeve politike dhe financiare dhe vendimeve të punës të personit tjetër juridik;

11. “Bankë nga vendet anëtare të Unionit Evropian” është person juridik i regjistruar dhe me seli nga vendet anëtare të Unionit Evropian që nga organi kompetent i vendit anëtar, ka marrë autorizim për kryerjen e aktiviteteve bankare dhe është në supervizion të organit kompetent të autorizuar me ligj ose me dispozitë tjetër në atë vend;

12. “Bankë e huaj” është person juridik i regjistruar dhe me seli jashtë Republikës së Maqedonisë që nga organi kompetent i vendit ka marrë autorizim për kryerjen e aktiviteteve bankare dhe është në supervizion të organit kompetent të autorizuar me ligj ose me dispozitë tjetër në atë vend;

13. “Vend amë” është vend anëtar i Unionit Evropian në të cilin banka ose institucioni tjetër adekuat ka marrë autorizim dhe ka të regjistruar selinë;

14. “Autorizim” është dokument në çfarëdo lloj forme i lëshuar nga organi i autorizuar me ligj ose me dispozitë tjetër me të cilin jepet e drejta për kryerjen e aktiviteteve bankare;

15. “Organ kompetent” është organ i autorizuar me ligj ose me dispozitë tjetër për dhënien e autorizimit dhe/ose supervizionit të bankave ose institucioneve të tjera adekuate të cilat bëjnë aktivitete bankare;

16. “Degë” është person juridik që kontrollohet prej personit tjetër juridik (person amë). Secila degë e degës konsiderohet si degë e personit amë;

17. “Grup bankar” është banka ose holding shoqëria financiare me seli në Republikën e Maqedonisë që realizojnë kontroll mbi të ose që merr pjesë në një ose në më shumë banka të tjera, institucione tjera jobankare ose shoqëri për shërbime ndihmëse bankare, ku; banka ose holding shoqëria financiare, konsiderohen si person amë të grupit bankar, kurse të gjithë anëtarët e tjerë të grupit konsiderohen si persona nënrenditës të atij personi amë;

18. “Holding shoqëri financiare” paraqet institucion financiar jobankar, degët e së cilës janë bankat ose institucionet financiare jobankare që marrin pjesë në aktivën e përgjithshme të shoqërisë me së paku 80%, ku së paku një degë është bankë.

19. “Shoqëri për shërbime ndihmëse të bankës” është person juridik, veprimtaria kryesore e të cilit është administrimi me patundshmëritë, administrimi dhe mbajtja e sistemit të përpunimit të të dhënave ose kryerja e aktiviteteve të ngjashme të cilat për nga natyra e tyre konsiderohen si aktivitete ndihmëse të aktiviteteve që i kryen një ose më shumë banka;

20. “Pjesëmarrje” është pjesëmarrje direkte ose indirekte e së paku 20% të aksioneve nga numri i përgjithshëm i aksioneve ose i pjesëve ose të drejtave të votës së personave të tjerë;

21. “Pjesëmarrje kualifikuese në bankë” është zotërimi direkt ose indirekt i së paku 5% nga numri i përgjithshëm i aksioneve ose nga aksionet e dhëna me të drejtë vote në bankë ose që mundësojnë ndikim të rëndësishëm në administrimin e bankës;

22. “Kapital fillestar” është shuma minimale e kapitalit të përcaktuar me këtë ligj që aksionarët e bankës janë të detyruar ta regjistrojnë dhe ta arkëtojnë;

23. “Kredi” është derdhje e shumës së caktuar të të hollave në zëvendësim për pagimin e shumës së lejuar dhe të papërbushur, së bashku me kamatën dhe/ose provizionin e llogaritur të asaj shume;

24. “Rekomandim” është këshilli i dhënë bankës nga ana e guvernatorit të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë në formë të shkruar me qëllimin e kryerjes më efektive të punëve ose informimin e bankës;

25. “Vërejtje me shkrim” është rekomandim obligativ i dhënë nga ana e guvernatorit të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë për tejkalimin e paligjshmërive

dhe parregullsive ligjore të konstatuara në punën e bankës, në afatin e caktuar, me paralajmërim për marrjen e masave më rigoroze, nëse e njëjta nuk respektohet;

26. "Person me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta" është personi fizik i cili është anëtar i këshillit mbikëqyrës, anëtar i këshillit drejtues, anëtar i këshillit për revizion, anëtar i këshillit për administrim me rreziqe dhe personat e tjerë udhëheqës në bankë në pajtim me statutin e bankës. Në rast të filialit të bankës së huaj, person me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta është personi fizik i cili administron me filialin;

27. "Anëtar i pavarur" është person fizik dhe personat fizikë të lidhur me të, i cili:

- nuk është i punësuar ose nuk është person me të drejta dhe obligime të veçanta në bankë;

- nuk është aksionar me pjesëmarrje të kualifikuar në bankë ose nuk përfaqëson aksionar me pjesëmarrje kualifikuese në bankë;

- nuk punon, respektivisht gjatë tre viteve të fundit nuk ka punuar në shoqërinë për revizion i cili në atë periudhë ka kryer revizion në punën e bankës;

- gjatë tre viteve të fundit, nuk ka pasur interes ose marrëdhënie afariste me bankën, në vlerë që mesatarisht në vit tejkalon 3.000.000 denarë.

28. "Reputacion" është ndershmëria, kompetenca, puna dhe zotërimi i veçorive që japin siguri se personi nuk do të ndikojë në drejtim të rrezikimit të stabilitetit dhe sigurisë të bankës dhe uljen e autoritetit dhe besimit;

29. "Mjete vetjake" janë mjetet e bankës që kanë të bëjnë me kapitalin fillestar, rezervat dhe zërat tjerë, të përlllogaritura sipas metodologjisë së përcaktuar nga ana e Këshillit të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë në pajtim me standardet ndërkombëtare;

30. "Masa" janë veprimet e marra nga ana e guvernatorit të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë për evitimin e parregullsive, mosharmonizimeve dhe paligjshmërive në punën e bankave;

31. "Masa për riorganizim" janë masat që i ndërmerr organi kompetent me qëllim që ta mbajë ose që ta përmirësojë gjendjen financiare të bankës, siç është kapitalizmi i plotë, administrimi, suspendimi i pagesave etj., dhe të cilat mund të ndikojnë në të drejtat që i kanë fituar personat e tretë;

32. "Filial" është pjesa organizative e bankës e cila nuk ka cilësinë e personit juridik dhe e cila direkt i kryen të gjitha ose një pjesë të aktiviteteve të cilat i kryen banka;

33. "Përfaqësi" është një pjesë e bankës, pa status të personit juridik, që mund ta hulumtojë tregun në sferën e punës financiare dhe bankare dhe nuk guxon të kryejë aktivitete financiare;

34. "Institucion financiar jobankar" është personi juridik që nuk është bankë, veprimtaria themelore e të cilit është kryerja e:

- një ose më shumë aktiviteteve financiare edhe atë: lejimi i kredive, punëve të këmbimit, dhënia e parave elektronike, nëse është e rregulluar me ligj të veçantë, dhënia dhe administrimi me kartela kreditore, lizingu financiar, faktoringu, forfetingu, dhënia e garancive dhe formave tjera të sigurimeve, konsaltingu ekonomiko-financiar, punët e sigurimeve në pajtim me ligjin, ndërmjetësimi në lidhjen e marrëveshjeve për kredi dhe hua, punët në lidhje me letrat me vlerë, në pajtim me ligjin, kryerja e shërbimeve të transferit të shpejtë të parave, administrimi me fondet pensionale. Institucionet jobankare financiare i kryejnë këto aktivitete në pajtim me ligjin e veçantë, nëse aktivitetet janë të rregulluara me ligj të veçantë, ose

- marrje pjesë në persona juridikë të cilët kryejnë një ose më shumë aktivitete financiare nga alinetë një dhe dy nga kjo pikë.

35. "Institucion jofinanciar" është personi juridik që nuk është bankë dhe nuk është institucion financiar jobankar;

1) "Fitim i aksioneve" është regjistrimi, pagesa, blerja dhe trashëgimia e aksioneve, si dhe fitimi i aksioneve nëpërmjet kompensimit, dhuratës, pengut, aktvendimit gjyqësor dhe mënyrave tjera të përcaktuara me ligj dhe

36. "Debitor neto i bankës" është personi fizik, obligimet mesatare vjetore ndaj bankës të të cilit janë më të mëdha se kërkesat e tij mesatare vjetore dhe depozitimet në bankë dhe/ose personi fizik i cili është përfaqësues ose në mënyrë tjetër është i lidhur me personin juridik ndaj të cilit neto pjesëmarrja e bankës është më e madhe se 1% nga mjetet vetjake të bankës.

Neni 3

Aktivitete bankare mund të kryejë vetëm:

1) Banka e cila nga guvernatori i Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejshëm: guvernatori) ka marrë leje për themelim dhe për punë;

2) Banka e huaj e cila nga guvernatori ka marrë leje për hapje dhe punë të filialit dhe

3) Banka e vendit anëtar e Unionit Evropian e cila, në pajtim me këtë ligj, ka hapur filial në Republikën e Maqedonisë.

Neni 4

(1) Fjala "Bankë" ose fjalë të nxjerra nga ajo nuk guxojnë të përdoren në emër të shoqërisë tregtare ose nga personi tjetër juridik dhe pjesët e tyre organizative, që nuk kanë leje nga guvernatori për themelim dhe për punë të bankës ose për hapje dhe punën e filialit të bankës së huaj ose që nuk është filial i bankës nga vendi anëtar i Unionit Evropian.

(2) Filiali i bankës së huaj dhe filiali i bankës nga vendi i Unionit Evropian e shfrytëzon emrin e bankës si në vendin ku është regjistruar selia e bankës me shënimin e detyrueshëm të selisë dhe fjalës "filiali".

(3) Shoqëria tregtare ose personi tjetër juridik dhe pjesët e saja organizative me emrin që udhëzon në bankën, ndërsa nuk ka leje nga guvernatori për themelim dhe për punë të bankës ose për hapjen dhe për punë të filialit të bankës së huaj, respektivisht që nuk është filiali i bankës nga vendi anëtar e Unionit Evropian, nuk mund të regjistrohet në regjistrin tregtar që mbahet në Regjistrin qendror.

Neni 5

Personat që nuk kanë leje nga guvernatori dhe që nuk janë filial i bankave nga vendet anëtare të Unionit Evropian nuk guxojnë të grumbullojnë depozite.

Neni 6

(1) Dispozitat nga ky ligj kanë të bëjnë edhe për bankat e themeluara me ligj të veçantë, përveç nëse me atë ligj më ndryshe nuk është e përcaktuar.

(2) Dispozitat e këtij ligji kanë të bëjnë edhe për Bankën postare.

(3) Mbi punën e bankave të themeluara dhe me seli në Republikën e Maqedonisë, mbi filialet e bankave të huaja dhe filialeve nga vendet anëtare të Unionit Evropian, zbatohen dispozitat e Ligjit për shoqëritë tregtare, përveç nëse me këtë ligj nuk është përcaktuar më ndryshe.

(4) Mbi bankat nuk zbatohen dispozitat e Ligjit për ndërmarrjen e shoqërive aksionare, në rastet kur merret më pak se 50% plus 1 aksion nga numri i përgjithshëm i aksioneve me të drejtë vote në bankë dhe kur në rastet e përcaktuara me këtë ligj aksionet i shet Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejshëm: Banka Popullore).

II. AKTIVITETET FINANCIARE

Neni 7

(1) Banka mund t'i kryejë aktivitetet si vijon:

1) Grumbullimin e depozitave dhe burimeve tjera kthyesë të mjeteve;

2) Kreditimin në vend, duke përfshirë edhe faktoringun dhe financimin e transaksioneve komerciale;

3) Kreditimin jashtë vendit, duke përfshirë edhe faktoringun dhe financimin e transaksioneve komerciale;

4) Dhënie dhe administrimin e mjeteve pagesore (kartela parash, çeqe, çeqe udhëtarësh, kambiale);

5) Dhënie e parave elektronike, nëse është e rregulluar me ligj të veçantë;

6) Lizingun financiar;

7) Punët e këmbimit;

8) Qarkullimin pagesor në vend dhe jashtë vendit, duke përfshirë edhe shitblerjen e devizave;

9) Transferin e shpejtë të parave;

10) Dhënie dhe garancive për pagim, avalëve dhe formave tjera për sigurim;

11) Dhënie e kasafortave, vendit për depozitim dhe depove;

12) Tregtimin me instrumente në tregun e parave (kambialeve, çeqeve, certifikatave për depozite);

13) Tregtimin me mjete devizore, që përfshin edhe tregtimin me metale fisnike;

14) Tregtimin me letra me vlerë;

15) Tregtimin me derivate financiare;

16) Administrimin me mjetet dhe portofolit e letrave me vlerë me urdhëresë dhe në llogari të klientit;

17) Dhënie e shërbimeve të bankës-roje e pasurisë;

18) Shitblerjen, garantimin dhe plasmanin e emisioneve të letrave me vlerë;

19) Ndërmjetësimin në shitjen e policave për sigurim;

20) Ndërmjetësimin në lidhjen e marrëveshjeve për kredi dhe për hua;

21) Përpunimin dhe analizën e informatave për aftësinë kreditore të personave juridikë;

22) Konsaltingun ekonomik-financiar dhe

23) Aktivitetet tjera financiare të përcaktuara me ligj që mund t'i bëjë banka.

(2) Banka nuk mund direkt të bëjë punë nga sfera e industrisë, tregtisë ose aktiviteve të tjera financiare.

Neni 8

Banka postare, përveç aktiviteve financiare nga neni 7 i këtij ligji, i bën aktivitete si vijon:

- Llogaritjen dhe kontrollin e arkëtimeve dhe pagesave të dërgesave të mandapostave postare dhe telegrafike në qarkullimin e brendshëm pagesor;

- Shërbimin ndërkombëtar për mandaposta, postare-çeqesh, postare-kursimesh dhe shërbimi për grumbullim; dhe

- Pagimin e letrave me vlerë në vende tjera, në pajtim me aktin e Lidhjes botërore të postave për pagimin e letrave me vlerë.

Neni 9

(1) Republika e Maqedonisë ka aksionin e artë në Bankën postare.

(2) Në rast të privatizimit të së paku 51% të kapitalit të Ndërmarrjes publike "Postat e Maqedonisë", Republika e Maqedonisë e mban të drejtën e aksionit të artë për periudhë prej 12 muajsh pas privatizimit.

(3) Aksioni i artë i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë i jep të drejtë vendimmarrëse të votës mbi të drejtat si vijon:

1) Ndërrimin e pronësisë në Bankën postare;

2) Bashkimin, ndarjen dhe pushimin me punë të Bankës postare;

3) Kuotimin e aksioneve të Bankës postare në bursën e letrave me vlerë afatgjate;

4) Marrjen e obligimeve në llogarinë e Bankës postare që tejkalojnë 10% nga mjetet e veta të Bankës postare;

5) Themelimin e pjesëve të Bankës postare jashtë vendit;

6) Depozitim jashtë vendit dhe

7) Politikën investuese të Bankës postare.

Neni 10

(1) Për depozitën e personit fizik, banka detyrimisht jep dokument në të cilin pa dyshim është shënuar se bëhet fjalë për depozitë të personit fizik me shënimin e të dhënave të tij personale.

(2) Banka është e detyruar që të mbajë evidencë për secilin arkëtim dhe pagesë të llogarisë së depozitave, dhe me kërkesë të klientit, t'i japë dokument në të cilin janë të evidentuara të gjitha arkëtimet dhe pagesat në periudhën e kërkuar.

Neni 11

Banka është e detyruar në vend të dukshëm në lokalet arkëtuese-paguese t'i shpall: kopjet e vendimit të guvernatorit për dhënie e lejes për themelim dhe për punë të bankës, shkallët e vlefshme të kamatave, kushtet e përgjithshme për punë me depozitat e personave fizikë dhe llojin dhe shumën e garancive për depozitat e personave fizikë.

III. THEMELIMI I BANKËS

1. Forma

Neni 12

Banka themelohet si shoqëri aksionare me seli në Republikën e Maqedonisë.

2. Aksionarët

Neni 13

(1) Aksionar i bankës mund të bëhet personi fizik dhe juridik i vendit dhe i huaj.

(2) Aksionar me pjesëmarrje kualifikuese në bankë nuk mund të bëhet personi ose personi juridik i kontrolluar nga personi:

1) I cili është i dënuar me dënim me burg për veprë penale nga sfera bankare dhe e financave;

2) Të cilit i është shqiptuar sanksion për kundërvajtje, respektivisht, dënimi ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës;

3) Kundër të cilit është ngritur procedurë falimentuese;

4) I cili nuk zotëron reputacion me çka mund të rrezikohet puna e sigurt dhe stabile e bankës dhe

5) I cili nuk i respekton dispozitat e këtij ligji dhe rregullat e sjella në bazë të këtij ligji dhe/ose nuk i ka zbatuar ose nuk i zbaton dhe/ose ka vepruar ose vepron në kundërshtim me masat e shqiptuara nga guvernatori, me çka kanë qenë të rrezikuara ose janë rrezikuar siguria dhe stabiliteti i bankave dhe kreditorëve të saj.

3. Kapitali fillestar

Neni 14

(1) Banka themelohet me kapital fillestar prej 310.000.000 denarë.

(2) Kapitali fillestar nga paragrafi (1) i këtij neni dhe të gjitha zmadhimet e mëtejme në kapitalin fillestar, detyrimisht duhen të jenë vetëm në formë monetare dhe të arkëtohen në tërësi. Në regjistrin Tregtar qendror kapitali fillestar i paguar tërësisht regjistrohet si kryegjë themelore.

(3) Banka është e detyruar ta mbajë vlerën e kapitalit fillestar nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Mbi bankat nuk zbatohet obligimi nga Ligji për shoqëritë tregtare për shënimin e detyruar të lartësisë së kryegjësë bazë në memorandum.

4. Aksionet prioritare

Neni 15

(1) Shuma nominale e përgjithshme e aksioneve prioritare pa të drejtë vote në bankë, nuk mund të jetë me e madhe se 10% nga shuma e përgjithshme nominale e aksioneve të përgjithshme të bankës.

(2) Mbi bankat nuk zbatohet dispozita e Ligjit për shoqëritë tregtare për rastet kur aksionet prioritare pa të drejtë vote japin të drejtën e votës.

5. Leja për themelim dhe për punë

Neni 16

Guvernatori jep leje për themelim dhe për punë të bankës.

Neni 17

(1) Personat që kanë qëllim të themelojnë bankë, dorëzojnë kërkesë në Bankën Popullore për lëshimin e lejes për themelim dhe për punë të bankës. Me kërkesën për lëshimin e lejes bashkëngjiten dokumentet, të dhënat dhe informatat si vijon:

- 1) Propozim-akti për themelim;
- 2) Plani strategjik dhe operativ i bankës me projeksion të raporteve financiare për 5 vitet e ardhshme;
- 3) Propozimi i emrit të bankës;
- 4) Lartësia e kapitalit fillestar dhe deklarata se e njëjta do të arkëtohet;
- 5) Burimet e mjeteve për arkëtimin e kapitalit fillestar;
- 6) Vërtetimi i institucioneve kompetente për pagimin e rregullt të detyrimeve publike;
- 7) Identiteti i personave që kanë qëllim të themelojnë bankë dhe numri i aksioneve të secilit prej tyre;
- 8) Dëshmia për gjendjen financiare të personave që kanë qëllim të themelojnë bankë;
- 9) Identiteti, arsimimi, përvoja dhe historia profesionale e anëtarëve të propozuar të këshillit mbikëqyrës dhe drejtues;
- 10) Struktura organizative e bankës;
- 11) Sistemet për kontrollin e brendshëm dhe për administrim me rrezik;
- 12) Aktivitetet financiare që do t'i kryejë banka;
- 13) Dëshmitë në lidhje me nenin 13 nga ky ligj dhe
- 14) Sistemi i informimit dhe pajisja teknike e bankës.

(2) Personat juridikë që kanë qëllim të fitojnë pjesëmarrje kualifikuese në bankë, përveç dokumenteve, të dhënave dhe informatave nga paragrafi 1 i këtij neni kërkesës ia bashkëngjisin edhe:

- 1) Certifikatën nga regjistri në të cilin është regjistruar selia e personit juridik;
- 2) Aktin për themelim dhe listën e anëtarëve të organeve të administrimit të personit juridik;
- 3) Listën e personave të cilët në personin juridik zotërojnë, direkt ose indirekt, më shumë se 10% të aksioneve, respektivisht të pjesëve dhe
- 4) Listën e personave juridikë në të cilat personi juridik zotëron, direkt ose indirekt, më shumë se 10% të aksioneve, respektivisht pjesëve, me raporte financiare për 3 vitet e fundit.

(3) Banka e huaj dhe/ose personi i huaj me pjesëmarrje në bankën e huaj që kanë qëllim të fitojnë kontroll në bankë, përveç dokumenteve, të dhënave dhe informatave nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, kërkesës për dhënie e lejes për themelim dhe për punë do t'ia bashkëngjisin edhe:

- 1) Certifikatën e regjistrit në të cilin është regjistruar selia e bankës së huaj dhe/ose personi i huaj me pjesëmarrje në bankën e huaj;
- 2) Dëshminë se banka e huaj është e autorizuar për grumbullimin e depozitave dhe burimeve të tjera kthyesë të mjeteve në vend, në të cilën është regjistruar selia e bankës;
- 3) Mendimin nga organet kompetente të vendit në të cilin është regjistruar selia e bankës së huaj në lidhje me marrjen e kontrollit në bankë dhe
- 4) Dëshminë se organi kompetent i bankës së huaj praktikon supervizion adekuat në bazë të konsolidimit, së paku në mënyrë dhe në vëllim të përcaktuar me këtë ligj.

(4) Përveç gjërave të theksuara në paragrafët 1, 2 dhe 3 të këtij neni, guvernatori mund të kërkojë edhe dokumente plotësuese, të dhëna dhe informata dhe të realizojë intervistë me anëtarët e propozuar të këshillit drejtues dhe mbikëqyrës dhe me personat që kanë qëllim të fitojnë pjesëmarrje kualifikuese në bankë.

(5) Dokumentet, të dhënat dhe informatat nga paragrafët 1, 2 dhe 3 të këtij neni, mënyrën e dorëzimit të tyre si dhe mënyrën dhe procedurën për notimin e tyre, në mënyrë më detale i përcakton Këshilli i Bankës Popullore.

Neni 18

(1) Me kërkesë nga neni 17 i këtij ligji, guvernatori merr vendim për dhënie e lejes së përkohshme ose për refuzimin e kërkesës në afat prej 90 ditëve nga dita e dorëzimit të kërkesës. Në afatin prej 90 ditëve, nuk llogariten afatet të cilat i përcakton guvernatori për kompletimin e kërkesës së paraqitur dhe afati nga dorëzimi i kërkesës nga ana e guvernatorit në organet dhe në institucionet kompetente të vendit dhe të huaj për marrjen e dokumenteve, të dhënave dhe informatave të duhura për vendimmarrje ndaj kërkesës, gjatë së cilës nga dita e dorëzimit të kërkesës deri në ditën e vendimmarrjes së guvernatorit ndaj të njëjtës nuk mund të kalojnë më shumë se 180 ditë.

(2) Guvernatori e refuzon kërkesën nga neni 17 i këtij ligji nëse:

- 1) Kërkesa nuk e përmban dokumentacionin komplet;
- 2) Kërkesa përmban të dhëna jo të sakta dhe të pavërteta;
- 3) Personi nga neni 17 i këtij ligji nuk mund të jetë aksionar sipas nenit 13 të këtij ligji;
- 4) Të dhënat dhe informatat e deponuara tregojnë se personi nga neni 17 i këtij ligji, dhe/ose personat e lidhur me atë, si pasojë e gjendjes juridike ose financiare, respektivisht mënyra në të cilën punon ose natyra e aktiviteteve të tij, indicon tendencën e rrezikut të lartë me çka mund të rrezikohet stabiliteti, siguria dhe reputacioni i bankës, respektivisht puna e saj në pajtim me dispozitat;
- 5) Gjendja financiare dhe ajo ekonomike e personit nga neni 17 i këtij ligji nuk është në pajtim me vlerën e aksioneve që ka për qëllim t'i fitojë;
- 6) Kapitali fillestar është më i vogël se ai i përcaktuari në nenin 14 paragrafi 1 i këtij ligji.

(7) Ekziston arsye e bazuar që të dyshohet në legalitetin e prejardhjes së parave, reputacionin ose identitetin e vërtetë të personit nga neni 17 i këtij ligji dhe/ose personave të lidhur me të;

(8) Nga dokumentet e dorëzuara, të dhënat dhe informatat nga neni 17 paragrafët 1, 2, 3 dhe 4 të këtij ligji rezultojnë se banka nuk do të punojë sigurt, në mënyrë stabile dhe në pajtim me dispozitat, respektivisht se nuk do të jetë e administruar në atë mënyrë që do të ofrojë siguri të mjeteve të besuara;

(9) Ekzistimi i lidhjeve të afërta mund ta ngarkojë kryerjen efikase të supervizionit;

(10) Anëtarët e propozuar të këshillit mbikëqyrës dhe drejtues nuk i plotësojnë kriteret e duhura për emërimin e tyre;

(11) Vlerësojnë se fitimi i aksioneve nga ane e personit nga neni 17 i këtij ligji do të sjellë në zhvillimin jo të duhur të sistemit financiar ose

(12) Nuk janë plotësuar kërkesat tjera për dhënie e lejes për themelim dhe për punë.

(3) Gjatë vendimmarrjes në pajtim me paragrafin 1 të këtij neni, guvernatori vlerëson nëse banka do të organizohet dhe nëse është e aftë të punojë në pajtim me dispozitat, standardet e përcaktuara të supervizionit dhe parimet e transparencës dhe të sigurisë, nëse i plotëson standardet për administrim korporativ dhe administrim me rreziqe, i vlerëson kualifikimin, përvojën dhe autoritetin e anëtarëve të propozuar të këshillit mbikëqyrës dhe drejtues dhe personave nga neni 17 i këtij ligji dhe realitetin e planit strategjik dhe operativ dhe projeksionin e raporteve financiare.

(4) Nëse guvernatori e refuzon kërkesën për shkak të ekzistimit të arsyeve nga paragrafi 2 pika 7 e këtij neni, për atë menjëherë e informon Byronë për pengimin e larjes së parave dhe financimin e terrorizmit.

(5) Këshilli i Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë e rregullon mënyrën e përcaktimit të personave të lidhur.

Neni 19

Në lejen e përkohshme shënohen kushtet që duhet t'i plotësojë banka për lëshimin e lejes për themelim dhe për punë, edhe atë:

- 1) Arkëtimi i kapitalit fillestar;
- 2) Përpilimi i statutit;
- 3) Propozimi i personave me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, përveç për anëtarët e këshillit mbikëqyrës dhe drejtues me informata për identitetin, arsimimin, përvojën dhe historinë profesionale të tyre;
- 4) Plan i për punësim me strukturë kualifikuese dhe aftësimin e personelit të bankës;
- 5) Marrja me qira dhe blerja e lokalit afarist dhe pajisjet për punë dhe vendosja e sistemit operativ;
- 6) Përpilimi i politikave dhe procedurave për punën e bankës në formë të shkruar dhe
- 7) Angazhimi i shoqërisë për revizion.

Neni 20

(1) Banka është e detyruar t'i plotësojë kushtet nga neni 19 i këtij ligji në afat prej 180 ditëve nga lëshimi i lejes së përkohshme për çka dorëzon dëshmi me shkrim në Bankën Popullore.

(2) Në bazë të vlerësimit për harmonizimin e bankës me kushtet e përcaktuara në lejen e përkohshme, guvernatori vendos me aktvendim për lëshimin e lejes për themelim dhe për punë të bankës ose për refuzimin e kërkesës nga neni 17 i këtij ligji në afat prej 60 ditëve nga dita e dorëzimit të dëshmimeve me shkrim nga paragrafi 1 i këtij neni. Në afatin prej 60 ditëve nuk llogariten afatet që i përcakton guvernatori për kompletimin e dëshmimeve, dhe periudha nga dorëzimi i kërkesës nga ana e guvernatorit në organet dhe institucionet kompetente të vendit dhe të huaj për marrjen e dokumenteve, dhe informatat e duhura për vendimmarrje ndaj kërkesës, gjatë së cilës nga dita e dorëzimit të dëshmimeve deri në ditën e vendimmarrjes nga ana e guvernatorit ndaj të njëjtës, nuk mund të kalojnë më shumë se 90 ditë.

(3) Gjatë vendimmarrjes në pajtim me paragrafin 2 të këtij neni, guvernatori vlerëson nëse banka do të organizohet dhe nëse është e aftë që të punojë në pajtim me dispozitat, standardet e përcaktuara të supervizionit dhe parimet e transparencës dhe të sigurisë, nëse i plotëson standardet për administrim korporativ dhe administrim me rreziqe, i vlerëson kualifikimin, përvojën dhe autoritetin e anëtarëve të propozuar të këshillit mbikëqyrës dhe drejtues dhe personat nga neni 17 i këtij ligji dhe realitetin e planit strategjik dhe operativ dhe projeksionin e raporteve financiare.

(4) Gjatë vendimmarrjes nga paragrafi 2 të këtij neni, guvernatori vlerëson nëse banka edhe më tej i plotëson kushtet në bazë të të cilave është lëshuar leja e përkohshme, për çka mund të kërkojë dëshmi të reja, dokumente dhe informata.

(5) Vendimi për lëshimin e lejes për themelim dhe për punë nga paragrafi 2 i këtij neni përmban:

- 1) Emrin dhe selinë e bankës;
  - 2) Emrin, mbiemrin dhe adresën e personave fizikë, respektivisht emrin dhe selinë e personave juridikë që kanë regjistruar dhe arkëtuar aksione, me shumë nominale dhe me numrin e aksioneve të regjistruar dhe të arkëtuar;
  - 3) Shumën e kapitalit fillestar;
  - 4) Aktivitetet financiare që mund t'i kryejë banka dhe
  - 5) Pëlqimin për statutin e bankës.
- (6) Çdo ndryshim në kuptim të paragrafit (5) të këtij neni është pjesë përbërëse e vendimit.
- (7) Banka nuk guxon të bëjë aktivitete financiare që nuk janë të shënuara në vendimin e paragrafit 5 të këtij neni.

Neni 21

(1) Statuti i bankës miratohet në afat prej 30 ditëve nga dita e marrjes së vendimit për lëshimin e lejes për themelim dhe punë nga neni 20 paragrafi 5 i këtij ligji.

(2) Banka është e detyruar të fillojë me punë në afat prej 90 ditëve nga dita e marrjes së vendimit për lëshimin e lejes për themelim dhe punë nga neni 20 paragrafi (2) i këtij ligji.

6. Leja për ndryshime statusore

Neni 22

(1) Për marrjen e lejes për ndryshime statusore të bankës, banka është e detyruar të paraqesë kërkesë në Bankën Popullore.

(2) Këshilli i Bankës Popullore e përcakton dokumentacionin, procedurën dhe kriteret për marrjen e lejes për ndryshime statusore të bankës.

(3) Ndaj kërkesës nga paragrafi 1 i këtij neni, guvernatori merr vendim për dhënien e lejes ose për refuzimin e kërkesës në afat prej 90 ditëve nga dita e dorëzimit të kërkesës. Në afatin prej 90 ditëve nuk llogariten afatet që i përcakton guvernatori për kompletimin e kërkesës së paraqitur dhe periudha nga dorëzimi i kërkesës nga ana e guvernatorit në organet dhe institucionet kompetente të vendit dhe të huaj për marrjen e dokumenteve, dhe informatave të duhura për vendimmarrje ndaj kërkesës, gjatë së cilës nga dita e dorëzimit të kërkesës deri në ditën e vendimmarrjes së guvernatorit ndaj të njëjtës nuk mund të kalojnë më shumë se 180 ditë.

(4) Ndryshimet statusore të bashkimit, bashkëngjitjes dhe ndarjes mund të bëhen vetëm për bankat e themeluara dhe me seli në Republikën e Maqedonisë.

(5) Mbi procedurën për ndryshim statusor në bankë nuk zbatohen dispozitat e Ligjit për shoqëritë tregtare që kanë të bëjnë me lajmërimin e kreditorëve.

Neni 23

Banka është e detyruar të marrë vendim për ndryshime statusore në afat prej 45 ditëve nga dita e marrjes së vendimit për dhënien e lejes nga neni 22 paragrafi 3 i këtij ligji.

7. Regjistrimi në regjistrin tregtar

Neni 24

(1) Banka fiton cilësinë e personit juridik me regjistrimin në regjistrin tregtar që mbahet në Regjistrin Qendror.

(2) Fletëparaqitja për regjistrim në regjistrin tregtar dorëzohet në afat prej 15 ditëve nga dita e miratimit të statutit në pajtim me nenin 21 paragrafin 1 të këtij neni.

(3) Fletëparaqitjes për regjistrim në regjistrin tregtar i bashkëngjiten:

- 1) statuti i bankës;
- 2) vendimi për dhënien e lejes për themelim dhe për punë të bankës.

3) dëshmia se janë arkëtuar mjetet financiare në emër të kapitalit fillestar në llogari të përkohshme të bartësi i qarkullimit pagesor, respektivisht dëshmia se personi i huaj i ka arkëtuar mjetet devizore në Bankën Popullore dhe

4) dokumentet tjera në pajtim me dispozitat për regjistrim në regjistër.

(4) Në rast të zmadhimit të kapitalit fillestar, banka është e detyruar në Regjistrin Qendror të dorëzojë tekst të spastruar të statutit, në afat prej 8 ditëve pas marrjes së vendimit për ndryshimet dhe/ose plotësimet e statutit nga ana e kuvendit të bankës.

(5) Në regjistrin tregtar regjistrohen edhe pjesët e bankës në pajtim me dispozitat për regjistrim në regjistrin tregtar.

Neni 25

Banka është e detyruar të paraqesë fletëparaqitje për regjistrimin e ndryshimit statusor në Regjistrin Qendror në afat prej 15 ditëve nga dita e marrjes së vendimit nga neni 23 i këtij ligji.

Neni 26

Në afat prej 15 ditësh pas regjistrimit të themelimit ose ndryshimit statusor të bankës në regjistrin tregtar, banka është e detyruar Bankës Popullore t'i dorëzojë një ekzemplar nga vendimi për regjistrim së bashku me dokumentacionin që është dorëzuar për regjistrim në Regjistrin Qendror.

8. Shpallja

Neni 27

(1) Banka Popullore në faqen e saj të internetit shpall:

1) Listën e bankave që detyrimisht përmban: emrin dhe selinë e bankave dhe të dhënat për aksionarët me pjesëmarrje kualifikuese, për anëtarët e këshillit mbikëqyrës dhe për anëtarët e këshillit drejtues;

2) Listën e filialeve të bankave të vendeve anëtare të Unionit Evropian që detyrimisht përmban: emrin dhe selinë e filialit dhe të bankës që e ka hapur filialin dhe të dhënat për personat me të drejta dhe obligime të veçanta në filial dhe

3) Listën e filialeve të bankave të huaja e cila detyrimisht përmban: emrin dhe selinë e filialit dhe të bankës që e ka hapur filialin dhe të dhënat për personat me të drejta dhe obligime të veçanta në filial.

IV. FILIALET E BANKAVE NGA VENDET ANËTARE TË UNIONIT EVROPIAN

1. E drejta për kryerjen e aktiviteve financiare

Neni 28

(1) Banka e vendit anëtare e Unionit Evropian mund nëpërmjet filialit në Republikën e Maqedonisë t'i kryejë aktivitetet financiare nga neni 7 i këtij ligji për të cilat është e autorizuar në vendin amë.

(2) Mbi bankën nga paragrafi 1 i këtij neni, për punën e saj nëpërmjet filialit në Republikën e Maqedonisë zbatohen dispozitat nga ky ligj dhe nga ligji tjetër dhe aktet nënligjore të miratuara në bazë të atyre ligjeve që kanë të bëjnë me:

1) zbatimin e masave të politikës monetare;

2) obligimin për dorëzimin e raporteve për filialin e Bankës Popullore të duhura për realizimin e politikës monetare, për përcjelljen e likuiditetit dhe për aktivitetet e filialit për shkak të qëllimeve statistikore;

3) obligimin për dorëzimin dhe shpalljen e raporteve financiare vjetore në pajtim me nenin 110 paragrafët 1 dhe 3 të këtij ligji;

4) fshehtësinë bankare;

5) pengimin e larjes së parave dhe financimin e terrorizmit dhe

6) mbrojtjen e konsumatorëve.

(3) Në qarkullimin juridik në territorin e Republikës së Maqedonisë, filiali i bankës së vendit anëtare e Unionit Evropian, vepron në emër dhe në llogari të bankës së vendit anëtare të Unionit Evropian, ka të drejtë të fitojë të drejta dhe të marrë obligime dhe ka të drejtën e qasjes në gjykata dhe në organe tjera të Republikës së Maqedonisë në kushte të njëjta si dhe bankat e themeluara në pajtim me këtë ligj.

(4) Për obligimet e filialit të bankës nga vendet anëtare të Unionit Evropian të krijuara në Republikën e Maqedonisë përgjigjet banka me tërë pasurinë e saj.

Neni 29

Depozitat e filialit të bankës së vendit anëtare e Unionit Evropian janë të lidhura në shemën për garantimin e depozitave të vendit amë.

2. Fillimi me punë

Neni 30

(1) Banka e vendit anëtare e Unionit Evropian mund të fillojë me punë në Republikën e Maqedonisë nëpërmjet filialit pas skadimit të 2 muajve nga dita kur Banka Popullore do të marrë informimin nga organi kompetent i vendit amë, e cila përmban:

1) programin për punën e filialit që, midis tjerave, përmban informata për aktivitetet bankare dhe aktivitetet tjera financiare që do t'i bëjë struktura organizative e filialit;

2) të dhënat për personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në filial;

3) adresën e filialit ku mund të merret dokumentacioni për filialin;

4) shumën e mjeteve vetjake të bankës dhe shkallën adekuate të kapitalit të bankës;

5) përshkrimin detal të shemës për garantimin e depozitave në vendin amë prej të ciles pa dyshim shihet se janë të garantuara depozitat e filialit në Republikën e Maqedonisë dhe

6) aktivitetet financiare për të cilat është e autorizuar banka.

(2) Në periudhën prej 2 muajve nga marrja e informimit nga paragrafi 1 i këtij neni, Banka Popullore mund të përcaktojë kushtet me të cilat banka e vendit anëtare e Unionit Evropian mund të bëjë aktivite financiare në Republikën e Maqedonisë nëpërmjet filialit për çka e informon bankën dhe organin kompetent të vendit amë.

(3) Pas marrjes së informimit nga paragrafi 2 i këtij neni, ose nëse Banka Popullore nuk dorëzon informatë të tillë, pas skadimit të periudhës nga paragrafi 1 i këtij neni, banka e vendit anëtare e Unionit Evropian mund ta regjistrojë filialin në regjistrin tregtar në pajtim me dispozitat nga Ligji për shoqëritë tregtare që kanë të bëjnë me procedurën për regjistrimin e filialit të shoqërisë së huaj tregtare. Pas regjistrimit në regjistrin tregtar, filiali i bankës së vendit anëtare e Unionit Evropian mund të fillojë me kryerjen e aktiviteve financiare për të cilat është e autorizuar.

(4) Banka e vendit anëtare e Unionit Evropian është e detyruar ta informojë Bankën Popullore për çdo qëllim për ndërrimin e të dhënave që janë shënuar në informimin nga paragrafi 1 pikat 1, 2, 3, 5 dhe 6 të këtij neni, së paku një muaj para shfaqjes së ndryshimit.

Neni 31

Të gjitha filialet e të njëjtës bankë nga vendet anëtare të Unionit Evropian në Republikën e Maqedonisë konsiderohen si një filial.

Neni 32

Raportet financiare dhe dokumentacionin tjetër për punën nëpërmjet filialit në Republikën e Maqedonisë, banka e vendit anëtare e Unionit Evropian i mban në gjuhën maqedonase dhe i ruan në mënyrë centralizuese në filialin e parë të hapur në Republikën e Maqedonisë.

3. Supervizioni

Neni 33

(1) Organi kompetent i vendit amë, ose personat e autorizuar nga ai, mund të bëjë kontrollin në terren të filialit të bankës të atij vendi anëtarë, për çka paraprakisht duhet ta informojë Bankën Popullore.

(2) Gjatë kontrollit nga paragrafi 1 i këtij neni organi kompetent i vendit amë ose personat e autorizuar prej tij i ka kompetencat e Bankës Popullore nga nenet 116 dhe 117 të këtij ligji.

(3) Me kërkesë të organit kompetent të vendit amë, Banka Popullore është e detyruar të marrë pjesë ose të bëjë kontroll në terren filialit të bankës së atij vendi në Republikën e Maqedonisë.

Neni 34

Me përjashtim të dispozitave të nenit 33 të këtij ligji, Banka Popullore i bën supervizion filialit të bankës së vendit anëtare e Unionit Evropian të hapur në Republikën e Maqedonisë në pajtim me nenet 116 dhe 117 të këtij ligji me qëllim që të verifikojë nëse filiali punon në pajtim me dispozitat nga neni 28 paragrafi 2 i këtij ligji dhe ndërmerr masa në pajtim me këtë ligj.

Neni 35

Organet kompetente të vendit amë dhe Banka Popullore, bashkëpunojnë dhe këmbajnë informata për shkak të supervizionit efikas dhe përcjelljes së punës së bankës të vendit anëtare e Unionit Evropian e cila ka hapur filial në Republikën e Maqedonisë.

4. Masat ndaj bankës ose filialit të bankës së vendit anëtare e Unionit Evropian

Neni 36

(1) Nëse banka e vendit anëtare e Unionit Evropian, nëpërmjet filialit në Republikën e Maqedonisë nuk vepron në pajtim me nenin 28 paragrafin 2 të këtij ligji, guvernatori me vendim kërkon që banka ta tejkalojë paligjshmëritë në afatin e caktuar.

(2) Nëse banka e vendit anëtare e vendit të Unionit Evropian nuk vepron në pajtim me vendimin nga paragrafi 1 i këtij neni, Banka Popullore e informon organin kompetent të vendit amë që duhet të marrë masa ndaj bankës dhe ta informojë Bankën Popullore për llojin e masave të marra.

(3) Nëse, pas marrjes së informimit nga paragrafi 2 i këtij neni, organi kompetent i vendit amë nuk merr masa ndaj bankës ose, edhe për kundër masave të marra, banka e vendit anëtare e Unionit Evropian nuk i tejkalon paligjshmëritë, guvernatori me vendim merr masa për parandalimin e paligjshmërive ose bankës ia ndalon kryerjen e aktiviteteve financiare nëpërmjet filialit në Republikën e Maqedonisë.

(4) Para se t'i ndërmerr masat nga paragrafi 3 i këtij neni, Banka Popullore e informon organin kompetent të vendit amë për llojin e masave dhe arsyet për shkak të të cilave planifikon t'i ndërmerr ato masa.

(5) Me përjashtim të paragrafëve 2 dhe 4 të këtij neni, e me qëllim të mbrojtjes së interesave të deponentëve, Banka Popullore mundet, pa informim paraprak të organit kompetent të vendit amë, mbi bankën e vendit anëtare e Unionit Evropian të ndërmerr masa për pengimin e paligjshmërisë ose t'i ndalojë kryerjen e aktiviteteve financiare në Republikën e Maqedonisë.

(6) Për rastin nga paragrafi 5 i këtij neni Banka Popullore, në afatin më të shkurtër të mundshëm, e informon organin kompetent të vendit amë.

(7) Nëse Banka Popullore vlerëson se ndaj filialit si pjesë e bankës së vendit anëtare e Unionit Evropian, duhen të merren masa për riorganizim, për atë e informon organin kompetent amë të vendit anëtare.

5. Masat për riorganizim

Neni 37

(1) Kur riorganizohet banka e vendit anëtare e Unionit Evropian, duke përfshirë edhe filialin e saj në Republikën e Maqedonisë, një ekstrakt nga aktvendimi shpallet në Gazetën zyrtare të Unionit Evropian dhe së paku në dy gazeta ditore në Republikën e Maqedonisë.

(2) Masat për riorganizim zbatohen në Republikën e Maqedonisë në ditën kur do të fillojnë të zbatohen në vendin amë.

(3) Masat për riorganizim në Republikën e Maqedonisë zbatohen në pajtim me dispozitat dhe procedurat zbatuese në vendin amë, përveç në rastet nga neni 41 i këtij ligji.

Neni 38

(1) Organi kompetent i vendit amë e informon Bankën Popullore për qëllimin e marrjes së masave për riorganizim, para marrjes së aktvendimit për zbatimin e masave për riorganizimin e bankës, e nëse ajo nuk është e mundshme, menjëherë pas marrjes së aktvendimit.

(2) Në lidhje me informimin, pranimin dhe paraqitjen e kërkesave në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat nga neni 42 i këtij ligji.

6. Falimentimi dhe likuidimi

Neni 39

(1) Organi kompetent i vendit amë është i vetmi organ i autorizuar të marrë vendim për hapjen e procedurës falimentuese ose likuidimit të bankës, duke përfshirë edhe filialet e saj në Republikën e Maqedonisë.

(2) Aktvendimi për hapjen e procedurës falimentuese ose likuidimit, i marrë nga organet kompetente të vendit amë, zbatohet në Republikën e Maqedonisë në ditën kur i njëjti do të fillojë të zbatohet në vendin amë.

(3) Procedura për falimentim ose likuidim zbatohet në pajtim me dispozitat e vendit amë, përveç në rastet nga neni 43 i këtij ligji.

Neni 40

(1) Organi kompetent i vendit amë e informon Bankën Popullore për qëllimin e marrjes së aktvendimit, për hapjen e procedurës falimentuese ose likuidimit para marrjes së aktvendimit, për hapjen e procedurës falimentuese ose të likuidimit të bankës, duke përfshirë edhe filialet e saj në Republikën e Maqedonisë, e nëse ajo nuk është e mundshme, menjëherë pas marrjes së aktvendimit.

(2) Ekstrakti i aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni shpallet në Gazetën zyrtare të Unionit Evropian dhe së paku në dy gazeta ditore në Republikën e Maqedonisë.

Neni 41

(1) Personat e caktuar për mbajtjen e procedurës falimentuese ose likuidimit, mund të ndërmarrin aktivitete në Republikën e Maqedonisë në bazë të aktvendimit për emërimin e tyre (emërimin) të lëshuar nga organi kompetent i vendit amë të përkthyer në gjuhën maqedonase e të vërtetuar në noter në Republikën e Maqedonisë.

(2) Kreditorët nga paragrafi 1 i këtij neni në Republikën e Maqedonisë, mund t'i kryejnë të gjitha aktivitetet për të cilat janë të autorizuar me dispozitat e vendit amë.

Neni 42

(1) Nëse dispozitat në vendin amë parashohin paraqitjen e detyrueshme të kërkesave për shkak të njohjes së tyre, personat kompetent për zbatimin e procedurës falimentuese ose likuidimit menjëherë pas fillimit të procedurës, një nga një i informojnë kreditorët e njohur me seli ose me vendbanim në Republikën e Maqedonisë.

(2) Kreditorët me seli ose me vendbanim në Republikën e Maqedonisë i kanë të drejtat dhe trajtimin e njëjtë në procedurën falimentuese dhe të likuidimit si kreditorët me seli ose vendbanim në vendin amë.

Neni 43

Në lidhje me të drejtën e lëndëve që në momentin e hapjes së procedurës falimentuese ose të likuidimit janë regjistruar në regjistër ose në sistem tjetër të centralizuar për regjistrim, në mënyrë adekuate zbatohet e drejta e vendit, ku e drejta e lëndëve është regjistruar.

Neni 44

Nëse organi kompetent i vendit amë ia merr lejen për kryerjen e punëve financiare bankës, Banka Popullore ia ndalon filialit të asaj banke në Republikën e Maqedonisë që të bëjë aktivitete.

7. Anëtarësimi në shoqëri profesionale

Neni 45

Bankat e vendeve anëtare të Unionit Evropian që kanë filial në Republikën e Maqedonisë mund të jenë anëtare të shoqërive profesionale në Republikën e Maqedonisë me të drejta dhe obligime të njëjta si edhe bankat nga Republika e Maqedonisë.

V. FILIALET E BANKAVE TË HUAJA

1. E drejta për kryerjen e aktiviteteve financiare

Neni 46

(1) Banka e huaj mundet që nëpërmjet filialit në Republikën e Maqedonisë t'i kryejë aktivitetet financiare nga neni 7 i këtij ligji për të cilat është e autorizuar nga organi kompetent në vendin në të cilin gjendet selia e bankës.

(2) Filiali i bankës së huaj punon në pajtim me ligjet e Republikës së Maqedonisë.

(3) Në qarkullimin juridik, në territorin e Republikës së Maqedonisë, filiali i bankës së huaj në emër dhe në llogari të bankës, ka të drejtë të fitojë të drejta dhe të marrë obligime dhe ka të drejtën që t'u drejtohet gjykatave dhe organeve tjera të Republikës së Maqedonisë në kushte të njëjta si dhe bankat e themeluara në pajtim me këtë ligj.

(4) Për obligimet e filialit të bankës së huaj në Republikën e Maqedonisë, banka përgjigjet me tërë pasurinë e saj.

(5) Filiali i bankës së huaj është i detyruar të plasojë mjete në Republikën e Maqedonisë në shumë prej së paku 20% nga depozitat e grumbulluara nga rezidentët në Republikën e Maqedonisë. Depozita nga neni 48 paragrafi 2, nuk llogaritet në shumën e mjeteve të plasuar në Republikën e Maqedonisë.

(6) Mjetet e filialit mund të përdoren për pagimin e detyrimeve të bankës së huaj të krijuara jashtë Republikës së Maqedonisë vetëm pasi që të përmbushen obligimet e dala nga puna e filialit në Republikën e Maqedonisë.

(7) Të gjitha filialet e të njëjtës bankë të huaj, të hapura në Republikën e Maqedonisë konsiderohen si një filial në lidhje me mbajtjen e nivelit të duhur të mjeteve në pajtim me nenin 48 paragrafi 2 të këtij ligji.

(8) Me filialin e bankës së huaj administrojnë së paku dy persona që kanë marrë pëlqim paraprak nga guvernatori dhe së paku njëri nga ata detyrimisht duhet ta njohë gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik dhe të ketë vendqëndrim të përhershëm në Republikën e Maqedonisë. Personat që administrojnë me filialin, detyrimisht duhet t'i plotësojnë kushtet për anëtar të këshillit drejtues të përcaktuar me këtë ligj.

2. Hapja e filialit të bankës së huaj

Neni 47

(1) Banka e huaj mund të hapë filial në Republikën e Maqedonisë pas marrjes së lejes paraprakisht nga guvernatori për hapjen dhe për punë të filialit.

(2) Për fitimin e lejes për hapje dhe për punë të filialit, banka e huaj dorëzon kërkesë në Bankën Popullore të cilës ia bashkëngjit:

1) autorizimin nga organi kompetent i vendit në të cilin është regjistruar selia e bankës së huaj në të cilën janë të shënuara aktivitetet financiare për të cilat është e autorizuar banka;

2) lejen nga organi kompetent të supervizionit të vendit në të cilin është regjistruar selia e bankës së huaj për hapjen e filialit në Republikën e Maqedonisë ose deklaratën se nuk kundërshton në hapjen e filialit në Republikën e Maqedonisë.

3) statutin e bankës së huaj, respektivisht aktin tjetër adekuat në pajtim me dispozitat e vendit në të cilin është regjistruar selia e bankës së huaj;

4) listën e aksionarëve të bankës së huaj që zotërojnë mbi 5% nga aksionet e bankës;

5) të dhënat për anëtarët e organeve drejtuese dhe mbikëqyrëse të bankës së huaj dhe për identitetin, përvojën profesionale dhe kualifikimet (arsimimi) e personave të propozuar që do të administrojnë me filialin;

6) raportin e reviduar të revizionit për bankën e huaj për tre vitet e fundit;

7) të dhënat për sistemin e pengimit të larjes së parave të bankës së huaj;

8) dëshmi se banka e huaj është vlerësuar më së paku me BBB rejting në pajtim me rejtingun e Standardit&Poor's, Fitch IBCA ose Thompson Bank Watch ose me Baa2 në pajtim me rejtingun e Moody's;

9) planin për punën e filialit që përfshin aktivitetet bankare dhe aktivitetet tjera financiare që do t'i kryejë filiali;

10) dëshminë për arkëtimin e mjeteve në llogari të Bankës Popullore dhe

11) dëshminë se organi supervisor i vendin në të cilin është regjistruar selia e bankës së huaj praktikon supervizion adekuat në bazë konsoliduese, së paku në mënyrë dhe në vëllim të përcaktuar me këtë ligj.

(3) Ndaj kërkesës nga paragrafi 2 i këtij neni, guvernatori vendos me aktvendim për dhënien e lejes për hapjen dhe për punën e filialit të bankës së huaj ose për refuzimin e kërkesës, në afat prej 30 ditëve nga dita e dorëzimit të dokumentacionit.

(4) Guvernatori e refuzon kërkesën nga paragrafi 2 i këtij neni në rastet nga neni 18 paragrafi 2 pikat 1, 2 dhe 3 dhe paragrafi 3 neni 92 të këtij ligji.

(5) Guvernatori e refuzon kërkesën nga paragrafi 2 i këtij neni edhe nëse, për shkak të dispozitave në vendin në të cilin banka e huaj ka të regjistruar selinë ose për shkak të mënyrës në të cilën zbatohen ato rregulla, vlerëson se nuk është i fuqishëm bashkëpunimi efikas dhe këmbimi i informatave ndërmjet Bankës Popullore dhe organit të supervizionit të vendit në të cilin është regjistruar selia e bankës së huaj ose se kryerja e supervizionit në pajtim me këtë ligj do të pamundësohet.

(6) Banka e huaj është e detyruar menjëherë me shkrim ta informojë Bankën Popullore për çfarëdo ndryshimi të të dhënave të përmbajtura në kërkesën nga paragrafi 2 i këtij neni.

(7) Banka e huaj mundet në mënyrë plotësuese të hap edhe filial tjetër në Republikën e Maqedonisë vetëm nëse paraprakisht në Bankën Popullore dhe në regjistrin tregtar që mbahet në Regjistrin qendror dorëzon informim me shkrim nga organi kompetent i vendit në të cilin është regjistruar selia e bankës së huaj se nuk ka pengesa për hapjen e filialit.

2. Mjetet e filialit

Neni 48

(1) Filiali i bankës së huaj është i detyruar të disponojë me mjete monetare në shumë prej së paku 120.000.000 denarë. Mjetet monetare i arkëton banka e huaj para marrjes së lejes për hapjen dhe për punë të filialit, në llogari të veçantë në Bankën Popullore. Pas regjistrimit të filialit në regjistrin tregtar, mjetet monetare barten në një ose në më shumë llogari depozituese të filialit në banka me seli në Republikën e Maqedonisë.

(2) Depozitën nga paragrafi 1 i këtij neni, banka e huaj është e detyruar ta mbajë në shumë prej së paku 5% nga depozitat e përgjithshme të filialit në Republikën e Maqedonisë, por jo më pak se 120.000.000 denarë, varësisht nga ajo se cila shumë është më e madhe. Në depozitat e përgjithshme nuk përfshihen depozitat e bankës së huaj që e ka hapur filialin.

(3) Depozita nga paragrafi 2 i këtij neni ka trajtimin e mjeteve vetjake të filialit dhe nuk guxon të jetë lëndë e ngarkesës dhe e kamatës nga ana e bankës së huaj që e ka hapur filialin.

(4) Banka e huaj mund të tërheqë një pjesë nga depozita, vetëm në rast kur shuma është më e madhe nga e caktuara me paragrafin 2 të këtij neni dhe me pëlqim paraprak të guvernatorit.

3. Evidenca e kontabilitetit

Neni 49

Banka e huaj mban evidencën e kontabilitetit, raportet financiare dhe dokumentacionin tjetër për punën e filialit në Republikën e Maqedonisë, në gjuhën maqedonase.

4. Heqja e lejes për hapje dhe për punë

Neni 50

(1) Guvernatori e heq lejen për hapjen dhe për punë të filialit të bankës së huaj, në rastet si vijon:

1) nëse organi kompetent ia ka marrë autorizimin për kryerjen e aktiviteteve bankare bankës së huaj që ka hapur filiali ose është ngritur procedura falimentuese ose e likuidimit të bankës së huaj që ka hapur filialin;

2) nëse banka e huaj merr vendim për pushimin me punë të filialit;

3) nëse filiali pushon me kryerjen e obligimeve në lidhje me sigurimin e depozitave;

4) nëse filiali i bankës së huaj pushon që t'i plotësojë kushtet dhe kriteret në bazë të të cilave është lëshuar leja;

5) nëse depozita zvogëlohet nën shumën e përcaktuar me nenin 48 paragrafi 2 i këtij ligji ose

6) nëse te filiali i konfirmon rastet nga neni 154 paragrafi 1 pikat 1, 4, 7, 8, 9, 11, 12 dhe 14 të këtij ligji.

(2) Në rast të heqjes së lejes për hapjen dhe për punë të filialit të bankës së huaj, në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat e këtij ligji për likuidim dhe për falimentimin e bankës dhe dispozitat nga Ligji për falimentim me të cilat përcaktohen procedurat falimentuese me element të huaj.

(3) Depozita nga neni 48 paragrafi 2 i këtij ligji mund të bartet nga llogaritë depozitare vetëm për pagesën e kreditorëve të filialit të bankës së huaj në rast të procedurave të ngritura për falimentim të filialit.

5. Lajmërimi dhe bashkëpunimi

Neni 51

(1) Personat të cilët udhëheqin me filialin e bankës së huaj, janë të detyruar menjëherë ta lajmërojnë Bankën Popullore nëse ndaj bankës së huaj ose ndaj ndonjë filiali të saj është ngritur procedura për shqiptimin e masave nga ana e organit kompetent.

(2) Për heqjen e lejes për hapjen dhe për punë të filialit të bankës së huaj, guvernatori është i detyruar ta lajmërojë organin kompetent të vendit ku banka e huaj ka regjistruar selinë, e nëse ajo është e mundshme edhe para marrjes së aktvendimit për heqjen e lejes për hapjen dhe për punë. Lajmërimi detyrimisht duhet t'i përmbajë edhe pasojat juridike nga heqja e lejes për hapje dhe për punë.

(3) Banka e huaj është e detyruar që në formë të shkruar ta informojë Bankën Popullore së paku një muaj para ditës së marrjes së aktvendimit për pushim nga puna e filialit në Republikën e Maqedonisë.

Neni 52

Organet kompetente të vendit në të cilin është regjistruar selia e bankës së huaj që ka hapur filial në Republikën e Maqedonisë dhe Banka Popullore, bashkëpunojnë dhe këmbajnë informata për shkak të supervizionit efikas dhe përcjelljen e punës të bankës së huaj dhe filialit të saj në Republikën e Maqedonisë.

6. Zbatimi i dispozitave të këtij ligji

Neni 53

(1) Mbi filialin e bankës së huaj në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat e këtij ligji që kanë të bëjnë me këshillin drejtues, raportin, kontabilitetin dhe revizionin, fshehtësinë bankare, supervizionin, mbikëqyrjen, dhe masat përveç masave kapitalizim të plotë dhe administrim, falimentim të bankës, likuidim të bankës dhe dispozitat ndëshkuese.

(2) Këshilli i Bankës Popullore më për së afërmi e përcakton zbatimin adekuat të dispozitave nga paragrafi 1 i këtij neni ndaj filialit të bankës së huaj.

7. Sigurimi i depozitave

Neni 54

Depozitat në filialin e bankës së huaj, detyrimisht sigurohen në Fondin për sigurim të depozitave të Republikës së Maqedonisë në kushte të njëjta si dhe depozitat e bankave me seli në Republikën e Maqedonisë.

8. Anëtarësimi në shoqëri profesionale

Neni 55

Bankat e huaja që kanë filial në Republikën e Maqedonisë mund të jenë anëtare të shoqërive profesionale në Republikën e Maqedonisë me të drejta dhe obligime të njëjta si edhe bankat me seli në Republikën e Maqedonisë.

VI. FILIALET E BANKAVE NGA REPUBLIKA E MAQEDONISË JASHTË VENDIT

Neni 56

(1) Bankat me seli në Republikën e Maqedonisë që kanë qëllim të hapin filial jashtë vendit duhet të marrin pëlqim nga guvernatori.

(2) Filialet e bankave me seli në Republikën e Maqedonisë mund të bëjnë vetëm aktivitete bankare dhe aktivitete të tjera financiare për të cilat banka ka leje nga guvernatori.

(3) Për marrjen e lejes për hapjen e filialit jashtë vendit, banka dorëzon kërkesë në Bankën Popullore e cila përmban informata për:

1) vendin në të cilin ka qëllim të hapë filial;

2) programin për punë, i cili mes tjerash përmban: aktivitetet që do t'i kryejë filiali dhe struktura organizative e filialit;

3) adresën e filialit dhe

4) identitetin e personave të propozuar të administrojnë me filialin.

(4) Me filialin administrojnë së paku dy persona të cilët i plotësojnë kushtet nga neni 17 i këtij ligji për anëtarë të këshillit drejtues të bankës me seli në Republikën e Maqedonisë.

(5) Guvernatori e refuzon kërkesën nga paragrafi 3 i këtij neni nëse ekzistojnë shkaqe që mund të ndikojnë negativisht në gjendjen financiare të bankës, ose nëse në bazë të dispozitave të vendit në të cilin kërkohet hapja e filialit dhe në mënyrë të zbatimit të atyre dispozitave, vlerëson se nuk do të realizohet ndonjë bashkëpunim adekuat dhe këmbimi i informatave midis Bankës Popullore dhe organit supervizor të vendit në të cilin kërkohet hapja e filialit dhe se do të pamundësohet supervizioni në pajtim me ligjin

(6) Banka është e detyruar ta informojë guvernatorin për çdo ndryshim të informatave nga paragrafi 3 i këtij neni së paku një muaj para se të paraqiten ndryshimet.

VII. PËLQIMET DHE LAJMËRIMET E BANKËS POPULLORE

1. Pëlqimet për bankën

Neni 57

(1) Banka është e detyruar të paraqesë kërkesë dhe të marrë pëlqim paraprakisht nga guvernatori për:

1) ndryshimin dhe/ose plotësimin e statutit të bankës;

2) fillimin me kryerjen e aktiviteteve nga neni 7 paragrafi 1 pikat 5, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18 dhe 23 të këtij ligji.

3) emërimin e anëtarëve të këshillit mbikëqyrës;

4) emërimin e anëtarëve të këshillit drejtues;

5) themelimin e degës, filialit dhe përfaqësisë së bankës jashtë vendit ose fitimin e pjesëve kapitale në bankë;

6) themelimin ose fitimin e pjesëve të kapitalit që kanë të bëjnë mbi 10% nga mjetet vetjake të bankës, direkt ose indirekt, në institucion financiar jobankar ose në institucion jofinanciar;

7) hapjen e përfaqësisë së bankës së huaj;

8) ndërrimin e emrit dhe selisë së bankës dhe

9) përfundimin me punë të bankës në rast të nenit 168 paragrafi 1 pika 1 e këtij ligji.

(2) Këshilli i Bankës Popullore i përcakton llojin e dokumentacionit për marrjen e pëlqimit nga paragrafi 1 pikat 1, 2, 5, 6, 7 dhe 8 të këtij neni dhe mënyrën e dorëzimit të saj, si dhe kushtet dhe procedurën për dhënien e pëlqimit nga paragrafi 1 pikat 1, 2, 5, 6, 7 dhe 8 të këtij neni.

(3) Në lidhje me paragrafin 1 pikat 3 dhe 4 të këtij neni në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat nga neni 17 paragrafët 4 dhe 5, neni 18 paragrafi 2 pikat 1, 2, 4, 9 dhe nenet 10, 83, 88 dhe 92 të këtij ligji.

(4) Me kërkesën për dhënie e pëlqimit nga paragrafi 1 pikat 1, 6, 7 dhe 8 të këtij neni, guvernatori merr vendim për dhënie e pëlqimit ose për refuzimin e kërkesës në afat prej 30 ditëve nga dita e dorëzimit të kërkesës. Në afatin prej 30 ditëve nuk llogariten afatet të cilët i përcakton guvernatori për kompletimin e kërkesës së paraqitur dhe periudha nga dorëzimi i kërkesës nga ana e guvernatorit të Bankës Popullore në organet dhe institucionet kompetente të vendit dhe të huaj për marrjen e dokumenteve, dhe informatave të duhura për vendimmarrje mbi kërkesën, gjatë së cilës nga dita e dorëzimit të kërkesës deri në ditën e vendimmarrjes së guvernatorit ndaj të njëjtës nuk mund të kalojnë më shumë se 60 ditë.

(5) Ndaj kërkesë për dhënie e pëlqimit nga paragrafi 1 pikat 2, 3, 4, 5 dhe 9 të këtij neni, guvernatori merr vendim për dhënie e pëlqimit ose për refuzimin e kërkesës në afat prej 60 ditëve nga dita e dorëzimit të kërkesës. Në afatin prej 60 ditëve nuk llogariten afatet të cilët i përcakton guvernatori për kompletimin e kërkesës së paraqitur dhe periudha nga dorëzimi i kërkesës nga ana e guvernatorit të Bankës Popullore në organet dhe institucionet kompetente të vendit dhe të huaj për marrjen e dokumenteve, dhe informatave të duhura për vendimmarrje ndaj kërkesës, gjatë së cilës nga dita e dorëzimit të kërkesës deri në ditën e vendimmarrjes së guvernatorit ndaj të njëjtës nuk mund të kalojnë më shumë se 120 ditë.

Neni 58

(1) Për kryerjen e aktiviteteve nga neni 7 paragrafi (1) pikat 3, 13, 14, 15, 16, 17 dhe 17 të këtij ligji, përveç për tregti me letra me vlerë në vend, është e duhur shuma e mjeteve vetjake që nuk mund të jetë më e vogël se 560.000.000 denarë.

(2) Pëlqim për kryerjen e aktiviteteve nga neni 57 paragrafi 1 pika 2 e këtij ligji, guvernatori mund të lëshojë, pas lejes së lëshuar paraprakisht, pëlqim ose mendim nga organi kompetent, respektivisht institucioni, nëse leja, pëlqimi ose mendimi janë të parapara me ligj tjetër.

2. Pëlqimet e aksionarëve

Neni 59

(1) Secili person që ka qëllim direkt ose indirekt, gradualisht ose menjëherë, të fitojë aksione, shuma kumulative nominale e të cilave arrin ose tejkalon 5%, 10%, 20%, 33%, 50% dhe 75% nga numri i përgjithshëm i aksioneve, respektivisht nga numri i përgjithshëm i aksioneve të dhëna me të drejtë vote në bankë, pa marrë parasysh me atë nëse aksionet i fitojnë vetë ose me persona tjerë të lidhur, direkt ose indirekt, është i detyruar të dorëzojë kërkesë në Bankën Popullore për marrjen e pëlqimit paraprak.

(2) Me përjashtim nga paragrafi 1 i këtij neni, personi i cili në bazë të aktvendimit të organit kompetent në pajtim me ligjin ka fituar, gradualisht ose menjëherë, aksione, shuma e përgjithshme kumulative nominale e të cilave arrin ose tejkalon 5%, 10%, 20%, 33%, 50% dhe 75% nga numri i përgjithshëm i aksioneve, respektivisht nga numri i përgjithshëm i aksioneve të dhëna me të drejtë vote, pa marrë parasysh atë nëse aksionet i fitojnë vet ose së bashku me persona tjerë të lidhur, në afat prej 10 ditëve nga aktvendimi përfundimtar, respektivisht nga plotfuqishmëria, të dorëzojë kërkesë në Bankën Popullore për marrjen e pëlqimit paraprak.

(3) Në rastet nga paragrafi 1 i këtij neni, bankat, shtëpitë bankare dhe bursa e letrave me vlerë nuk guxojnë të kryejnë urdhëresë për blerje, respektivisht transaksione me aksione të bankës për të cilat nuk u është prezantuar pëlqim nga guvernatori.

(4) Transaksioni për fitimin e aksioneve duhet të bëhet në afat prej 180 ditëve nga dita e marrjes së pëlqimit nga guvernatori. Pas skadimit të këtij afati është e domosdoshme procedura për marrjen e pëlqimit të ri.

(5) Në lidhje me dokumentet dhe me informatat që i bashkëngjiten kërkesës nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni dhe procedurën për vlerësimin e tyre, në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat nga neni 17 paragrafi 1 pikat 5, 6, 7, 8 dhe 13, paragrafi 2, paragrafi 3, paragrafi 4, dhe paragrafi 5 dhe neni 18 paragrafi 3 i këtij ligji.

(6) Guvernatori e refuzon kërkesën nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, nëse:

1) kërkesa nuk e përmban dokumentacionin komplet;

2) kërkesa përmban të dhëna jo të sakta dhe të pavërteta;

3) personi nuk mund të jetë aksionar sipas nenit 13 të këtij ligji;

4) të dhënat dhe informatat në disponim tregojnë se personi dhe/ose personat e lidhur me të, si pasojë e gjendjes juridike ose financiare, respektivisht mënyra në të cilën punon ose natyra e aktiviteteve të tij, indicon tendencë të rrezikut të lartë me çka mund të rrezikohet stabiliteti, siguria dhe reputacioni i bankës, respektivisht puna e saj në raport me dispozitat;

5) gjendja financiare dhe ekonomike e personit nuk është në pajtim me vlerën e aksioneve që ka për qëllim t'i fitojë;

6) ka arsye të bazuar të dyshohet në legalitetin e prejardhjes së parave, integritetit ose identitetit të vërtetë të personit dhe/ose personave të lidhur me atë;

7) ekzistimi i lidhjeve të afërta në kuptim të këtij ligji mund ta ngarkojë kryerjen efikase të supervizionit dhe/ose

8) vlerëson se fitimi i aksioneve do të sjellë deri në zhvillim të padëshiruar të sistemit financiar.

(7) Guvernatori e refuzon kërkesën nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni të dorëzuar nga ana e personit të huaj dhe nëse dispozitat dhe praktikat e shtetit prej nga vjen personi i huaj, indicon se kryerja e funksionit të supervizionit do të ngarkohet ose pamundësohet.

(8) Ndaj kërkesës nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, guvernatori merr vendim për dhënie e pëlqimit ose për refuzimin e kërkesës në afat prej 30 ditëve nga dita e dorëzimit të kërkesës. Në afatin prej 30 ditëve nuk llogariten afatet të cilët i përcakton guvernatori për kompletimin e kërkesës së paraqitur dhe periudha nga dorëzimi i kërkesës nga ana e guvernatorit në organet dhe institucionet kompetente të vendit dhe të huaj për marrjen e dokumenteve, dhe informatave të duhura për vendimmarrje ndaj kërkesës, gjatë së cilës nga dita e dorëzimit të kërkesës deri në ditën e vendimmarrjes së guvernatorit ndaj të njëjtës nuk mund të kalojnë më shumë se 90 ditë.

Neni 60

Për vendimin nga neni 59 paragrafi 8 i këtij ligji me të cilin refuzohet kërkesa në lidhje me nenin 59 paragrafi 6 pika 6 e këtij ligji, guvernatori menjëherë e informon Byronë për pengimin e larjes së parave dhe financimin e terrorizmit.

3. Lajmërimet

Neni 61

(1) Banka është e detyruar ta informojë Bankën Popullore për:

1) zmadhimin e kapitalit fillestar të bankës, respektivisht për emision të ri të aksioneve;

2) ndërrimin e strukturës pronësore të aksioneve;

3) ekspozimin e madh të definuar në nenin 72 paragrafin 1 të këtij ligji;

4) themelimin dhe heqjen e pjesëve të bankës në vend;

5) pushimin e degës, filialit ose përfaqësisë së bankës jashtë vendit;

6) ndërrimin e personit me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, përveç ndërrimit të anëtarit të këshillit mbikëqyrës dhe këshillit drejtues;

7) gjendjen financiare të keqësuar të aksionarëve me pjesëmarrje kualifikuese, nëse banka në çfarëdo mënyre ka ardhur deri te informata e tillë;

8) fitimin e pjesëve të kapitalit që kanë të bëjnë më pak se 10% nga mjetet vetjake të bankës, direkt ose indirekt, në institucion financiar jobankar ose në institucion jofinanciar dhe

9) emërimin e ushtruesit të detyrës anëtar i këshillit drejtues të bankës nga radhët e anëtarëve të këshillit mbikëqyrës të bankës.

(2) Për veprimet nga paragrafi 1 pikat 1, 4, 5, 6, 7 dhe 8 të këtij neni, banka është e detyruar ta informojë Bankën Popullore në afat prej 5 ditëve nga dita e marrjes së aktvendimit për ndërmarjen e veprimit, respektivisht nga njohuria e marrë.

(3) Për ndryshimet nga paragrafi 1 pikat 2 dhe 3 të këtij neni, banka është e detyruar në Bankën Popullore të dorëzojë raporte mujore edhe atë ditën e dhjetë gjatë muajit vijues për muajin e shkuar.

(4) Banka është e detyruar të dorëzojë në Bankën Popullore, raporte tremujore për gjendjen e të gjithë ekspozimeve të mëdha.

Neni 62

(1) Aksionari me pjesëmarrje të kualifikuar në bankë që ka qëllim ta zvogëlojë pjesëmarrjen, direkte ose indirekte, në mënyrë që ajo në numrin e përgjithshëm të aksioneve ose numrin e përgjithshëm të aksioneve të dhëna me të drejtë vote në bankë do të zvogëlohet nën 5%, 10%, 20%, 33%, 50% ose 75%, është e detyruar që së paku një muaj para se të realizohet zvogëlimi ta informojë Bankën Popullore për:

1) numrin e përgjithshëm të aksioneve dhe numrin e përgjithshëm të aksioneve të dhëna me të drejtë vote në bankë që ka për qëllim t'i shesë;

2) shumën për të cilën do të zvogëlohet pjesëmarrja e tij në kapitalin fillestar;

3) numrin e përgjithshëm të aksioneve dhe numrin e përgjithshëm të aksioneve të dhëna me të drejtë vote në bankë që do t'i posedojë pas zvogëlimit dhe

4) identitetin e personit që do t'i fitojë aksionet e tij në bankë, nëse i është i njohur.

(2) Aksionarët janë të detyruar ta informojnë Bankën Popullore për marrëveshjen e lidhur me të cilën bashkohen të drejtat e votës nga aksionet në bankë në afat prej 5 ditëve nga lidhja e marrëveshjes.

VIII. STANDARDET E SUPERVIZIONIT

1. Solvenca dhe përputhshmëria e kapitalit

Neni 63

(1) Banka është e obliguar të disponojë me nivelin adekuat të mjeteve personale varësisht nga natyra, lloji dhe vëllimi i aktivitetve financiare dhe lartësia e rreziqeve të cilat dalin nga realizimi i këtyre aktivitetve (përputhshmëria e kapitalit).

(2) Banka është e obliguar të punojë në mënyrë cila do të mundësojë që vazhdimisht të jetë e aftë t'i plotësojë të gjitha obligimet (solvençën).

Neni 64

(1) Shkalla e përputhshmërisë së kapitalit e paraqet raportin ndërmjet mjeteve personale dhe aktivitetit së ponderuar të rrezikut.

(2) Mjetet personale të bankës nuk guxojnë të jenë më pak se shuma e kapitalit fillestar të përcaktuar me këtë ligj.

(3) Këshilli i Bankës Popullore e përcakton metodologjinë për përllogaritjen e shkallës së përputhshmërisë së kapitalit të bankës në pajtim me standardet ndërkombëtare.

Neni 65

(1) Banka është e obliguar të mbajë shkallën e përputhshmërisë së kapitalit e cila nuk mund të jetë më e ulët se 8%.

(2) Guvernatori mund të përcaktojë shkallë më të lartë nga e përcaktuara në paragrafin 1 të këtij neni në qoftë se ajo është e nevojshme për shkak të natyrës, llojit dhe vëllimit të aktivitetve që i kryen banka dhe rreziqeve të cilave u është ekspozuar si rezultat i këtyre aktivitetve.

2. Administrimi me rreziqet

Neni 66

(1) Banka është e obliguar që në vazhdimësi të administrojë me rreziqet në mënyrë adekuate me natyrën, llojin dhe vëllimin e aktivitetve financiare që i kryen. Kriteret, mënyrën dhe metodat të administrimit me rreziqet, si dhe vlerësimin e përputhshmërisë së kapitalit në pajtim me shkallën e saj të rrezikut, banka është e obliguar që t'i përcaktojë me aktet e përgjithshme dhe procedurat interne. Aktet e përgjithshme dhe procedurat interne duhet të jenë në pajtim me dispozitat, standardet dhe rregullat nga sfera e bankës dhe metodologjia e përcaktuar nga Këshilli i Bankës Popullore.

(2) Me aktet e përgjithshme dhe procedurat interne nga paragrafi 1 të këtij neni doemos duhet të përfshihen të gjitha rreziqet materiale të cilave u është ekspozuar banka gjatë kryerjes së aktivitetve të veçanta financiare dhe të gjitha llojet e aktivitetve, e veçanërisht llojet e rreziqeve në vijim:

- 1) rreziku i likuiditetit;
- 2) rreziku kreditor, duke përfshirë edhe rrezikun e tokës dhe rrezikun e anës tjetër të kontraktuar;
- 3) rreziku i shkallëve të kamatës, rrezik valutor dhe rreziket të tjera të tregut;
- 4) rreziku nga përqendrimi i ekspozimit të bankës;
- 5) rreziku operativ, duke përfshirë edhe rrezikun nga sistemet informative jo adekuate, dhe
- 6) rreziku i cili del nga depozitimet kapitale dhe depozitimet në patundshmëri.

Neni 67

Banka është e obliguar që ekspozimin e rreziqeve të llojeve të veçanta ta mbajnë në suazat e limiteve të përcaktuara në këtë ligj.

Neni 68

(1) Për shkak të administrimit adekuat me rreziqet, Këshilli i Bankës Popullore, në pajtim me standardet ndërkombëtare, përcakton:

- 1) metodologjinë për administrim me rrezikun kreditor dhe përcaktimin e kriterëve për klasifikimin e bilanceve aktive dhe zërat jashtë bilancit sipas shkallës të rrezikut;
- 2) metodologjinë për administrim me rrezikun valutor dhe rreziqet tjera tregtare;
- 3) metodologjinë për administrim me rrezikun likuidues;
- 4) metodologjinë për sigurinë e sistemit informativ të bankës, dhe
- 5) metodologjinë për administrim me lloje tjera rreziqesh me të cilat ballafaqohet banka.

(2) Metodologjitë nga paragrafi 1 nga ky nen paraqesin minimumin e kërkesave që doemos duhet t'i plotësojnë bankat.

Neni 69

(1) Për sigurimin nga humbjet potenciale dhe/ose të shkaktuara të cilat rrjedhin nga rreziqet pozicionet e bilanceve konkrete aktive dhe jashtë bilanceve, banka është e obliguar të kryejë përmirësimin e vlerës, gjegjësisht të ndajë rezervë të veçantë.

(2) Rregullimi i vlerës dhe shuma e rezervës së veçantë përcaktohen në mënyrë dhe lartësi sipas metodologjisë që e përcakton Këshilli i Bankës Popullore.

3. Ekspozimi i Bankës

Neni 70

(1) Ekspozimi i bankës ndaj personit dhe me persona të ndërlidhur me të i përfshin kërkesat e bilancit të përgjithshëm dhe kërkesat jashtë bilancit të bankës nga ai person, deponimet në letra me vlerë të dhëna nga ai person dhe deponimet kapitale në atë person.

(2) Banka është e obliguar t'i përcaktojë debitorët neto të bankës në pajtim me metodologjinë e përcaktuar nga ana e Këshillit të Bankës Popullore.

Neni 71

(1) Ekspozimi ndaj personit dhe personave të ndërlidhur me të nuk guxon të tejkalojë 25 % nga mjetet personale të bankës.

(2) Ekspozimi ndaj filialeve të bankës nuk guxon të tejkalojë 10% nga mjetet personale të bankës.

(3) Ekspozimi ndaj aksionarit me pjesëmarrje të kualifikuar në bankë dhe personave të ndërlidhur me të nuk guxon të tejkalojë 10% nga mjetet personale të bankës.

(4) Ekspozimi ndaj personit me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta dhe personave të ndërlidhur me të nuk guxon të tejkalojë 3% nga mjetet personale të bankës.

(5) Ekspozimi i përgjithshëm ndaj personave nga paragrafët 2, 3 dhe 4 nga ky nen nuk guxon të tejkalojë 65% nga mjetet personale të bankës.

(6) Kreditë dhe forma tjera të ekspozimit ndaj personave nga paragrafët 2, 3 dhe 4 nga ky nen në shumë mbi 1 000 000 denarë lejohen në bazë të vendimit të këshillit mbikëqyrës të bankës.

(7) Kushtet me të cilat lejohen kreditë dhe të gjitha format tjera të ekspozimit, grumbullohen depozita dhe bëhet aktiviteti tjera financiare për personat nga paragrafët 2, 3 dhe 4 nga ky nen, gjatë nivelit të njëjtë të rrezikut të përcaktuar në pajtim me standardet supervizore, nuk guxojnë të jenë më të volitshme nga kushtet që zbatohen për komitentet tjera të bankës.

(8) Mënyrën e zbatimit të dispozitave nga ky nen më së afërmi e përcakton Këshilli i Bankës Popullore.

Neni 72

(1) Ekspozim i madh ndaj personit dhe personave të ndërlidhur me të paraqet ekspozimi i njëjtë ose më i lartë se 10% nga mjetet personale të bankës.

(2) Shuma e përgjithshme të ekspozimeve të mëdha nuk guxon të tejkalojë shumën tetëfishe të mjeteve personale të bankës.

(3) Mënyrën e zbatimit të dispozitave nga ky nen dhe më së afërmi e përcakton Këshilli i Bankës Popullore.

Neni 73

Banka është e obliguar që mënyrën e kreditimit dhe procedurën për rregullimin e kërkesave të arritura për pagesë, por të papaguara t'i harmonizojë me standardet supervizore të përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

Neni 74

(1) Banka nuk guxon të lejojë kredi ose të vendosë formë tjetër të ekspozimit e cila direkt ose indirekt do të shfrytëzohet për blerjen e aksioneve në të njëjtën bankë.

(2) Banka nuk guxon të lejojë kredi ose të vendosë formë tjetër të ekspozimit ndaj personit dhe personave të ndërlidhur me të me peng të aksioneve dhëna nga ajo bankë.

(3) Banka nuk guxon, direkt ose indirekt, të fitojë më tepër se 5% nga aksionet e bankave të tjera ose institucioni financiar jobankar, i cili posedon më tepër se 5% nga aksionet e përgjithshme të bankës.

4. Aksionet personale të bankës

Neni 75

(1) Banka mund të fitojë aksione personale me blerje, vetë ose nëpërmjet personit i cili vepron në emrin e vet, e për llogarinë e vet, deri 10% nga vlera nominale e aksioneve të përgjithshme të bankës, por shuma e aksioneve të blera nuk guxon që ta tejkalojë shumën e fitimit të pashpërndarë.

(2) Blerja e aksioneve personale është e plotfuqishme vetëm nëse:

1) Kuvendi merr vendim për fitimin e aksioneve personale nëpërmjet blerjes në të cilën janë përcaktuar mënyra e blerjes, numri maksimal i aksioneve që mund të blihet, koha në të cilën blerja duhet të kryhet dhe e cila nuk mund të jetë më gjatë se dymbëdhjetë muaj nga dita e marrjes së vendimit për fitimin e aksioneve personale, kundërvlera minimale dhe maksimale e cila mund të paguhet për ato, dhe

2) vlera nominale të aksioneve personale të blera bashkë me vlerën nominale të aksioneve personale që banka i ka fituar paraprakisht dhe që i posedon të mos tejkalojë 10% nga vlera nominale të aksioneve të përgjithshme të bankës.

(3) Aksionet nga paragrafi 1 të këtij neni doemos duhet të tjetërsohen në afat prej një viti nga dita e fitimit të tyre.

(4) Nëse aksionet nga paragrafi 1 nuk tjetërsohen në afatin nga paragrafi 3 të këtij neni, pa prolongim doemos duhet të asgjësohen.

(5) Fitimi i aksioneve personale në kundërshtim me paragrafin 2 të këtij neni janë të pavlefshme.

Neni 76

(1) Kufizimet e përcaktuara në nenin 75 nga ky ligj nuk zbatohen nëse fitimi i aksioneve personale kryhet:

1) me forcën e ligjit, dhe

2) në bazë të aktvendim të plotfuqishëm gjyqësor.

(2) Aksionet e fituara në rastet nga paragrafi 1 të këtij neni doemos duhet të tjetërsohen në afat prej një viti nga dita e fitimit të tyre.

(3) Nëse aksionet e fituara sipas paragrafit 1 të këtij neni nuk tjetërsohen në afatin nga paragrafi 2 të këtij neni, pa prolongim doemos duhet të asgjësohen.

Neni 77

Të drejtat nga aksionet e fituara personale pushojnë, deri në momentin e tjetërsimit të tyre.

5. Depozitimi i bankës

Neni 78

(1) Banka nuk guxon të depozitojë dhe të fitoj tokë, ndërtesa dhe pajisje të cilat nuk i shfrytëzon për realizimin e aktiviteteve financiare, përveç atyre të fituara në bazë të kërkesave të papaguara.

(2) Prona e bankës në tokë, ndërtesa, pajisje dhe pjesë kapitale në institucione jofinanciare nuk guxon të tejkalojë 60% nga mjete personale të bankës.

(3) Shuma agreguese, gjegjësisht shuma e përgjithshme e pjesëve kapitale në institucion jofinanciar nuk guxon të tejkalon 30% nga mjete personale të bankës.

(4) Pjesa e veçantë e kapitalit të bankës në institucione jofinanciare nuk guxon të tejkalojë 15 % nga mjetet personale të bankës.

(5) Banka nuk guxon të realizojë kontroll në institucion jofinanciar.

(6) Në suazat e limiteve nga paragrafët 2, 3, 4 dhe 5 nga ky nen nuk përfshihet prona në tokë, ndërtesa dhe pajisje të fituara në bazë të kërkesave të papaguara, e të cilat banka nuk i shfrytëzon për realizimin e aktiviteteve financiare dhe pjesët kapitale të fituara në bazë të kërkesave të papaguara.

(7) Prona dhe pjesët kapitale të fituara në bazë të kërkesave të papaguara banka është e obliguar që t'i shesë në afat prej tri vjetësh nga fitimi i tyre, në të kundërtën të njëjtat përfshihen në limitin e përcaktuar në paragrafët 2, 3, 4 dhe 5 nga ky nen.

6. Likuidimi i bankës

Neni 79

Banka është e obliguar që të mbajë likuidimin, gjegjësisht të administrojë me aktivin dhe pasivin në mënyrë që do t'i mundësojë përmbushjen e obligimeve të arritura në çdo moment.

Neni 80

Për shkak të mbajtjes së likuidimit, në pajtim me metodologjinë nga neni 68 i këtij ligji, banka është e obliguar të administrojë me rrezikun likuidues, që duhet të përfshijë veçanërisht:

- 1) vendosjen dhe mbajtjen e strukturës adekuate afatizuese;
- 2) planifikimin dhe administrimin me hyrjet dhe daljet e mjeteve në para dhe sigurimin e shumës adekuate të mjeteve likuiduese;
- 3) ndjekjen e burimeve të mjeteve dhe përqendrimin e tyre, dhe
- 4) testimin e likuidimit.

7. Pozicioni i hapur devizor

Neni 81

Banka është e obliguar të mbajë pozicion të hapur devizor në pajtim me metodologjinë nga neni 68 paragrafi 1 pika 2 të këtij ligji.

IX. ORGANET E BANKËS DHE UDHËHEQJA E BANKËS

Neni 82

(1) Organet e bankës janë: kuvendi, këshilli mbikëqyrës, këshilli për administrim me rreziqe, këshill për revizion, këshill drejtues dhe organe tjera të përcaktuara me statut (këshilli kreditor dhe ngjashëm).

(2) Me statutin e bankës më së afërmi rregullohet numri, përbërja, kompetencat, të drejtat, obligimet, përgjegjësitë dhe mënyra e punës së organeve të bankës, si dhe numri, mandati, kompetencat, të drejtat, përgjegjësitë dhe kushtet për emërimin e personave me të drejtat dhe përgjegjësi të veçanta.

(3) Udhëheqja e bankës doemos duhet të jetë në pajtim me dispozitat nga ky ligj dhe me rregullat për udhëheqje korporatave të mirë nga ana e Këshillit të Bankës Popullore të miratuara në pajtim me standardet ndërkombëtare.

Neni 83

(1) Personi me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë detyrimisht duhet të kenë arsim adekuat sipëror dhe të njohë dispozitat nga sfera e bankës dhe/ose financave dhe të ketë përvojë adekuate e cila siguron udhëheqje të sigurt dhe stabile me bankën.

(2) Person me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë nuk mund të jetë personi:

- 1) anëtar i Këshillit të Bankës Popullore;
- 2) i punësuar në Bankën Popullore;
- 3) i cili është dënuar me dënim me burgim për vepra penale nga sfera e bankës dhe financave;
- 4) të cilit i është kumtuar sanksion për kundërvajtje gjegjësisht dënim ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës;

5) i cili nuk posedon reputacion me të cilin mund të rrezikohet puna e sigurt dhe stabile e bankës;

6) i cili nuk i respekton dispozitat nga ky ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji dhe/ose nuk i ka zbatuar ose nuk i zbaton dhe/ose ka vepruar ose vepron në kundërshtim me masat e kumtuara nga guvernatori, me janë rrezikuar siguria dhe stabiliteti i bankës;

7) anëtar i këshillit mbikëqyrës, këshillit për administrim me rreziqe, këshilli për revizion dhe këshillit të banke tjetër ose i punësuar në bankë tjetër, ose

8) i cili ka kryer funksionin e personit me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë ose person tjetër juridik në të cilin është vendosur administrata ose mbi të cilin është hapur procedura për falimentim ose likuidim, për veç në se pa mëdyshje, në bazë të dokumenteve dhe të dhënave në dispozicion vërtetohet se personi nuk ka kontribuar për shkaktimin e kushteve për vendosjen e administratës, procedurës së falimentimit ose likuidimit ose funksionin e ka kryer drejtpërdrejt para ose pas shkaktimit të shkaqeve të cilat kanë sjellë të vendosja e administratës, hapja e falimentimit ose zbatimi i procedurës së likuidimit.

(3) Anëtar i këshillit mbikëqyrës, këshillit për administrim me rreziqe, këshillit për revizion dhe këshillit të bankës nuk mund të jetë personi i cili është ndërlidhur me person juridik në të cilin banka ka pjesëmarrje.

Neni 84

Nëse personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta vërtetojnë se vendimi i organeve të bankës është në kundërshtim me ligjin ose dispozitë tjetër të miratuar në bazë të ligjit ose se sipas përmbajtjes së tij është i tillë që mund ta rrezikojë likuidimin e bankës dhe stabilitetin dhe sigurinë e tyre, janë të obliguar që për këtë në mënyrë të shkruar ta njoftojnë këshillin mbikëqyrës dhe Bankën Popullore.

Neni 85

Ndaj bankave nuk zbatohen dispozitat nga Ligjit për shoqëri tregtare për prokurë, tregtar i autorizuar dhe tregtar shëtitës.

1. Kuvendi i bankës

Neni 86

(1) Kuvendi i bankës i kryen punët si vijojnë:

- 1) miraton statutin dhe ndryshimet dhe plotësimet e statutit të bankës;
  - 2) miraton politikën afariste dhe planin zhvillimor të bankës;
  - 3) miraton planin financiar të bankës;
  - 4) shqyrton dhe miraton raportin vjetor për punën e bankës bashkë me mendimin me shkrim për të njëjtin të përgatitur nga ana e këshillit mbikëqyrës;
  - 5) shqyrton raportin vjetor për punën e shërbimit për revizion të brendshëm bashkë me mendimin me shkrim për të njëjtin të përgatitur nga ana e këshillit mbikëqyrës;
  - 6) shqyrton raportin për punën e këshillit për revizion;
  - 7) shqyrton dhe miraton raportin e shoqërisë për revizion dhe mendimin me shkrim për të njëjtin të përgatitur nga ana e këshillit mbikëqyrës;
  - 8) miraton llogarinë vjetore dhe raportet financiare të bankës;
  - 9) vendos për përdorimin dhe shpërndarjen e fitimit të realizuar, ose për mbulimin e humbjeve;
  - 10) vendos për emision të ri të aksioneve të bankës;
  - 11) vendos për ndryshime statusore dhe për pushimin e punës së bankës;
  - 12) emëron dhe shkarkon anëtarët e këshillit mbikëqyrës për revizion;
  - 13) zgjedh shoqëri për revizion;
  - 14) miraton listën e debitorëve neto, dhe
  - 15) vendos dhe për çështje tjera me rëndësi për punën e bankës, të parashikuara me statutin e bankës.
- (2) Kuvendi i bankës nuk mund të emërojë anëtar të këshillit mbikëqyrës të bankës pa pajtueshmëri paraprake nga guvernatori.

Neni 87

(1) Kuvendi i bankës mban mbledhje së paku një herë në vit.

(2) Kuvendi vjetor i bankës detyrimisht mbahet para kalimit të gjashtë muajve të viti kalendarik për vitin paraprak.

(3) Me përjashtim të paragrafit 2 nga ky nen, e në rastet nga neni 108 paragrafi 4 nga ky ligj, kuvendi vjetor i bankës për vitin paraprak mund të mban para kalimit të dy muajve nga viti kalendarik.

(4) Banka është e obliguar që në afat prej 15 ditësh pas mbajtjes së kuvendit të bankës, Bankës Popullore t'ia dërgojë procesverbalin nga kuvendi i mbajtur, bashkë me materialet dhe vendimet e marra.

(5) Krahas personave të përcaktuar me Ligjin për shoqëritë tregtare, padi për përcaktimin e pavlefshmërisë së vendimit të kuvendit të bankës mund të paraqesë edhe Banka Popullore.

2. Кëshilli mbikëqyrës

Neni 88

(1) Këshillin mbikëqyrës të bankës e përbëjnë së paku pesë, por jo më tepër se nëntë anëtarë.

(2) Krahas personit nga neni 83 të këtij ligji, anëtar i këshillit mbikëqyrës në bankë nuk mund të jetë dhe person i punësuar në bankën dhe depozitari neto i bankës. Më së paku një e katërta nga anëtarët e këshillit mbikëqyrës të bankës doemos duhet të jenë anëtarë të pavarur.

(3) Mandati i anëtarëve të këshillit mbikëqyrës zgjat katër vjet.

(4) Anëtarët e këshillit mbikëqyrës nga radhët e tyre zgjedhin kryetarin.

(5) Këshilli mbikëqyrës mban mbledhje së paku një herë në muaj.

Neni 89

(1) Këshilli mbikëqyrës bën mbikëqyrje e punës së këshillit drejtues, i lejon politikat për kryerjen e aktiviteteve financiare dhe e mbikëqyr zbatimin e tyre.

(2) Këshilli mbikëqyrës është përgjegjës që të sigurojë punë dhe udhëheqje dhe stabilitet të bankës, si dhe njoftim financiar në kohë dhe të saktë të Bankës Popullore.

(3) Këshilli mbikëqyrës i kryen edhe punët si vijojnë:

1) lejon politikën afariste dhe planin zhvillimor të bankës;

2) emëron dhe shkarkon anëtarë të këshillit drejtues të bankës;

3) emëron dhe shkarkon anëtarë të këshillit për administrim me rreziqe;

4) lejon planin financiar të bankës;

5) lejon vendosjen dhe organizimin e sistemit të kontrollit të brendshëm;

6) organizon shërbim për revizion të brendshëm dhe i emëron dhe i shkarkon të punësuarit në shërbim;

7) lejon planin vjetor të shërbimit për revizion të brendshëm;

8) lejon politikën për siguri të sistemit informativ;

9) lejon politikat për administrim me rreziqe të bankës;

10) lejon planet dhe programet për punë dhe aktet e përgjithshme të bankës, për veç akteve që i sjell kuvendi i bankës;

11) i shqyrton raportet për punën e këshillit drejtues të bankës;

12) shqyrton raportet e këshillit për administrim me rreziqe;

13) shqyrton raportet e këshillit për revizion;

14) shqyrton raportet e personit/shërbimit për kontrollin e harmonizimit të punës së bankës me dispozitat;

15) lejon llogarinë vjetore dhe raportet financiare të bankës;

16) lejon listën e debitorëve neto të bankës;

17) lejon ekspozimin ndaj personit individ nga mbi 10% të mjeteve personale të bankës;

18) lejon transaksione me persona të ndërlidhur me bankën në shumë mbi 1 000 000 denarë;

19) lejon fitimin e pjesëve kapitale dhe blerjen e letrave me vlerë, më të mëdha se 5% nga mjetet personale të bankës, për veç blerjes së letrave me vlerë të dhëna nga Banka Popullore dhe Republika e Maqedonisë;

20) lejon propozimin e këshillit për revizion për caktimin e shoqërisë për revizion dhe është përgjegjës për sigurimin e revizionit adekuat;

21) lejon politikën dhe procedurat për kryerjen e revizionit të brendshëm, bën mbikëqyrjen e përpunueshmërisë së procedurave dhe efikasitetit të punës së shërbimit për revizion të brendshëm dhe i shqyrton raportet e tij;

22) shqyrton raportet e supervizionit, raporte tjera të dërguara Bankës Popullore, Drejtorisë për Hyrje Publike dhe institucioneve tjera kompetente dhe propozon, gjegjësisht ndërmerr masa dhe aktivitete për tejkalimin e papajtueshmërive dhe dobësive të përcaktuara në punën e bankës;

23) lejon raportin vjetor për punën e bankës dhe i dërgon mendim me shkrim për të njëjtin kuvendit të bankës;

24) shqyrton raportin e shoqërisë për revizion dhe i dërgon mendim me shkrim për të njëjtin kuvendit të aksionarëve;

25) i jep mendim me shkrim kuvendit të bankës sipas raportit vjetor të shërbimit për revizion të brendshëm;

26) lejon kodeksin etik të bankës, dhe

27) lejon rregulloren për punën e këshillit për revizion.

(4) Këshilli mbikëqyrës së paku një herë në vit kryen vlerësimin e punës së vet nga aspekti i anëtarëve veças dhe kolektivë dhe për atë e njofton kuvendin e bankës.

(5) Këshilli mbikëqyrës i bankës nuk mund të emërojë anëtarë të këshillit drejtues të bankës pa pajtueshmëri paraprake nga guvernatorit, për veç në rastet nga neni 92 paragrafi 5 të këtij ligji.

3. Këshilli për administrim me rreziqe

Neni 90

(1) Këshilli për administrim me rreziqe në bankë përbëhet prej së paku tre, por jo më tepër se 9 anëtarëve.

(2) Anëtarët e këshillit për administrim me rreziqe zgjidhen nga radhët e personave me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, të cilët janë të punësuar në bankë. Njëri nga anëtarët e këshillit drejtues të bankës detyrimisht është anëtar i këshillit për administrim me rreziqe.

(3) Anëtarët e këshillit për administrim me rreziqe, krahas kushteve nga neni 83 të këtij ligji, detyrimisht duhet të ketë përvojë në sferën e financave ose bakës së paku 3 vjet.

(4) Këshilli për administrim me rreziqe mban mbledhje së paku një herë në javë.

(5) Këshilli për udhëheqje me rreziqe i kryen edhe punët si vijojnë:

1) ndjek dhe vlerëson në mënyrë permanente shkallën e rrezikut të bankës dhe e përcakton nivelin e pranueshëm të ekspozimit të rrezikut me qëllim të minimizimit të humbjeve nga ekspozimi i bankës në rreziq;

2) vendos politika për administrim me rreziqe dhe e ndjek zbatimin e tyre;

3) ndjek dispozitat e Bankës Popullore të cilat kanë të bëjnë me administrimin me rreziqe dhe pajtueshmërinë e bankës me këto dispozita;

4) bën vlerësimin e sistemeve të administrimit me rreziqe në bankë;

5) përcakton strategji afatgjate dhe afatshkurta për administrimin me rreziqe të llojeve të veçanta të cilave u është ekspozuar banka;

6) analizon raportet për ekspozimin e bankës në rreziq të përpunuara nga shërbimet në bankë të cilat bëjnë vlerësimin e rreziqeve dhe propozon strategji, masa dhe instrumente për mbrojtje nga rreziqet;

7) ndjek efikasitetin e funksionimit të sistemeve të kontrollit të brendshëm në administrimin me rreziqe;

8) analizon efektet nga administrimi me rreziqe ndaj performansave të bankës;

9) analizon efektet nga strategjitë e propozuara për administrimin me rreziqe, si dhe strategjitë, masat dhe instrumentet e propozuara për mbrojtje nga rreziqet;

10) së paku një herë në muaj e njofton këshillin mbikëqyrës, e së paku një herë në tre muaj këshillin për revizion për ndryshimet në pozicionet e ndryshme të bankës, ndryshimet në strategjitë për administrim me rreziqe, efektet nga administrimi me rreziqe ndaj performansave të bankës, si dhe masat dhe instrumente e ndërmarra për mbrojtje nga rreziqet dhe efektet nga të njëjtat, dhe

11) së paku një herë në tremujor i shqyrton transaksionet të lidhura me persona me bankën për çka i dërgon raport këshillit mbikëqyrës më së voni deri më datën 15 në muajin i cili vijon të periudhën raportuese.

(6) Кëshilli për administrim me rreziqe së paku një herë në vit kryen vlerësimin e punës së vet nga aspekti i anëtarëve veças dhe kolektivë dhe të njëjtën ia dërgon këshillit mbikëqyrës.

4. Këshilli për revizion

Neni 91

(1) Këshilli për revizion në bankë përbëhet prej së paku pesë, por jo më tepër se 9 anëtarë.

(2) Shumica e anëtarëve në këshillin për revizion zgjidhen nga radhët e anëtarëve të këshillit mbikëqyrës, ndërsa të tjerët anëtarë janë anëtarë të pavarur.

(3) Së paku një anëtar i këshillit për revizion duhet të jetë revizor i autorizuar.

(4) I punësuar në shoqërinë për revizion nga neni 105 të këtij ligji nuk guxon të jetë anëtar i këshillit për revizion.

(5) Anëtarët e këshillit për revizion nga radhët e tyre zgjedhin kryetarin i cili është përgjegjës për organizimin e punës së këshillit për revizion.

(6) Anëtarët e këshillit për revizion, krahas kushteve nga neni 83 të këtij ligji, duhet të kenë njohuri edhe për:

- 1) punën e bankës, prodhimet dhe shërbimet e saj;
- 2) rreziqet në të cilën është e ekspozuar banka;
- 3) sistemet për kontroll të brendshme dhe politikat për administrim me rreziqe të bankës, dhe
- 4) kontabilitet dhe revizion.

(7) Këshilli për revizion mban mbledhje së paku një herë në tre muaj, si dhe me kërkesën e këshillit mbikëqyrës.

(8) Këshilli për revizion miraton rregullore për punën që e lejon këshilli mbikëqyrës i bankës.

(9) Këshilli për revizion i kryen punët si vijojnë:

1) shqyrton raportet financiare të bankës dhe kujdeset për saktësinë dhe transparencën e informatave të shpallura financiare për punën e bankës në pajtim me dispozitat për kontabilitet dhe standarde ndërkombëtare të kontabilitetit;

2) shqyrton dhe vlerëson sistemet për kontroll të brendshëm;

3) ndjek punën dhe e vlerëson efikasitetin e shërbimit për revizionin e brendshëm;

4) ndjek procesin e revizionit të bankës dhe e vlerëson punën e shoqërisë për revizion;

5) miraton politikat e kontabilitetit të bankës;

6) ndjek harmonizimin e punës së bankës me dispozitat që kanë të bëjnë me standardet e kontabilitetit dhe raportet financiare;

7) mban mbledhje me këshillin drejtues, shërbimin për revizion të brendshëm dhe shoqërinë për revizion në lidhje me papajtueshmëritë e përcaktuara me dispozitat dhe dobësitë në punën e bankës;

8) shqyrton raportet e këshillit për administrim me rreziqe;

9) propozon shoqëri për revizion, dhe

10) së paku një herë në tre muaj e njofton këshillin mbikëqyrës të bankës për punën e vet.

(10) Këshilli për revizion së paku një herë në vit kryen vlerësimin e punës së vet nga aspekti i anëtarëve veças dhe kolektivë.

(11) Këshilli për revizion i dërgon raport vjetor për punën e vet këshillit mbikëqyrës dhe kuvendit të bankës, në të cilin përmbahet vlerësimi nga paragrafi 10 të këtij neni.

5. Këshilli drejtues

Neni 92

(1) Këshilli drejtues i bankë përbëhet prej më pak dy, por jo më tepër se 7 persona.

(2) Anëtari i këshillit drejtues të bankës, krahas kushteve nga neni 83 paragrafi 1 të këtij ligji, doemos duhet të ketë gjashtë vjet përvojë pune të suksesshme nga sfera e financave ose banka ose tre vjet përvojë pune si person me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në bankë me aktivitete adekuate të bankës në të cilën emërohet.

(3) Anëtari i këshillit drejtues të bankës, krahas personit nga neni 83 paragrafi 2 të këtij ligji, nuk mund të jetë dhe personi i cili është anëtar i organit të udhëheqjes ose i organit mbikëqyrës të cilëndo qoftë shoqëri tregtare

(4) Anëtarët e këshillit drejtues doemos duhet të jetë në marrëdhënie të përhershme pune në bankë dhe një nga anëtarët doemos duhet ta njohë gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik dhe të ketë vendbanim të përhershëm në Republikën e Maqedonisë.

(5) Në qoftë se numri i anëtarëve të këshillit drejtues të bankës zvogëlohet nën numrin e përcaktuar me këtë ligj, këshillit mbikëqyrës nga radhët e veta emëron ushtrues ose ushtrues të detyrës anëtar i këshillit drejtues. Zbatuesit e detyrës anëtarë të këshillit drejtues janë objekt regjistrimi në regjistrin tregtar.

(6) Anëtari nga këshilli mbikëqyrës i cili është i emëruar për zbatues të detyrës anëtar i këshillit drejtues në periudhë të zbatimit të kësaj detyre nuk mund të marr pjesë në marrjen e vendimeve që janë në kompetencë të këshillit mbikëqyrës.

Neni 93

Këshilli drejtues i bankës i kryen punët si vijojnë:

- 1) udhëheq me bankën;
- 2) përfaqëson bankën;
- 3) zbaton vendimet e kuvendit dhe të këshillit mbikëqyrës të bankës, gjegjësisht kujdeset për zbatimin e tyre;
- 4) ngrit iniciativa dhe jep propozime për përparimin e punës së bankës;
- 5) emëron dhe shkarkon personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, në pajtim me dispozitat nga ky ligj dhe statuti i bankës;
- 6) përgatit politikë afariste dhe plan zhvillimor të bankës;
- 7) përgatit planin financiar të bankës;
- 8) përgatit listën e depozitave neto;
- 9) përgatit politikë për sigurinë e sistemit informativ të bankës;
- 10) përgatit raport vjetor për punën e bankës dhe ia dërgon këshillit mbikëqyrës, dhe
- 11) përgatit kodeksin etik të bankës.

Neni 94

(1) Këshilli drejtues i bankës është përgjegjës për:

- 1) sigurimin e kushteve për punë të bankës në pajtim me dispozitat;
  - 2) administrimin dhe ndjekjen e rreziqeve të cilave u është ekspozuar banka në punë;
  - 3) arritjet dhe mirëmbajtjet në nivel adekuat të mjeteve personale;
  - 4) funksionimin e sistemit të kontrollit të brendshëm në të gjitha sferat e punës së bankës;
  - 5) punën pa pengesa të shërbimit për revizion të brendshëm të bankës, gjegjësisht siguron se shërbimi për revizion të brendshëm ka qasje deri te dokumentacioni dhe te të punësuarit në bankë me qëllim të zbatimit të pa pengesa të aktiviteteve të tij;
  - 6) punën e pa pengesa të personit, gjegjësisht shërbimit nga neni 99 të këtij ligji, gjegjësisht siguron se personi, gjegjësisht shërbimi ka qasje te dokumentacioni dhe te të punësuarit në bankë me qëllim të zbatimit pa pengesa të autorizimeve;
  - 7) mbajtjen e librave tregtare dhe librave të tjerë dhe dokumentacioneve afariste të bankës, përpunimin e raporteve financiare dhe raporteve tjera në pajtim me dispozitat për kontabilitet dhe standardet e kontabilitetit;
  - 8) njoftimin financiar në kohë dhe të saktë;
  - 9) rregullsinë dhe saktësinë e raporteve që i dërgohen Bankës Popullore në pajtim me ligjin dhe dispozitat të miratuara në bazë të ligjit, dhe
  - 10) zbatimin e masave të kumtuara nga ana e guvernatorit ndaj bankës.
- (2) Këshilli drejtues i bankë për punën e vet përgjigjet para këshillit mbikëqyrës.

(3) Кëshilli drejtues e njofton këshillin mbikëqyrës për punën e vet së paku një herë në muaj.

(4) Кëshilli drejtues është i obliguar që menjëherë ta njoftojë këshillin mbikëqyrës për:

- 1) likuiditetin e keqësuar ose solvencën e bankës;
- 2) ekzistimin e bazës për ndërprerjen e lejes për themelim dhe punë ose për ndalesë për kryerjen e aktivitetit financiar të përcaktuar, në pajtim me ligjin;
- 3) zvogëlimin e mjeteve personale nën nivelin e përcaktuar në pajtim me këtë ligj;
- 4) konstatimet e supervizionit dhe mbikëqyrjen e Bankës Popullore, dhe
- 5) konstatimet e Drejtorisë për Hyrje Publike dhe organeve tjera kontrolluese.

(5) Për rastet nga paragrafi 4 pikat 1, 2 dhe 3 të këtij neni këshilli mbikëqyrës i bankës është i obliguar menjëherë ta njoftojë Bankën Popullore.

(6) Për konstatimin nga paragrafi 4 pika 5 nga ky nen këshilli mbikëqyrës i bankës është i obliguar që menjëherë ta njoftojë Bankën Popullore në qoftë se të konstatimet kanë ndikim të konsiderueshëm ndaj gjendjes financiare të bankës.

(7) Anëtar i këshilli drejtues është i obliguar që menjëherë ta njoftojë këshillin mbikëqyrës nëse ai ose personat e ndërlidhur me të fitojnë kontroll në person tjetër juridik.

6. Shërbimi për revizion të brendshëm në bankë

Neni 95

(1) Кëshilli mbikëqyrës i bankës është i obliguar të organizojë shërbim për revizion të brendshëm, si pjesë organizative e pavarur në bankë.

(2) Sistemimi organizativ, të drejtat, përgjegjësitë dhe marrëdhëniet me pjesët tjera organizative në bankë, si dhe përgjegjësia dhe kushtet për caktimin e udhëheqësit të shërbimit për revizion të brendshëm, i përcakton këshilli mbikëqyrës.

(3) Shërbimi për revizion të brendshëm kryen revizion të përhershëm dhe në tërësi të ligjshmërisë, rregullsisë dhe azhuritetit të punës së bankës nëpërmjet:

- 1) vlerësimit të përputhshmërisë dhe efikasitetit të sistemeve të kontrollit të brendshëm;
- 2) vlerësimit të zbatimit të politikës për administrim me rreziqe;
- 3) vlerësimit të vendosjes së sistemit informativ;
- 4) vlerësimit të saktësisë dhe besueshmërisë së librave tregtare dhe raporteve financiare;
- 5) kontrollit të saktësisë, besueshmërisë dhe njoftimit në kohë në pajtim me dispozitat;
- 6) ndjekjes së respektimit të dispozitave, kodeksit etik, politikave dhe procedurave;
- 7) vlerësimit të sistemeve për ndalimin e larjes së parave, dhe
- 8) vlerësimit të shërbimeve që banka i merr nga shoqëritë për shërbime ndihmëse të bankës.

(4) Shërbimi për revizion të brendshëm i zbaton aktivitetet e veta në pajtim me principet dhe standardet për revizion të brendshëm, kodeksin etik të bankës dhe politikën dhe procedurat për punën e shërbimit.

(5) Personat në shërbimin për revizion të brendshëm janë të punësuar në bankë dhe kryejnë punë vetëm të shërbimit. Së paku njëri nga personat e punësuar në shërbimin është revizor i autorizuar.

(6) Të punësuarit në bankë janë të obliguar që personave, gjegjësisht të punësuarve në shërbimin nga paragrafi 1 të këtij neni t'i mundësojnë kontroll në dokumentacionin me të cilin disponon dhe t'ia japin të gjitha informatat e nevojshme.

Neni 96

(1) Shërbimi për revizion të brendshëm përgatit plan vjetor për punën e shërbimit, që e lejon këshilli mbikëqyrës.

(2) Në planin nga paragrafi 1 të këtij neni detyrimisht theksohet lënda e revizionit me përshkrimin e përmbajtjes së revizionit të planifikuar në sfera të veçanta dhe orari i kontrolleve gjatë vitit me kohëzgjatje të planifikuar për zbatimin e kontrolleve.

Neni 97

(1) Shërbimi për revizion të brendshëm është i obliguar që për punën e vet të përpunojë raport gjysmëvjetor dhe vjetor dhe t'ia dërgojë këshillit mbikëqyrës, këshillit drejtues dhe këshillit për revizion të bankës.

(2) Raporti gjysmëvjetor dhe vjetor nga paragrafi 1 këtij neni përmbajnë:

- 1) përshkrimin e revizioneve të realizuara të punës së bankës;
  - 2) vlerësimin e përputhshmërisë dhe efikasitetit të sistemeve për kontroll të brendshëm;
  - 3) konstatime dhe masa të propozuara për revizion të brendshëm, dhe
  - 4) vlerësimin e zbatimit të masave të propozuara nga ana e shërbimit për revizion të brendshëm.
- (3) Raporti vjetor nga paragrafi 1 të këtij neni përmban, edhe:
- 1) vlerësimin për realizimin e qëllimeve të vendosura me planin vjetor për punë;
  - 2) vlerësimin për kohën e planifikuar për kontroll dhe tërheqjen eventuale, dhe
  - 3) informata për realizimin e aktiviteteve tjera.
- (4) Кëshilli drejtues është i obliguar që t'ia dërgojë raportin vjetor të shërbimit për revizionin e brendshëm kuvendit të bankës dhe Bankës Popullore.

Neni 98

Shërbimi për revizion të brendshëm është i obliguar që menjëherë t'i njoftojë këshillin mbikëqyrës dhe këshillin drejtues, në qoftë se gjatë kontrollit konstatojnë:

- 1) mosrespektimin e standardeve për administrim me rreziqe për shkak se ekziston mundësia për çrregullimin e likuidimit ose solvencës së bankës, dhe
- 2) se këshilli drejtues nuk i respekton dispozitat, aktet e përgjithshme dhe procedurat interne të bankës.

7. Kontrolli i përputhshmërisë së punës së bankës me dispozitat

Neni 99

(1) Кëshilli drejtues i bankës është i obliguar, që varësisht nga lloji, vëllimi dhe ndërlikimi i aktiviteteve që i kryen banka, të emërojë person ose të organizojë shërbim për kontrollin e përputhshmërisë së punës së bankës me dispozitat.

(2) Personi, gjegjësisht shërbimi nga paragrafi 1 i këtij neni është përgjegjës për identifikimin dhe ndjekjen e rreziqeve nga mospërputhshmëria e punës së bankës me dispozitat. Nën rrezik nga mospërputhshmëria me dispozitat llogaritet veçanërisht, por jo edhe në mënyrë ekskluzive, rreziku nga masat e kumtuara nga ana e Bankës Popullore, nga humbjet financiare dhe rreziku i reputacionit si pasojë e lëshimeve në përputhshmërinë e punës së bankës me dispozitat.

(3) Personi, gjegjësisht të punësuarit në shërbimin nga paragrafi 1 të këtij neni i zbatojnë vetëm punët nga paragrafi 2 të këtij neni dhe janë të pavarur në zbatimin e punëve nga kompetenca e tyre.

(4) Të punësuarit në bankë janë të obliguar që personit, gjegjësisht të punësuarve në shërbimin nga paragrafi 1 të këtij neni t'i mundësojnë kontroll në dokumentacionin me të cilin disponon dhe t'ia japin të gjitha informatat e nevojshme.

(5) Personi, gjegjësisht udhëheqësi i shërbimit nga paragrafi 1 të këtij neni për punën e veta i dërgon raport njëmuor këshillit drejtues dhe raport tremujor këshillit mbikëqyrës.

8. Konflikt i interesave

Neni 100

(1) Personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta janë të obliguar që rregullisht, në çdo gjashtë muaj, të japin deklaratë me shkrim për ekzistimin ose mosekzistimin e konfliktit të interesit të tyre personal me interesat e bankës.

(2) Me interes personal të personave nga paragrafi 1 të këtij neni nënkuptohet edhe interesat e personave të ndërlidhur me ato.

(3) Konflikt ndërmjet interesit personal dhe interesit të bankës ekziston kur me marrjen e vendimit, lidhjen e marrëveshjeve ose kryerjen e aktiviteteve tjera afariste preket në interesat materiale ose cilat do qoftë lloji të interesave afariste ose familjare të personave nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni.

(4) Me realizim të interesave materiale, afariste dhe familjare nënkuptohet realizimi i dobisë në para ose ndonjë lloj tjetër të dobisë, direkt ose indirekt për personat nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni.

(5) Personat nga paragrafi 1 të këtij neni nuk guxojnë të marrin pjesë gjatë shqyrtimit dhe marrjes së vendimit, të lidhin marrëveshje ose të kryejnë aktivitete tjera afariste nëse objektiviteti i tyre është sjellë në pyetje për shkak ekzistimit të konfliktit ndërmjet interesit të tyre personal dhe interesit të bankës.

(6) Për ekzistimin e konfliktit të interesave jepet deklaratë me shkrim dhe para mbajtjes së mbledhjes për shqyrtimin dhe marrjen e vendimit, lidhjes së marrëveshjeve ose kryerjes së aktivitetit tjetër afarist.

(7) Deklarata me shkrim nga paragrafët 1 dhe 6 të këtij neni i paraqitet këshillit mbikëqyrës dhe këshillit drejtues të bankës dhe në atë theksohet baza nga e cila rrjedh konflikti ndërmjet interesit personal dhe interesit të bankës.

(8) Në qoftë se personi nga paragrafi 1 të këtij neni fshih ekzistimin e konfliktit të interesave, Banka Popullore dhe personi tjetër i cili ka interes juridik, nga gjykata kompetente, në pajtim me ligj, mund të kërkojë anulimin e punës juridike.

X. RAPORTET, KONTABILITETI DHE REVIZIONI

1. Raporte

Neni 101

(1) Bankat janë të obliguara t'i paraqesin raporte dhe të dhëna Bankës Popullore.

(2) Këshilli i Bankës Popullore më hollësisht i përcakton format, llojet, metodologjinë, përmbajtjen e raporteve dhe të dhënat dhe afatet për paraqitjen e tyre Bankës Popullore.

(3) Këshilli i Bankës Popullore mund të përcaktojë raporte dhe të dhëna të cilat banka është e obliguar t'i shpallë, si dhe mënyrën, formën dhe afatet e shpalljes së tyre.

2. Kontabiliteti

Neni 102

(1) Banka është e obliguar t'i mbajë librat e vet tregtarë me rregull dhe me azhurit. Librat tregtarë dhe raportet financiare përpilohen në pajtim me dispozitat për kontabilitet dhe standardet e kontabilitetit, përveç nëse me këtë ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

(2) Banka është e obliguar që ta organizojë punën e vet dhe t'i mbajë librat tregtarë, si dhe dokumentacionin afarist dhe të kontabilitetit në mënyrë cila do të mundësojë vërtetim se banka në secilin moment punon në pajtim me dispozitat nga ky ligj.

(3) Banka është e obliguar që t'i klasifikojë të dhënat në librat e vet tregtarë në pajtim me planin e kontabilitetit.

(4) Në përpunimin e raportit financiar nga ky nen, banka duhet që ta shfrytëzojë formë në pajtim me nenin 103 nga ky ligj.

(5) Banka përpilon llogari vjetore, raport gjysmëvjetor dhe vjetor dhe raport të konsoliduar financiar.

(6) Banka është e obliguar që Bankës Popullore t'i paraqesë raport financiar gjysmëvjetor dhe vjetor të pareviduar në afat prej 30 ditësh pas skadimit të periudhës për të cilën ka të bëjë.

(7) Banka është e obliguar që Bankës Popullore t'i paraqesë raport mujor për gjendjen dhe qarkullimin e të gjitha llogarive nga plani i kontabilitetit për bankat.

Neni 103

(1) Këshilli i Bankës Popullore e përcakton planin e kontabilitetit për bankat.

(2) Për qëllimet e njoftimit financiar, guvernatori i përcakton:

1) llojet dhe përmbajtjen e raporteve financiare të bankave dhe shënimet ndaj atyre raporteve, dhe

2) metodologjinë për evidentimin dhe vlerësimin e zërave të kontabilitetit dhe për përgatitjen e raporteve financiare.

(3) Për nevojat e supervizionit, krahas raporteve dhe metodologjive nga paragrafi 2 të këtij neni, guvernatori mund të përcaktojë dhe drejtime plotësuese të kontabilitetit dhe të dhëna të cilat banka është e obliguar t'ia paraqesë Bankës Popullore.

3. Revizioni

Neni 104

Raportet vjetore financiare dhe librat tregtarë i kontrojnë dhe vlerësojnë shoqëria për revizion dhe përgatit raport për revizionin e realizuar, në pajtim me rregullat për revizion dhe dispozitat e këtij ligji.

Neni 105

(1) Banka është e obliguar të caktojë shoqëri për revizion për çka e njofton Bankën Popullore në afat prej 15 ditësh nga dita kur e ka caktuar.

(2) Guvernatori nuk do ta pranojë shoqërinë për revizion nga paragrafi 1 të këtij neni në qoftë se shoqëria për revizion:

1) ka më pak se 3 vjet përvojë në kryerjen e revizioneve;

2) është person i ndërlidhur me bankën;

3) në 3 vitet e fundit i ka dhënë shërbime konsultuese bankës;

4) në 3 vitet e fundit ka qenë nën masa të kumtuara nga ana e Institutit të revizorëve të autorizuar, dhe

5) ka ekspertizë joadekuate ose nuk vepron në pajtim me standardet e revizionit.

(3) Në qoftë se guvernatori nuk e pranon shoqërinë për revizion për këtë e njofton bankën në afat prej 15 ditësh nga marrja e njoftimit nga paragrafi 1 të këtij neni dhe kërkon nga banka të caktojë shoqëri tjetër për revizion.

(4) Banka është e obliguar të caktojë shoqëri tjetër për revizion në afat prej 45 ditësh pas marrjes së njoftimit nga paragrafi 3 të këtij neni.

(5) Shoqëria e njëjtë për revizion mund të kryejë më pak pesë revizione të njëpasnjëshme të raporteve vjetore financiare të një banke.

Neni 106

(1) Me revizionin vlerësohet veçanërisht:

1) bilanci i gjendjes;

2) bilanci i suksesit;

3) raportit për kambialin me para;

4) ndryshimet në lartësinë e mjeteve personale dhe vlerësimin e përputhshmërisë së kapitalit;

5) niveli dhe ndryshimet në lartësinë e korigjimit të vlerës dhe rezervës së ndarë në mënyrë të veçantë dhe për çregjistrimet e realizuara;

6) shuma e obligimeve të ndërmarra potenciale;

7) efektet nga konsolidimi;

- 8) funksionimi i sistemeve të kontrollit të brendshëm dhe realizimi i funksionit të revizionit të brendshëm;
- 9) mbajtja e librave tregtarë;
- 10) siguria e sistemit informativ;
- 11) saktësia dhe tërësia e raporteve që banka i ia paraqet Bankës Popullore për nevojat e supervizionit;
- 12) përputhshmëria e politikave të kontabilitetit dhe procedurat e bankës, si dhe vlerësimi i mjeteve të bilancit dhe jashtë bilancit dhe obligimeve;
- 13) harmonizimi i punës së bankës me dispozitat, dhe
- 14) sistemet e bankës për administrim me rreziqet.
- (2) Përbajtjen e revizionit të punës dhe të raporteve vjetore financiare të bankave më hollësisht i përcakton Këshilli i Bankës Popullore, në pajtim me standardet ndërkombëtare.

Neni 107

- (1) Shoqëria për revizion është e obliguar që menjëherë në formë me shkrim ta njoftojë guvernatorin në qoftë se gjatë revizionit përcaktohet se:
- 1) solvenca ose likuidimi i bankës është e rrezikuar;
  - 2) banka është josolvente dhe joliquiduese, dhe
  - 3) banka ka punuar dhe/ose punon në kundërshtim me dispozitat.
- (2) Shoqëria për revizion është e obliguar që menjëherë, në formë me shkrim, ta njoftojë guvernatorin në qoftë se, në bazë të revizionit të realizuar të personit juridik cili me bankën ka lidhje të afërta, përcakton se:
- 1) personi ka probleme me likuidimin ose solvencën, dhe
  - 2) personi ka punuar dhe/ose punon në kundërshtim me dispozitat.
- (3) Guvernatori e njofton ministrin e Financave për rastet nga paragrafi 1 pikat 1 dhe 2 të këtij neni në afat prej tri ditësh nga dita kur është marrë njoftimi.

Neni 108

- (1) Shoqëria për revizion është e obliguar që raportin për revizionin e realizuar të raportit vjetor financiar njëkohësisht t'i paraqesë këshillit drejtues të bankës, këshillit mbikëqyrës të bankës, Bankën Popullore dhe Ministrisë së Financave, edhe atë më së voni deri më 30 prill në vitin në vijim për vitin kalendarik paraprak.
- (2) Banka Popullore nga shoqëria për revizion mund të kërkojë sqarime plotësuese dhe të dhëna në lidhje me raportin për revizionin e realizuar.
- (3) Shoqëria për revizion është e obliguar që me kërkesën e Bankës Popullore t'i bëjë të arritshme materialet e punës nga revizioni i bankës.
- (4) Guvernatori nuk do ta pranojë raportin për revizionin e realizuar nëse përcakton se nuk mbështet në fakte objektive për gjendjen financiare në bankë, në qoftë se nuk është përpunuar në pajtim me nenin 106 nga ky ligj dhe/ose shoqëria për revizion gjatë kryerjes së revizionit nuk ka vepruar në pajtim me standardet dhe procedurat e përcaktuara.
- (5) Në qoftë se guvernatori nuk e pranon raportin për revizionin e realizuar, për këtë i njofton bankën, Ministrinë e Financave dhe institutin për revizorë të autorizuar në afat prej 45 ditësh nga marrja e raportit.
- (6) Në rastet nga paragrafi 4 të këtij neni, guvernatori kërkon nga banka të përcaktojë shoqëri tjetër për revizion, e cila do të përgatisë raport të ri.
- (7) Të gjitha shpenzimet të shkaktuara në lidhje me përcaktimin e shoqërisë tjetër për revizion në pajtim me paragrafin 6 të këtij neni i bart banka.

Neni 109

Nëse banka vepron në kundërshtim me dispozitat nga neni 105 ose shoqëria për revizion nuk vepron në pajtim me nenin 108 paragrafi 4 të këtij ligji, guvernatori në tre vitet e ardhshme nuk guxon të pranojë raport për revizion të realizuar të përgatitur nga ajo shoqëri për revizion.

Neni 110

- (1) Banka është e obliguar që në afat prej 8 ditësh pas miratimit të raportit vjetor për punën, t'i paraqesë një ekzemplar Bankës Popullore bashkë me raportin për revizionin e realizuar.
- (2) Banka në të cilën bankë e jashtme realizon kontroll është e obliguar që Bankës Popullore t'i paraqesë edhe raport vjetor për punën dhe raport nga revizioni i realizuar bankës së huaj e cila realizon kontroll më së voni në afat prej 30 ditësh nga dhënia e tyre.
- (3) Banka është e obliguar që raportin për revizionin e realizuar dhe raportet vjetore financiare bashkë me shënimet ndaj raportit, t'ia bëjë të arritshme publikut dhe të shpallë bilancin e gjendjes, bilancin e suksesit, raportin për ndryshimet e kapitalit, raport për rrjedhat e parave dhe raportin e revizorit ndaj raporteve vjetore financiare, së paku në një gazetë ditore, në afat prej 15 ditësh nga miratimi i raportit nga ana e kuvendit të bankës.

XI. SEKRETI BANKAR

Neni 111

Dokumentet, të dhënat dhe informatat të cilat janë fituar gjatë kryerjes së aktiviteteve bankare dhe aktiviteteve tjera financiare për persona veças dhe transaksione me persona veças, si dhe për depozitat e personave veças paraqesin sekret bankar të cilin banka është e obliguar ta mbrojë dhe ruajë.

Neni 112

- (1) Personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, aksionarë dhe të punësuar në bankë, si dhe personat të cilët nëpërmjet dhënies së shërbimeve bankës kanë qasje të dokumentet, të dhënat dhe informatat nga neni 111 nga ky ligj janë të obliguar t'i ruajnë, të mund t'i përdorin vetëm për qëllime për të cilat janë marrë dhe nuk guxojnë t'ua zbulojnë personave të tretë.
- (2) Obligimi nga paragrafi 1 i këtij neni nuk ka të bëjë me rastet në vijim:
- nëse me ligj është përcaktuar shpallja e të dhënave dhe informatave, dhe
  - nëse personi ka dhënë pajtueshmëri në shkrim për zbulimin e të dhënave.
- (3) Për personat me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta, aksionarët dhe të punësuarit në bankë obligimi nga paragrafi 1 të këtij neni ka të bëjë edhe në rastet në vijim:
- 1) me kërkesën me shkrim të gjykatës kompetente për udhëheqje të procedurave të cilat janë në suaza të kompetencave të saj;
  - 2) për nevojat e Bankës Popullore ose për organ tjetër supervisor të autorizuar me ligj;
  - 3) me kërkesën me shkrim të Drejtorisë për Hyrje Publike për udhëheqjen e procedurave të cilat janë në suaza të kompetencave të saj;
  - 4) nëse të dhënat i shpallen Byrosë për pengimin e larjes së parave, financimin e terrorizmit, në pajtim me ligjin;
  - 5) nëse të dhënat i shpallen Byrosë për polici financiare, në pajtim me ligjin;
  - 6) me kërkesën me shkrim të Inspektoratit shtetëror i devizave për kontrollin e punës së devizave;
  - 7) me kërkesën me shkrim të Fondit për sigurim të depozitave, në pajtim me ligjin;
  - 8) nëse të dhënat shpallen për nevojat e funksionimit të Regjistrat kreditor të Bankës Popullore, dhe
  - 9) me kërkesën me shkrim të personave të autorizuar për zbatim në pajtim me ligjin.
- (4) Personat të cilët në pajtim me paragrafin 3 nga ky nen kanë ardhur deri te dokumentet, të dhënat dhe informatat nga neni 111 të këtij ligji janë të obliguar t'i ruajnë, mund t'i shfrytëzojnë vetëm për qëllimet për të cilat janë marrë dhe nuk guxojnë t'ua zbulojnë personave të tretë, për veç në raste dhe në procedura të përcaktuara me këtë ose ndonjë ligj tjetër.

(5) Obligimi nga paragrafët 1 dhe 4 nga ky nen vazhdon edhe pas pushimit të marrëdhënies së punës, gjegjësisht pas pushimit të bazës dhe statusit në bazë të së cilës është realizuar qasja deri te të dhënat të cilat llogariten për sekret bankar.

XII. BASHKIMI I BANKAVE

Neni 113

(1) Bankat e themeluara në Republikën e Maqedonisë për shkak të realizimit të interesave të përbashkët dhe avancimit të punës së tyre mund të formojnë shoqata të bankave.

(2) Aktivitet dhe detyrat e shoqatave të bankave përcaktohen me aktin për themelim.

(3) Krahas aktiviteteve tjera, shoqatat:

1) mund të organizojnë sistem plotësues, vullnetar për garantimin e depozitave, krahas sistemit të detyrueshëm të përcaktuar me Ligjin për Fondin për sigurimin e depozitave;

2) mund të organizojnë shkëmbimin e të dhënave për aftësi kreditore për shkak të mbrojtjes nga rreziku kreditor; dhe

3) mund të ofrojnë dhe të sigurojnë trajnim për punëtorë bankarë dhe të japin certifikata.

(4) Bankat nuk guxojnë të lidhin marrëveshje me të cilat kufizohet parimi i punës së lirë tregtare dhe kufizohet konkurrenca në sistemin bankar.

XIII. SUPERVIZIONI, SUPERVIZIONI I KONSOLIDUAR DHE MBIKËQYRJA

Neni 114

(1) Banka Popullore kryen supervizion, supervizion të konsoliduar dhe mbikëqyrje në mënyrë dhe procedurë të përcaktuara me këtë dhe/ose tjetër ligj.

(2) Këshilli i Bankës Popullore më hollësisht e rregullon mënyrën e kryerjes së supervizionit, supervizionit të konsoliduar dhe mbikëqyrjes nga paragrafi 1 të këtij neni.

(3) Personat të cilët i nënshtrohen supervizionit, supervizionit të konsoliduar dhe mbikëqyrjes nga ana e Bankës Popullore janë të obliguar që, në pajtim me procedurat mbrojtëse të tyre, personave të autorizuar nga Banka Popullore t'u mundësojnë qasje të gjitha lokalet t'u japin në shikim dokumentacionin e tërësishëm në dispozicion, duke përfshirë edhe të dhënat të cilat ruhen në mënyrë elektronike, si dhe ta sigurojnë dokumentacionin që personat juridikë nga Banka Popullore do ta kërkojnë.

(4) Gjatë supervizionit, supervizionit të konsoliduar dhe mbikëqyrjes personat e autorizuar mund të mbajnë dhe ta marrin vetëm kopje ose fotokopje nga dokumentet e bankës, sipas nevojës të vërtetuara te noteri.

1. Supervizioni

Neni 115

(1) Nëpërmjet supervizionit Banka Popullore e vlerëson sigurinë, stabilitetin, rrezikun dhe harmonizimin e punës së bankës me dispozitat

(2) Supervizionin e bankës e kryejnë persona të autorizuar nga guvernatori.

Neni 116

(1) Funkcionin e supervizionit Banka Popullore e realizon nëpërmjet:

1) ndjekjes permanente jashtë terrenit të punës së bankës me grumbullimin dhe analizën e raporteve dhe të dhënave të cilat i paraqet banka;

2) kontrollit në teren të drejtpërdrejtë, të tërësishëm ose të pjesshëm në vetë bankën;

3) mbajtjes së kontakteve me anëtarët e organeve të bankës dhe me shoqërinë për revizion, dhe

4) bashkëpunimit dhe shkëmbimit të të dhënave dhe informatave me organet tjera të supervizionit.

(2) Banka Popullore kryen kontroll të drejtpërdrejtë në terren sipas planit paraprakisht të përcaktuar dhe sipas nevojës.

Neni 117

Për nevojat e supervizionit banka është e obliguar të sigurojë:

1) raporte dhe informata punën e bankës;

2) raport për revizion të realizuar dhe informata plotësuese për revizionin e realizuar të bankës dhe letrës së shoqërisë për revizion drejtuar këshillit drejtues të bankës;

3) kontroll të jashtëzakonshme për punën, dhe

4) raporte të shërbimit për revizion të brendshëm të bankës.

2. Supervizioni i konsoliduar

Neni 118

(1) Banka Popullore kryen supervizion të konsoliduar të grupit bankar, në bazë të raporteve të konsoliduara të grupit.

(2) Për plotësimin e obligimeve të cilat rrjedhin nga qëllimet e supervizionit të konsoliduar në pikëpamje të këtij ligji, përgjegjëse është banka me seli në Republikën e Maqedonisë e cila është person amë i grupit bankar.

(3) Me përjashtim të paragrafit 2 nga ky nen, kur personi amë i grupit bankar të shoqërisë financiare holding me seli në Republikën e Maqedonisë, për plotësimin e obligimeve të cilat rrjedhin nga qëllimet e supervizionit të konsoliduar në kuptimin e këtij ligji, përgjegjëse është banka me seli në Republikën e Maqedonisë e cila është person vartës i asaj shoqërie financiare holding.

(4) Banka nga paragrafët 2 dhe 3 të këtij neni llogaritet për bankë e cila është lëndë e supervizionit të konsoliduar.

(5) Në rastin kur shoqëria financiare holding me seli në Republikën e Maqedonisë kontrollon dy ose më tepër banka me seli në Republikën e Maqedonisë të cilat nuk janë të ndërlidhura ndërmjet vetes nëpërmjet kontrollit ose pjesëmarrjes, për bankë e cila është lëndë e supervizionit të konsoliduar llogaritet banka me shumë më të madhe të aktivitet. Nëse shumica e aktivitet të bankës është e barabartë, për bankë e cila është lëndë e supervizionit të konsoliduar llogaritet banka e cila e para ka marrë leje për themelim dhe punë nga guvernatori.

(6) Personat tjerë juridikë nga grupi bankar të cilët janë persona vartës në grupin bankar, mund të jenë me seli në dhe jashtë Republikës së Maqedonisë.

(7) Anëtarë e organeve drejtuese të shoqërisë financiare holding nga paragrafët 3 dhe 5 të këtij neni doemos duhet t'i plotësojnë kushtet për anëtarë të këshillit drejtues të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 119

(1) Grupi bankar është e obliguar t'i respektojë dhe ndjekë dispozitat nga ky ligj me të cilat definohet standardet e supervizioneve dhe administrimit me rreziqet.

(2) Personi amë është i obliguar të organizojë dhe të sigurojë transparencë të grupit bankar që do të mundësojë përcaktimin dhe përcjelljen e:

1) personave të vërtetë të cilët zbatojnë kontroll në grup;

2) gjendjes financiare të grupit bankar dhe në secilin person të veçantë në grup;

3) profilit të rrezikut të grupit bankar dhe të secilin person të veçantë në grup;

4) sistemit të kontrollit të brendshëm dhe sistemit të administrimit me rreziqet, dhe

5) marrëdhëniet ndërmjet personave të veçantë dhe llojit të lidhshmërisë, duke përfshirë edhe lartësinë e pjesëmarrjes në kapitalin dhe/ose të drejtat e votës në personat tjerë në grup.

(3) Banka e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar është e obliguar që, për shkak të identifikimit, matjes, ndjekjes dhe kontrollit të transakcioneve me

persona tjerë në grupin bankar, të vendosë dhe të mbajë sisteme adekuate për administrim me rreziqet, kontroll të brendshme dhe njoftim dhe kontabilitet.

Neni 120

Supervizioni i konsoliduar ka të bëjë më pak me:

- 1) shumën e mjeteve personale;
- 2) shumën e ekspozimeve të mëdha;
- 3) depozitim në institucione tjera jofinanciare;
- 4) sistemin e kontrollit të brendshëm, dhe
- 5) administrimin me rreziqet.

Neni 121

Këshilli i Bankës Popullore e përcakton lëndën e konsolidimit si dhe përmbajtjen e raporteve të konsolidimit nga neni 122 të këtij neni dhe afatet për paraqitjen e tyre nga ana e bankës e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar.

Neni 122

(1) Banka e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar është e obliguar të përpilojë dhe t'i paraqesë Bankës Popullore raporte të konsoliduara të grupit bankar.

(2) Raportet e konsoliduara nga paragrafi 1 të këtij neni përbëhen nga raporte financiare të konsoliduara dhe raporte supervizore të konsoliduara.

(3) Banka e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar, gjatë përpunimit të raporteve nga paragrafi 1 të këtij neni, është e obliguar që t'i ketë të gjitha informata dhe të dhënat e nevojshme në bazë së cilave i përgatit raportet e konsoliduara të grupit bankar, si dhe vendos sistem për kontrollin e saktësisë dhe të besimit të informatave të paraqitura dhe të dhënave nga personat në grup.

(4) Personi amë në grupin bankar është i obliguar të sigurojë zbatimin e principeve unike për vlerësimin dhe prezantimin e raporteve financiare të veçanta të personave të vartës.

Neni 123

Me kërkesën e guvernatorit, banka e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar është e obliguar të kryejë konsolidimin edhe të pozitave të veçanta ose aktiviteteve në suazat e grupit bankar, në qoftë se ajo është e nevojshme për paraqitjen e tërësishme dhe objektive të gjendjes financiare dhe rezultateve nga puna e grupit si tërësi ose në banka të veçanta në grup.

Neni 124

(1) Personat vartës në grupin bankar dhe shoqëria financiare holding janë të obliguara që bankës e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar t'i paraqesin të gjitha të dhënat dhe informatat të cilat janë të nevojshme për qëllimet e supervizionit të konsoliduar, të kenë sisteme adekuate të cilat mundësojnë marrjen e atyre të dhënave dhe informatave, si dhe të kenë sisteme adekuate të kontrollit të brendshëm për kontrollin e saktësisë dhe të besimit të informatave dhe të dhënave të paraqitura.

(2) Për shkak të përcaktimit të përfshirjes së konsolidimit që duhet ta realizojë banka e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar, personat vartës në grupin bankar janë të obliguar që bankës t'i paraqesin të dhëna për lartësinë e pjesëmarrjes së tyre në kapitalin dhe/ose të drejtat për votë në persona tjerë.

(3) Në qoftë se personi vartës në grupin dhe shoqëria financiare holding bankës e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar nuk i paraqet të dhënat dhe informatat e nevojshme për qëllimet e supervizionit të konsoliduar, banka është e obliguar që për këtë ta njoftojë menjëherë Bankën Popullore.

Neni 125

(1) Në rastet kur nuk ekziston grup bankar, guvernatori mund të kërkojë nga banka e cila është vartëse nga ndonjë person tjetër juridik, të realizojë konsolidim të tërësishëm

ose konsolidim të pozitave të veçanta ose aktivitete, në qoftë se është ajo e nevojshme për paraqitjen e tërësishme dhe objektive të gjendjes financiare dhe rezultateve nga puna e bankës.

(2) Guvernatori mund të kërkojë nga banka se kush është personi amë i personit tjetër juridik i cili nuk është bankë ose shoqëri financiare holding, të kryejë konsolidim të tërësishëm ose konsolidim të pozitave të veçanta ose aktivitete të personave nga grupi, pa dallim të veprimtarisë së tyre, në qoftë se është ajo e nevojshme për paraqitjen e tërësishëm dhe objektive të gjendjes financiare dhe rezultateve nga puna e bankës.

(3) Banka nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni është e obliguar që, për shkak të identifikimit, matjes, ndjekjes dhe kontrollit të transaksioneve me persona amë, filialet e tij dhe/ose filialet e bankës, të vendosë dhe mbajë sistem adekuat për administrim me rreziqet, kontrollin e brendshëm dhe njoftim dhe kontabilitet.

(4) Personat juridikë nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni janë të obliguar që bankës nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni t'i paraqesin të gjitha të dhënat dhe informatat e nevojshme për qëllimet e supervizionit të konsoliduar.

(5) Banka është e obliguar që menjëherë ta njoftojë Bankën Popullore në qoftë se personat juridikë nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni nuk i paraqesin të dhënat dhe informatat e nevojshme nga paragrafi 4 të këtij neni.

(6) Banka është e obliguar që menjëherë ta njoftojë Bankën Popullore për secilin transaksion të konsiderueshëm me personat nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni.

Neni 126

(1) Banka e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar është e obliguar që menjëherë ta njoftojë Bankën Popullore për:

1) të gjitha ndryshimet të cilat janë me rëndësi për përcaktimin e ekzistimit të grupit bankar, në pajtim me dispozitat nga ky ligj, dhe

2) të gjitha ndryshimet në secilin person juridik ose në marrëdhëniet ndërmjet personave në grup, të cilët janë me rëndësi për qëllimet e supervizionit të konsoliduar.

(2) Për nevojat e supervizionit të konsoliduar, guvernatori mund të kërkojë nga banka e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar që, shoqata financiare holding ose personat vartës, të paraqesin edhe të dhëna dhe informatat tjera.

(2) Guvernatori mund të ndalojë kryerjen e transaksioneve të bankës e cila është objekt i supervizionit të konsoliduar dhe/ose bankës e cila është person vartës në grupin bankar me persona të veçantë në grup të ndërlidhur me ato, në qoftë se përcakton se ato transaksione mund ta sjellin në rrezik serioz sigurinë dhe stabilitetin e bankës.

Neni 127

(1) Në qoftë se banka me seli në Republikën e Maqedonisë është anëtare e grupit bankar e cila përfshin një ose më tepër persona të cilët janë objekt i supervizionit nga ndonjë ose ndonjë organ supervisor, Banka Popullore dhe ai/ato organ/organe supervizore përcaktojnë qasje të përbashkët për supervizion të konsoliduar të grupit bankar.

(2) Zbatimi i qasjes së përbashkët për supervizion të konsoliduar të përbashkët të grupit, Banka Popullore dhe organet tjera të supervizionit më hollësisht e rregullojnë me lidhjen e marrëveshjeve si bazë për shkëmbim të përhershëm të të dhënave dhe informatave për qëllimet e supervizionit të konsoliduar.

(3) Shkëmbimi i informatave ndërmjet Bankës Popullore dhe organeve tjera të supervizionit ka të bëjë më pak me:

1) identifikimin e strukturës së grupit bankar, duke përfshirë edhe personat e vërtetë të cilët zbatojnë kontroll në grup;

2) ndryshimet në strukturën aksionare, udhëheqëse ose organizative të grupit;

- 3) planet afariste dhe strategjike të grupit bankar;
- 4) gjendjen financiare e anëtarëve të grupit, me kujdes të veçantë të përputhshmërisë së kapitali, transaksionet me persona të ndërlidhur, ekspozimin ndërmjet personave nga grupi, përfitimi dhe ngjashëm;
- 5) udhëheqjen korporatave, administrimin me rreziqet dhe sistemet e kontrollit të brendshëm;
- 6) masat të cilat ndërmerren ndaj personave të veçantë në grup; dhe
- 7) çfarëdo qoftë informatash tjera të cilat mund të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme ndaj cilitdo qoftë person në grup pse ndaj grupit si tërësi.

3. Mbikëqyrja

Neni 128

Banka Popullore mund të kryejë mbikëqyrje të punës së personave të lidhur me bankën, personave tjerë në grupin bankar dhe shoqërisë për shërbim ndihmës të bankës.

Në qoftë se këto persona i nënshtrohen kontrollit nga ana e organit tjetër të autorizuar, Banka Popullore e kryen mbikëqyrjen në bashkëpunim me atë organ.

XIV. KONTROLLI I LIGJSHMËRISË NË PUNË TË PERSONAVE TË CILËT NUK JANË BANKA

Neni 129

(1) Në qoftë se persona juridikë dhe fizikë kryejnë punë në kundërshtim me nenin 5 të këtij ligji, Drejtoria për Hyrje Publike merr vendim për ndalesë të kryerjes së veprimtarisë dhe menjëherë paraqet kërkesë për fshirje nga Regjistri qendror.

(2) Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 të këtij neni mund t'i paraqitet ankesë Ministrisë së Financave, në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(3) Ankesa nga paragrafi 2 i këtij neni nuk e shtyn përmbarimin e vendimit.

(4) Banka Popullore është e obliguar që, në qoftë se ka njohuri se persona të caktuar kryejnë punë në kundërshtim me nenin 5 të këtij ligji, ta njoftojë Ministrinë e Financave.

Neni 130

Drejtorja për Hyrje Publike me aktvendim do të përcaktojë afat në të cilin personi i cili vepron në kundërshtim me nenin 4 paragrafi 1 të këtij ligji është i obliguar të kryejë ndryshimin e emrit, Drejtoria për Hyrje Publike menjëherë do të paraqesë kërkesë për fshirjen e atyre fjalive nga emri në regjistrin në të cilin janë shënuar.

XV. MASAT

Neni 131

(1) Guvernatori ndërmerr masa dhe përcakton afate për zbatimin e tyre në qoftë se banka, grupi bankar, aksionarët ose organet e bankës nuk i respektojnë dispozitat me të cilat është e përcaktuar puna e bankave ose procedurat e saj interne.

(2) Masa që i ndërmerr guvernatori janë:

- 1) masa të rregullta;
- 2) masa plotësuese;
- 3) vendosja e administratës;
- 4) tërheqja e pajtueshmërisë, dhe
- 5) heqja e lejes.

(3) Gjatë vendosjes për masat që do t'i ndërmarrë, guvernatori udhëhiqet si vijon:

1) lloji dhe serioziteti i paligjshmërisë dhe/ose parregullsisë dhe ndikimi i tyre ndaj stabilitetit dhe sigurisë të bankës, deponuesit e saj dhe sistemi bankar në tërësi;

2) ndikimi ose ndikimi potencial i masave ndaj bankës ose ndaj deponuesve të saj në drejtim të ndalimit të keqësimit të mëtutjeshëm së gjendje në bankë;

3) nëse paligjshmëria, gjegjësisht parregullsia kanë qenë me qëllim dhe/ose përsëriten, dhe

4) gatishmëria e organeve të bankës për mënjanimin e paligjshmërisë dhe parregullsive të konstatuara.

1. Masat e rregullta

Neni 132

(1) Guvernatori ndërmerr masa të rregullta kur banka ose grupi bankar nuk i respekton dispozitat me të cilat është rregulluar puna e bankave edhe atë veçanërisht, por jo ekskluzivisht, nëse:

1) sistemi i udhëheqjes, sistemi informativ, sistemi i kontrollit të brendshëm dhe politikat interne dhe procedura, nuk janë në pajtim me dispozitat ose nuk respektohen;

2) politikat e kontabilitetit, procedurat dhe praktika nuk janë në pajtim me dispozitat për kontabilitet;

3) nuk respektohet obligimi dhe afatet për paraqitjen e të dhënave, informatave dhe raporteve Bankës Popullore dhe për shpallje publike;

4) nuk është siguruar revizioni adekuat;

5) nuk veprohet ose veprohet në kundërshtim me standardet e supervizionit;

6) nuk ka nivel adekuat të mjeteve personale, dhe

7) nuk respektohen obligimet për ndalimin e larjes së parave.

(2) Në rastet nga paragrafi 1 të këtij neni dhe në qoftë se të njëjtat nuk e sjellin në rrezik serioz sigurinë dhe stabilitetin e bankës, guvernatori ndërmerr një ose më tepër masa si vijojnë:

1) bankës t'i rekomandojë me afate për: aftësimi profesional i të punësuarve dhe personave me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta dhe punësimi i kuadrit adekuat, ndryshimet në strukturën organizative të bankës, përgatitja e politikave të reja dhe procedura në sfera të caktuara dhe përgatitje dhe zbatimimi i planit aksionar për tejkalimin e paligjshmërisë dhe parregullsive dhe harmonizimin me dispozitat;

2) bankën ta paralajmërojë me shkrim;

3) me shumicën e anëtarëve të këshillit mbikëqyrës dhe/ose me anëtarët e këshillit drejtues të bankës të lidhë memorandum për harmonizimin me dispozitat ose për arritjen e nivelit të nevojshëm të mjeteve personale, në afat të përcaktuar, dhe

4) t'i urdhërojë bankës obligim plotësues për paraqitjen e të dhënave të jashtëzakonshme dhe raporte në periudhë, lloj, vëllim dhe intervale të përcaktuara nga guvernatori.

(3) Në afat prej 5 ditësh nga skadimi i afateve nga paragrafi 2 pikat 1, 2 dhe 3 të këtij neni, banka është e obliguar që Bankës Popullore t'i paraqesë raport për aktivitetet e ndërmarrë dhe dëshmi të dokumentuar se është harmonizuar me dispozitat.

Neni 133

(1) Guvernatori ndërmerr masa plotësuese ndaj bankës ose aksionarit të bankës kur seriozisht i shkelin dispozitat me çka vihet në rrezik siguria dhe stabiliteti i bankës, veçanërisht kur:

1) do të vlerësojë se rastet nga neni 132 paragrafi (1) të këtij ligji e sjellin sigurinë dhe stabilitetin e bankës në rrezik serioz;

2) nuk i zbaton me kohë masat nga neni 132 paragrafi 2 i këtij ligji;

3) i përsërit parregullsitë nga neni 132 paragrafi 1 i këtij ligji për të cilat është kumtuar masë ose sanksion për kundërvajtje;

4) banka kryen aktivitete për të cilat nuk ka leje ose pajtueshmëri;

5) banka kryen aktivitete nëpërmjet filialit jashtë vendit pa lejen e guvernatorit;

6) banka më nuk i plotëson kushtet në bazë të të cilave është lëshuar leja për themelimin dhe punën, përkatësisht pajtueshmëria për kryerjen e aktiviteteve financiare;

7) shkalla e përputhshmërisë së kapitalit dhe/ose mjeteve personale janë nën të përcaktuara në pajtim me këtë ligj;

8) nuk ka veçuar nivelin e nevojshëm të rezervave të posaçme, përkatësisht nuk është kryer përmirësimi përkatës i vlerës së aktivitetit të bankës;

9) vazhdimisht ose në mënyrë të konsiderueshme i shkel standardet e supervizionit;

10) në mënyrë të shpeshtë nuk e plotëson detyrimin për paraqitjen e të dhënave, informacioneve dhe raporteve në kohë Bankës Popullore dhe institucioneve tjera të përcaktuara me ligj;

11) e pengon Bankën Popullore dhe shoqërinë për revizion në kryerjen e supervizionit dhe supervizionit të konsoliduar, përkatësisht revizionit, dhe

12) aksionari nuk ka marrë pajtueshmëri nga guvernatori për fitimin e aksioneve.

(2) Në rastet nga paragrafi 1 i këtij neni, guvernatori me aktvendim ndërmerr një ose me tepër nga këto masa:

1) autorizon persona për përcjellje të drejtpërdrejt të punës së bankës;

2) bankën dhe /ose aksionarin e urdhëron:

- t'i rishqyrtojë procedurat dhe politikën e brendshme;

- t'i zvogëlojë shpenzimet e punës;

- të arrijë nivel përkatës të rezervave;

- të ndërrojë person me të drejta dhe përgjegjësi të përbashkëta;

- të kryejë revizion plotësues nga ana e shoqërisë për revizion, ndryshe nga shoqëria për revizion e angazhuar nga banka, në vëllim dhe nën kushte të përcaktuara nga guvernatori dhe në shpenzim të bankës;

- të arrijë dhe të mirëmbajë shumë më të lartë të mjeteve personale dhe /ose shkallë më të lartë të përputhshmërisë së kapitalit nga të përcaktuara në pajtim me këtë ligj;

- të përgatisë dhe zbatojë plan për përmirësimin e gjendjes së bankës, nëse banka është e nënkapitalizuar;

- ta kapitalizojë bankën;

(1) ndalon, kufizon ose urdhëron kushte të veçanta për:

- pagesën e dividendës;

- sendërtimin e të drejtave të aksioneve;

- pagesën e anëtarëve të organeve të administrimit;

- ekspozimin ndaj personave të lidhur, përveç nëse ato janë mbuluar me peng të letrave me vlerë të lëshuara, ose të garantuara nga ana e Republikës së Maqedonisë ose Unioni Evropian, të cilat ruhen nga ana e personit të tretë të pavarur – institucion depozitar vlera e tregut të së cilës në çdo kohë e tejkalon 125% nga shuma e kreditit, ose tjetër formë e ekspozimit;

- transaksione me persona tjerë nga grupi bankar ose persona të ndërlidhur me bankën;

- ekspozimin ndaj personit për të cilën në pajtim me metodologjinë e Bankës Popullore kryhet përmirësimi i vlerës ose ndan rezervë të veçantë së paku 20%;

- prolongimin e kredive të miratuara;

- kryerjen e të gjitha aktiviteteve financiare ose aktiviteteve të caktuara;

- hapjen e pjesëve të bankës;

- pjesëmarrje në tregun e devizave;

- fitimin e pjesëve kapitale në persona tjerë juridik, dhe

- fillimin me aktivitete të reja financiare.

Neni 134

(1) Guvernatori mundet të autorizojë person – supervisor nga Banka Popullore i cili do ta ndjekë zbatimin e masave nga neni 133 paragrafi 2 i këtij ligji.

(2) Personi nga paragrafi 1 të këtij neni ka të drejtë të kryejë verifikimin e urdhërpagesave, të marrë pjesë në mbledhjet e këshillit mbikëqyrës dhe të këshillit drejtues pa të drejtë vote dhe t'i marrë të gjithë informatat dhe të dhënat të cilat janë të domosdoshme në lidhje me zbatimin e masave nga neni 133 paragrafi 2 i këtij ligji.

2.1. Plani për përmirësimin e gjendjes së bankës

Neni 135

(1) Banka është nënkapitalizuar nëse mjetet personale ose shkalla e përputhshmërisë së kapitalit janë nën të përcaktuara me këtë ligj.

(2) Nëse banka është nënkapitalizuar ose për shkak se tregon humbje në punë ekziston rreziku që banka të bëhet e nënkapitalizuar, guvernatori me aktvendim e obligon këshillin mbikëqyrës të bankës që në afat prej 10 ditësh të dorëzojë plan për përmirësimin e gjendjes.

(3) Plani nga paragrafi 2 i këtij neni përmban masa dhe aktivitete të përpunuara hollësisht dhe afat për arritjen dhe mirëmbajtjen e mjeteve personale dhe arritjen e shkallës së përputhshmërisë së kapitalit të përcaktuara në pajtim me këtë ligj.

(4) Guvernatori me aktvendim e miraton ose e refuzon planin nga paragrafi 2 i këtij neni në afat prej 10 ditësh nga dita e marrjes së planit.

(5) Nëse plani nga paragrafi 2 i këtij neni parasheh edhe rritjen e kapitalit fillestar, banka është e detyruar që në afat prej 30 ditësh nga marrja e aktvendimit të guvernatorit për miratimin e planit të mbajë kuvendin. Nëse kuvendi merr vendim për rritjen e kapitalit fillestar, pagesa duhet të kryhet në afat prej 90 ditësh nga marrja e vendimit.

(6) Në rast se guvernatori e refuzon planin nga paragrafi 2 të këtij neni ose kuvendi i bankës të mos e marrë vendimin për rritjen e kapitalit fillestar, guvernatori merr aktvendim për zbatimin e administratës ose ia merr lejen për themelimin dhe punë.

Neni 136

(1) Banka nga e cila është kërkuar të paraqesë plan për përmirësimin e gjendjes pa pajtueshmëri paraprake nga guvernatori, nuk mund:

1) të fillojë të kryejë edhe aktivitet të ri financiar;

2) ta rrisë në mënyrë të rrezikshme aktivin e ponderuar për më tepër se 5% në vit;

3) të kryejë pagesë të dividendës ose çfarëdo pagese si bonuse, dotacione dhe ngjashëm aksionarëve, personave me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta të punësuarve në bankë, dhe

4) ta rrisë ekspozimin e përgjithshëm të bankës.

(1) Përveç përkufizimeve nga paragrafi 1 i këtij neni, bankës e cila e zbaton planin për përmirësimin e gjendjes, guvernatori mundet t'i urdhërojë të zbatojë cilëndo nga masat e neneve 132 paragrafi 2 dhe 133 paragrafi 2 të këtij ligji.

2.2. Kufizimi i të drejtave për aksione

Neni 137

(1) Për aksionet e fituara në kundërshtim me nenin 59 të këtij ligji dhe aksionet për të cilat është tërhequr pajtueshmëria e dhënë në pajtim me nenin 153 nga ky ligj, guvernatori vërteton se aksionari i cili i ka fituar ato aksione të njëjtat nuk i sjellin të drejtë vote.

(2) Aksionarit i cili ka fituar aksione në kundërshtim me nenin 59 të këtij ligji dhe aksionarit të cilit i është tërhequr pajtueshmëria e dhënë në bazë të nenit 153 të këtij ligji, guvernatori e urdhëron t'i tjetërsojë aksionet në afat të caktuar, i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 180 ditë, përveç në rastet nga neni 59 paragrafi 2 të këtij ligji, kur guvernatori mundet të caktojë afat edhe më të gjatë.

(3) Nëse aksionari nga paragrafi 2 të këtij neni nuk i tjetërson aksionet në afat të caktuar, guvernatori, në afat prej 8 ditësh nga skadimi i afatit të caktuar, do të vërtetojë se ato aksione, përveç të drejtës në votë, aksionarit nuk i sjellin dhe të drejtë pagese të dividendës dhe do të zbatojë shitjen e aksioneve në emër të aksionarit nga paragrafi 2 të këtij neni.

(4) Nëse në periudhën pas marrjes së aktvendimit nga paragrafi 3 të këtij neni deri në shitjen e aksioneve banka u ka paguar dividendë aksionarëve tjerë, e njëjta është e detyruar që në afat prej 8 ditësh nga dita e marrjes së njoftimit për fitimin e aksioneve, t'ia paguajë dividendën aksionarit të ri.

(5) Aksionari nga paragrafi 2 të këtij ligji i cili nuk do t'i tjetërsojë aksionet në afatin e caktuar, nuk mund të jetë ose të bëhet aksionar në bankë.

Neni 138

(1) Shitjen e aksioneve nga neni 137 paragrafi 3 të këtij ligji e zbaton personi i autorizuar nga guvernatori, me ankand publik të bursës, në pajtim me rregullat e bursës së autorizuar nga Komisioni për letra me vlerë.

(2) Personi i autorizuar nga paragrafi 1 të këtij neni është i detyruar që në afat prej 8 ditësh nga vendosja në kuptim të nenit 137 paragrafi 3 të këtij ligji, ta shpallë datën e mbajtjes së ankandit publik të bursës në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(3) Në shpalljen e ankandit publik të bursës personi i autorizuar nga paragrafi 1 të këtij neni e cakton çmimin fillestar të aksioneve, kushtet e nevojshme për fitimin e cilësisë aksionar në bankë të përcaktuar me këtë ligj dhe afatin në të cilin Bankës Popullore i paraqitet dokumentacioni në bazë të të cilit tregohet plotësimi i kushteve të theksuara parapraakisht.

(4) Çmimi fillestar i aksioneve është:

1) mesatarja e çmimit zyrtar mesatar ditore e aksioneve në tre muajt e fundit para ditës së vendosjes në kuptim të nenit 137 paragrafi (3) të këtij ligji, ose

(1) vlera e kontabilitetit të aksioneve, nëse në tre muajt e fundit para vendosjes në kuptim të nenit 137 paragrafi (3) të këtij ligji nuk ka pasur transaksione me aksionet të cilat janë objekt i shitjes. Në këtë kuptim, me transaksion me aksione nuk nënkuptohet blloku i transaksionit dhe bartja jo tregtare e aksioneve.

(5) Nëse në ankandin publik të bursës askush nuk e pranon çmimin fillestar, në ankandin e ardhshëm publik të bursës aksionet do të ofrohen me çmim 10% më të ulët nga ai fillestar dhe do të vazhdohet me zvogëlimin e çmimit shitës edhe për 10% derisa një ose me tepër investues nuk shfaqin gatishmëri për blerjen e aksioneve të ofruara.

(6) Njëkohësisht me shpalljen për shitjen e aksioneve ekzistuese, guvernatori i lëshon urdhëresë Depozitarit qendror për letra me vlerë për regjistrimin e ndalesës për dispozicion me aksionet të cilat janë objekt i shitjes nga ana e pronarëve të tyre.

(7) Në ankandin publik të bursës mundet të marrin pjesë investues të cilët kanë marrë pajtueshmëri paraprake nga guvernatori për plotësimin e kushteve të nevojshme për fitimin e cilësisë së aksionarit në bankë në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe të cilët në Bankën Popullore kanë paraqitur deklaratë me shkrim se do t'i paguajnë mjetet në afatin e përcaktuar në shpalljen nga paragrafi 3 të këtij neni.

(8) Për kërkesën për dhënie e pajtueshmërisë nga paragrafi 3 të këtij neni guvernatori vendos në afat prej 30 ditësh nga dita e paraqitjes së kërkesës.

(9) Mjetet nga shitja e aksioneve të zvogëluara për shpenzimet për organizimin dhe zbatimin e ankandit publik të bursës i takojnë aksionarit nga neni 137 paragrafi 3 të këtij ligji.

(10) Personi i autorizuar nga paragrafi 1 të këtij neni e nënshkruan urdhëresën për shitjen e aksioneve në ankandin publik të bursës.

(11) Depozitari qendror për letra me vlerë do ta ndërpresë ndalesën nga paragrafi 6 të këtij neni kur guvernatori do ta njoftojë se ankandit publik i bursës ka mbaruar.

3. Administrata

Neni 139

(1) Guvernatori merr aktvendim për vendosjen e administratës dhe emëron anëtarë të administratës – administrator në bankë nëse:

1) kanë ndodhur ngjarje të cilat seriozisht mund ta rrezikojnë solvencën e bankës;

2) banka dhe/ose aksionarët kundërshtojnë t'i plotësojnë ose të mos ndërmarrin aktivitete përkatëse për plotësimin e masave plotësuese nga ana e guvernatorit me çka rrezikohet likuiditeti dhe solvenca e bankës;

3) këshilli mbikëqyrës i bankës nuk paraqet plan për përmirësimin e gjendjes në bankë;

4) Banka Popullore e refuzon planin për përmirësimin e gjendjes në bankë;

5) banka nuk e zbaton planin për përmirësimin e gjendjes në bankë në afatet e parapara;

6) banka nuk e arrin nivelin e nevojshëm të mjeteve personale në afatin e dhënë me planin për përmirësimin e gjendjes në bankë, dhe

7) shkalla e përputhshmërisë së kapitalit të bankës zvogëlohet nën 50% nga e përcaktuara në pajtim me këtë ligj.

(2) Me aktvendimin për vendosjen e administratës në bankë përcaktohet numri i administratorëve, autorizimet e secilit administrator dhe kohëzgjatja e administratës e cila nuk mundet të jetë me gjatë se një vit nga dita e dorëzimit të aktvendimit bankës në të cilën vendoset administrata, me mundësi që të vazhdohet edhe për 6 muaj. Me aktvendimin njëri nga administratorët autorizohet t'i nënshkruajë vendimet.

Neni 140

(1) Administrata përbëhet më së shumti prej tre administratorësh.

(2) Për administrator mundet të emërohet personi, duke përfshirë edhe personin e punësuar në Bankën Popullore, i cili i plotëson kushtet nga ky ligj për anëtar të këshillit drejtues të bankës dhe për anëtar të pavarur.

(3) Administratorët marrin kompensim të përcaktuar nga ana e guvernatorit, ndërsa e paguan banka në të cilën është vendosur administrata.

(4) Administratori nuk përgjigjet për dëmet ndaj personave të tretë që munden të ndodhin me zbatimin e administratës në bankë nëse ka punuar në suaza të detyrimeve dhe autorizimeve të veta dhe nuk ka kryer veprë penale.

(5) Me aktvendim për vendosjen e administratës në bankë, guvernatori mundet t'i kufizojë aktivitetet e bankës në qarkullimin e pagesave ose për një afat të caktuar ta përjashtim nga qarkullimi i pagesave.

(6) Aktvendimi për vendosjen e administratës në bankë botohet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë" dhe së paku në një gazetë ditore dhe dërgohet për regjistrim në regjistrin tregtar.

Neni 141

(1) Me ditën e dorëzimit të aktvendimit për vendosjen e administratës bankës, pushojnë të gjitha kompetencat e këshillit mbikëqyrës dhe të këshillit drejtues të bankës dhe kompetencat e kuvendit të aksionarëve, përveç kompetencës për marrjen e vendimit për rritjen e kapitalit, dhe të njëjtat kalojnë te administratorët.

(2) Me ditën e dorëzimit të aktvendimit për vendosjen e administratës bankës, nga llogaria e bankës në të cilën është vendosur administrata dhe që është përjashtuar nga qarkullimi i pagesave guxon të kryhen pagesa vetëm me urdhëresë të nënshkruar nga administratorët.

(2) Me ditën e dorëzimit të aktvendimit për vendosjen e administratës bankës, aktvendimet për pagesë të detyrueshme dhe instrumentet tjera të pagesës në ngarkesë të llogaris së bankës e cila është përjashtuar nga qarkullimi i pagesave, e të cilat do t'i dorëzohen Bankës Popullore evidentohen dhe i kthehen parashtruesit në afat prej 3 ditësh dhe për të njëjtën njoftohet banka.

(4) Me ditën e dorëzimit të aktvendimit për vendosjen e administratës bankës, aktvendimet për pagesë të detyrueshme dhe instrumente tjera të pagesës në ngarkesë të llogarive që i ka udhëhequr banka te e cila është vendosur administrata dhe e cila është përjashtuar nga qarkullimi i pagesave, e të cilat do t'i dorëzohen bankës, evidentohen dhe i kthehen parashtruesit në afat prej 3 ditësh dhe për të njëjtën njoftohet banka.

Neni 142

(1) Administratorët gjatë kryerjes së kompetencave të përcaktuara në pajtim me këtë ligj kanë qasje dhe kontroll mbi lokalet afariste, pronësinë, librat tregtarë dhe dokumentacionin tjetër të bankës dhe janë të detyruar ta mbrojnë pronën dhe dokumentacionin e bankës.

(2) Anëtarët e deriatëhershëm të këshillit mbikëqyrës, të këshillit drejtues dhe persona tjerë me drejta dhe përgjegjësi të veçanta janë të detyruar që t'u mundësojnë administratorëve qasje në dokumentacionin e përgjithshëm të bankës, si dhe t'ua japin të gjitha informacionet e nevojshme dhe raportet plotësuese për punën e bankës.

(3) Nëse administratorët në çfarëdo mënyre pengohen të hyjnë në lokalet e bankës, qasja në bankë do të zbatohet me ndihmën e Ministrisë së Punëve të Brendshme.

(4) Administratorët kanë të drejtë ta mënjanojnë çdo person që e pengon punën e tyre, ndërsa kur kjo është e nevojshme, mund të kërkojnë ndihmë edhe nga Ministria e Punëve të Brendshme.

(5) Në kryerjen e punës së tyre, administratorët janë të detyruar t'u përmbahen ligjeve dhe dispozitave tjera, si dhe të punojnë në bazë të udhëzimeve me shkrim dhe orientimeve të dhëna nga ana e guvernatorit.

Neni 143

(1) Administratorët janë të detyruar që në afat prej 21 ditësh nga dita e emërimit t'i verifikojnë gjendjet në bankë.

(2) Pas skadimit të afatit nga paragrafi 1 të këtij neni, administratorët guvernatorit i dorëzojnë raport për gjendjen e bankës i cili përmban:

1) planin për rehabilitimin e bankës, ose
2) propozimin për marrjen e lejes për themelim dhe punë e cila mund të përmbajë plan për bartjen e mjeteve dhe detyrimeve të bankës në bankë tjetër.

(3) Afati për dorëzimin e raportit nga paragrafi 2 të këtij neni mund të jetë edhe më i shkurtër nëse kjo është përcaktuar me aktvendimin nga neni 139 paragrafi 1 të këtij ligji.

(4) Këshilli i Bankës Popullore në mënyrë më të hollësishme i përcakton kushtet dhe procedurën për zbatimin e planit për rehabilitim dhe planin për bartjen e mjeteve dhe detyrimeve të bankës në bankë tjetër.

Neni 144

(1) Plani për rehabilitim duhet të përmbajë:

1) vlerësimin e lartësisë së mjeteve personale, pozicionin solvent dhe likuiditetin e bankës;

2) vlerësimin e gatishmërisë së aksionarëve të bankës për depozitimin e kapitalit plotësues për mbulimin e humbjeve të bankës;

3) mënyrën e zbatimit të rehabilitimit të bankës, dhe

4) vlerësimin e shpenzimeve të lidhura me zbatimin e aktiviteteve të administratës.

(2) Plani për rehabilitimin e bankës mund të zbatohet nëpërmjet një ose më tepër mënyrave në vijim:

1) me shitjen e aktivitet të bankës;

2) me rritjen e mjeteve personale të bankës nëpërmjet lëshimit të aksioneve për kreditorët ose për investuesit e rinj në pajtueshmëri me këtë ligj;

3) me shitjen e aksioneve, dhe

4) me ndryshimet statusore të bankës.

Neni 145

Plani për bartjen e mjeteve dhe detyrimeve të bankës në bankë tjetër përmban së paku:

1) vlerësimin e lartësisë së mjeteve personale, pozicionin solvent dhe likuiditetin e bankës;

2) vlerësimin e vlerës së mjeteve të përgjithshme dhe përcaktimin e detyrimeve të bankës;

3) vlerësimin e mjeteve dhe të detyrimeve të bankës të cilat do të barteshin në bankë tjetër, dhe

4) efektet e bartjes.

Neni 146

(1) Guvernatori vendos për raportin nga neni 143 paragrafi 2 të këtij neni në afat prej 15 ditësh nga dita e fitimit.

(2) Gjatë vendosjes nga paragrafi 1 të këtij neni guvernatori udhëhiqet nga nevoja për mbrojtjen e interesave të kreditorëve të bankës dhe nga realiteti i planit për rehabilitim në periudhën e kohëzgjatjes së administrimit.

(3) Nëse guvernatori e miraton planin për rehabilitim ose propozimin për marrjen e lejes për themelim dhe punë i cili përmban plan për bartje të mjeteve dhe detyrimeve të bankës në bankë tjetër, me aktvendim i autorizon administratorët për ndërmarrjen e aktiviteteve të mëtejshme për realizimin e planeve.

(4) Pas miratimit të planit për rehabilitim ose të planit për bartjen e mjeteve dhe detyrimeve të bankës në bankë tjetër, administratorët janë të detyruar të njëjtin ta zbatojnë.

(5) Pas zbatimit të planit për bartje të mjeteve dhe detyrimeve të bankës në bankë tjetër, guvernatori merr aktvendim për marrjen e lejes për themelimin dhe punën dhe për plotësimin e kushteve për hapjen e procedurës për falimentim në bankë.

(6) Nëse guvernatori e refuzon planin për rehabilitim ose e pranon propozimin për marrjen e lejes për themelimin dhe punën e bankës, merr aktvendim për marrjen e lejes për themelimin dhe punën dhe për plotësimin e kushteve për hapjen e procedurës për falimentim ose për zbatimin e likuiditetit në bankë.

Neni 147

(1) Nëse, në bazë të planit për rehabilitim, guvernatori vërteton se për arritjen e shkallës së përcaktuar të përputhshmërisë së kapitalit është e nevojshme rritja e mjeteve personale të bankës, do të marrë aktvendim me të cilin administratorët do t'i urdhërojnë të thërrret kuvendin e bankës dhe aksionarëve të saj t'u propozojnë marrjen e vendimit për mbulimin e humbjes në ngarkesë të mjeteve personale dhe vendim për rritjen e mjeteve personale të bankës.

(2) Administratorët janë të detyruar që në afat prej 8 ditësh pas marrjes së aktvendimit nga paragrafi 1 të këtij neni, së paku tri gazeta ditore ta botojnë thirrjen e kuvendit të bankës.

Neni 148

(1) Nëse kuvendi e refuzon propozimin nga neni 147 paragrafi 1 të këtij ligji ose nëse nuk mundet që emisionin e shpallur të aksioneve në pajtim me vendimin të cilin kuvendi i bankës e ka miratuar në bazë të propozimit nga neni 147 paragrafi 1 të këtij ligji, guvernatori mund të marrë aktvendim me të cilin do t'i autorizojë administratorët të organizojnë shitjen e aksioneve aksionarëve ekzistues të bankës investuesve të cilët do të jenë të gatshëm ta rehabilitojnë bankën.

(2) Shitja e aksioneve aksionarëve ekzistues të bankës nga paragrafi 1 të këtij neni investuesve të rinj, kryhet ankand publik të bursës në pajtim me këtë ligj.

(3) Administratorët janë të detyruar që në afat prej 90 ditësh nga dita e marrjes së aktvendimit nga paragrafi 1 të këtij neni, ta kumtojnë datën e mbajtjes së ankandit publik të bursës në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë" dhe së paku në dy gazeta lokale.

(4) Në afatin nga paragrafi 3 të këtij neni, administratorët janë të detyruar të zgjedhin shoqëri për revizion, e cila do të kryejë revizionin e raporteve financiare të bankës dhe do ta vërtetojë vlerën e kontabilitetit të aksioneve. Shpenzimet për revizion bien në ngarkesë të bankës.

(5) Në shpalljen e ankandit publik të bursës administratorët e caktojnë çmimin fillestar të aksioneve i cili nuk mund të jetë më e ulët se 70% nga vlera kontabilitetit të përcaktuar në raportet e reviduara financiare të bankës, shumën e mjeteve të nevojshme për

kapitalizim dhe afatin për pagesën e tyre, kushtet e nevojshme për fitimin e cilësisë aksionar në bankë të përcaktuara me këtë ligj dhe afatin në të cilin Bankës Popullore i dorëzohet dokumentacioni në bazë të të cilit dëshmohet plotësimi i kushteve të theksuara paraprakisht.

(6) Urdhëresën për shitjen e aksioneve në ankandin publik të bursës e nënshkruajnë administratorët.

(7) Njëkohësisht me shpalljen për shitje të aksioneve ekzistuese, guvernatori i lëshon urdhëresë Depozitarit qendror për letra me vlerë për regjistrimin e ndalesës së dispozicionit me aksionet e bankës nga ana e pronarëve të tyre.

(8) Në ankandin e publik të bursës mund të marrin pjesë investues, të cilët:

1) kanë paraqitur kërkesë dhe kanë marrë pajtueshmëri paraprake nga guvernatori për plotësimin e kushteve të nevojshme për fitimin e cilësisë aksionar në bankë në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

2) në Bankën Popullore kanë dorëzuar deklaratë me shkrim se do t'i paguajnë mjetet për kapitalizimin e bankës në afatin e përcaktuar në shpalljen nga paragrafi 5 të këtij neni.

(9) Nëse në ankandin publik të bursës asnjë nuk e pranon çmimin fillestar, në ankandin publik të bursës aksionet do të ofrohen me çmim 10% më të ulët nga ai fillestar dhe do të vazhdohet me zvogëlimin e çmimit shitës edhe për 10 % derisa një ose më tepër investues nuk shfaqin gatishmëri për blerjen e aksioneve të ofruara. Zvogëlimi nuk guxon të jetë nën 50% të çmimit fillestar.

(10) Për kërkesën për dhënie e pajtueshmërisë nga paragrafi 8 pika 1 të këtij neni guvernatori vendos në afat prej 30 ditësh nga dita e paraqitjes së kërkesës.

(11) Mjetet nga shitja e aksioneve të zvogëluara për shpenzimet për organizimin dhe zbatimin e ankandit publik të bursës u takojnë aksionarëve të bankës.

(12) Depozitari qendror për letra me vlerë do ta ndërpresë ndalesën nga paragrafi 7 të këtij neni kur guvernatori do ta njoftojë se ankandi publik i bursës ka mbaruar, se investuesit e rinj i kanë të plotësuar detyrimet e marra ndaj ish-aksionarëve dhe kanë kryer kapitalizimin e bankës, nëse detyrim i atillë eksiton.

Neni 149

(1) Administratorët janë të detyruar që më së voni deri më 15 në muajin në vijim të dorëzojnë raport për punën dhe raport për rrjedhën e zbatimit të planit për rehabilitimin e bankës për muajin paraprak.

(2) Raporti nga paragrafi 1 të këtij neni në mënyrë të detyrueshme përmban vlerësimin e lartësisë së mjeteve dhe pozicionin solvent dhe likuidues të bankës për kohën e administratës dhe vlerësimin e shpenzimeve lidhur me zbatimin e administratës.

(3) Përveç raportit nga paragrafi 1 të këtij neni, administratorët dorëzojnë edhe raporte tjera në pajtim me nevojat dhe kërkesat e Bankës Popullore.

Neni 150

(1) Nëse guvernatori vlerëson se është plotësuar plani për rehabilitim dhe se gjendja financiare e bankës është përmirësuar kështu që banka e ka arritur shumën e nevojshme të mjeteve personale dhe shkallën e përputhshmërisë së kapitalit të përcaktuara në pajtim me këtë ligj, si edhe se banka është e aftë t'i plotësojë detyrimet e arritura, do t'i urdhërojë administratorët të thërrasin kuvendin e bankës.

(2) Në kuvendin e bankës aksionarët propozojnë persona për anëtarë të këshillit mbikëqyrës të bankës dhe Bankës Popullore i paraqesin kërkesë për marrjen e pajtueshmërisë paraprake për emërimin e tyre. Pas marrjes së pajtueshmërisë paraprake nga guvernatori, këshilli mbikëqyrës i paraqet kërkesë Bankës Popullore për marrjen e pajtueshmërisë paraprake për emërimin e anëtarëve të këshillit drejtues të bankës Me ditën e regjistrimit të anëtarëve të këshillit drejtues në regjistrin tregtar, ndërpriten administrata dhe autorizimet e administratorëve.

Neni 151

Nëse guvernatori vlerëson se gjatë kohëzgjatjes së administratës nuk është përmirësuar gjendja financiare e bankës në kuptimin e nenit 150 paragrafi 1 të këtij ligji, merr aktvendim për marrjen e lejes për themelimin dhe punën dhe për hapjen e procedurës për falimentim ose për zbatimin e procedurës për likuidim në bankë.

Neni 152

(1) Funkcioni i administratorit ndërpritet:

1) pas skadimit të periodës për të cilën është emëruar;

2) në rast të dorëheqjes së tij;

3) në rast vdekjeje;

4) në rast të revokimit të tij, dhe

5) në rast të ndërprerjes së administratës.

(2) Guvernatori merr aktvendim për revokimin e anëtarit të administratës:

1) nëse anëtari nuk e zbaton planin për rehabilitimin e bankës;

2) në rast të sëmundjes së rënd afatgjatë, e cila e pengon në kryerjen e detyrave;

3) nëse e ka humbur aftësinë për punë;

4) kur nga ana e gjyqit i është kumtuar ndalesë për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, dhe

5) kur është dënuar për vepër penale.

(3) Kundër aktvendimit nga paragrafi 2 të këtij neni, pala e pakënaqur mundet të kërkojë mbrojtje para gjyqit kompetent.

4. Tërheqja e pajtueshmërive

Neni 153

Guvernatori e tërheq pajtueshmërinë për fitimin e aksioneve në bankë, pajtueshmërinë për emërimin e anëtarit në këshillin mbikëqyrës ose këshillin drejtues dhe për kryerjen e aktiviteteve financiare për të cilat është e nevojshme pajtueshmëria e veçantë, nëse:

1) pajtueshmëria është marrë në bazë të të dhënave të pavërteta;

2) në periodën pas dhënies së pajtueshmërisë merr dëshmi të dokumentuar se

tani më nuk plotësohet cilido prej kushteve nga nenet 13, 18, 57, 59, 83, 88 dhe 92 të këtij ligji;

3) anëtari i këshillit mbikëqyrës dhe/ose këshillit drejtues, veças ose së bashku, nuk punojnë në pajtim me programin e dorëzuar për punë dhe nuk e zbatojnë politikën zhvillimore dhe afariste të bankës, dhe

4) anëtari i këshillit mbikëqyrës dhe/ose këshillit drejtues i ka tejkaluar kompetencat e përcaktuara me këtë ligj.

5. Shfuqizimi i lejes për themelimin dhe punën dhe për ndryshime statusore

Neni 154

(1) Guvernatori me aktvendim e shfuqizon lejen për themelimin dhe punën të bankës ose lejen për ndryshime statusore nëse vërteton se:

1) leja është marrë në bazë të të dhënave të pavërteta;

2) banka nuk e ka miratuar statutin në afat prej 30 ditësh nga marrjes së aktvendimit nga neni 20 paragrafi 5 të këtij ligji, përkatësisht nuk merr vendim për ndryshime statusore në afat prej 45 ditësh të marrjes së aktvendimit nga neni 22 paragrafi 3 të këtij ligji;

3) banka nuk ka dorëzuar fletëparaqitje për regjistrim në regjistrin tregtar në afatin e përcaktuar;

4) banka nuk ka filluar me punë në afat prej 90 ditësh nga dhënia e lejes për themelimin dhe punën;

5) banka kryen aktivitete financiare për të cilat nuk ka marrë leje përkatësisht pajtueshmëri nga guvernatori;

6) banka nuk i plotëson kushtet teknike, organizative, kuadrove dhe kushtet tjera për kryerjen e aktiviteteve bankare në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji;

7) banka nuk kryen aktivite bankare më gjatë se gjashtë muaj;

8) me vendim të plotfuqishëm të organit kompetent i është vërtetuar se banka është kyçur në larjen e parave ose në vepra tjera penale;

9) janë plotësuar kushtet për vendosjen e procedurës për falimentim ose të procedurës për likuidim në bankë, në pajtim me këtë ligj;

10) për shkak të mbulimit të humbjeve të kapitali fillestar të bankës është zvogëluar nën nivelin e përcaktuar në nenin 14 paragrafi 1 të këtij ligji, ndërsa banka njëkohësisht me vendimin për zvogëlim nuk ka marrë edhe vendim për rritjen e kapitalit fillestar ose në afat prej 90 ditësh nga marrja e vendimit kapitali fillestar nuk është regjistruar dhe paguar;

11) pamundësohet kryerja e supervizionit efektiv nga ana e Bankës Popullore;

12) banka nuk i zbaton ose vepron në kundërshtim me masat e kumtuara nga ana e Bankës Popullore;

13) numri i anëtarëve të këshillit mbikëqyrës dhe /ose këshillit drejtues është zvogëluar nën minimumin ligjor, ndërsa banka më gjatë se 60 ditë nga ndërprerja e mandatit nuk ka dorëzuar kërkesë për marrjen e pajtueshmërisë paraprake për emërimin e anëtarit mbikëqyrës, përkatësisht të këshillit drejtues; dhe

14) banka nuk ka marrë pajtueshmëri për anëtar të këshillit mbikëqyrës ose të këshillit drejtues ose më gjatë se gjashtë muaj nuk ka propozuar person për anëtar të këshillit drejtues ose të këshillit mbikëqyrës i cili i plotëson kushtet nga ky ligj.

(2) Guvernatori merr aktvendim për shfuqizimin e lejes për themelim dhe punë të bankës dhe në rastet nga neni 146 paragrafi 5 dhe 6 dhe neni 151 të këtij ligji.

(3) Nga dita e marrjes së aktvendimit për shfuqizimin e lejes për themelim dhe punë nga paragrafi 1 të këtij neni, deri në ditën e plotfuqishmërisë së aktvendimit të gjyqit me të cilin hapet procedura për falimentim në bankë, përkatësisht deri në ditën e regjistrimit të likuiduesve në regjistrin tregtar, banka përjashtohet nga qarkullimi i pagesave dhe ndërpret me kryerjen e të gjitha aktiviteteve, përveç pagesës së kërkesave.

5.1. Njoftime për dhënie dhe shfuqizimin e lejes

Neni 155

(1) Për dhënie dhe shfuqizimin e lejes për themelim dhe punë të bankës dhe ndryshimeve statusore, Banka Popullore me shkrim e njofton Ministrinë e Financave në afat prej pesë ditësh nga dorëzimi i aktvendimit për dhënie, përkatësisht shfuqizimin e lejes.

(2) Njoftimi nga paragrafi 1 të këtij neni përmban:

1) emrin dhe selinë e bankës;

2) emrin e anëtareve të këshillit drejtues;

3) emrat e personave fizikë, përkatësisht emrin dhe selinë e personave juridikë aksionarë të bankës me aksione me të drejtë vote me mbi 5% nga numri i përgjithshëm i aksioneve me të drejtë vote;

4) aktivitetet financiare që i kryen banka;

5) datën e lëshimit, përkatësisht shfuqizimit të lejes, dhe

6) shkaqet për shfuqizimin e lejes.

(3) Banka Popullore e njofton Ministrinë e Financave për të gjitha ndryshimet në të dhënat nga paragrafi 2 pikat 1, 2, 3, 4 dhe 5 të këtij neni

Neni 156

Banka Popullore është e detyruar që në mjetet e informimit publik dhe në faqen e saj në internet menjëherë ta shpallë aktvendimin për dhënie, përkatësisht shfuqizimin e lejes për themelim dhe punë të bankës.

XVI. Procedura për falimentim

Neni 157

(1) Aktvendimin për plotësimin e kushteve për hapjen e procedurës për falimentim në bankë, e merr guvernatori.

(2) Guvernatori e merr aktvendimin nga paragrafi 1 i këtij neni në rastet e përcaktuara në paragrafin 4 të këtij neni me detyrë zyrtare, me propozimin e kreditorëve të bankës.

(3) Me propozimin e kreditorëve dhe të bankës nga paragrafi 2 të këtij neni, guvernatori vendos në afat prej 15 ditësh nga paraqitja e propozimit.

(4) Kushtet për vendosjen e procedurës për falimentim në bankë ekzistojnë kur:

1) banka është josolvente

2) në bazë të raportit të administratorit, ose gjatë zbatimit të planit për rehabilitim vërtetohet se banka është josolvente, ose

3) në procedurën e likuidimit të bankës vërtetohet se prona e saj nuk është e mjaftueshme për pagimin e të gjitha kërkesave të kreditorëve të saj.

(5) Banka është josolvente kur:

1) shkalla e përputhshmërisë së kapitalit është më e ulët se një katërta e përcaktuar në nenin 65 të këtij ligji, ose

2) është e paaftë t'i paguajë detyrimet e arritura pandërprerë më gjatë se dhjetë ditë.

(6) Dispozitat nga paragrafi 4 pika 1 nga ky nen nuk zbatohen kur në kohën e administrimit të bankës është e përjashtuar nga qarkullimi i pagesave.

(7) Propozim për hapjen e procedurës për falimentim të bankës gjyqit kompetent mundet të paraqesë vetëm guvernatori, në pajtim me këtë ligj. Propozim për hapjen e procedurës për falimentim në bankë gjyqit kompetent i paraqitet ditën e parë të punës nga dita e marrjes së aktvendimit për plotësimin e kushteve për hapjen e procedurës për falimentim në bankë. Propozimit për hapjen e procedurës për falimentim të bankës gjyqit kompetent detyrimisht i bashkëngjitet edhe aktvendimi për plotësimin e kushteve për hapjen e procedurës për falimentim të bankës.

(8) Gjyqi merr aktvendim për propozimin për hapjen e procedurës për falimentim në bankë më së voni në afat prej 3 ditësh pune nga pranimi i propozimit nga paragrafi 7 të këtij neni, pa zbatimin e procedurës paraprake.

(9) Në procedurën për falimentim të bankës në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat nga Ligji për falimentim nëse ndryshe nuk është përcaktuar me këtë ligj.

Neni 158

(1) Me ditën e marrjes së aktvendimit për plotësimin e kushteve për hapjen e procedurës për falimentim nga ana e guvernatorit, e deri në plotfuqishmërinë e aktvendimit të gjyqit me të cilin hapet procedura për falimentim në bankë, për shkak të ruajtjes së pronës së bankës, guvernatori merr aktvendim për emërimin e së paku një punëtori të autorizuar në bankë.

(2) Të drejtat dhe detyrimet e punëtorit të autorizuar nga paragrafi 1 të këtij neni përcaktohen me aktvendimin për emërim.

Neni 159

(1) Aktvendimi për plotësimin e kushteve për hapjen e procedurës për falimentim të bankës i paraqitet bankës e cila i plotëson kushtet për hapjen e procedurës për falimentim, bankës e cila e ka marrë pagesën e depozitave të siguruar, propozuesit nga neni 157 paragrafi 2 të këtij ligji, Fondit për sigurim të depozitave dhe Ministrisë së Financave, në afat prej 3 ditësh nga dita e marrjes.

(2) Banka Popullore është e detyruar ta shpallë aktvendimin për plotësimin e kushteve për hapjen e procedurës për falimentim në bankë në mjetet për informim publik dhe ta shpallë në vend të dukshëm në bankë.

Neni 160

(1) Drejtues për falimentim në bankë mund emërohet person i cili i plotëson kushtet e parapara në Ligjin për falimentim dhe i cili në pajtim me dispozitat nga ky ligj i plotëson kushtet për anëtar të këshillit drejtues të bankës.

(2) Nëse gjatë procedurës për falimentim shfaqen kushte për shkarkimin e drejtuesit për falimentim, gjyqi për emërimin drejtuesit të ri për falimentim është i detyruar të sigurojë mendim nga guvernatori. Guvernatori është i detyruar ta dorëzoj mendimin në afat prej 3 ditësh nga marrja e kërkesës nga gjyqi.

Neni 161

(1) Drejtuesi për falimentim është i detyruar që në afat prej 10 ditësh pas botimit të shpalljes për hapjen e procedurës për falimentim në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", me procesverbal ta vërtetojë gjendjen e të gjitha kërkesave dhe të detyrimeve të bankës në falimentim në ditën e hapjes së procedurës për falimentim të bankës dhe procesverbalet t'ia dorëzojnë Bankës Popullore.

(2) Procesverbalet nga paragrafi 1 të këtij neni Banka Popullore i kontrollon dhe është e detyrueshme t'ia dorëzojë gjyqit i cili e udhëheq procedurën për falimentim dhe Fondit për sigurimin e depozitave, më së voni në afat prej 10 ditësh pas pranimit.

Neni 162

(1) Afati për paraqitjen e kërkesave të kreditorëve, të përcaktuar me aktvendimin e gjyqit për hapjen e procedurës për falimentim të bankës, nuk guxon të jetë më i gjatë se 20 ditë.

(2) Nëse Banka Popullore është kreditor në procedurën për falimentim të bankës, njërin nga anëtarët e këshillit të kreditorëve detyrimisht e propozon Banka Popullore.

Neni 163

(1) Me ditën e hapjes së procedurës për falimentim pushojnë kërkesat e personave fizik nga banka në falimentim në bazë të depozitës në lartësi të shumës së siguruar të depozitës në pajtim me Ligjin për fondet për sigurimin e depozitave.

(2) Para pagesës së kreditorëve, nga masa për falimentim ndahet një pjesë e mjeteve për shpenzim të procedurës, duke përfshirë edhe shpenzimet e bankës e cila i merr punët me depozitimet në bankë nga banka në falimentim.

(3) Kërkesat e Fondit për sigurim të depozitave në bazë të pagesave të depozitave të siguruara paguhen para kërkesave të kreditorëve tjerë.

Neni 164

Çdo shitje e pronës së bankës në falimentim paraprakisht duhet të lejohet nga ana e këshillit të kreditorëve.

Neni 165

(1) Në procedurën për falimentim ndaj bankës nuk zbatohen dispozitat e Ligjit për falimentim, me të cilat rregullohet procedura për riorganizim dhe drejtimin personal.

(2) Ndaj veprimeve juridike të cilat janë ndërmarrë gjatë kohëzgjatjes së administratës, nuk zbatohen dispozitat nga Ligji për falimentim të cilat kanë të bëjnë me hedhjen poshtë të veprimeve juridike, përveç nëse me vendim të plotfuqishëm gjyqësor vërtetohet se me të njëjtat është bërë veprë penale.

Neni 166

Një kopje nga të gjitha raportet të drejtuesit për falimentim për gjendjen ekonomike-financiare në bankë në falimentim dhe gjatë procedurës për falimentim, detyrimisht i dorëzohet Banka Popullore.

Neni 167

Nëse pas kryerjes së procedurës për falimentim dhe mbulimit të të gjitha kërkesave të kreditorëve mbesin mjete në masën për falimentim, mjetet ndahen ndërmjet aksionarëve të bankës.

XVII. PROCEDURA PËR LIKUIDIM

Neni 168

Procedura për likuidim në bankë zbatohet kur:

1) aksionarët do të marrin vendim për pushimin me punë të bankës, kurse nuk ekzistojnë kushte për falimentim, dhe

2) Banka Popullore do ta marrë lejen për themelim dhe punë në bankë, ndërsa nuk ekzistojnë kushte për falimentim.

Neni 169

(1) Vendimin nga neni 168 paragrafi 1 pika 1 nga ky ligj aksionarët mundën ta marrin me pajtueshmërinë e marrë paraprakisht nga guvernatori.

(2) Kërkesa të cilën aksionarët ia dorëzojnë Banka Popullore për shkak të marrjes së pajtueshmërisë nga paragrafi 1 të këtij neni duhet të përmbajë informacione për:

1) shkaqet për të cilat aksionarët kanë për qëllim të marrin vendim për pushimin me punë të bankës;

2) lartësinë e mjeteve personale të bankës në datën e fundit të njoftimit të Bankës Popullore para marrjes së vendimit për pushimin e punës së bankës; dhe

3) vlerësimin e lartësisë së mjeteve të cilat do të mbesin mbas mbarimit të procedurës për likuidim të bankës.

(3) Për kërkesën për marrjen e pajtueshmërisë nga paragrafi 2 të këtij neni, guvernatori vendos në afat prej 30 ditësh nga dita e dorëzimit të kërkesës.

(4) Në bazë të kërkesës nga paragrafi 2 të këtij neni, guvernatori merr aktvendim për përcaktimin e kushteve për zbatimin e procedurës likuiduese ose refuzimin e kërkesës nëse konstaton se prona e bankës nuk mjafton për pagimin e të gjithë kreditorëve të bankës.

Neni 170

(1) Aktvendimin për përcaktimin e kushteve për zbatimin e procedurës likuiduese në bankë e merr guvernatori në rastet nga neni 168 të këtij ligj.

(2) Aktvendimin nga paragrafi 1 të këtij neni Banka Popullore ia dërgon gjyqit kompetent i cili e zbaton procedurën për likuidim në pajtim me dispozitat nga Kreu XVI. Procedura për falimentim nga ky ligj.

(3) Me ditën e marrjes së aktvendimit për përcaktimin e kushteve për zbatimin e procedurës për likuidim nga ana e guvernatorit, e deri në ditën e hapjes së procedurës për likuidim nga ana e gjyqit kompetent, për shkak të ruajtjes së pronës së bankës, guvernatori me aktvendim emëron së paku një punëtor të autorizuar në bankë.

(4) Të drejtat dhe detyrimet e punëtorit të autorizuar nga paragrafi 3 i këtij neni vërtetohen me aktvendimin për emërim.

XVIII. PENGIMI I LARJES SË PARAVE DHE FINANCIMIT TË TERRORIZMIT

Neni 171

(1) Banka është e detyruar të veprëjë në pajtim me dispozitat për pengimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

(2) Banka Popullore kryen edhe supervizion të sistemeve për pengimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

XIX. KURSIMORET

Neni 172

(1) Kursimoret të cilat janë themeluar dhe punojnë deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, vazhdojnë të punojnë në mënyrë dhe nën kushtet e përcaktuara me lejet për themelim dhe punë, dispozitat nga ky ligj dhe aktet veças të miratuara nga guvernatori.

(2) Ndaj kursimoreve nga paragrafi (2) të këtij neni në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat vijuese nga Kreu I,

Kreu III pjesët 2, 4, 6 dhe 7, Kreu VII pjesët 1, 2, 3, Kreu VIII pjesët, 1, 2, 3 nenet 70, 71, 72, 73 dhe 74 paragrafët 1 dhe 2 dhe pjesa 4 dhe 6, Kreu IX neni 83 dhe 85 dhe pjesët 6 dhe 8, Kreu ë

(3) Me lejen e fituar paraprakisht nga guvernatori, kursimoret nga paragrafi 1 të këtij neni, mundet të bëjnë transformimin e kursimores në bankë dhe t'i kryejnë ndryshimet statusore vijuese: bashkëngjitjen e kursimoreve për shkak të themelimit të bankës dhe bashkimin e kursimoreve ndaj bankës.

(4) Bashkëngjitje të kursimoreve për shkak të formimit të bankës do të thotë bashkëngjitje e dy apo më tepër kursimoreve, pa mos u zbatuar likuidimi, për themelim të bankës në të cilën kalon prona gjithëpërfshirëse dhe detyrimet nga kursimoret që bashkëngjiten, në zëvendësim me aksionet e bankës e cila themelohet.

(5) Bashkëngjitje e kursimores ndaj bankës do të thotë kur një apo më tepër kursimorë do të bashkohen ndaj bankës, me bartjen e pronës në tërësi dhe detyrimet e kursimores, përkatësisht kursimoret të cilat bashkëngjiten pa mos u zbatuar likuiditeti i tyre, në zëvendësim për aksionet e bankës që ndërmerret.

(6) Transformim i kursimores në bankë do të thotë dhe riorganizim i kursimores në bankë, pa mos u zbatuar procedura për likuidim.

(7) Ndaj procedurës së transformimit të kursimores në bankë dhe ndaj procedurës së ndryshimeve statusore në kursimorë, në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat nga ligji për shoqëri tregtare.

(8) Këshilli i Bankës Popullore në detaje mund ta përcaktojë zbatimin e dispozitave nga paragrafi 3 të këtij neni ndaj kursimoreve.

XX. PROCEDURA PËR MIRATIMIN E AKTVENDIMEVE, MBROJTJEN GJYQËSORE DHE DORËZIMIN

1. Procedura për marrjen e aktvendimeve

Neni 173

Në procedurën e marrjes së vendimeve në pajtueshmëri me dispozitat nga ky ligj, në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat nga Ligji për procedurën e përgjithshme administrative për çdo gjë, përveç nëse nuk është përcaktuar ndryshe me këtë ligj.

Neni 174

Kundër aktvendimeve të guvernatorit të marra në bazë të këtij ligji nuk është lejohet ankesë dhe të njëjtat janë përfundimtare në procedurën administrative.

2. Procedura e mbrojtjes gjyqësore

Neni 175

Kundër aktvendimeve të guvernatorit të marr në bazë të këtij ligji mundet të ngritet kontest administrativ, në pajtim me dispozitat e Ligjit për konteste administrative.

Neni 176

(1) Padia kundër aktvendimeve të marra në bazë të këtij ligji paraqiten në afat prej 30 ditësh nga pranimi i aktvendimit.

(2) Paraqitësi i padisë nga paragrafi 1 të këtij neni, në procedurën para gjyqit nuk mund të përmendë fakte të reja dhe të paraqesë dëshmi të reja.

Neni 177

Padia kundër aktvendimeve për marrjen e lejes për themelim dhe punë, përkatësisht aktvendimeve për përcaktimin e ekzistimit të kushteve për hapjen e procedurës për falimentim ose kushteve për zbatimin e procedurës për likuidim në bankë, mund të bartet nga:

- 1) banka dhe

2) aksionarët shuma e aksioneve të të cilëve është së paku një e dhjeta nga shuma e kapitalit fillestar të paraparë në nenin 14 paragrafi 1 të këtij ligji.

Neni 178

(1) Në procedurën para gjyqit parashtuesi i padisë mundet të përmendë fakte të reja dhe të paraqesë dëshmi të reja, nëse padia paraqitet kundër aktvendimit për vendosjen e administratës dhe për marrjen e lejes për themelim dhe punë, përkatësisht aktvendimit për përcaktimin e ekzistimit të kushteve për vendosjen e procedurës për falimentim ose kushteve për vendosjen e procedurës për likuidim në bankë.

(2) Nëse në padinë nga paragrafi 1 të këtij neni, parashtuesi thirret në dëshmi të reja, është i detyruar që të njëjtat t'ia bashkëngjitë padisë.

(3) Në rastet nga paragrafi 1 i këtij neni, Banka Popullore në përgjigjen e saj ndaj padisë mund të përmendë fakte të reja dhe të paraqesë dëshmi të reja.

(4) Nëse në përgjigjen e padisë nga paragrafi 1 të këtij neni, Banka Popullore thirret në dëshmi të reja, është e detyruar që të njëjtat t'ia bashkëngjitë edhe përgjigjes së padisë.

(5) Pas skadimit të afatit të fundit për paraqitjen e padisë nga paragrafi 1 të këtij neni ose përgjigja padisë nga paragrafi 3 të këtij neni, palët nuk kanë të drejtë të përmendin fakte të reja dhe të paraqesin dëshmi të reja.

Neni 179

(1) Në procedurën për padinë e paraqitur kundër vendimit të guvernatorit me të cilën:

- 1) vendoset administrata në bankë;
- 2) nuk lëshohet ose merret leja për themelim dhe punë në bankë; ose
- 3) vërtetohet ekzistimi i kushteve për vendosjen e procedurës për falimentim ose për likuidim në bankë, gjyqi e kontrollon ligjshmërinë e aktit kontestues në pajtim me ligjin.

(2) Kur gjyqi e pranon padinë, nuk e anulon aktin kontestues, por vetëm e konstaton paligjshmërinë e tij, ndërsa parashtuesi i padisë me gjyq mund të ngrejë procedurë për kompensimin e dëmit nga Banka Popullore.

3. Procedura e dorëzimit

Neni 180

(1) Dorëzimi i shkresave (thirrjes, aktvendimit, përfundimeve dhe shkresave tjera zyrtare) kryhen në këtë mënyrë:

- 1) me postë;
  - 2) me dorëzimin nga Banka Popullore, dhe
  - 3) me shpallje publike.
- (2) Dorëzimi i shkresave kryhet në bazë të renditjes së përcaktuar në paragrafin 1 të këtij neni.

XXI. DISPOZITAT NDËSHKUESE

1. Veprat penale

Neni 181

(1) Personi fizik i cili me punën e vet i ka shkelur dispozitat nga ky ligj me çka ka kontribuar për hapjen e procedurës për falimentim në bankë, u ka shkaktuar dëm kreditorëve të bankës, do të dënohet me burgim prej tre deri më dhjetë vjet, përkatësisht nëse veprën e bën person juridik do të dënohet me dënim në para.

(2) Gjatë përcaktimit të dënimit nga paragrafi 1 të këtij neni me ndikim të veçantë është shkalla e dëmit, numri i personave të dëmtuar dhe pasojat nga hapja e procedurës për falimentim mbi sistemin financiar të vendit.

(3) Dobia pronësore e fituar me kryerjen e veprës penale nga paragrafi 1 të këtij neni merret me vendim gjyqësor.

Neni 182

(1) Personi fizik i cili do ta përdorë fjalën bankë në kundërshtim me nenin 4 të këtij ligji dhe me këtë do t'u shkaktojë dëm personave tjerë, do të dënohet me dënim me burg nga pesë deri më dhjetë vjet, përkatësisht nëse veprën e bën person juridik do të dënohet me dënim në para.

(2) Gjatë përcaktimit të dënimit nga paragrafi 1 të këtij neni me ndikim të veçantë është shkalla e dëmit dhe numri i subjekteve të dëmtuara, si dhe ndikimi mbi sistemin financiar të vendit.

(3) Dobia pronësore e fituar me kryerjen e veprës penale nga paragrafi 1 të këtij neni merret me vendim gjyqësor.

Neni 183

(1) Person fizik i cili do të pranojë depozitë në kundërshtim me nenin 5 të këtij ligji dhe me këtë do t'u shkaktojë dëm personave tjerë, do të dënohet me dënim me burg së paku pesë vjet, përkatësisht nëse veprën e bën person juridik do të dënohet me dënim në para.

(2) Gjatë përcaktimit të dënimit nga paragrafi 1 të këtij neni me ndikim të veçantë është shkalla e dëmit dhe numri i subjekteve të dëmtuara, si dhe ndikimi mbi sistemin financiar të vendit në tërësi.

(3) Dobia pronësore e fituar për kryerjen e veprës penale nga paragrafi 1 të këtij neni merret me vendim gjyqësor.

2. Kundërvajtjet dhe sanksionet për kundërvajtje

Neni 184

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara me këtë ligj, procedurën për kundërvajtje e mban dhe sanksione për kundërvajtje kumton Banka Popullore.

(2) Procedurën për kundërvajtje nga paragrafi 1 të këtij neni para Bankës Popullore e mban Komisioni për vendosjen ndaj kundërvajtjes (në tekstin e mëtuqshëm: Komisioni për kundërvajtje) i formuar nga punëtorë të punësuar në Bankën Popullore, të cilët i emëron guvernatori.

(3) Guvernatori me akt nënligjor e përcakton numrin, shkallën e nevojshme të përgatitjes profesionale dhe përvojën e punës së anëtarëve të komisionit për kundërvajtje.

(4) Anëtarët e komisionit për kundërvajtje zgjidhen me kohëzgjatje prej 5 vjetësh, me të drejtë rizgjedhjeje.

(5) Për kryetar të komisionit për kundërvajtje mundet të zgjidhet vetëm juristi i diplomuar me provim të dhënë të jurisprudencës.

(6) Komisioni për kundërvajtje miraton rregullore për punën e vet, e cila paraprakisht është miratuar nga guvernatori.

Neni 185

(1) Anëtari i komisionit për kundërvajtje mund të shkarkohet:

1) me skadimin e kohës për të cilin është emëruar për anëtar;

2) me kërkesën e tij;

3) me plotësimin e kushteve për pension pleqërie në pajtim me ligjin;

4) nëse i konstatohet paaftësia e përhershme;

5) nëse vërtetohet shkelja e dispozitave për mbajtjen e procedurës për kundërvajtje me vendim të plotfuqishëm;

6) nëse nuk i plotëson detyrimet të cilat dalin nga puna në komisionin për kundërvajtje, ose

7) nëse nuk ka paraqitur ekzistimin e konfliktit të interesave për rastet të cilat i zgjidh komisioni për kundërvajtje.

(2) Propozimi për shkarkimin e anëtarit të komisionit për kundërvajtje i paraqitet guvernatorit.

(3) Anëtarët e komisionit për kundërvajtje janë të pavarur dhe të mëvetësishëm në punë dhe vendosin në bazë të njohurive të veta profesionale dhe bindjes së pavarur.

(4) Vendimi i komisionit për kundërvajtje llogaritet i marrë kur për të kanë votuar shumica e anëtarëve të komisionit për kundërvajtje.

Neni 186

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara me këtë ligj personat të cilët nga guvernatori janë të autorizuar të kryejnë supervizionin e bankës, në kornizat e autorizimeve të tyre kryerësit të kundërvajtjes i ofrojnë ndërmjetësim dhe arritjen e pajtueshmërisë me të cilën kryerësi i kundërvajtjes duhet ta paguajë gjobën, të dhënat tjera ose t'i mënjanojë pasojat e kundërvajtjes.

(2) Kryerësi i kundërvajtjes është i detyruar që në afat prej tri ditësh nga pranimi i ofertës nga paragrafi 1 të këtij neni të japë pajtueshmëri me shkrim për ngritjen e procedurës për ndërmjetësim.

(3) Procedura për ndërmjetësim mbahet para Komisionit për ndërmjetësim të formuar nga guvernatori.

(4) Guvernatori me akt nënligjor e përcakton numrin, shkallën e nevojshme të përgatitjes profesionale dhe përvojës së punës së anëtarëve të komisionit për ndërmjetësim.

(5) Komisioni punon në seanca në të cilat detyrimisht marrin pjesë përfaqësues të kryerësve të kundërvajtjes.

(6) Për arritjen e marrëveshjes pas ndërmjetësimit përpilohet marrëveshje në të cilën konstatohet pajtueshmëria e të dy palëve.

(7) Në marrëveshjen përcaktohen detyrimet e kryerësve të kundërvajtjes, ndërsa veçanërisht:

1) lartësia dhe mënyra e pagesës së gjobës;

2) lartësia dhe mënyra e pagesës së të dhënave tjera dhe shpenzimeve, dhe

3) masat të cilat duhet t'i ndërmarrë kryerësi me qëllim që t'i mënjanojë pasojat nga kundërvajtja.

(8) Marrëveshja nga paragrafi 6 i këtij neni ka fuqinë e dokumentit përmbarues.

(9) Guvernatori miraton rregullore dhe listë shpenzimesh për punën e Komisionit për ndërmjetësim. Lartësia dhe lloji i shpenzimeve të përcaktuara me listën e shpenzimeve përcaktohen në bazë të shpenzimeve reale që i ka Banka Popullore për shkak të sigurimit të punës së Komisionit për ndërmjetësim.

(10) Komisioni për ndërmjetësim është i detyruar të mbajë evidencë për procedurat e ndërmarrta të ndërmjetësimi dhe për përfundimin e tyre.

Neni 187

(1) Gjobë me shumë prej 15 000 deri 20 000 euro me kundërvlere në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje bankës, nëse:

1) drejtpërsëdrejti kryen punë nga fusha e industrisë, tregtisë ose aktivitet tjetër jofinanciar (neni 7 paragrafi 2);

2) nuk lëshon dokument ose nuk mban evidencë për çdo arkëtim dhe pagesë nga llogaria e depozitës (neni 100);

3) nuk shpall një kopje nga aktvendimi i guvernatorit për dhënie e lejes për themelim dhe punë të bankës, shkallët me kamatë të vlefshme, kushtet e përgjithshme për punë me depozitë të personave fizikë dhe llojin dhe shumën e garancisë për depozitat e personave fizikë (neni 11);

4) nuk e mban vlerën e kapitalit fillestar (neni 14);

5) shuma e aksioneve parësore në bankë e tejkalon përqindjen nga neni 15 paragrafi 1;

6) kryen aktivitete financiare të cilat janë theksuar në aktvendimin për dhënie e lejes për themelim dhe punë (neni 20 paragrafi 5);

7) nuk i paraqet kërkesë Bankës Popullore për ndryshime statusore të bankës ose kryen ndryshime statusore të bankës pa lejen për ndryshime statusore (neni 22 paragrafi 1);

8) në afat prej 8 ditësh pas marrjes së vendimit për ndryshimin dhe plotësimin e statutit regjistrir tregtar nuk i paraqet tekst të spastruar të statutit (neni 24 paragrafi 4);

9) në afat prej 15 ditësh nga marrja e vendimit për ndryshimet statusore, nuk dorëzon fletëparaqitje për regjistrimin e ndryshimit statusor në regjistrin tregtar (neni 25);

10) në afat prej 15 ditësh pas regjistrimit në regjistrin tregtar nuk i dorëzon kopje të aktvendimit për regjistrim Bankës Popullore (neni 26);

11) nuk dorëzon kërkesë dhe nuk merr pajtueshmëri nga Banka Popullore në pajtim me nenin 57;

12) zbaton urdhëresë për blerje, përkatësisht transaksion me aksione të bankës për të cilat nuk është prezantuar pajtueshmëria e guvernatorit (neni 59 paragrafi 3);

13) nuk e njofton Bankën Popullore për rastet dhe në afatet nga neni 61;

14) nuk e harmonizon shumën e mjeteve personale ose nuk e mirëmban shkallën përputhshmërisë në pajtim me këtë ligj dhe me metodologjinë për përlogaritjen e mjeteve personale të bankës (neni 64 dhe 65);

15) kriteret, mënyrën dhe metodën e administrimit me rreziqet, si dhe vlerësimin e përputhshmërisë së kapitalit nuk i përcakton me aktet e përgjithshme dhe procedurat interne ose me aktet e përgjithshme dhe procedurat interne nuk janë përfshirë rreziqet minimale të parapara me këtë ligj (neni 66);

16) nuk e mirëmban ekspozimin e disa llojeve të caktuara të rreziqeve në suazat e limitit të përcaktuara me këtë ligj dhe aktet nënligjore (neni 67);

17) nuk i respekton ose nuk i plotëson standardet minimale për administrim adekuat me rreziqet (neni 68);

18) nuk kryen përmirësim e vlerës, përkatësisht nuk ndan rezervë të posaçme në mënyrë dhe lartësi të përcaktuara nga Këshilli i Bankës Popullore (neni 69);

19) nuk e mirëmban ekspozimin në suaza të limitit ose nuk e respekton procedurën, kushtet dhe mënyrën e lejimit të kredive ose formave tjera të ekspozimit të përcaktuara me nenet 70 deri 74;

20) kryen blerje të aksioneve personale, në kundërshtim ose nuk i tjetëron aksionet personale në pajtim me nenet 75 dhe 76;

21) investon në kundërshtim ose i tejkalon limitet e përcaktuara me nenin 78;

22) nuk e mirëmban likuiditetin në punë dhe nuk administron me rrezikun e likuiditetit në pajtim me nenet 79 dhe 80;

23) nuk e mirëmban pozicionin e hapur devizor në pajtim me metodologjinë e Këshillit të Bankës Popullore (neni 81);

24) administrimi në bankë nuk është në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe me rregullat për administrim të mirë korporativ të miratuara nga Këshilli i Bankës Popullore (neni 82);

25) në bankë emërohet person me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta i cili nuk i plotëson kushtet nga neni 83;

26) nuk mbahet kuvendi i bankës në afatet ose nuk dorëzohen të dhënat përkatëse në pajtim me nenin 87;

27) për anëtar të këshillit mbikëqyrës emërohet person i cili nuk i plotëson kushtet nga neni 88 paragrafi 2;

28) për anëtar të këshillit për administrim me rreziqe emërohet person i cili nuk i plotëson kushtet nga neni 90 paragrafi 3;

29) për anëtar të këshillit për revizion emërohet person në kundërshtim me kushtet të cilat janë përcaktuar me nenin 91;

30) për anëtar të këshillit drejtues emërohet person i cili nuk i plotëson kushtet nga neni 92;

31) këshilli mbikëqyrës, këshilli për administrim me rreziqe, këshilli për revizion, këshilli drejtues, shërbimi për revizion të brendshëm dhe personi, përkatësisht shërbimi për kontroll të harmonizimit të punës së bankës, me dispozitat nuk veprojnë ose kanë vepruar në kundërshtim me mënyrën dhe kushtet e përcaktuara me këtë ligj;

32) vepron në kundërshtim me dispozitat për raporte, kontabilitet dhe revizion nga nenet 101 deri 110;

33) fshehtësia bankare nuk ruajtur ose mbrojtur ose nuk është kumtohet në pajtim me nenet 111 dhe 112;

34) lidh marrëveshje me të cilën kufizohet parimi i punës së lirë tregtare dhe kufizohet konkurrenca në sistemin bankar (neni 113);

35) Bankës Popullore i pamundëson kryerjen e supervizionit të bankës ose supervizion të konsoliduar të grupit bankar ose nuk i plotëson detyrimet nga supervizioni ose supervizioni i konsoliduar në pajtim me kompetencat e Bankës Popullore të përcaktuara me këtë ligj;

36) për nevojat e supervizionit të bankës nuk i siguron raportet, informacionet dhe të dhënat tjera të përcaktuara me nenin 117;

37) nuk vendos dhe mirëmban sisteme adekuate për administrim me rrezik, kontroll të brendshme, njoftim dhe kontabilitet, për shkak të identifikimit, matjes, përcjelljes dhe kontrollit të transaksioneve me persona tjerë në grupin bankar (neni 119 paragrafi 3);

38) për nevojat e supervizionit të konsoliduar nuk përpilon, nuk dorëzon ose dorëzon raporte të paplota për grupin bankar në pajtim me nenin 122;

39) nuk kryen konsolidim ose nuk njofton ose njofton në kundërshtim me nenin 123, 124 paragrafi 3, 125 paragrafi 5 dhe 6 dhe neni 126 paragrafi 1; dhe

40) nuk vepron ose vepron në kundërshtim me masat e kumtuara nga ana e guvernatorit në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(2) Për kundërvajtjet nga paragrafi 1 të këtij neni do t'i kumtohet gjorbë prej 4000 deri 6000 euro me kundërvlerë në denarë edhe personit përgjegjës në bankë.

(3) Kundërvajtjet nga paragrafët 1 dhe 2 nga ky nen në mënyrë përkatëse zbatohen dhe ndaj kursimoreve dhe personave përgjegjës në kursimore.

Neni 188

(1) Gjorbë në shumë prej 10 000 deri 15 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje:

1) shtëpisë brokere ose bursës me letra afatgjate me vlerë nëse zbaton urdhëresë për blerje, përkatësisht transaksion me aksione të bankës për të cilat nuk është prezantuar pajtueshmëria nga guvernatori (neni 59 paragrafi 3);

2) personit juridik i cili do të fitojë aksione në bankë në kundërshtim me mënyrën dhe kushtet e përcaktuara në nenin 59;

3) personit juridik nëse së paku një muaj para se të realizohet zvogëlimi i pjesëmarrjes, drejtpërdrejt ose indirekt nga numri i përgjithshëm i aksioneve ose numri i përgjithshëm i aksioneve të dhëna me të drejtë vote në bankë e zvogëlon nën 5%, 10%, 20%, 33%, 50% ose 75% në bankë, ndërsa nuk e njofton Bankën Popullore (neni 62);

4) personit juridik nëse lidh marrëveshje me të cilën bashkohet të drejtat e votës nga aksionet në bankë, ndërsa nuk e njofton Bankën Popullore në afat prej 5 ditësh nga lidhja e marrëveshjes (neni 62 paragrafi 2);

5) shoqatës për revizion që kryen revizion në kundërshtim me nenin 105 paragrafi 5 dhe neni 106, nuk paraqet njoftime në pajtim me nenin 107 dhe nenin 108 ose Bankës Popullore nuk ia bën të kapshme materialet e punës nga revizioni i kryer i bankës në pajtim me nenin 108;

6) shoqatës financiare holding që vepron në kundërshtim me dispozitat nga neni 118 paragrafi 7, neni 124 dhe neni 126 paragrafi 2;

7) personit juridik i cili është person i nënshtruar në pajtim me dispozitat nga ky ligj, nëse nuk vepron në pajtim me nenin 124 dhe nenin 126 paragrafi 2, dhe

8) personit juridik nga neni 125 paragrafët 1 dhe 2 nëse nuk vepron në pajtim me nenin 125 paragrafi 4.

(2) Për kundërvajtjet nga paragrafi 1 të këtij neni do t'i kumtohet gjorbë prej 3000 deri 5000 euro me kundërvlerë në denarë edhe personit përgjegjës në personin juridik nga paragrafi 1 të këtij neni.

Neni 189

(1) Gjobë në shumë prej 6000 deri 10 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit me drejta dhe përgjegjësie të veçanta në bankë, nëse:

1) vërteton se vendimi i organit të bankës është në kundërshtim me ligjin, e nuk e njofton këshillin mbikëqyrës dhe Bankën Popullore (neni 84);

2) nuk e njofton Bankën Popullore në pajtim me nenin 94 paragrafët 4, 5, 6 dhe 7 dhe neni 98;

3) nuk organizon shërbim për revizion të brendshëm në bankë (neni 95 paragrafi 1);

4) nuk emëron person ose nuk organizon shërbim për kontroll të harmonizimit të bankës me dispozitat (neni 99), dhe

5) nuk vepron ose vepron në kundërshtim me dispozitat për konflikt interesash nga neni 100.

(2) Kundërvajtjet nga paragrafi 1 të këtij neni në mënyrë përkatëse zbatohen edhe ndaj personave me të drejta dhe përgjegjësi të veçanta në kursimore.

Neni 190

Gjobë në shumë prej 3000 deri 6000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit fizik, nëse:

1) fiton aksione në bankë në kundërshtim me mënyrën dhe kushtet e përcaktuara në nenin 59;

2) së paku një muaj para se të realizohet zvogëlimi i pjesëmarrjes, drejtpërdrejt ose indirekt nga numri i përgjithshëm i aksioneve ose numri i përgjithshëm i aksioneve të dhëna me të drejtë vote në bankë e zvogëlon nën 5%, 10%, 20%, 33%, 50% ose 75% në bankë, ndërsa nuk e njofton Bankën Popullore (neni 62), dhe

3) lidh marrëveshje me të cilën bashkohen të drejtat e votës nga aksionet në bankë, ndërsa nuk e njofton Bankën Popullore në afat prej 5 ditësh nga lidhja e marrëveshjes (neni 62 paragrafi 2).

Neni 191

(1) Procedura për kundërvajtjet e parapara me këtë ligj nuk mund të mbahet nëse kalojnë dy vjet nga dita e kryerjes së kundërvajtjes.

(2) Afati për parashkrim ndërpritet për çdo veprim procesor të Bankës Popullore që merret për shkak të ndjekjes së kryerësit të kundërvajtjes.

(3) Me çdo ndërprerje të afatit nga paragrafi 2 të këtij neni parashkrimi fillon përsëri të rrjedhë, ndërsa procedura për kundërvajtje nuk mund të ngrihet e as më tutje të mbahet pas skadimit të katër viteve nga dita kur kundërvajtja është kryer.

Neni 192

Dispozitat ndëshkimore nga ky ligj kanë të bëjnë edhe me personat e huaj të cilët veprën e kanë kryer në territorin e Republikës së Maqedonisë dhe në filiale të bankave të huaja, si dhe personave përgjegjës në filiale të bankave të huaja.

XXII. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 193

(1) Bankat të cilat janë themeluar dhe punojnë deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, vazhdojnë të punojnë në mënyrë dhe nën kushte të përcaktuara me lejet për themelim dhe punë dhe aktet e veçanta të miratuara nga guvernatori.

(2) Bankat janë të detyruara të përshtaten me dispozitat nga ky ligj që kanë të bëjnë me statusin, lartësinë e kapitalit fillestar, aktivitetet financiare dhe organet e bankës më së voni në afat prej 18 muajsh nga dita e hyrjes së tij në fuqi.

(3) Bankat janë të detyruara që më së voni 12 muaj para skadimit të afatit nga paragrafi 2 të këtij neni, t'i paraqesin Bankës Popullore kërkesë për dhënie e

pajtueshmërisë për harmonizimin e Statusit, kërkesë për dhënie e pajtueshmërisë për ato ekzistuese ose emërimin e anëtarëve të rinj të Këshillit mbikëqyrës dhe kërkesë të pajtueshmërisë për harmonizimin e aktiviteteve financiare me të cilat në pajtim me këtë ligj është e nevojshme pajtueshmëria paraprake.

(4) Guvernatori e heq lejen për themelim dhe punë të bankave të cilat në afatin nga paragrafi 2 të këtij neni nuk do të përshtaten, përkatësisht nuk do të fitojnë pajtueshmëri për statusin dhe për anëtarët e këshillit mbikëqyrës ose nuk e përshtatin lartësinë e kapitalit fillestar.

(5) Anëtarët e organit udhëheqës të bankës të cilët e kryejnë këtë funksion deri në hyrjen në fuqi të këtij ligji, vazhdojnë ta kryejnë funksionin anëtarë të Këshillit drejtues të bankës në pajtim me dispozitat e këtij ligji, pa pajtueshmëri nga guvernatori vetëm deri në skadimin e afatit për të cilin është dhënë pajtimi për emërimin e tyre për anëtarë të organit udhëheqës të bankës.

(6) Aksionaret ekzistues me pjesëmarrje të kualifikuar në bankë janë të detyruar që, për shkak të pajtueshmërisë me dispozitat nga ky ligj që kanë të bëjnë me fitimin e aksioneve në bankë, Bankës Popullore t'i paraqesin kërkesë për marrjen e pajtueshmërisë në afat prej 4 muajsh nga dita e hyrjes në fuqi i këtij ligji.

Neni 194

(1) Kërkesat për dhënie e lejeve për themelim dhe punë të bankës dhe për dhënie e pajtueshmërive të paraqitura Bankës Popullore para hyrjes në fuqi të këtij ligji do të kryhen në bazë të dispozitave të Ligjit për banka ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 63/2000, 103/2000, 37/2002, 51/2003, 85/2003).

(2) Deri në shfuqizimin e vendimit për emërim të përfaqësuesit ose vendosjen e administratës së përkohshme në bankë, të marrë para hyrjes në fuqi të këtij ligji, përfaqësuesi dhe administratori i përkohshëm të drejtat dhe kompetencat i kryejnë në suaza të vendimit të Bankës Popullore dhe në bazë të dispozitave të Ligjit për banka ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 63/2000, 103/2000, 37/2002, 51/2003, 85/2003).

(3) Procedurat për falimentim dhe procedurat për likuidim të bankës të cilat janë ngritur deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të kryhen në bazë të dispozitave të cilat kanë pasur afat deri në ditën e hyrjes në fuqi i ligji.

Neni 195

Dispozitat nga Kreu IV Filiale të bankave nga vendet anëtare të Unionit Evropian nga ky ligj do të fillojnë të zbatohen nga dita e anëtarësimit me të drejtë të plotë të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian. Deri në anëtarësimin e plotë të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian, në filiale të bankave nga vendet anëtare të Unionit Evropian zbatohen dispozitat nga Kreu V Filiale të bankave të huaja nga ky ligj.

Neni 196

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji pushon të vlejë Ligji për bankat ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 63/2000, 103/2000, 37/2002, 51/2003, 85/2003), përveç dispozitave nga neni 122 që kanë të bëjnë me Kreun II Kursimore nga Ligji për bankat dhe kursimoret ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër

Neni 197

Aktet nënligjore të cilat dalin nga ky ligj, Banka Popullore është e detyruar t'i miratojë në afat prej 9 muajsh nga hyrja në fuqi e këtij ligji, përveç akteve nënligjore lidhur me Kreun V Filiale të bankave të huaja e cila është e detyruar t'i miratojë në afat prej 3 muajsh nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

Neni 198

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

885.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 22 мај 2007 година.

Бр. 07-2330/1
22 мај 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

Член 1

Во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" број 61/2004 и 96/2004), во членот 18 ставот (2) се менува и гласи:

"Општината може да се задолжува во земјата и странство само по претходна согласност на Владата на Република Македонија, утврдена врз основа на мислење на Министерството за финансии."

Во ставот (3) зборот "заемите" се заменува со зборот "задолжувањата".

Член 2

Во членот 21 ставот (2) се менува и гласи:

"Јавните претпријатија основани од општината можат да се задолжат само по претходно издадена гаранција од советот на општината за што советот донесува одлука."

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

"(3) Градоначалникот на општината е должен да го известува Министерството за финансии за сите издадени гаранции."

Член 3

Членот 28 се менува и гласи:

"(1) Советот на општината го донесува буџетот за наредната година најдоцна до 31 декември во тековната година, по сметки, по потпрограми и по ставки.

(2) Доколку Советот на општината не го донесе буџетот на општината до 31 декември во тековната година, е должен да донесе одлука за времено финансирање и финансиски план за нејзино спроведување за период од 1 јануари до 31 март за тековната година.

(3) Градоначалникот одобрува исплата на средства по сметки, по потпрограми и ставки од буџетот, но најмногу до една третина од вкупно извршените расходи во првиот квартал од претходната фискална година најдоцна до 31 март, а имајќи ги предвид и готовинските текови.

(4) Висината на една третина од вкупно извршениите расходи во првиот квартал од претходната фискална година по сметки, по потпрограми и по ставки ја пресметува Министерството за финансии.

(5) Финансискиот план за спроведување на временото финансирање на општината е составен дел на буџетот за тековната година."

Член 4

Во членот 30 по ставот (2) се додаваат два нови ставови (3) и (4), кои гласат:

"(3) Општината за користење на средствата на буџетот, доставува годишни и квартални финансиски планови по сметки, по потпрограми и по расходни ставки.

(4) Општината води евиденција на преземените обврски, која опфаќа пријавување, промена и поништување на пријавените преземени обврски, согласно со прописите за трезорско работење."

Ставот (3) станува став (5).

Член 5

Членот 31 се менува и гласи:

"(1) Во буџетот на општината за финансирање на непланирани или помалку планирани расходи можат да се планираат средства како постојана и тековна резерва.

(2) Постојаната и тековната резерва не можат да надминат 3% од вкупно планираните средства во основниот буџет на општината.

(3) За користење на средствата на резерви од ставот (1) на овој член одлучува советот на општината.

(4) По исклучок од ставот (3) на овој член, за користење на средствата од резервите до износ најмногу до 50.000 денари одлучува градоначалникот.

(5) Градоначалникот на општината му поднесува на советот на општината годишен извештај за користењето на средствата од резервите."

Член 6

Во членот 39 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

"(3) Министерството за финансии може да констатира услови за настанатата финансиска нестабилност врз основа на условите утврдени во ставот (1) на овој член и врз основа на финансиски извештаи кои ги доставува општината согласно со членот 32 од овој закон."

Член 7

Називот на Делот X се менува и гласи: "ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ".

Член 8

Членот 47 се менува и гласи:

"(1) Глоба во износ од 4.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на одговорното, односно раководното лице на општината, ако:

- општината ги користи средствата од краткорочниот заем за плаќање на казни и казни камати (член 19 став (2));

- општината го надмине ограничувањето од 20% од реализираните вкупни приходи на тековно-оперативниот буџет на општината во претходната фискална година по основ на вкупно краткорочно задолжување во текот на фискалната година (член 19 став (3));

- не го достави договорот за заем и амортизациониот план во рок од десет работни дена до Министерството за финансии (член 20 став (6));

- не го известил Министерството за финансии за секоја исплатена рата во рок од десет работни дена (член 20 став (7));

- не се придржува на роковите за подготвување, предлагање и доставување на донесување на буџетот (член 27);

- не се придржува на рокот за донесување на буџетот (член 28);

- не се предложи на советот на општината усогласување на приходите и расходите со одлука за изменување и дополнување на буџетот (член 29);

- не се придржува на роковите за подготвување и доставување на периодичните финансиски извештаи (член 32);

- не се придржува на роковите за донесување и доставување на годишна сметка (член 33 ставови (3) и (4));

- одреди одговорен сметководител кој не ги исполнува утврдените услови (член 36);

- не се извести министерот за финансии во утврдените рокови (член 39 став (2));

- општината не ги подготви и не ги донесе актите во согласност со утврдените процедури и рокови (член 41 ставови (3), (4), (5) и (6));

- општината не се придржува на утврдените процедури и рокови (член 42 став (2));

- општината не се придржува на утврдените рокови за подготвување на план на мерки и активности за надминување на финансиската нестабилност (член 43 став (1));

- неточно ги прикаже вкупните расходи и не ги користи за намените одредени со буџетот (член 22 став (2)) и

- не ги користи средствата за утврдените намени и презема обврски над износите на трошоците утврдени со годишниот буџетски документ (член 26).

(2) Глоба во износ од 8.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на одговорното, односно раководното лице на општината, ако:

- општината се задолжи во странство без претходна согласност на Владата на Република Македонија (член 18 став (2));

- општината даде под хипотека имот на општината кој служи за вршење на дејностите од јавен интерес утврдени со закон (член 18 став (5));

- отплатата на долгорочниот заем не се врши во еднакви или опаѓачки анuitети (член 20 став (1));

- општината го надмине ограничувањето од 15% од вкупните приходи на тековно оперативниот буџет на општината во претходната фискална година за вкупната годишна отплата на долгорочниот заем (член 20 став (4)) и

- општината не се придржува на условите за висината на вкупниот непристигнат долгорочен долг (член 20 став (5)).

(3) За прекршоците од ставовите (1) и (2) на овој член пред поднесување барање за прекршочна постапка се спроведува постапка за порамнување, согласно со Законот за прекршоците.

(4) За прекршоците пропишани со овој член, прекршочната постапка ја води надлежниот основен суд.“

Член 9

Членот 50 се менува и гласи:

“(1) Општината може да се задолжува долгорочно во согласност со одредбите на овој закон и да дава гаранции за јавните претпријатија кои се основани од општината, откако Министерството за финансии ќе утврди дека општината:

- континуирано во период од најмалку две фискални години од денот на примената на Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, редовно доставува позитивно оценети финансиски извештаи и

- континуирано во период од најмалку две фискални години од денот на примената на Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа нема пристигнати ненамирени обврски кон доверителите во рок над 90 дена од датумот на пристигнувањето.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член Владата на Република Македонија може да даде согласност за задолжување за финансирање на капитални инвестиции на општината по претходно добиено позитивно мислење од страна на Министерството за финансии.“

Член 10

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR FINANCIMIN E NJËSIVE TË VETADMINISTRIMIT LOKAL

Neni 1

Në Ligjin për financimin e njësive të vetadministrimit lokal ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 61/2004 dhe 96/2004), në nenin 18 paragrafi (2), ndryshon si vijon:

"Komuna mund të ngarkohet me borxh në vend dhe jashtë vendit vetëm me pëlqimin paraprak të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, të konfirmuar në bazë të mendimit të Ministrisë së Financave.

Në paragrafin (3) fjala "huat", zëvendësohet me fjalët "ngarkimet me borxh".

Neni 2

Në nenin 21 paragrafi (2) ndryshon, si vijon:

"Ndërmarrjet publike të themeluara nga komuna, mund të ngarkohen me borxh vetëm pas garancisë së dhënë paraprakisht nga këshilli komunal, për të cilën këshilli merr vendim".

Pas paragrafit (2) shtohet paragrafi i ri (3), si vijon:

"(3) Kryetari i komunës është i obliguar ta njoftojë Ministrinë e Financave për të gjitha garancitë e dhëna."

Neni 3

Neni 28 ndryshon si vijon:

"(1) Këshilli komunal e miraton buxhetin për vitin e ardhshëm më së voni deri më 31 dhjetor të vitit në vijim, sipas llogarive, nënprogrameve dhe zërave.

(2) Nëse Këshilli komunal nuk e miraton buxhetin e komunës deri më 31 dhjetor të vitit në vijim, është i obliguar që të miratojë vendimin për financim të përkohshëm dhe planin financiar për zbatimin e tij për periudhën prej 1 janari deri më 31 mars të vitit në vijim.

(3) Kryetari i komunës e lejon pagesën e mjeteve në llogari, në nënprograme dhe zëra të buxhetit, por më së tepërmi deri në një të tretën nga daljet e përgjithshme të realizuara në tremujorin e parë të vitit fiskal paraprak, më së voni deri më 31 mars, duke marrë parasysh edhe qarkullimet me para të gatshme.

(4) Lartësinë e një të tretës nga daljet e realizuara të përgjithshme në tremujorin e parë të vitit fiskal paraprak sipas llogarive, nënprogrameve dhe zërave e llogarit Ministria e Financave.

(5) Plani financiar për realizimin e financimit të përkohshëm të komunës, është pjesë përbërëse e buxhetit për vitin në vijim."

Neni 4

Në nenin 30 pas paragrafit (2), shtohen dy paragrafë të rinj (3) dhe (4), si vijojnë:

"(3) Komuna për shfrytëzimin e mjeteve të Buxhetit, paraqet plane financiare vjetore dhe tremujore sipas llogarive, nënprogrameve dhe në zërave të daljeve.

(4) Komuna mban evidencë për obligimet e ndërmarra, e cila përfshin paraqitjen, ndryshimin dhe anulimin e obligimeve të ndërmarra, në pajtim me dispozitat për punën e arkës.

Paragrafi (3) bëhet paragraf (5)."

Neni 5

Neni 31 ndryshon si vijon:

"(1) Në buxhetin e komunës për financimin e daljeve të paplanifikuara ose më pak të planifikuara, mund të planifikohen mjete si rezervë e përhershme ose rrjedhëse.

(2) Rezerva e përhershme dhe rrjedhëse nuk mund të tejkalojnë 3% nga mjetet e përgjithshme, të planifikuara në buxhetin themelor të komunës.

(3) Për shfrytëzimin e mjeteve të rezervave nga paragrafi (1) i këtij neni, vendos këshilli komunal.

- двајца офицери за работа во Централната Команда на Армијата на САД во Тампа-Флорида (УСЦЕНТКОМ), за мисијата “Слобода за Ирак”.

2. Единиците на Армијата на Република Македонија од точката 1 алинеи 1 и 2 на оваа одлука се испраќаат за период од шест месеца сметано од јуни 2007 година, а единиците на Армијата на Република Македонија од точката 1 алинеја 3 на оваа одлука се испраќаат за период од дванаесет месеци сметано од јуни 2007 година.

3. Финансиските трошоци за транспорт, сместување, исхрана и итна медицинска помош на учесниците во мировната операција од точката 1 на оваа одлука, ги обезбедуваат Соединетите Американски Држави, а останатиот дел од трошоците ги обезбедува Република Македонија.

4. Подготовките и организацијата на учесниците во мировната операција ќе ги изврши Министерството за одбрана.

5. По завршувањето на учеството во мировната операција Владата на Република Македонија поднесува извештај пред Собранието на Република Македонија.

6. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 07-2428/1
30 мај 2007 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

887.

Врз основа на член 12 ставови 2 и 3 од Законот за државните награди (“Службен весник на Република Македонија” број 52/2006 и 54/2007), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 30 мај 2007 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛ И ЧЛЕНОВИ НА ОДБОРОТ ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НА НАГРАДАТА “МИТО ХАЦИ ВАСИЛЕВ ЈАСМИН”

1. Се разрешуваат претседателот и членовите на Одборот за доделување на наградата “Мито Хаџи Василев Јасмин”, и тоа:

- претседателот
Зоран Иванов и
членовите:
1. Мирче Адамчевски;
  2. Георги Барбаровски;
  3. Иван Бојаџиски;
  4. Јованка Дојранлиева;
  5. Снежана Лупевска;
  6. Манчо Митевски;
  7. Столе Наумов;
  8. Горица Попова;
  9. Исен Салиу;
  10. Владимир Тулевски;
  11. Блерин Хисеини и
  12. Муамет Хоџа.

II. За претседател и членови на Одборот за доделување на наградата “Мито Хаџи Василев Јасмин”, се именуваат:

- а) за претседател:
д-р Димитар Мирчев, професор на ФОН.
б) за членови:
1. Нове Цветановски, публицист;
  2. Лиле Дамовска, новинар во весникот “Дневник”;
  3. Борис Поп Горчев, новинар-публицист;
  4. Александар Дамевски, новинар - уредник на “Време”;

5. Никола Костовски, директор на Издавачката кука “Гурѓа”;

6. Бранко Геровски, новинар и уредник на весникот “Шпиц”;

7. Михаил Белдедовски, новинар и публицист во Македонското радио - Радио Скопје;

8. Данило Коцевски, публицист;

9. Маја Анастасова, новинар;

10. Бесим Илази, дипломиран новинар, главен уредник на весникот “Коха”;

11. Кашиф Бакиу, м-р по политички науки, новинар во весникот “Лајме” и асистент на Тетовскиот универзитет и

12. Насер Пајазити, дипломиран новинар, дописник на Гласот за Америка.

III. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во “Службен весник на Република Македонија”.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 07-2429/1
30 мај 2007 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

888.

Врз основа на член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05 и 37/06), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 15.05.2007 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПРЕСЕАНС ЛИСТА НА НОСИТЕЛИТЕ НА ЈАВНИ ФУНКЦИИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Во Одлуката за утврдување на Пресеанс листа на носителите на јавни функции во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 90/04 и 67/05), во член 2, став 1 да се измени точка 4 и истата да гласи:

„Судиите на Уставниот суд на Република Македонија“.

Член 2

Одлуката за утврдување на Пресеанс листа на носителите на јавни функции во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 90/04 и 67/05) да се дополни член 2, став 1 со нова точка 27 и истата да гласи:

„Претседател на Државна изборна комисија на Република Македонија“.

Член 3

Точките 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 и 37 од член 2 став 1 од Одлуката за утврдување на Пресеанс листа на носителите на јавни функции во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 90/04 и 67/05) се пременуваат во точки 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 и 38.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во („Службен весник на Република Македонија“).

Бр. 19-2206/6
15 мај 2007 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски, с.р.**

889.

Врз основа на член 91, став 1, алинеја 11 од Уставот на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91), член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05 и 37/06) и член 31 од Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 46/06), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.05.2007 година, донесе

**О Д Л У К А
ЗА ПРОШИРУВАЊЕ НА НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА
ПОЧЕСНИОТ ГЕНЕРАЛЕН КОНЗУЛ НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА ВО ЈАПОНИЈА,
СО СЕДИШТЕ ВО ТОКИО**

Член 1

Надлежностите на Почесниот генерален конзул на Република Македонија во Јапонија, со седиште во Токио, г. Кијоши Мизуно, кои се однесуваат на двата региона Тохоку и Канто на островот Хоншу, да се прошират на целото јурисдикциско подрачје на Јапонија.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 87/1
29 мај 2007 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА

890.

Врз основа на член 66 став 3 од Законот за управни спорови („Службен весник на Република Македонија“ број 62/06), министерот за правда донесе

**У П А Т С Т В О
ЗА НАЧИНОТ НА ПРЕЗЕМАЊЕТО НА ПРЕДМЕТИТЕ
ОД ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Член 1

Со ова упатство се пропишува начинот за преземање на предметите од Врховниот суд на Република Македонија во Управниот суд согласно со надлежностите на тој суд утврдени со Законот за судовите и Законот за управните спорови.

Член 2

Врховниот суд на Република Македонија, предметите кои ги примил заклучно со денот на отпочнување на примената на Законот за управните спорови, ќе ги отстапи на решавање на Управниот суд.

Предметите од став 1 на овој член Управниот суд ќе ги преземе како нерешени предмети.

Член 3

Врховниот суд на Република Македонија, нерешените предмети кои ќе ги предаде на Управниот суд претходно ќе ги разведе со соодветните уписници и именици, а во рубриката „забелешка“ ќе означи дека предметот е предаден на Управниот суд.

Управниот суд, предметите кои ќе ги прими ќе ги стави во нови обвивки, но со задржување на старата обвивка, која на првата страна ќе се прецрта со две дијагонални црти. По тоа, предметот ќе се заведе како новопримен со соодветниот уписник со дата и година на приемот, а во рубриката „забелешка“ ќе се внесе дека предметот е примен од Врховниот суд на Република Македонија и датата на првиот прием.

Член 4

Примопредавањето на нерешените предмети од Врховниот суд на Република Македонија во Управниот суд ќе се врши од страна на комисија составена од пет члена.

Составот на комисијата од став 1 на овој член го определуваат претседателите на судовите меѓу кои се врши примопредавањето, од редот на судии и од државните службеници за кои спогодбено ќе се договорот, од кои тројца ќе бидат од Управниот суд.

Со работата на комисијата раководи претседател на комисијата, од редот на судиите.

Член 5

За примопредавањето на предметите комисијата составува записник во три примероци, од кои по еден примерок им се предава на судовите, а еден примерок се доставува до Министерството за правда. Кон записникот се приложува и списокот на предметите што се предаваат односно преземаат. Во списокот се назначува бројот на предметот под кој бил заведен, име на странките, предмет на спорот и слично.

Нацртите на записниците и на списокот за примопредавање на предметите се изготвуваат од страна на Врховниот суд на Република Македонија.

Записникот за примопредавањето и списокот се поврзуваат со проширување и се запечатуваат со црвен восок.

Записникот за примопредавање го потпишуваат сите членови на комисијата и се заверува и со печат на Врховниот суд на Република Македонија и на Управниот суд.

Записникот за примопредавање и списокот се изработуваат и се предаваат и во електронска форма која овозможува предавање и презаведување на предметите, согласно со членот 3 од ова упатство.

Кон записникот за примопредавање се доставува и електронската база на податоци која ја поседува Врховниот суд на Република Македонија.

Член 6

Предметите по кои до почетокот на примената на Законот за управните спорови се изјавени вонредни правни средства остануваат во Врховниот суд на Република Македонија да ги реши.

Решените предмети од став 1 на овој член се доставуваат до Управниот суд.

Член 7

Сите архивирани управни предмети во Врховниот суд на Република Македонија се предаваат на чување во архивите на Управниот суд. Предавањето ќе се изврши кога ќе бидат создадени услови, во согласност со прописите за архивска граѓа.

Податоците за архивирани решени управни предмети по барање на други државни органи или по службена должност ќе се доставуваат кога има потреба да се користат како доказ.

Под поимот архива во смисла на ова упатство се подразбираат списите по конкретните управни предмети по кои постапката е правосилно завршена, уписниците, изводот од уписниците, картиците и другите книги и исправи кои според судските правила за внатрешно работење на судовите се водат во судовите, а во кои се евидентира движењето на списите.

Член 8

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-3251/1
23 мај 2007 година
Скопје

Министер за правда,
Михајло Маневски, с.р.

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА ГЕОДЕТСКИ РАБОТИ 891.

Врз основа на член 80 став 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на СРМ“ бр. 27/86, 17/91, 84/05 и 109/05), Државниот завод за геодетски работи донесува

РЕШЕНИЕ ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА УСТАНОВЕН КАТАСТАР НА НЕДВИЖНОСТИ

Се става во примена установениот катастар на недвижностите за катастарската општина Цидимирци - Општина Неготино.

Катастарот на недвижностите се применува од денот на објавувањето на ова решение во „Службен весник на Република Македонија“.

Со денот на примената на катастарот на недвижностите од став 1 од ова решение, престанува да се применува катастарот на земјиштето за КО Цидимирци, установен според Законот за премер и катастар на земјиштето („Службен весник на СРМ“ бр. 34/72 и 13/78).

Бр. 09-6511/1
30 мај 2007 година
Скопје

Директор,
Љупчо Георгиевски, с.р.

СОВЕТ ЗА РАДИОДИFUЗИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

120.

Врз основа на член 52 и 172 од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на РМ“ бр. 100/05 и 19/07), а во согласност со членовите 46 и 51 од истиот Закон, Советот за радиодифузија на Република Македонија, по спроведувањето на Јавниот повик („Службен весник на РМ“ бр. 21/07), на 12-та седница, одржана на 29.05.2007 година, ја донесе следната

ОДЛУКА

I. Се доделува дозвола за вршење радиодифузна дејност, и тоа:

а) На државно ниво
За телевизија

1. Трговско радиодифузно друштво АЛСАТ - М ДООЕЛ Скопје
2. Трговско радиодифузно друштво “Телевизија Макпетрол” ДООЕЛ Скопје
3. Трговско радиодифузно друштво КАНАЛ 5 ДОО Скопје
4. Трговско радиодифузно друштво ТЕЛЕВИЗИЈА СИТЕЛ ДООЕЛ, Скопје
5. Трговско радиодифузно друштво А1 ТЕЛЕВИЗИЈА ДООЕЛ Скопје

За радио

1. Радиодифузно трговско друштво РАДИО РОС ДОО Дејан и други Скопје
2. Трговско радиодифузно друштво Радио Канал 77 ДООЕЛ Штип
3. Трговско радиодифузно друштво РАДИО АНТЕНА 5 Петров, Јаневски и Гушев ДОО Скопје

б) На регионално ниво

За телевизија за градот Скопје со неговата околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ БТР НАЦИОНАЛ Зоран ДООЕЛ Скопје
2. Трговско радиодифузно друштво ТВ ЕРА ДОО Скопје
3. Трговско радиодифузно друштво ТВ МТМ ДАСТО ДООЕЛ Скопје
4. Трговско радио дифузно друштво ТВ - ЕДО ДООЕЛ с. Љубин, Сарај
5. Трговско радиодифузно друштво ТВ АМАЗОН ДООЕЛ Скопје

6. Трговско радиодифузно друштво ТВ СКОПЈЕ ДООЕЛ Скопје

7. Трговско радиодифузно друштво ТЕЛЕВИЗИЈА МАКСПОТ, Макспот Студио ДООЕЛ Скопје

8. Трговско радиодифузно друштво ТЕЛЕВИЗИЈА КРТ ДООЕЛ Скопје

9. Трговско радиодифузно друштво ТВ ТОСКА ДОО Скопје

10. Радиодифузно друштво СКАЈ НЕТ - Манчев ДОО Скопје

11. Трговско друштво за радио-дифузна дејност ТВ ШУТЕЛ Камил ДООЕЛ Скопје

За радио за градот Скопје со неговата околина

1. Трговско радиодифузно друштво ФОЛК - РАДИО ДООЕЛ Скопје

2. Трговско радиодифузно друштво РАДИО РАВЕЛ ДООЕЛ Скопје

3. Трговско радиодифузно друштво СИТИ РАДИО ДООЕЛ Скопје

4. Радиодифузно трговско друштво РАДИО РОСА - АБ ДОО Скопје

5. Радиодифузно трговско друштво СКАЈ РАДИО Теодор ДООЕЛ Скопје

6. Трговско радиодифузно друштво ЛАЈФ РАДИО ДООЕЛ увоз - извоз Скопје

7. Трговско радиодифузно друштво РАДИО ФОРТУНА Виолета ДООЕЛ Скопје

8. Трговско радиодифузно друштво КЛУБ ФМ ДОО Скопје

9. Трговско радиодифузно друштво РАДИО ЗОНА М-1 Светлана ДООЕЛ Скопје

10. Трговско радиодифузно друштво БУБА МАРА Ранко ДООЕЛ Скопје

11. ЕФ-ЕМ 90,3 СПОРТСКО РАДИО ДООЕЛ увоз-извоз Скопје

12. Трговско радио дифузно друштво РАДИО ВАТ Ват-Инос ДООЕЛ Скопје

13. Трговско радиодифузно друштво СПОРТСКО РАДИО КАНАЛ 4 ДООЕЛ Скопје

14. Трговско радиодифузно друштво ЦЕЗ - ФМ Љупчо ДООЕЛ - Скопје

15. Радиодифузно трговско друштво АРАЧИНА Цавид ДООЕЛ с. Арачиново, Арачиново

16. Трговско радиодифузно друштво ГАУДЕАМУС РАДИО КЛАСИК ФМ, Мартин ДООЕЛ Скопје

в) На локално ниво

За телевизија на подрачје - Битола со најблиската околина

1. Радио дифузно друштво ТВ “МЕДИ” Битола ДООЕЛ

2. Трговско радиодифузно друштво ТВ Студио ТЕРА Манговски Зоран Битола ДООЕЛ

3. Трговско радиодифузно друштво РТВ ОРБИС Битола ДООЕЛ

За радио на подрачје - Битола со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво БИ-КИ-АЛ ДООЕЛ Битола

2. Трговско Радио Дифузно Друштво Б-97 ДООЕЛ Битола

3. Трговско радиодифузно друштво РАДИО 106 Битола ДООЕЛ

4. Трговско Радио-Дифузно Друштво РАДИО АКТУЕЛ Битола ДООЕЛ

За телевизија на подрачје - Велес со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ ЗДРАВКИН Ангелче Здравкин ДООЕЛ Велес

2. Трговско радиодифузно друштво телевизија Канал - 21 ДООЕЛ Велес

За радио на подрачје - Велес со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво РАДИО МЕРАК 5ФМ, Љупчо и Владимир ДОО Велес

2. Трговско радиодифузно друштво Радио ЦЕ ДЕ Валентина Михајловска ДООЕЛ Велес

3. Трговско радиодифузно друштво ГОЛДИ Илија Чадиев ДООЕЛ, Велес

За телевизија на подрачје - Валандово со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ВТВ Тони ДОО, Валандово

За телевизија на подрачје - Охрид со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ М Арнаудов Михајло Охрид ДООЕЛ

2. Трговско радиодифузно друштво Зоран Стефановски Независна ТВ Охрид ДООЕЛ

3. Трговско радиодифузно друштво Јован Трпески ТВ МОРИС ДООЕЛ Охрид

За радио на подрачје - Охрид со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво Иванчо Пашоски Радио ЛАВ ДООЕЛ Охрид

2. Друштво со ограничена одговорност за радио-дифузија Митаноски Веле, "СУПЕР РАДИО" Охрид ДООЕЛ

3. Трговско радиодифузно друштво Зоран Здравковиќ МХ Радио Охрид ДООЕЛ

За телевизија на подрачје - Пробиштип со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ПРОТЕЛ ДООЕЛ Пробиштип

За телевизија на подрачје - Пласница со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво "ТВ - АНИСА" ДООЕЛ, с. Пласница Пласница

За телевизија на подрачје - Свети Николе со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ СВЕТ ДОО Свети Николе

За телевизија на подрачје - Струга со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво Т.В Калтрина Мазар Татешки, Струга ДООЕЛ

2. Трговско радиодифузно друштво ТВ АРТ КАНАЛ Струга ДООЕЛ

За радио на подрачје - Струга со најблиската околина

1. Трговско друштво за вршење на радиодифузна дејност радио на локално ниво РАДИО РРАПИ Опш.Велешта ДООЕЛ

2. Трговско радиодифузно друштво КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга

3. Друштво за радиодифузија ДИ - ЦЕЈ Славе ДООЕЛ, Струга

За телевизија на подрачје - Струмица со најблиската околина

1. Трговско друштво за радиодифузија ИНТЕЛ ДОО Струмица

2. Трговско друштво за радиодифузија ТВ - канал ВИС ДОО Струмица

За радио на подрачје - Струмица со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ЕКСПРЕС - РАДИО ДООЕЛ Струмица

2. Трговско радиодифузно друштво ХИТ РАДИО ДООЕЛ Струмица

За телевизија на подрачје - Радовиш со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ ЕМИ ДООЕЛ Радовиш

2. Трговско радиодифузно друштво телевизија КОБРА ДООЕЛ Радовиш

За радио на подрачје - Радовиш со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво АЛФА ДООЕЛ Радовиш

За телевизија на подрачје - Тетово со најблиската околина

1. Трговско радио дифузно друштво ТВ КОХА Меваип ДООЕЛ Тетово

2. Трговско радио дифузно друштво ТВ КИСС, Злате ДООЕЛ Тетово

3. Трговско радиодифузно друштво МЕНАДА - ТЕТОВО ДОО Тетово

4. Трговско радиодифузно друштво ТВ АРТ Артан ДООЕЛ Тетово

5. Трговско радио дифузно друштво ТЕЛЕВИЗИЈА СУПЕР СКАЈ, Муслим ДООЕЛ, с. Мала Речица Тетово

За радио на подрачје - Тетово со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ПЛУС ФОРТЕ ДООЕЛ Тетово

2. Трговско радиодифузно друштво РАДИО ФАМА ДОО Тетово

3. Трговско радиодифузно друштво РАДИО КИСС ДООЕЛ Тетово

4. Трговско радиодифузно друштво БЛЕТА ДООЕЛ Тетово

За телевизија на подрачје - Кавадарци со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ КТВ 41, Делта-м електроник ДООЕЛ Кавадарци

За радио на подрачје - Кавадарци со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ГАЛАКСИ - 2002 ДООЕЛ Кавадарци

За телевизија на подрачје - Куманово со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ДАЛГА - КРТ Гордана ДООЕЛ Куманово

2. Трговско радиодифузно друштво ТВ ХАНА, Мевљан ДООЕЛ Куманово

3. Трговско радиодифузно друштво ТВ КАНАЛ ФЕСТА Неџати ДООЕЛ Куманово

4. Трговско радиодифузно друштво ТВ НОВА ДООЕЛ Куманово

За радио на подрачје - Куманово со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво АЉБАНА ДООЕЛ Куманово

2. Трговско радиодифузно друштво РАДИО БРАВО ДООЕЛ Куманово

3. Трговско радиодифузно друштво МОНАКО - РАДИО СИТИ ФМ ДООЕЛ Куманово

4. Трговско радиодифузно друштво МУЗИЧКО РАДИО КМР Љубиша и Бобан ДОО Куманово

За телевизија на подрачје - Кичево со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ ГУРРА ДОО Кичево

2. Трговско радиодифузно друштво ТЕЛЕВИЗИЈА УСКАНА Мунир Мехдиу Кичево ДООЕЛ

3. Трговско радиодифузно друштво ТВ БОЕМ Слободан Меноски Кичево ДООЕЛ

За радио на подрачје - Кичево со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво РАДИО АЛЕКСАНДАР МАКЕДОНСКИ Илија Таневски Кичево ДООЕЛ

За телевизија на подрачје - Штип со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ - СТАР ДОО Штип

2. Трговско радиодифузно друштво телевизија ИРИС ДОО Штип

За радио на подрачје - Штип со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ЧЕРЕЊА ДООЕЛ Штип

За телевизија на подрачје - Гевгелија со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ Нова ДОО Гевгелија

За радио на подрачје - Гевгелија со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво РАДИО ТАЈМ Павле ДООЕЛ Гевгелија

За телевизија на подрачје - Гостивар со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ Дуге Назми ДООЕЛ Гостивар

За радио на подрачје - Гостивар со најблиската околина

2. Трговско радиодифузно друштво КОМЕТА 2000 Раде ДООЕЛ Гостивар

За радио на подрачје - Липково со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ЈЕХОНА 2003 ДООЕЛ с.Матејче Липково

За радио на подрачје - Неготино со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво РТВ МИКС Јулија ДООЕЛ Неготино

За радио на подрачје - Кочани со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво РАДИО АБ ДООЕЛ Кочани

За радио на подрачје - Прилеп со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво Холидеј Прилеп ДООЕЛ

2. Трговско радиодифузно друштво РАДИО 5 Чоки ДООЕЛ Прилеп

3. Радио дифузно трговско друштво на Јовески Петко Димитар МЕПЕДИТО - РАДИО МЕФФ ДООЕЛ Прилеп

4. Трговско радиодифузно друштво Кани Исмаиловски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп

За радио на подрачје - Пехчево со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво РАДИО ПЕХЧЕВО Ванчо ДООЕЛ Пехчево

За радио на подрачје - Дебар со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво РАДИО - МЕРЛИН Фатмир, ДООЕЛ Дебар

За телевизија на подрачје - центар Жупа со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво ТВ ЖУПА Елевоски Елес ДООЕЛ с.м.Папрадник-Центар Жупа

За радио на подрачје - центар Жупа со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво Сури РАДИО СЕМИ - ДООЕЛ Центар Жупа, с.Г Папрадник.

За радио на подрачје - Долнени со најблиската околина

1. Радио дифузно друштво РАДИО РИНИА - 200 ДООЕЛ с. Црнилишта Опш.Долнени

2.Трговско радиодифузно друштво Радио БЕСА ДООЕЛ с.Црнилиште, Долнени

За радио на подрачје - Веница со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво РАДИО ЛА КОСТА Петре ДООЕЛ, Веница

За радио на подрачје - Ростуше со најблиската околина

1. Трговско радиодифузно друштво за производство и емитување Е М И - Цвдет ДООЕЛ с.Жировница Ростуше

II. Дозволата за вршење радиодифузна дејност на трговските радиодифузни друштва се доделува за временски период од девет години и истата не може да се пренесува на друго лице.

III. Во дозволата за вршење радиодифузна дејност која ќе ја издаде Советот за радиодифузија на секое трговско радиодифузно друштво наведено во точка I. од оваа одлука, ќе бидат содржани податоците утврдени во член 56 од Законот за радиодифузната дејност ("Службен весник на РМ", бр.100/05 и 19/07).

IV. За дозволата се плаќа годишен надоместок на сметката на Советот за радиодифузија, чија висина за секоја тековна година, ја определува определува Советот за радиодифузија врз основа на средниот курс на УСД и ЕУР според Народна банка на Република Македонија а врз основа на формулата утврдена во член 60 од Законот за радиодифузната дејност ("Службен весник на РМ", бр.100/05 и 19/07).

Надоместокот за дозвола за тековната година ќе се утврди на денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

V. Агенцијата за електронски комуникации врз основа на оваа одлука ќе издаде одобрение за користење на радиодифузните на секое трговско радиодифузно друштво наведено во точка I. од оваа одлука, во согласност со податоците за доделената фреквенција наведени во прегледот кој ќе и го достави Советот, а кој е составен дел на оваа одлука. (Прилог 1).

VI. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на РМ".

VII. За оваа одлука писмено да се известат сите учесници на Јавниот повик за усогласување на Договорите за концесија склучени во согласност со Законот за радиодифузната дејност ("Службен весник на РМ", бр.20/97 и 70/03), меѓу Владата на Република Македонија и трговските радиодифузни друштва, со одредбите на Законот за радиодифузната дејност ("Службен весник на РМ", бр.100/05 и 19/07), објавен во "Службен весник на РМ", бр.21/07, во рок од седум дена од денот на донесувањето на одлуката.

VIII. Одлуката да се достави до:

- Владата на Република Македонија;

- Сите учесници на Јавниот повик ("Службен весник на РМ", бр.21/07), и

- Агенцијата за електронски комуникации на Република Македонија.

Бр. 02-1628/2
30 мај 2007 година
Скопје

Совет за радиодифузија
Претседател,
Мирче Адамчевски, с.р.

www.sivesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски факс 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефони: +389-2-3298-860, 3290-471, 3290-449.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2007 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

